

Γ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ — ΕΜΜ. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΠΡ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ, ΗΜΙΓΥΜΝΑΣΙΩΝ κ.λ.π.

ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ

Κατὰ τὴν τελευταίαν διαγωνισμόν διὰ τὴν πενταετίαν

1931—1936

ΕΚΔΟΣΙΣ Β΄

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε. — ΑΘΗΝΑΙ
4 — ΣΤΑΔΙΟΥ — 4

1932

Γ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ — ΕΜΜ. ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ
 ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΠΡ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ, ΗΜΙΓΥΜΝΑΣΙΩΝ κ.λ.π.

ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ

Κατά τὸν τελευταῖον διαγωνισμὸν διὰ τὴν πενταετίαν

1931—1936

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗ

4 — ΣΤΑΔΙΟΥ

1932

ΑΘΗΝΑΙ

Κίνος Μιχ. Κολεττιέ

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει τὰς ὑπογραφὰς τῶν συγγραφέων.

Κολεττιέ

Κ. Παυλάκης

PRINTED IN GREECE — 1932

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΩΝΗΤΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Γράμματα

1. Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει τὰ αὐτὰ 24 γράμματα, τὰ ὁποῖα ἔχει καὶ ἡ νέα ἑλληνικὴ.

α΄) «Π»ωνήεντα

2. Τὰ ἑπτὰ φωνήεντα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλῶσσης **α, ε, η, ι, ο, υ, ω** διαιροῦνται κατὰ τὸν χρόνον, ἤτοι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προφορᾶς των, εἰς α΄) **μακρά**, τὸ **η** καὶ τὸ **ω**, τὰ ὁποῖα ἐπροφέροντο ὡς παρατεταμένα **ε** καὶ **ο**, β΄) **βραχέα**, τὸ **ε** καὶ **ο** καὶ γ΄) **δίχρονα**, τὸ **α, ι, υ**, διὰ τῶν ὁποίων παριστάνοντο καὶ τὰ μακρὰ καὶ τὰ βραχέα **α, ι, υ**.

Σημ. 1. Ἡμεῖς ἀναγινώσκοντες προφέρομεν τὰ φωνήεντα **η** καὶ **υ** ὡς τὸ **ι** καὶ δὲν κάμνομεν διάκρισιν μακρῶν καὶ βραχέων.

Σημ. 2. Πρὸς δὴλῳσιν τῆς μὲν μακρότητος τίθεται ὑπεράνω τοῦ δίχρονου φωνήεντος τὸ σημεῖον ᾗ *ζώρα*, *εἰκῶ*, *θῦμός*, τῆς δὲ βραχύτητος τὸ σημεῖον ᾗ *θῦγάτῳ*.

β΄) «Σύμφωνα

3. Τὰ 17 σύμφωνα **β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ** διαιροῦνται εἰς

Σημ. Μὲ τὸ ἀκόλουθόν του φωνῆεν συλλαβίζεται καὶ σύμ-πλεγμα ἀφώνου μετὰ μ ἢ ν, ἐὰν δὲν ἀρχίζῃ μὲν λέξις ἑλληνικὴ ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ σύμφωνα, ἀρχίζῃ ὅμως ἀπὸ τὸ ὁμόφωνον τοῦ ἀφώνου καὶ τὸ ἀκολουθοῦν μ ἢ ν· ἔν-θμός (τμημα), φά-τινη (θνήσκω).

γ') ὅταν τρία σύμφωνα εὐρίσκωνται μεταξὺ δύο φωνηέντων, συλλαβίζονται μὲ τὸ ἀκόλουθόν των φωνῆεν, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀρχαία λέξις ἀρχίζουσα ἀπὸ τὰ τρία ἢ μόνον ἀπὸ τὰ δύο πρῶτα ἐξ αὐτῶν· ἀ-στρά-τευ-τος (στρατός), ἐ-χθρός (χθές), βιά-κτρον (κτῆμα), ἄλλως χωρίζεται τὸ πρῶτον τῶν τριῶν συμφώνων ἀπὸ τὰ δύο ἐπόμενα· ἄν-τρον, ἄρ-κτος·

δ') τὰ σύνθετα χωρίζονται εἰς τὰ μέρη των· συν-έρχομαι, προσ-άγω, ὄσ-περ· ἐκτὸς ἐὰν συμβαίῃ ἐκθλιψις, ὅτε συλλαβίζονται ὡς τὰ ἀπλᾶ· ἀ-πέ-χω, πα-ρω-θῶ, προ-τα-γω-νι-στής.

12. Ἐκάστη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως λέγεται

α') **βραχεῖα**, ἐὰν ἔχη βραχὺ φωνῆεν καὶ κατόπιν τούτου ἄλλο φωνῆεν ἢ ἓν σύμφωνον ἀπλοῦν· ἀ-έ-ρες, λέ-γο-μεν·

β') **φύσει μακρά**, ἐὰν ἔχη μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον· ζώ-πη, Εὐ-ρώ-πη·

γ') **θέσει μακρά**, ἐὰν ἔχη βραχὺ φωνῆεν καὶ κατόπιν αὐτοῦ δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ ἓν διπλοῦν· ἄρ-τος, ἐ-χθρός, ὁ-ψέ.

Σημ. Εἰς τὴν νέαν ὁμιλουμένην γλῶσσαν, ὅπως δὲν διακρίνομεν φωνῆεντα μακρὰ καὶ βραχεῖα, οὕτω δὲν διακρίνομεν καὶ συλλαβὰς βραχείας, φύσει μακρὰς καὶ θέσει μακρὰς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Πνεύματα

13. Αἱ λέξεις, αἱ ὅποια ἀρχίζουσιν ἀπὸ φωνῆεν ἢ δίφθογγον ἢ τὸ ρ, γραφόμεναι λαμβάνουσιν ἐπ' αὐτῶν **πνεύματα**, ἥτοι **πιλὴν** (') ἢ **δασεῖαν** (')· ἔργον, ἅγιος, ἡίτωρ.

Σημ. Ἡ δασεῖα (=σημεῖον δασείας, ἥτοι παχείας πνοῆς) σημαίνει ὅτι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τῆς λέξεως ἐπροφέρετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων οὕτως, ὥστε νὰ προηγήται αὐτοῦ παχεῖα πνοὴ ἐκ τοῦ λάρυγγος (π. χ. ἅγιος ἐπροφέρετο σχεδὸν ὡς χάγιος).

Ἡ φιλή (=σημεῖον φιλής, ἥτοι λεπτήης πνοῆς) σημαίνει ὅτι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τῆς λέξεως ἐπροφέρετο ἀπλῶς, ὅπως τὸ προφέρομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον· *ἔργον, ἄξιος*.

14. Ἐκ τῶν λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ φωνῆεν, αἱ περισσότεραι ἔχουσι φιλήν (φιλοῦνται). Ἐχουσι δασεῖαν (δασύονται) κανονικῶς πᾶσαι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ υ ἢ ἀπὸ ρ· *ὔδωρ, ἕπτος—ρόδος, ῥέω*.

Σημ. 1. Τὸ σημεῖον τοῦ πνεύματος ἢ τοῦ τόνου γράφεται α') ὑπεράνω μὲν τῶν μικρῶν γραμμάτων, ἔμπροσθεν δὲ καὶ πρὸς τὰ ἄνω τῶν κεφαλαίων· *ἐγώ, ἀγρός — Ἐλένη, Ἀπόλλων*

β') ἐπὶ τῶν κυρίων διφθόγγων ὑπεράνω τοῦ δευτέρου φωνήεντος· *Αἰγέες, εἰ ὁ ἀγλὸς ἐνρέθη*

γ') ὅταν ἡ αὐτὴ συλλαβὴ ἔχη μαζί πνεῦμα καὶ τόνον, τότε ἡ μὲν ὀξεῖα ἢ βαρεῖα γράφεται κατόπιν τοῦ πνεύματος, ἡ δὲ περισπωμένη ὑπεράνω· *Αἴας ὠμοσεν, ὅς ἄριστος ἦν*.

Σημ. 2. Ἐπὶ τῶν καταχρηστικῶν διφθόγγων, ὅταν γράφονται μὲ κεφαλαῖα γράμματα, τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος τίθενται ἔμπροσθεν τοῦ πρώτου φωνήεντος· *ᾠδεῖον (=ὠδεῖον), Αἰδης (=ἄδης)*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Α'—Τόνοι

15. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐκάστης πολυσυλλάβου λέξεως μία συλλαβὴ ἐπροφέρετο δυνατώτερα ἀπὸ τὰς ἄλλας συλλαβάς, ἥτοι *ετονίζετο*. Ἐπὶ τοῦ φωνήεντος τῆς τονιζομένης συλλαβῆς γράφεται σημεῖον, τὸ ὁποῖον καλεῖται *τόνος*· *φε-ρό-με-θα, νο-μί-ζω, ἀ-ε-τός, κῆ-πος, τι-μῶ*. Σημεῖον τόνου γράφεται κανονικῶς καὶ ἐπὶ τοῦ φωνήεντος τῶν μονοσυλλάβων λέξεων· *μήν, πῦρ*.

16. Οἱ τόνοι, ἥτοι τα σημεῖα τοῦ τονισμοῦ, εἶναι τρία, *ὀξεῖα* (´), *βαρεῖα* (˘) καὶ *περισπωμένη* (˘˘).

Σημ. Ἡμεῖς σήμερον προφέρομεν ὁμοίως πᾶσαν τονιζομένην συλλαβὴν, εἴτε ὀξύνεται, εἴτε βαρύνεται, εἴτε περισπᾶται· *τιμῆ, τιμῆν, τιμῆς*.

17. Ὁ τονισμός τῶν λέξεων εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γίνεται κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας·

α') Οὐδεμία λέξις τονίζεται ἀνωτέρω τῆς προπαραληγουσῆς· *ἐλεγόμεθα*.

β') Ὄταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται· *ἄνθρωπον, ἀνθρώπων*.

γ') Ἡ ὀξεῖα τίθεται ἐπὶ μακρᾶς καὶ ἐπὶ βραχείας συλλαβῆς εἰς τὴν λήγουσαν ἢ τὴν παραλήγουσαν ἢ τὴν προπαραλήγουσαν· *τιμὴ, εἰπέ, ἀγαθός—Ἀγάθων—παράγαθος*.

δ') Ἡ βαρεῖα τίθεται ἀντὶ τῆς ὀξεῖας μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης λέξεώς τινος, ὅταν κατόπιν αὐτῆς δὲν ἀκολουθῆ σημεῖον στίξεως· *οἱ μὲν ἀγαθοί, οἱ δὲ κακοὶ ἦσαν*.

ε') Ἡ περισπωμένη τίθεται μόνον ἐπὶ μακρᾶς συλλαβῆς εἰς τὴν λήγουσαν ἢ τὴν παραλήγουσαν· *νίκαι, νικῶν*.

στ') Βραχεῖα συλλαβὴ ὅταν τονίζεται, πάντοτε ὀξύνεται· *λέγε, γόνυ*.

ζ') Μακρὰ παραλήγουσα, ὅταν τονίζεται, ὀξύνεται μὲν, ἔαν εἶναι μακρὰ καὶ ἡ λήγουσα, περισπᾶται δέ, ἔαν εἶναι βραχεῖα ἢ λήγουσα· *φεύγω, σώφρων—φεῦγε, σῶφρον*.

η') Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ ὡς πρὸς τὸν τονισμόν θεωρεῖται βραχεῖα· *γαμφῶνιξ, χειρῶναξ, καλαῦροψ*.

18. Ὡς πρὸς τὸν τονισμόν τῆς μίας λέξης λέγεται

α') *ὀξύτονος*, ὅταν ἔχη ὀξεῖαν εἰς τὴν λήγουσαν· *καρπός*·

β') *παροξύτονος*, ὅταν ἔχη ὀξεῖαν εἰς τὴν παραλήγουσαν· *ζῶρα*·

γ') *προπαροξύτονος*, ὅταν ἔχη ὀξεῖαν εἰς τὴν προπαραλήγουσαν· *ἄνθρωπος*·

δ') *περισπωμένη*, ὅταν ἔχη περισπωμένην εἰς τὴν λήγουσαν· *τιμῶ*·

ε') *προπερισπωμένη*, ὅταν ἔχη περισπωμένην εἰς τὴν παραλήγουσαν· *νίκαι*·

στ') *βαρύτονος*, ὅταν ἔχη βαρεῖαν ἐπὶ τῆς ληγούσης ἢ ὅταν ἡ λήγουσα αὐτῆς δὲν τονίζεται· *χειμῶν ἦν, λέγω, ἄνεμος*.

B'—Ἄτονα

19. Αἱ ἑξῆς 10 μονοσύλλαβοι λέξεις *ὀ, ἦ, οἶ, αἶ, ἐν, εἰς, ἐξ*

(ἢ ἐξ)—*ὡς, εἰ, οὐ* (ἢ οὐχ), δὲν λαμβάνουν τόνον καὶ διὰ τοῦτο λέγονται **ἄτονοι** λέξεις ἢ ἀπλῶς ἄτονα.

Σημ. 1. Δὲν τονίζονται αἱ λέξεις αὗται, διότι ἐπροφέροντο τόσον στενωῶς μὲ τὴν ἀκόλουθον λέξιν, ὥστε ἀπετέλουν τρόπον τινὰ μὲ αὐτὴν μίαν λέξιν, ὅπως συμβαίνει καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ὅταν λέγωμεν π.χ. *ἔρχεται ὁ ἄνθρωπος, ἀνοίγει ἡ θύρα.*

Σημ. 2. Τὸ *οὐ* τονίζεται, ὅταν κατόπιν αὐτοῦ ὑπάρχη σημεῖον στίξεως· *φῆς ἢ οὐ*; τὰ μὲν εἶδε, τὰ δ' οὐ.

Γ' — Ἑγκλιτικά

20. Ὅπως εἰς τὴν ὀμιλουμένην γλῶσσαν μερικὰς μικρὰς λέξεις συμπροφέρομεν τόσον στενωῶς μὲ τὴν προηγουμένην λέξιν, ὥστε ὁ τόνος των ἢ ἀποβάλλεται ἢ ἀναβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (π.χ. ὁ ἀδελφός μου, σύντροφός μας, ἄρπαξέ το, πές μου το), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν μερικαὶ μονοσύλλαβοι λέξεις συνήθως ἀποβάλλουν τὸν τόνον των ἢ μεταβιβάζουν αὐτὸν εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς ὀξεῖαν (*ἐγκλίνονται*). Αἱ λέξεις αὗται λέγονται *ἐγκλιτικά* ἢ *ἐγκλιτικὰ*.

21. Ἑγκλιτικά συνηθέστερα εἶναι τὰ ἐξῆς·

α') οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *μοῦ, μοί, μέ—σοῦ, σοί, σέ—οὔ, οἶ, εἶ*

β') οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας *τις—τί* πλὴν τοῦ τύπου *ἄττα*

γ') οἱ τύποι τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος *εἰμι* καὶ *φημι* πλὴν τῶν τύπων *εἶ* καὶ *φῆς*·

δ') τὰ ἀόριστα ἐπιρρήματα *πού, ποί, ποθέν—πῶς, ποί, ποτέ*·

ε') τὰ μόρια *γέ, τέ, τοί—πέρ, πῶ, νῦν*·

στ') τὸ ἀχώριστον *δέ* (διάφορον τοῦ συνδέσμου *δέ*), ὡς *τοιόςδε*.

22. Ὁ τόνος τῶν ἐγκλιτικῶν

α') *ἀποβάλλεται*, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη καὶ ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος καὶ μονοσύλλαβον τὸ ἐγκλιτικόν· *σοφός τις, σοφοί τινες—τιμῶ σε, φιλῶ τινα—γέρον τις, ἄγω σε*

β') μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς ὄξεια, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος ἢ προπερισπωμένη ἢ ἄτονος ἢ ἐγκλιτικὴ καὶ αὐτὴ ἄνθρωπός τις, ἄνθρωποί τινες—τιμῶμέν σε, τιμῶμέν τινας—εἰ τινές εἰσιν.

Σημ. 1. Ὁ τόνος τῶν ἐγκλιτικῶν διατηρεῖται, ὅταν ταῦτα εὐρίσκωνται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως ἢ εὐθύς πρὸ αὐτῶν ὑπάρχη σημεῖον στίξεως ἢ ἡ προηγουμένη λέξις ἔχη πάθει ἔκθλιψιν ἢ εἶναι αὕτη παροξύτονος καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δυσύλλαβον· φημί ἐγώ—Ὀμηρος, φασί, τυγλός ἦν—καλός δ' ἐστίν—λόγοι τινές, ἀνθρώπων τινῶν.

Σημ. 2. Διατηρεῖται ὁ τόνος καὶ τῶν ἀντωνυμιῶν σοῖ, σοί, σέ, ὅταν αὗται ἐκφέρωνται μὲ ἔμφασιν ἢ εὐρίσκωνται κατόπιν προθέσεων ταῦτα σοὶ λέγω, οὐκ ἐκείνω—παρὰ σοῦ, πρὸς σέ.

Σημ. 3. Μερικὰ ἐγκλιτικὰ ἐνώνονται μὲ τὴν προηγουμένην λέξιν καὶ γράφονται μαζί μὲ αὐτὴν ὡς μία λέξις, ὡς οὐτε, ὡςπερ, οὐπω, οὐποτε, οἴμοι, τοσοῦσδε, τοῦσδε. Αἱ τοιαῦται λέξεις τονίζονται, ὅπως θὰ ἐτονίζοντο καὶ ἂν ἐγράφοντο χωριστά· οὐ—τε, ὡς—περ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ

23. Ἐκτὸς τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων ἄλλα συνήθη ὀρθογραφικὰ σημεῖα τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ὡς καὶ τῆς νέας, εἶναι

α') τὰ **διαλυτικά** (·), τὰ ὅποια γράφονται ὑπεράνω τοῦ *ι* καὶ τοῦ *υ*, ὅταν ταῦτα δὲν ἀποτελοῦν δίφθογγον μὲ τὸ ἀμέσως πρὸ αὐτῶν εὐρισκόμενον φωνῆεν μιᾶς λέξεως· ἀΐδιος, προαῖνω·

β') ἡ **ἀπόστροφος** (') (ἰδὲ ἔκθλιψιν καὶ ἀφαίρεσιν)·

γ') ἡ **κορωνίς** (˘) (ἰδὲ κρᾶσιν)·

δ') ἡ **ὑποδιαστολή** (,), τῆς ὁποίας γίνεται χρῆσις συνήθως ἰς τὴν ἀντωνυμίαν **ὄ,τι** διὰ νὰ διακρίνεται ἀπὸ τοῦ συνδέσμου **ὄτι**· λέγω **ὄτι** σὸ λέγεις **ὄ,τι** ἂν ἐγὼ λέγω·

ε') τὰ σημεῖα τῆς *σιξέως*, ἤτοι ἡ *τελεία σιγμῆ* (·), ἡ *μέση* ἢ *ἄνω σιγμῆ* ἢ *κῶλον* (·), ἡ *ὑποσιγμῆ* ἢ *κόμμα* (·) καὶ τὸ *ἐρωτηματικόν* (;).

στ') τὸ *θαναστικόν* ἢ *ἐπιφωνηματικόν* (!).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

Φθογγικὰ πάθη

24. Ὅπως εἰς τὴν ὀμιλουμένην γλῶσσαν συμβαίνουν πολ-
λάκις εἰς τὰς λέξεις διάφορα πάθη φθόγγων (φωνηέντων καὶ
συμφώνων), οἷον *ἀποβολαί* (*σιτάρι—στάρι*, *ὠρολόγι—ὄρολόϊ*,
ἦρθ' αὐτός) ἢ *ἀντικαταστιάσεις* (π.χ. *ἀδελφός—ἀδεργός*, *κά-
θισε—κάτσε*, *ξουάρι—ξουράρι*) ἢ *συγχωνεύσεις* (π.χ. *ποῦ ἔχει*
—πόχει, *λέ(γ)ετε—λέτε*), ἢ *συνεκφωνήσεις* (*μία—μιά*, *δύο—δυό*,
ἐννέα—ἐννεά) κ.λ.π., οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν
παρατηροῦνται διάφορα φθογγικὰ πάθη.

Α'—Πάθη φωνηέντων

25. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως εἰς τὴν νέαν, πολ-
λάκις συμβαίνει νὰ εὐρίσκωνται δύο φωνήεντα (ἢ φωνῆεν καὶ
δίφθογγος) τὸ ἐν εὐθύς κατόπιν τοῦ ἄλλου εἴτε ἐντὸς μιᾶς
καὶ τῆς αὐτῆς λέξεως, εἴτε μεταξὺ δύο λέξεων (π.χ. ἐν τῇ νέᾳ:
βασιλέας, *λέει—ἦρθε αὐτός*, τὸ *ἄδικο'* ἐν τῇ ἀρχαίᾳ: *τιμῶν*,
πλόος, *σκέα—παῶν ἐμοῦ*, ἐπὶ αὐτοῦ, *καὶ ἐγώ*).

Τὴν τοιαύτην σύμπτωσιν δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων, ἐπειδὴ
παράγει *χασμωδίαν*, ἢτοι *κακοφωνίαν*, ἀπέφευγον συνήθως
οἱ ἀρχαῖοι, ὅπως συνήθως τὴν ἀποφεύγομεν καὶ ἡμεῖς.

26. α') *Συναίρεσις*. Τὴν ἐντὸς μιᾶς λέξεως χασμωδίαν ἀπέ-
φευγον οἱ ἀρχαῖοι διὰ τῆς *συναίρεσέως*. Συναίρεσις δὲ εἶναι
ἢ συγχώνευσις δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ
διφθόγγου μιᾶς λέξεως εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον: *τι-
μάομεν—τιμῶμεν*, *αἰοιδῆ—ᾠδή*.

Ἡ συλλαβή, ἡ ὁποία προκύπτει ἐκ συναίρεσέως, τονίζεται,
ἂν πρὸ τῆς συναίρεσέως ἐτονίζετο τὸ ἐν ἐκ τῶν συναίρε-

θέντων φωνηέντων· *γελάομεν-γελωμεν, ἐσταότες-ἐστῶτες*—ἀλλὰ *γέλαε-γέλα, ἐτίμαον-ἐτίμων*.

Ἡ ἐκ τῆς συναιρέσεως προερχομένη λήγουσα, ὅταν τονίζεται, ὀξύνεται, ἐὰν πρὸ τῆς συναιρέσεως ἐτονίζετο τὸ δεύτερον τῶν συναιρεθέντων μὲ ὀξεῖαν ἢ βαρεῖαν· (*ἐσταῶς*) *ἐστῶς*, ἄλλως περισπᾶται· (*τιυῶ*) *τιμῶ*, (*γαλέα*) *γαλή*.

Τὴν μεταξὺ δύο λέξεων χασμωδῖαν ἀπέφευγον οἱ ἀρχαῖοι συνήθως α') διὰ τῆς *κράσεως*, β') διὰ τῆς *ἐκθλίψεως* καὶ γ') διὰ τῶν *εὐφωνικῶν συμφῶνων*.

27. β') *Κραῖσις* εἶναι ἡ ἔνωσις δύο λέξεων εἰς μίαν διὰ συγχωνεύσεως τοῦ τελικοῦ φωνήεντος (ἢ τῆς τελικῆς διφθόγγου) τῆς πρώτης μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν (ἢ τὴν ἀρκτικὴν δίφθογγον) τῆς δευτέρας εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον· τὸ *ὄνομα-τοῦνομα, ὁ ἀνὴρ-ἀνὴρ, καὶ ἄν-κᾶν, ἐγὼ οἶδα-ἐγῶδα*.

Σημεῖον τῆς κράσεως εἶναι ἡ *κορωνίς* ('). Τίθεται δὲ αὕτη ὑπεράνω τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου, ἢ ὅποια προέρχεται ἐκ τῆς κράσεως. Ἀντὶ τῆς κορωνίδος ὅμως τίθεται δασεῖα, ὅταν ἡ πρώτη λέξις εἶναι ἐκ τῶν δασυνομένων τύπων τοῦ ἄρθρου *ὄ, οἴ* ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας *ὄ, ἄ' ὁ ἀνὴρ*—*ἀνὴρ, ὁ ἐφόρει*—*οὐφόρει, ἄ ἄν-ἄν*.

28. Κραῖσιν πάσχουν συνήθως αἱ ἐξῆς λέξεις:

α') Οἱ τύποι τοῦ ἄρθρου καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα *ὦ ὁ ἄνθρωπος-ἄνθρωπος, τοῦ ἀνδρός-τᾶνδρός, τὰ ἄλλα-τᾶλλα, τὰ ἐμὰ--τᾶμά, (τὸ ἐμάτιον-θοιμάτιον), ὦ ἀγαθὲ-ὠγαθέ, ὦ ἄνερ*—*ὠνερ*.

β') Ἡ ἀντωνυμία *ἐγώ*, συνήθως ὅταν ἀκολουθῆ κατόπιν τῆς ἢ λέξης *οἶδα* (=γνωρίζω) ἢ *οἶμαι* (=νομίζω)· *ἐγῶδα, ἐγῶμαι*.

γ') Οἱ τύποι *ὄ* καὶ *ἄ* τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας *ὄς, ἦ, ὄ' ὁ ἐφόρει*—*οὐφόρει, ἄ ἐγὼ-ἀγώ, ἄ ἄν-ἄν*.

δ') Ὁ σύνδεσμος *καί*· *καὶ ἄν-κᾶν, καὶ ἐν-κᾶν, καὶ ἔπειτα*—*κᾶπειτα, καὶ εἶτα-κᾶτα, (καὶ ὅπως-χῶπως)*.

ε') Ὁ σύνδεσμος *μέντοι* μὲ τὸ μόριον *ἄν*· *μεντᾶν*.

Σημ. I. Ἐκ τῆς κράσεως προέρχεται *α, η, φ*, ὅταν ἡ ἀρχικὴ συλλαβὴ τῆς δευτέρας λέξεως ἔχη ἰ· *ἐγὼ οἶδα-ἐγῶδα, καὶ εἶτα-κᾶτα, ἀλλὰ καὶ ἔπειτα-κᾶπειτα*.

Σημ. 2. Κατὰ τὴν κρᾶσιν ἀποβάλλεται ὁ τόνος τῆς πρώτης λέξεως καὶ τὸ πνεῦμα τῆς δευτέρας: $\bar{\omega}$ ἀγαθέ— $\acute{\omega}$ γαθέ, $\acute{\alpha}$ ἐγὼ— $\acute{\alpha}$ γὼ.

29. γ') "Ἐκθλιψις εἶναι ἡ ἀποβολὴ τοῦ τελικοῦ βραχείου φωνήεντος μιᾶς λέξεως, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν: ἀπὸ ἐμοῦ—ἀπ' ἐμοῦ, ὅτε ἦλθεν—ὅτ' ἦλθεν.

Σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως εἶναι ἡ ἀπόστροφος ('), ἡ ὁποία τίθεται ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ φωνήεντος, τὸ ὁποῖον ἔπαθεν ἐκθλιψιν. Εἰς τὰ σύνθετα ὁμως, ὡσάκις καὶ εἰς αὐτὰ γίνεται ἐκθλιψις, δὲν τίθεται ἀπόστροφος: ἀπέχω, παρέροχομαι.

Σημ. Δὲν ἐκθλίβεται τὸ τελικόν ν οἰασδῆποτε λέξεως, τὸ α καὶ τὸ σ τῶν μονοσυλλάβων λέξεων (π. χ. τά, τό, πρὸ κ.λ.π.) καὶ τὸ ι τῶν προθέσεων περί, μέχρι, ἄχρι (καὶ τῆς ἐπι εἰς τὰ σύνθετα ἐπίοχος καὶ ἐπιεικίς), τῆς ἐρωτηματικῆς καὶ τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τί καὶ τοῦ συνδέσμου ὅτι.

30. Ἐὰν τὸ ἐκθλιβόμενον βραχὺ φωνῆεν ἐτονίζετο πρὸ τῆς ἐκθλίψεως, ἡ ὄξεϊα αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν ἀποβάλλεται μὲν, ὅταν ἡ λέξις εἶναι ἄκλιτον μέρος τοῦ λόγου, μεταβιβάζεται δὲ εἰς τὴν προηγούμενην συλλαβὴν, ὅταν ἡ λέξις εἶναι κλιτή: ἐπὶ ἐμοὶ—ἐπ' ἐμοί, ἀλλὰ ἐγὼ—ἀλλ' ἐγώ, δεῖνὰ ἔπαθον—δεῖν' ἔπαθον, φημί ἐγὼ—φημ' ἐγώ.

Σημ. Ἐὰν ἡ πάσχουσα τὴν ἐκθλιψιν λέξις εἶναι ἐγκλιτική, ὁ τόνος αὐτῆς ἀναβιβάζεται εἰς τὴν προηγούμενην λέξιν ἢ ἀποβάλλεται, ὅπως ἐν γένει ὅταν τὸ ἐγκλιτικόν εἶναι μονοσύλλαβον: ἀνθρωπὸν τιν' εἶδον, οἷόν τ' ἐστί, δῶρά ποτ' ἔλαβον, ἄλλα τιν' εἶπον.

31. Ἐὰν πρὸ τοῦ ἐκθλιβομένου φωνήεντος ὑπάρχη σύμφωνον ἄφωνον ψιλόν ἢ δύο ψιλὰ, ἢ δ' ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε ταῦτα τρέπονται εἰς τὸ ὁμόφωνόν των δασύ: ἐπὶ ἡμιῶν—ἐφ' ἡμιῶν, ὅτε ἦγον—ὄθ' ἦγον, νύκτα ὄλην—νύχθ' ὄλην.

32. **Εὐφωνικὰ σύμφωνα** καλοῦνται τὰ προστιθέμενα εἰς τὸ τέλος ὠρισμένων λέξεων πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἐπομένης λέξεως, εἶναι δὲ τὸ ν , τὸ κ καὶ τὸ ς .

33. Τὸ εὐφωνικόν ν πρὸ φωνήεντος λαμβάνουν

α') οἱ τύποι ὀνομάτων, ῥημάτων καὶ ἐπιρρημάτων, οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς σ , καὶ τὸ εἴκοσι: Ἐλλησι(ν), λέγουσι(ν), Ἀθήνησι(ν), εἴκοσι(ν).

β') τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον ῥημάτων, ὅταν λήγη εἰς ε, καὶ τὸ *ἔστι* ἔλεγε(ν), πεποίηζε(ν), ἔστι(ν).

34. Τὸ εὐφωνικὸν *κ* λαμβάνει τὸ ἀρνητικὸν μόριον *οὐ* (= ὄχι)· *οὐκ* ἦλθον.

Τὸ *κ* τοῦτο τρέπεται εἰς *χ*, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται· *οὐχ* ἦττον, *οὐχ* οὔτος.

35. Τὸ εὐφωνικὸν *ς* λαμβάνει τὸ ἐπίρρημα *οὔτω* (= ἔτσι)· *οὔτω* πρῶττω—οὔτως ἔπραξα.

36. Ἄλλα πάθη τῶν φωνηέντων εἶναι τὰ ἐξῆς:

1. Ἡ *συγκοπή*, ἥτοι ἡ ἀποβολὴ φωνήεντος ἐν μέσῳ λέξεως· ὅπως διηλαδὴ σήμερον λέγομεν *κορφή*, *στάρι* κ.λ.π. ἀντὶ κορυφή, σιτάρι, οὔτω καὶ οἱ ἀρχαῖοι (*πέτ—ομαι*) *ἐ—πτ—όμην*, (*σέπ—ομαι*, *ἔπο—μαι*) *ἐ—σπόμην*, (*σέχ—ω*, *ἔχ—ω*) *ἐ—σχ—ον*, (*πατερ—ός*, *μητερ—ός*) *πατρ—ός*, *μητρ—ός*, (*ποι—μέν—ος*) *ποι—μν—ιον* κ.λ.π.

2. Ἡ *ἀφομοίωσις* τοῦ φωνήεντος συλλαβῆς τινος πρὸς τὸ φωνῆεν προηγούμενης ἢ ἐπομένης συλλαβῆς· ὡς *βυβλίον*—*βιβλίον*, (*μέγας*) *μέγαθος*—*μέγεθος*, *ὄβελός*—*ὄβολός* (ὅπως καὶ τὰ σημερινὰ *σκοτούρα*—*σκουτούρα*, *σεισουράδα*—*σουσουράδα* κ.λ.π.).

3. Ἡ *ἀντιμεταχώρησις*, ἥτοι ἡ ἐναλλαγὴ τοῦ χρόνου δύο ἀλλεπαλλήλων φωνηέντων, τὰ ὅποια διαφέρουν κατὰ τὸν χρόνον· *βασιλῆος*—*βασιλέως*, *γηρογός*—*γεωργός*, *ἠόρταζον*—*εἰώρταζον*.

4. Ἡ *ποιοτικὴ μεταβολὴ φωνηέντων*, ἥτοι ἡ ἀντικατάστασις αὐτῶν ὑπ' ἄλλων φωνηέντων τοῦ αὐτοῦ χρόνου, ἀλλὰ διαφόρων κατὰ τὸ ποῖον· *φέρω*—*φόρος*, *ἀρήγω*—*ἀρωγή*.

5. Ἡ *ποσοτικὴ μεταβολὴ φωνηέντων*, ἥτοι ἡ ἀντικατάστασις αὐτῶν ὑπ' ἄλλων φωνηέντων διαφόρων κατὰ τὸν χρόνον· *πωλέω*—*πωλήσω*, *διλόω*—*διλώσω* (*ἔκτασις*), *ἴστημι*—*ἴσταμεν*, *τίθημι*—*τίθεμεν*, *δίδωμι*—*δίδομεν* (*βράχυνσις*).

6. Ἡ *ἀντέκτασις* ἢ *ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις*, ἥτοι ἡ ἔκτασις βραχέος φωνήεντος εἰς μακρὸν ἢ εἰς δίφθογγον κατόπιν ἀποβολῆς ἐνὸς ἢ δύο συμφώνων· (*γίγαντ—ς*) *γίγᾱς*, (*κτέν—ς*) *κτεῖς* (*λυθέντ—ς*) *λυθεῖς*, (*ὀδόντ—ς*) *ὀδούς*.

Σημ. Ἡ συγκοπή, ἡ ποιοτικὴ μεταβολὴ καὶ ἡ ποσοτικὴ μεταβολὴ φωνηέντων καλοῦνται μὲ ἐν ὄνομα *μετάπτωσις*.

B' — Πάθη συμφώνων

Α' — Αποβολή συμφώνων

37. Ουδεμία ελληνική λέξις δύναται νὰ λήγη εἰς ἄλλο σύμφωνον πλὴν τοῦ *ν* ἢ τοῦ *ρ* ἢ τοῦ *ς* (ἢ *ξ*, *ψ*)· πᾶν ἄλλο σύμφωνον, ὅταν εὐρεθῆ εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως, ἀποβάλλεται· μέλιτ—ος, ἀλλὰ μέλι (ἀντί μέλιτ), παιδ—ός, ἀλλὰ ᾧ παῖ (ἀντί ᾧ παιδ), γυναικ—ός, ἀλλὰ ᾧ γυναῖ (ἀντί ᾧ γυναῖκ).

Σημ. Αἱ ἄτονοι λέξεις ἐκ καὶ οὐκ (οὐχ) συμπροφέρονται τόσον στενωῶς μετὰ τὴν ἐπομένην λέξιν, ὥστε ἀποτελοῦν μετὰ αὐτὴν τρόπον τινὰ μίαν λέξιν καὶ τὸ τελικόν των συμφώνων κ (χ) εἶναι ὡς νὰ εὐρίσκεται ἐντὸς λέξεως καὶ οὐχί εἰς τὸ τέλος (πρβλ. οὐκ ἔχω καὶ οὐκέτι, ἐκ πόλεως καὶ ἐκπίπτω).

38. Ἐκ τῶν συριστικῶν τὸ ἀπλοῦν σ ἀποβάλλεται, ὡς εἰς εὐρίσκεται μετὰ συμφώνων μιᾶς λέξεως· τετάραχ—θε ἐκ τοῦ τετάραχσθε, ἐστάλ—θαι ἐκ τοῦ ἐστάλσθαι.

Σημ. α'. Εἰς παλαιοτάτους χρόνους συνήθως τὸ σ ἐν ἀρχῇ μὲν λέξεως πρὸ φωνήεντος εὐρισκόμενον ἐτρέπετο εἰς δασείαν, ἐντὸς δὲ λέξεως μετὰ δύο φωνηέντων ἀπεβάλλετο· ἐπομαι ἐκ τοῦ σέπομαι (πρβλ. ἀόρ. ἐσ(ε)πόμην), ἔχω (ἀρχῆθεν ἔχω) ἐκ τοῦ σέχω (πρβλ. μέλλ. ἔξω).

Σημ. β'. Καὶ τὸ διπλοῦν σ (σσ) ἠπλοποιήθη εἰς πολλοὺς τύπους λέξεων εἰς ἓν μόνον σ· ἐτέλεσα ἐκ τοῦ ἐτέλεσ—σα, τοῖς γένεσι ἐκ τοῦ τοῖς γένεσ—σι, τοῖς κρέασι ἐκ τοῦ τοῖς κρέασ—σι.

39. Καὶ τὸ ἡμίφωνον *Ϝ* (συγγενὲς πρὸς τὸ φωνῆεν *ν*), τὸ ὅποιον εἰς παλαιοτέρους χρόνους εἶχον πολλαὶ ἑλληνικαὶ λέξεις εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ μετὰ δύο φωνηέντων αὐτῶν, κανονικῶς ἀπεβλήθη· οἶνος (ἐκ τοῦ Γοῖνος), πλέω (πλέϜω, πρβλ. πλεύσω).

Σημ. 1. Καὶ τὸ ἡμίφωνον *ϝ*, τὸ ὅποιον ἐπίσης εἶχον πολλαὶ ἀρχαῖαι λέξεις, ἔπαθε διαφόρους μεταβολάς, περὶ τῶν ὁποίων θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Σημ. 2. Τὸ *ν* τῆς προθέσεως ἐν διατηρεῖται εἰς τὰ σύνθετα πρὸ τοῦ σ, ζ, ρ· ἐνσεῖω, ἐνζεύγνυμι, ἐνρίπτω. Τὸ *ν* τῆς προθέσεως σὺν ἐν συνθέσει, ἐὰν μὲν ἀκολουθῆ ἀπλοῦν σ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό, ὡς σύσσιτος (ἐκ τοῦ σύνσιτος), ἐὰν

δὲ ἀκολουθῆ *σ* ἠνωμένον μὲ ἄλλο σύμφωνον (ἢ *ζ*), ἀποβάλλεται, ὡς *συσκευάζω* (ἐκ τοῦ *συνσκευάζω*), *συσζέγγυμι* (ἐκ τοῦ *συνζέγγυμι*).

Γ'—'Ανάπτυξις συμφώνων

40. Μεταξὺ δύο συμφώνων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων εἶχεν ἀποβληθῆ φωνῆέν τι, ἀναπτύσσεται ἐνίοτε ἄλλο σύμφωνον, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ τὸ σύμπλεγμά των μᾶλλον εὐπρόφερτον, ὡς *ἀν-δ-ρός*, *μεσημ-β-ρία*, *γαμ-β-ρός* κ.τ.λ.

Γ'—Μετάθεσις συμφώνων

41. Εἷς τινὰς λέξεις μετεβλήθη ἡ θέσις ἐνὸς ἢ καὶ δύο ὁμοῦ συμφώνων, ὡς (Πινύς), *Πυνκὸς* καὶ *Πυνκός*, *τίκτω* ἀντὶ *τί-τω* (πρβλ. *ἔτεκον* ἐκ θέματος *τεκ-τι*), *ἐνταῦθα*, *ἐντεῦθεν* ἐκ τοῦ *ἐνθαῦτα*, *ἐνθεῦτεν* (πρβλ. *ἐνθα*).

Δ'—'Ενωσις συμφώνων

42. Τὰ οὐρανικά *κ*, *γ*, *χ* ἐνοῦνται μετὰ ἐπομένου *σ* εἰς *ξ*, ὡς (ἔπλεκ-σα) *ἐπλεξα*, (ἔταγ-σα) *ἔταξα*, (ἔτάραχ-σα) *ἔτάραξα*, τὰ δὲ χειλικά *π*, *β*, *φ* μετὰ τοῦ *σ* εἰς *ψ*, ὡς (ἔκρυπ-σα) *ἔκρυψα*, (ἔτριβ-σα) *ἔτριψα*, (ἔγραφ-σα) *ἔγραψα*.

Ε'—Τροπαὶ συμφώνων

43. Οὐρανικὸν (*κ*, *γ*, *χ*) ἢ χειλικὸν (*π*, *β*, *φ*), ἂν εὐρεθῆ πρὸ ὀδοντικοῦ (*τ*, *δ*, *θ*) καὶ εἶναι ἑτερόπουνον, τρέπεται εἰς ὁμόπουνον μὲ τὸ ὀδοντικόν, ἦτοι *συμπνευματίζεται*: *πλέκω*, ἀλλὰ *ἐπλέχθην* (ἐκ τοῦ ἐπλέκ-θην), *εὐχομαι*, ἀλλὰ *εὐχτός* (ἐκ τοῦ εὐχ-τός), *γράφω*, ἀλλὰ *γραπτός* (ἐκ τοῦ γραφ-τός), (τάσσω), *ταγός*, ἀλλὰ *τακτός* (ἐκ τοῦ ταγ-τός), *τρίβω*, ἀλλὰ *ἐτρίβθην* (ἐκ τοῦ ἐτρίβ-θην), *ἐπ-τά*, *ὀ-γτώ*, ἀλλὰ *ἔβ-δομος*, *ὄγ-δοος*.

Σημ. Τὸ *κ* τῆς προθέσεως *ἐκ* μένει ἀμετάβλητον καὶ δὲν συμπνευματίζεται: *ἐκβάλλω*, *ἐκγονος*, *ἐκδέρω*, *ἐκθέω*, *ἐκφάρω*.

44. *Χειλικὸν* (*π*, *β*, *φ*) πρὸ τοῦ *μ* γίνεται *μ*, ἦτοι *ἀφο-*

μοιούται πρὸς αὐτό: *κόμμα* ἐκ τοῦ *κόπιμα* (πρβλ. κοπ-ή), *βέβλαμμαι* ἐκ τοῦ *βέβλαβμαι* (πρβλ. βλάβ-η), *γραάμμα* ἐκ τοῦ *γραάφμα* (πρβλ. γραφ-ή).

45. Καὶ τὸ *ἐνρῖνον ν*, ὅταν εὔρεθῆ πρὸ τῶν ὑγρῶν *λ, ρ* ἢ τοῦ ἐνρίνου *μ*, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά: *συλλέγω* ἐκ τοῦ *συν-λέγω*, *συνρέω* ἐκ τοῦ *συνρέω*, *ἐμμένω* ἐκ τοῦ *ἐντρένω*.

Σημ. Εἰς μερικὰς λέξεις φαίνεται ὅτι τρέπεται τὸ *ν* πρὸ τοῦ *μ* εἰς *σ* (φάσ-μα) *πέ-φα-σμαι* ἐκ τοῦ *πέ-φαν-μαι*, (μία-σμα) *με-μία-σμαι* ἐκ τοῦ *μεμίων-μαι*.

46. Ὅσακις συνέπιπτε ν' ἀρχίζουσι δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ μιᾶς λέξεως ἀπὸ *ἄφωνον δασύ*, τῆς πρώτης συλλαβῆς τὸ δασύ ἐτρέπετο εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν (*ἀνομοιώσις*): *κέχουκα* ἐκ τοῦ *χέχουκα* (πρβλ. χυτός), *πέφουκα* ἐκ τοῦ *φέφουκα* (πρβλ. φύσω), *τίθημι* ἐκ τοῦ *θίθημι* (πρβλ. θήσω), *ἐτέθην* ἐκ τοῦ *ἐθέθην* (πρβλ. θετός), *τριχός*, *τριχί* ἐκ τοῦ *θριχός*, *θριχί* (πρβλ. θρίξ, θριξί), *τρέφω*, *ἐτάφην* ἐκ τοῦ *θρέφω*, *ἐθράφην* (πρβλ. θρέψω, τέθραμμαι), *τάφος*, *ἐτάφην* ἐκ τοῦ *θάφος*, *ἐθάφην* (πρβλ. θάψω).

Σημ. 1. Καὶ ἡ δασεῖα τῆς πρώτης συλλαβῆς μιᾶς λέξεως τρέπεται εἰς ψιλὴν, ὅταν ἡ δευτέρα συλλαβὴ ἀρχίζῃ ἀπὸ ἄφωνον δασύ: *ἔχω* ἀντὶ *ἐχω* (ἐκ τοῦ σέχ-ω), ἐν ᾧ μέλλων *ἔξω*.

Σημ. 2. Εἰς μερικὰς λέξεις διετήρησαν αἱ δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ τὸ δασύ, ὡς *ἐχέθην*, *ὠρθόθην*, *ἐθίλχθην*, *γάθι*· εἰς ἄλλας δὲ πάλιν λέξεις ἐτράπη ὄχι τῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασύ εἰς ψιλόν, ὡς *σώθητι* (ἀντὶ σώ-τηθι) ἐκ τοῦ *σώθηθι*, *παιδεύθητι* (ἀντὶ παιδεύτηθι) ἐκ τοῦ *παιδεύθηθι*.

47. Ἐκ τῶν οὐρανικῶν τὸ *κ* καὶ τὸ *χ* πρὸ τοῦ *μ* γε.ικῶς τρέπεται εἰς *γ*· *διωγμός* ἐκ τοῦ *διωκμός* (πρβλ. διώκω), *ταραγμός* ἐκ τοῦ *ταραχμός* (πρβλ. ταραχή), *τετάραγμα* ἐκ τοῦ *τετάραγμα*.

Σημ. Εἰς μερικὰς λέξεις διατηροῦνται τὰ συμπλέγματα *κμ* καὶ *χμ*: *ἄκμων*, *ἀκμή*, *ἀχμός*.

48. Ὀδοντικόν πρὸ ἄλλου ὀδοντικοῦ ἢ *μ* ἐν μέσῳ λέξεως τρέπεται εἰς *σ*: *χαριέστερος* ἐκ τοῦ *χαριέτ-τερος*, *ἐφεύσθην* ἐκ τοῦ *ἐφεύδ-θην* (ψεύδ-ομαι), *πιστός* ἐκ τοῦ *πιθ-τός* (πρβλ.

πιθ-ανός), *ἐπείσθη* ἐκ τοῦ *ἐπείθ-θη* (πείθ-ομαι), *ᾄσμα* ἐκ τοῦ *ᾄδ-μα* (ᾄδ-ω), *πέπεισμαι* ἐκ τοῦ *πέπειθ-μαι* (πείθ-ομαι).

Σημ. 1. Εἰς μερικὰς λέξεις μένει ἀμετάβλητον τὸ ὀδοντικόν πρὸ τοῦ *μ*: *ἀτμός*, *ἀριθμός*, *Ἄδμητος*. Ὡσαύτως διατηρεῖται τὸ *ττ*, τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἀπὸ *κj*, *χj* κ.λ.π., ὡς *φυλάττω* (ἐκ τοῦ φυλάκ-*j*ω).

Σημ. 2. Τὸ *τ* τῆς συλλαβῆς *τι*, ὅταν αὕτη εὑρίσκεται κατόπιν φωνήεντος ἢ τοῦ ἔνρινου *ν*, ἐτρέπετο εἰς *σ*: *πλούσιος* ἐκ τοῦ *πλούτιος* (πλοῦτ-ος), *ἀθανασία* ἐκ τοῦ *ἀθανατία* (ἀθάνατ-ος), *γεροσσία* ἐκ τοῦ *γεροντία* (γέροντ-ος), *ἐκούσιος* ἐκ τοῦ *ἐκόντιος* (ἐκόντ-ος), *λέγουσι* ἐκ τοῦ *λέγον-τι*, σπανίως δὲ διατηρεῖται καὶ μάλιστα ὅταν τονίζεται: *αἰτία*, *ἐναντίος*-*σχότιος* κ.λ.π.

49. Τὸ *ν* πρὸ τῶν οὐρανικῶν (*κ*, *γ*, *χ*) τρέπεται εἰς ἔνρινον *ν*: *ἐγκαλιῶ* ἐκ τοῦ *ἐν-καλιῶ*, *συγγενής* ἐκ τοῦ *σεν-γενής*, *συχαιῶ* ἐκ τοῦ *σεν-χαιῶ*, *ἐγξέω* ἐκ τοῦ *ἐν-ξέω*.

50. Τὸ *ν* πρὸ τῶν χειλικῶν (*π*, *β*, *φ*) τρέπεται εἰς *μ*: *ἐμπίπτω* ἐκ τοῦ *ἐν-πίπτω*, *ἐμβαίνω* ἐκ τοῦ *ἐν-βαίνω*, *συμφέρω* ἐκ τοῦ *σεν-φέρω*, *ἔμψυχος* ἐκ τοῦ *ἐν-ψυχος*.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

Μέρη τοῦ λόγου

51. Καί εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καί εἰς τὴν νέαν, α') τὰ μέρη τοῦ λόγου, ἦτοι τὰ διάφορα εἶδη τῶν λέξεων, εἶναι δέκα· ἄρθρον, (ὄνομα) οὐσιαστικόν, (ὄνομα) ἐπίθετον, ἀντωνυμία, ῥῆμα, μετοχή, πρόθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα·

β') τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, τὸ ῥῆμα καὶ ἡ μετοχή λέγοντα *κλιτά*, διότι κλίνονται, ἦτοι λαμβάνουν διαφόρους μορφάς (π. χ. ὁ ἀγαθὸς στρατιώτης ἐπαινεῖται, τὸν ἀγαθὸν στρατιώτην ἐπαινοῦσιν· οὗτος μανθάνει παίζων, οὗτοι μανθάνουσι παίζοντες), ἡ δὲ πρόθεσις, τὸ ἐπίρρημα, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα λέγονται *ἄκλιτα*, διότι δὲν κλίνονται, ἦτοι μένουں ἀμετάβλητα (π.χ. ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ λίθου, ἐκεῖ ἐπὶ τῶν λίθων).

52. Αἱ διάφοροι μορφαί, τὰς ὁποίας λαμβάνει μία κλιτὴ λέξις, λέγονται *τύποι* αὐτῆς· τὸ *ἰχθύς*, *ἰχθύων* εἶναι τύποι τῆς λέξεως *ἰχθύς*, ὁμοίως τὸ *γράφει* ἢ *γράφομεν* ἢ *γράφετε* εἶναι τύποι τῆς λέξεως *γράφω*.

53. Εἰς ἕκαστον τύπον κλιτῆς λέξεως διακρίνομεν δύο μέρη, α') τὸ *θέμα*, ἦτοι τὸ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀμετάβλητον μέρος τῆς λέξεως· *ἰχθυ-*, *γραφ-* καὶ

β') τὴν *κατάληξιν*, δηλαδὴ τὸ πρὸς τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος τῆς λέξεως· π.χ. *-ν*, *-ων*, *-ει*, *-ομεν*, *-ετε*.

54. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ θέματος λέγεται *χαρακτῆρ* αὐτοῦ· π.χ. τοῦ θέματος *Ἄραβ-* ("Ἄραψ", "Ἄραβ-ος) χαρακτῆρ εἶναι τὸ *β*, τοῦ θέματος *ἰχθυ-* (ἰχθύς, ἰχθύ-ος) χαρακτῆρ εἶναι τὸ *υ*, τοῦ θέματος *γραφ-* (γράφ-ω, γράφ-εις) χαρακτῆρ εἶναι τὸ *φ*.

Πτωτικά καὶ παρεπόμενα αὐτῶν

55. Τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχὴ ἔχουν *γένος*, *ἀριθμόν*, *πτῶσιν* καὶ *κλίσιν*.

56. Τὰ γένη εἶναι τρία, *ἀρσενικόν*, *θηλυκόν* καὶ *οὐδέτερον*· ὁ ἀνὴρ, ἡ γυνή, τὸ δένδρον.

57. Ἀριθμούς ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει τρεῖς, τὸν *ἐνικόν* καὶ τὸν *πληθυντικόν*, τοὺς ὁποίους ἔχει καὶ ἡ νέα γλῶσσα, καὶ τὸν *δυϊκόν*, ὅστις δηλοῖ δύο ὄντα· τὸ *ὀφθαλμῶ* = οἱ δύο ὀφθαλμοί..

58. Πτώσεις ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει πέντε, ἦτοι τὴν *ὀνομαστικὴν*, τὴν *γενικὴν*, τὴν *αιτιατικὴν*, τὴν *κλητικὴν*, καὶ προσέτι τὴν *δοτικὴν*· τῷ θεῷ = εἰς τὸν θεόν.

Σημ. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ μὲν ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ λέγονται *ὀρθαί*, ἡ δὲ γενικὴ, ἡ δοτικὴ καὶ ἡ αἰτιατικὴ λέγονται *πλάγαι* πτώσεις.

59. Κλίσεις καὶ ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει τρεῖς, τὴν *πρώτην*, τὴν *δευτέραν* καὶ τὴν *τρίτην*.

60. Ἐκ τῶν κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχὴ λέγονται μὲν ἔν ὄνομα *πτωτικά*, διότι ἔχουν πτώσεις.

61. Τὸ γένος, ὁ ἀριθμός, ἡ πτώσις καὶ ἡ κλίσις λέγονται *παρεπόμενα* (ἦτοι παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

Τὸ ἄρθρον

62. Καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὸ ἄρθρον εἶναι *ὁ, ἡ, τὸ* καὶ κλίνεται ὡς ἑξῆς:

	Ἐνικός		
	ἀρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
<i>ὄνομ.</i>	ὁ	ἡ	τό
<i>γεν.</i>	τοῦ	τῆς	τοῦ
<i>δοτ.</i>	τῷ (=εἰς τόν)	τῇ (=εἰς τήν)	τῷ (=εἰς τό)
<i>αἰτ.</i>	τόν	τήν	τό
<i>κλητ.</i>	ὦ	ὦ	ὦ

Πληθυντικός

	άρσενικόν	θηλυκόν	οὐδέτερον
ὄνομ.	οἱ	αἱ	τά
γεν.	τῶν	τῶν	τῶν
δοτ.	τοῖς (=εἰς τοὺς)	ταῖς (=εἰς τὰς)	τοῖς (=εἰς τὰ)
αἰτ.	τοὺς	τὰς	τὰ
κλητ.	ὦ	ὦ	ὦ

Δυϊκὸς καὶ τῶν τριῶν γενῶν

ὄνομ. καὶ αἰτ. τῶ (=οἱ δύο, αἱ δύο, τὰ δύο)

γεν. καὶ δοτ. τῶν (=εἰς τοὺς δύο, εἰς τὰς δύο, εἰς τὰ δύο)

κλητ. ὦ.

Σημ. Τὸ ὦ τῆς κλητικῆς εἶναι κυρίως ἐπιφώνημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

Οὐσιαστικά—Κλίσεις αὐτῶν

63. Οὐσιαστικὰ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὄντα, ἤτοι πράγματα, ζῶα, πρόσωπα, ἢ πράξιν, κατάστασιν, ιδιότητα· βιβλίον, ὄρις, μαθητῆς—θυσία, ἔπιος, εὐσέβεια.

64. Τὰ οὐσιαστικὰ διαίρουσιν 1) εἰς

α') *συγκεκριμένα*, ὅσα σημαίνουν ὄντα αἰσθητὰ ἢ νοητὰ· ποταμός, ἵππος, δαίμων, θεός·

β') *ἀφηρημένα*, ὅσα σημαίνουν πράξιν ἢ κατάστασιν ἢ ιδιότητα· πορεία, εὐτυχία, εὐκοσμία· καὶ 2) εἰς

α') *κύρια*, ὅσα σημαίνουν ἐν ὠρισμένον ὄν· Ἀθηναί, Πλάτων·

β') *προσηγορικά*, ὅσα σημαίνουν ὁμοειδῆ ὄντα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ὀλόκληρον τάξιν· ὄρος, ἵππος, ἄνθρωπος.

65. Ἐκ τῶν οὐσιαστικῶν τὰ πλεῖστα ἔχουν ἕκαστον ἐν μόνον γένος· ὁ οὐρανός, ἡ θάλασσα, τὸ δένδρον, ὁ ἀετός, ἡ ἀλώπηξ, ἡ γαλῆ.

66. Ὅσα οὐσιαστικὰ σημαίνουν ζῶα καὶ ἔχουν ἐν μόνον γένος πρὸς δῆλωσιν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ φυσικοῦ γένους, καλοῦνται *ἐπίκοινα*· ὁ ἀετός, ἡ ἀλώπηξ. Εἰς τὰ ἐπίκοινα οὐσιαστικὰ πρὸς διάκρισιν τοῦ φυσικοῦ γένους προσ-

τίθεται τὸ ἐπίθετον ἄρρην ἢ θήλυς· ὁ ἄρρην μῦς, ὁ θήλυς μῦς—ἡ ἄρρην ἀλώπηξ, ἡ θήλυς ἀλώπηξ.

67. Πολλὰ ἐκ τῶν ὀνομάτων ζώων εἶναι γένους κοινουῦ καὶ ἐκφέρονται καὶ μὲ τὸ ἄρσενικόν καὶ μὲ τὸ θηλυκόν ἄρθρον· ὁ βοῦς, ἡ βοῦς—ὁ κύνων, ἡ κύνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

Ι. Ἀσυναίρετα

68. Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει ἄρσενικά καὶ θηλυκά ὀνόματα· καὶ τὰ μὲν ἄρσενικά ἔχουν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν -ας ἢ -ης, τὰ δὲ θηλυκά -α ἢ -η.

α') θηλυκά

69.	[θέμα	χωρᾶ-	στρατιᾶ-	σφαίρᾶ-	γεφυρᾶ-]
Ἑνικ.	ὄν.	ἡ χόρᾶ	στρατιᾶ	σφαίρᾶ	γεφυρᾶ
	γεν.	τῆς χόρας	στρατιᾶς	σφαίρας	γεφύρας
	δοτ.	τῇ χόρᾳ	στρατιᾷ	σφαίρᾳ	γεφύρᾳ
	αἰτ.	τὴν χόρᾱν	στρατιᾶν	σφαίρᾱν	γεφυρᾶν
	κλητ.	ὦ χόρᾶ	στρατιᾶ	σφαίρᾶ	γεφυρᾶ
Πληθ.	ὄν.	αἱ χόραι	στρατιαὶ	σφαῖραι	γεφύραι
	γεν.	τῶν χωρῶν	στρατιῶν	σφαιρῶν	γεφυρῶν
	δοτ.	ταῖς χόραις	στρατιαῖς	σφαίραις	γεφύραις
	αἰτ.	τίς χόρας	στρατιᾶς	σφαίρας	γεφύρας
	κλητ.	ὦ χόραι	στρατιαὶ	σφαῖραι	γεφύραι
[Λογ.	ὄν. καὶ αἰτ.	τὴν χόρα	στρατιᾶ	σφαίρα	γεφύρα
	γεν. καὶ δοτ.	τοῖν χόραϊν	στρατιαῖν	σφαίραϊν	γεφύραϊν
	κλητ.	ὦ χόρα	στρατιᾶ	σφαίρα	γεφύρα.]
Ἑνικ.	ὄν.	ἡ θάλασσα	τιμὴ	νίκη	
	γεν.	τῆς θαλάσσης	τιμῆς	νίκης	
	δοτ.	τῇ θαλάσῃ	τιμῇ	νίκῃ	
	αἰτ.	τὴν θάλασσαν	τιμὴν	νίκην	
	κλ.	ὦ θάλασσα	τιμὴ	νίκη	

Πληθ.	ὄν.	αἱ	θάλασσαι	τιμαί	νῆκαι
	γεν.	τῶν	θαλασσῶν	τιμῶν	νικῶν
	δοτ.	ταῖς	θαλάσσαις	τιμαῖς	νίκαις
	αἰτ.	τάς	θαλάσσας	τιμάς	νίκας
	κλ.	ᾧ	θάλασσαι	τιμαί	νῆκαι

[Ἰνῆζ.	ὄν. καὶ αἰτ.	τῷ	θαλάσσει	τιμᾷ	νῆκα
	γεν. καὶ δοτ.	τοῖν	θαλάσσαιν	τιμαῖν	νῆκαιν
	κλ.	ᾧ	θαλάσσει	τιμᾷ	νῆκα.]

70. Τὰ εἰς -α θηλυκὰ τῆς πρώτης κλίσεως διαφέρουν ἀπὸ τὰ εἰς -η κατὰ τὴν κλίσιν μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν.

71. Το **α** τῆς ὀνομαστικῆς τῆς πρώτης κλίσεως

α') τὸ **διατηροῦν** εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ ὅσα ἔχουν πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν ἢ **ρ (α καθαρόν)**: οἰκία, πορεύα, γέφυρα.

β') τὸ **τρέπουν** εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν εἰς **η** ὅσα ἔχουν πρὸ αὐτοῦ σύμφωνον ἐκτὸς τοῦ **ρ (α μὴ καθαρόν)**: μοῦσα, τράπεζα.

72. Το **α** τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς εἶναι εἰς ἄλλα θηλυκὰ μακρὸν καὶ εἰς ἄλλα βραχύ.

α') **μακρὸν** ἔχουν τὸ **α** τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν θηλυκῶν, τὰ ὅποια ἔχουν αὐτὸ καθαρὸν: ἀνδρεία, χώρα, στρατιά, οἰκία.

β') **βραχὺ** ἔχουν τὸ **α** κανονικῶς εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ πάντα τὰ θηλυκὰ, τὰ ὅποια ἔχουν αὐτὸ μὴ καθαρὸν: ὄϊζα, μοῦσα, θάλασσα, τράπεζα. Ἀλλὰ Λήδα, Φιλομήλα.

Σημ. Ἐχουν τὸ καθαρὸν **α** βραχὺ 1) τὰ προπαροξύτονα: ἀλήθεια, γέφυρα, 2) ἡ λέξις σφῆρα καὶ τὰ ἄλλα μὴ ὀξύτονα εἰς-ρα δισύλλαβα, ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ **ρ** δίφθογγον πλὴν τῆς **αυ**: σφαῖρα, πειρᾶ, μοῖρα—ἀλλὰ κοινῶς, νευρᾶ, αἶρα, σαῦρα, λαύρα καὶ 3) αἱ λέξεις γραῖα, μαῖα καὶ μυῖα.

β') ἀρσενικά

Ἐνικός

73.	[θέμα	ταμιᾱ-	ὀπλιτᾱ-	μαθητᾱ-	Ἀτρειδᾱ-]
ὄν.	ὁ	ταμί ^{ας}	ὀπλί ^{της}	μαθητ ^{ῆς}	Ἀτρείδ ^{ης}
γεν.	τοῦ	ταμί ^{ου}	ὀπλί ^{του}	μαθητ ^{οῦ}	Ἀτρείδ ^{ου}
δοτ.	τῷ	ταμί ^α	ὀπλί ^{τῃ}	μαθητ ^ῇ	Ἀτρείδ ^ῃ
αἰτ.	τόν	ταμί ^{αν}	ὀπλί ^{την}	μαθητ ^{ήν}	Ἀτρείδ ^{ην}
κλ.	ῶ	ταμί ^α	ὀπλί ^{τα}	μαθητᾶ	Ἀτρείδ ^η

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	ταμί ^{αι}	ὀπλί ^{ται}	μαθητᾶι	Ἀτρείδ ^{αι}
γεν.	τῶν	ταμιῶ ^ν	ὀπλί ^{των}	μαθητῶ ^ν	Ἀτρειδῶ ^ν
δοτ.	τοῖς	ταμί ^{αις}	ὀπλί ^{ταις}	μαθητᾶ ^{ις}	Ἀτρείδ ^{αις}
αἰτ.	τούς	ταμί ^{ας}	ὀπλί ^{τας}	μαθητᾶς	Ἀτρείδ ^{ας}
κλ.	ῶ	ταμί ^{αι}	ὀπλί ^{ται}	μαθητᾶι	Ἀτρείδ ^{αι}

[Δυϊκός

ὄν. καὶ αἰτ.	τὸ	ταμιᾱ	ὀπλιτᾱ	μαθητᾶ	Ἀτρείδα
γεν. καὶ δοτ.	τοῖν	ταμί ^{αιν}	ὀπλί ^{ταιν}	μαθητᾶ ^{ιν}	Ἀτρείδ ^{αιν}
κλ.	ῶ	ταμί ^α	ὀπλί ^{τα}	μαθητᾶ	Ἀτρείδα .

74. Καὶ τὰ εἰς **-ας** ἀρσενικά ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως διαφέρουν τῶν εἰς **-ης** κατὰ τὴν κλίσιν μόνον εἰς τὸν ἐνικόν.

75. Ἐκ τῶν εἰς **-ης** ἀρσενικῶν πρωτοκλίτων σχηματίζουσι τὴν κλητικὴν εἰς ἅ καὶ ὄχι εἰς **η**

α') τὰ ἐθνικά ὀνόματα. Πέρσης—ῶ Πέρσα, Σκύθης—ῶ Σκύθα.

β') ὅσα λήγουν εἰς **-της** ἢ εἰς **-άρχης**, **-πώλης**, **-μέτρης**, **-ώνης**, **-τριβης**· ναύτης—ῶ ναῦτᾶ, γυμνασιάρχης—ῶ γυμνασιάρχᾶ, βιβλιοπώλης—ῶ βιβλιοπῶλᾶ, γεωμέτρης—ῶ γεωμέτρᾶ, τελώνης—ῶ τελῶνᾶ, παιδοτρίβης (= διδάσκαλος τῆς γυμναστικῆς)—ῶ παιδοτριβᾶ, τὸ δὲ ὄνομα δεσπότης ἀναβιβάζει τὸν τόνον, ῶ δέσποτᾶ.

Ἐκκατάληξις τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως

	θηλυκά				ἄρσενικά			
76. Ἐπιθ. ὄν.	ᾱ	ᾶ	ῆ	η	ᾱς	ῆ	ης	Πληθ. αἰ
γεν.	ᾱς		ῆ	ης	ου			ων
δοτ.	α		ῆ	η	ᾱ	ῆ	η	αις
αἰτ.	ᾱν, ᾶν		ῆ	ην	ᾱν	ῆ	ην	ας
κλ.	ᾱ, ᾶ		ῆ	η	ᾱ, ᾶ	ῆ	η	αι

[Ἐπιθ. ὄνομ. αἰτ. ᾱ, γεν. καὶ δοτ. αἰν, κλητ. ᾱ.] (1)

77. Τῶν ὀνομάτων τῆς α' κλίσεως α') αἱ καταλήξεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ) εἶναι αἱ αὐταὶ καὶ εἰς τὰ ἄρσενικά καὶ εἰς τὰ θηλυκά·

β') ἡ κατάληξις *-ας* ἔχει τὸ *α* μακρόν· ὁ ὀρθοθῆρᾱς (=κυνηγὸς πτηνῶν), τὸς ὀρθοθῆρᾱς—τῆς χῶρᾱς, τὰς χῶρᾱς· (μακρόν εἶναι καὶ τὸ *α* τοῦ δυϊκοῦ· τῷ Ἀτρεΐδᾱ).

γ') ὅταν τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν, ἡ μὲν ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική ὀξύνονται (ἡ τιμή, τὴν τιμήν, ὦ τιμή—οἱ ποιηταί, τὸς ποιητάς, ὦ ποιηταί—τὼ ποιητά, τὼ φωλεύ), ἡ δὲ γενική καὶ δοτική περισπῶνται (τοῦ βουλευτοῦ, τῷ βουλευτῆ—τῶν στρατιῶν, ταῖς στρατιαῖς—τοῖν στρατιαῖν, τοῖν βουλευταῖν).

δ') ἡ γενική τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν λήγουσαν καὶ περισπᾶται (τῶν γεφυρῶν, τῶν ταμιῶν).

2. Συνηρημένα

78. Εἰς τὴν πρώτην κλίσιν ἀνήκουν καὶ μερικὰ ὀνόματα, τὰ ὅποια περισπῶνται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις, διότι ἡ λήγουσα αὐτῶν προέρχεται ἐκ συναϊρέσεως· Ἀθηνᾶ (ἐκ τοῦ Ἀθηνάα), μνᾶ (ἐκ τοῦ μνάα), γῆ (γέα), συκῆ (συκέα), γαλῆ (γαλέα), Ἐρμῆς (Ἐρμέας).

(1) Εἰς τὰς καταλήξεις ταύτας εἶναι συγχωνευμένος καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος ᾶ ἢ ᾱ.

	79.	[θέμα	μναα-μνᾱ,	Ἐομεα-Ἐομη,	Ἀθηναα, γεα·γη]
Ἑνικ.	ὄν.	ἡ	μνᾱ	ὁ	Ἐομη̄ς ἡ Ἀθηνᾱ γῆ̄
	γεν.	τῆς	μνᾱς	τοῦ	Ἐομοῦ τῆς Ἀθηνᾱς γῆς
	δοτ.	τῇ	μνᾱ	τῷ	Ἐομη̄ τῇ Ἀθηνᾱ γῆ̄
	αἰτ.	τῆν	μνᾱν	τόν	Ἐομη̄ν τῆν Ἀθηνᾱν γῆν
	ζλ.	ῶ	μνᾱ	ῶ	Ἐομη̄ ῶ Ἀθηνᾱ γῆ̄
Πληθ.	ὄν.	αἱ	μναῖ	αἱ	Ἐομαῖ
	γεν.	τῶν	μνῶν	τῶν	Ἐομῶν
	δοτ.	ταῖς	μναῖς	τοῖς	Ἐομαῖς
	αἰτ.	τάς	μνᾱς	τούς	Ἐομᾱς
	ζλ.	ῶ	μναῖ	ῶ	Ἐομαῖ
[Ἀνικ.	ὄν.	καὶ	αἰτ.	τὸ	μνᾱ Ἐομᾱ
	γεν.	καὶ	δοτ.	τοῖν	μναῖν Ἐομαῖν
	ζλ.		ῶ	μνᾱ	Ἐομᾱ.]

80. Τὰ συνηρημένα ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως διατηροῦν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων τύπων, μόνον δὲ τὸ **έα** εἰς τὸν ἐνικὸν συναιροῦν εἰς **η**.

Σημ. Ἡ λέξις *βορέας* κλίνεται ἀσυναιρέτως ὁ *βορέας*, τοῦ *βορέου* κ.λ.π. καὶ συνηρημένως ὁ *βοροῦς*, τοῦ *βοροῦ*, τῷ *βοροῦ* κ.λ.π. ὅτε γράφεται μὲ **ρο**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ

1. Ἀσυναίρετα

81. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα α') ἄρσενικά καὶ θηλυκά μὲ κατάληξιν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ **-ος** καὶ β') οὐδέτερα μὲ κατάληξιν **-ον**.

			Ἑνικὸς			
82.	[θέμα	πωλο-	νησο-	παιδιο-]		
ὄν.	ὁ	πῶλ-ος	ἡ	νησο-ς	τὸ	παιδί-ον
γεν.	τοῦ	πῶλ-ου	τῆς	νήσου	τοῦ	παιδέ-ου
δοτ.	τῷ	πῶλ-ω	τῇ	νήσῳ	τῷ	παιδί-ω
αἰτ.	τόν	πῶλ-ον	τῆν	νήσον	τόν	παιδί-ον
ζλ.	ῶ	πῶλ-ε	ῶ	νήσε	ῶ	παιδέ-ον

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	πῶλ-οι	αἱ	ρήσοι	τὰ	παιδί-α
γεν.	τῶν	πῶλ-ων	τῶν	ρήσων	τῶν	παιδί-ων
δοτ.	τοῖς	πῶλ-οις	ταῖς	ρήσοις	τοῖς	παιδί-οις
αἰτ.	τοὺς	πῶλ-ους	τάς	ρήσους	τὰ	παιδί-α
κλ.	ῶ	πῶλ-οι	ῶ	ρήσοι	ῶ	παιδί-α

[Δυϊκός

ὄν.	καὶ αἰτ.	τὸ	πῶλ-ω	ρήσω	παιδί-ω
γεν.	καὶ δοτ.	τοῖν	πῶλ-οιν	ρήσοιν	παιδί-οιν
κλ.		ῶ	πῶλ-ω	ρήσω	παιδί-ω.]

Καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς δευτέρας κλίσεως

Ἄρσενικά καὶ θηλυκά

Οὐδέτερα

83.	Ἐρικ.	ὄν.	ος	Πληθ.	οι	Ἐρικ.	ον	Πληθ.	ᾶ
		γεν.	ου		ων		ου		ων
		δοτ.	ω		οις		ω		οις
		αἰτ.	ον		ους		ον		ᾶ
		κλ.	ε (ος)		οι		ον		ᾶ

[Δυϊκ. ὄν. καὶ αἰτ. ω, γεν. καὶ δοτ. οιν, κλ. ω].⁽¹⁾

84. Τὰ ὀνόματα τῆς β' κλίσεως

α') τὰ οὐδέτερα ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, τὴν ὀνομαστικήν, τὴν αἰτιατικήν καὶ τὴν κλητικήν (ον—ᾶ).

β') ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν, εἰς μὲν τὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν ὀξύνονται (αἱ ὁδοί, τὰς ὁδοὺς, ὧ ὁδοί—τὸ ὁδώ, ῶ ὁδώ), εἰς δὲ τὴν γενικήν καὶ δοτικήν περισπῶνται (τῆς ὁδοῦ, τῇ ὁδῷ—τῶν ὁδῶν, ταῖς ὁδοῖς—τοῖν ὁδοῖν).

2. Συνηρημένα

85. Καὶ ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα συνηρημένα: πλοῦς (ἐκ τοῦ πλόος=ταξειδί), ὄστον (ὄστέον=κόκκαλον),

(1) Εἰς τὰς καταλήξεις ταύτας εἶναι συγχωνευμένος καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος ο.

καροῦν (κάνεον=κάνιστρον), *πρόχους* (πρόχοος=λαγῆνι).

[θέμα *πλοο-πλου*, *προχοο-προχου*, *ὄστεο-ὄστου*, *καροο-καροῦ*].

Ἐνικὸς

ὄνομ.	ὄ	πλοῦς	ἦ	πρόχους	τὸ	ὄστοῦν	καροῦν
γεν.	τοῦ	πλοῦ	τῆς	πρόχου	τοῦ	ὄστου	καροῦ
δοτ.	τῷ	πλοῖ	τῇ	πρόχῳ	τῷ	ὄστῳ	καροῖ
αἰτ.	τὸν	πλοῦν	τῆν	πρόχουν	τὸ	ὄστοῦν	καροῦν

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	πλοῖ	αἱ	πρόχοι	τὰ	ὄστᾶ	καρᾶ
γεν.	τῶν	πλοῶν	τῶν	πρόχων	τῶν	ὄστων	καρῶν
δοτ.	τοῖς	πλοῖς	ταῖς	πρόχοις	τοῖς	ὄστοις	καροῖς
αἰτ.	τοὺς	πλοῦς	τὰς	πρόχους	τὰ	ὄστᾶ	καρᾶ

86. Τὰ συνηρημένα ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως

α') εἰς τὴν ὀνομ. καὶ αἰτ. τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου *ὄστᾶ*, *καρᾶ* τὸ *-εα* συνηρέθη εἰς *-ᾶ* καὶ ὄχι εἰς *-η* κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀσυναίρετα οὐδ. τῆς β' κλίσεως (π.χ. πτηνά).

β') εἰς τὴν γεν. καὶ δοτ. τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ τὰ παροξύτονα (*πρόχους*, *Πειρίθους*) τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων πτώσεων (*πρόχου* ἀντὶ *προχοῦ*, ἄφ' οὗ ἀσυναίρετον ἦτο *προχόου*, *πρόχων* ἀντὶ *προχῶν* κλπ.)

γ') εἰς τὴν ὀνομ. καὶ αἰτ. ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ τὸ *καροῦν* καὶ τὰ κατ' αὐτὸ κλινόμενα περισπῶνται κατ' ἀναλογίαν τῶν πλαγίων πτώσεων (*καροῦν* ἀντὶ *κάρουν*, ἄφ' οὗ ἀσυναίρετον ἦτο *κάνεον*, *καρᾶ* ἀντὶ *κάρᾶ* ἐκ τοῦ *κάνεα*).

3. Ἀττικὴ δευτέρα κλίσις

87. Μερικὰ δευτερόκλιτα ὀνόματα ἀντὶ νὰ λήγουν εἰς *-ος*, *-ον* λήγουν εἰς *-ως*, *-ων* ὁ *λεῶς* (=λαός), ὁ *ρεῶς* (=νάος), ὁ *ταῶς*, ὁ Ἀθῶς, ἡ ἄλως (=ἄλῳνι), ὁ Ἀνδρογάγῶς, τὸ ἀνώγειον κλπ.

Τὰ ὀνόματα ταῦτα, τὰ ὅποια διατηροῦν εἰς τὰς καταλήξεις ὅλων τῶν πτώσεων τὸ *ω*, λέγονται *ἀττικόκλιτα*, διότι τὰ συνήθιζον πρὸ πάντων οἱ Ἀττικοί.

88. [θέμα νεω-

ἀνωγεω-]

Ἐνικὸς

ὄν.	ὁ	νεὼς	τὸ	ἀνώγεω
γεν.	τοῦ	νεῶ	τοῦ	ἀνώγεω
δοτ.	τῷ	νεῶ	τῷ	ἀνώγεω
αἰτ.	τόν	νεῶν	τὸ	ἀνώγεω
κλήτ.	ὦ	νεὼς	ὦ	ἀνώγεω

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	νεῶ	τά	ἀνώγεω
γεν.	τῶν	νεῶν	τῶν	ἀνώγεω
δοτ.	τοῖς	νεῶς	τοῖς	ἀνώγεω
αἰτ.	τούς	νεῶς	τά	ἀνώγεω
κλήτ.	ὦ	νεῶ	ὦ	ἀνώγεω

[Διῦκ. ὄν. καὶ αἰτ. τῷ νεῶ τῷ ἀνώγεω
γεν. καὶ δοτ. τοῖν νεῶν τοῖν ἀνώγεω.]

89. Εἰς τὰ ἀττικὸκλίτα ὀνόματα

α') τὸ **ω** τῆς καταλήξεως ἔχει ὑπογεγραμμένον **ι** παντοῦ, ὅπου αἱ ἀντίστοιχοι καταλήξεις τῆς (κοινῆς) δευτέρας κλίσεως ἔχουν **ι** (οι, οισ, οιν): οἱ νεῶ, τοῖς νεῶς, τοῖν νεῶν.

β') δύναται νὰ τονίζεται ἡ προπαραλήγουσα, ἂν καὶ ἡ λήγουσα εἶναι μακρά: ἀνώγεω, Μερέλεω.

γ') ὅπου τονίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ, τονίζονται καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις, τὸν δὲ τόνον τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις: ὁ Μερέλεω, τοῦ Μερέλεω, τὸ ἀνώγεω, τοῦ ἀνώγεω κ.λ.π. ὁ λεῶς, τοῦ λεῶ κ.λ.π. ὁ ταῶς—τοῦ ταῶ κλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

90. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὅλα τὰ ὀνόματα (ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα), ἔσα σχηματίζουν τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς **-ος** (ἢ **-ως** ἢ **-ους**). Ταῦτα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ λήγουν εἰς ἓν ἐκ τῶν ληκτικῶν συμφώνων **ν, ρ, σ, ξ, ψ**, ἢ εἰς ἓν ἐκ τῶν φωνηέντων **α, ι, υ, ω**.

91. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λέγονται περιπτοσύλλαβα, διότι (κανονικῶς σχηματιζόμενα) ἔχουν εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις μίαν

συλλοβὴν περισσοτέραν τῆς ὀνομαστικῆς (καὶ τῆς κλητικῆς) τοῦ ἑνικοῦ.

92. Τὸ θέμα τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων κανονικῶς εὐρίσκομεν εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἑνικοῦ, ἀφ' οὗ ἀφαιρέσωμεν ἀπ' αὐτῆς τὴν κατάληξιν *-ος*.

93. Ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων ἄλλων μὲν εἶναι σύμφωνον, ἄλλων δὲ φωνῆεν καὶ διὰ τοῦτο τὰ τριτόκλιτα διαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτῆρα εἰς *συμφωνόληκτα* καὶ εἰς *φωνηεντόληκτα*.

Α'—ΣΥΜΦΩΝΟΛΗΚΤΑ

Ι— ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΑ

94. Ὅσα τριτόκλιτα ἔχουν χαρακτῆρα ἄφωνον, λέγονται *ἀφωνόληκτα*: *κόραξ* (θ. *κορακ-*), *Ἄραβ* (θ. Ἄραβ-), *ἐλπὶς* (θ. ἑλπίδ-).

Ὑποδιαίρουνται δὲ ταῦτα εἰς *οὐρανικόληκτα*, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα οὐρανικόν (*κ, γ, χ*), *χειλικόληκτα*, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα χειλικόν (*π, β, φ*) καὶ *ὀδοντικόληκτα*, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα ὀδοντικόν (*τ, θ, θ*).

Ι— Οὐρανικόληκτα

95. [θέμ. *κορακ-* μαστιγ- ὄνυχ-]

Ἑνικός

ὄν.	ὁ	<i>κόραξ</i>	ἡ	<i>μάστιξ</i>	ὁ	<i>ὄνυξ</i>
γεν.	τοῦ	<i>κόρακ-ος</i>	τῆς	<i>μάστιγος</i>	τιῦ	<i>ὄνυχος</i>
δοτ.	τῷ	<i>κόρακ-ι</i>	τῇ	<i>μάστιγι</i>	τῷ	<i>ὄνυχι</i>
αἰτ.	τὸν	<i>κόρακ-α</i>	τὴν	<i>μάστιγα</i>	τὸν	<i>ὄνυχα</i>
κλ.	ῶ	<i>κόραξ</i>	ῶ	<i>μάστιξ</i>	ῶ	<i>ὄνυξ</i>

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	<i>κόρακ-ες</i>	αἱ	<i>μάστιγες</i>	οἱ	<i>ὄνυχες</i>
γεν.	τῶν	<i>κοράκ-ων</i>	τῶν	<i>μαστίγων</i>	τῶν	<i>ὄνυχων</i>
δοτ.	τοῖς	<i>κόραξι</i>	ταῖς	<i>μάστιξι</i>	τοῖς	<i>ὄνυξι</i>
αἰτ.	τοὺς	<i>κόρακ-ας</i>	τὰς	<i>μάστιγας</i>	τοὺς	<i>ὄνυχας</i>
κλ.	ῶ	<i>κόρακ-ες</i>	ῶ	<i>μάστιγες</i>	ῶ	<i>ὄνυχες</i>

[Δυϊκός

ὄν. καὶ αἰτ. τὸ κόρακ-ε τὸ μάστιγε τὸ ὄνυχε
 γεν. καὶ δοτ. τοῖν κοράκ-οιν τοῖν μαστίγοιν τοῖν ὀνύχοιν
 κλ. ᾧ κόρακ-ε ᾧ μάστιγε ᾧ ὄνυχε.]

2—Χειλικόληκτα

96. [θέμ. κώνωπ- Ἀραβ-]

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄν. ὁ κώνωπ Ἀραβ οἱ κώνωπ-ες Ἀραβες
 γεν. τοῦ κώνωπ-ος Ἀραβος τῶν κωνώπ-ων Ἀράβων
 δοτ. τῷ κώνωπ-ι Ἀραβι τοῖς κώνωπι Ἀραβι
 αἰτ. τὸν κώνωπ-α Ἀραβα τοὺς κώνωπ-ας Ἀραβας
 κλ. ᾧ κώνωπ Ἀραβ ᾧ κώνωπ-ες Ἀραβες
 [Δυϊκ. ὄν. αἰτ. τὸ κώνωπ-ε, Ἀραβε, γεν. δοτ. τοῖν κωνώπ-οιν, Ἀράβοιν, κλητ. ᾧ κώνωπ-ε, Ἀραβε.]

3—Ὀδονतिकόληκτα

1. Μὲ χαρακτῆρα ἀπλοῦν τ ἢ δ ἢ θ

97. [θέμα λεβητ- πατριδ- ὄρνιθ-]

Ἐνικὸς

ὄν. ὁ λέβης ἡ πατρίς ὁ ὄρνις τὸ σῶμα
 γεν. τοῦ λέβητ-ος τῆς πατρίδος τοῦ ὄρνιθες τοῦ σώματ-ος
 δοτ. τῷ λέβητ-ι τῇ πατρίδι τῷ ὄρνιθι τῷ σώματ-ι
 αἰτ. τὸν λέβητ-α τὴν πατρίδα τὸν ὄρνιν τὸ σῶμα
 κλ. ᾧ λέβης ᾧ πατρίς ᾧ ὄρνι ᾧ σῶμα

Πληθυντικὸς

ὄν. οἱ λέβητ-ες αἱ πατρίδες οἱ ὄρνιθες τὰ σώματ-α
 γεν. τῶν λεβήτ-ων τῶν πατρίδων τῶν ὄρνιθων τῶν σωματ-ων
 δοτ. τοῖς λέβητ-σι ταῖς πατρίσι τοῖς ὄρνιθισι τοῖς σώματ-οι
 αἰτ. τοὺς λέβητ-ας τὰς πατρίδας τοὺς ὄρνιθας τὰ σώματ-α
 κλ. ᾧ λέβητ-ες ᾧ πατρίδες ᾧ ὄρνιθες ᾧ σώματ-α

ὄν. καὶ αἰτ. τὸ λέβητ-ε πατριίδε ὄρηθε σώματ-ε
 γεν. καὶ δοτ. τοῖν λέβήτ-οιν πατριίδοιν ὄρηθοιν σωματά-οιν
 κλ. ὦ λέβητ-ε πατριίδε ὄρηθε σώματ-ε.]

2. Μὲ χαρακτηριστὰ τ καὶ ν πρὸ αὐτοῦ

98.	[θέμα	ἰμάντ-	γίγαντ-	ὀδοῦτ-	γέροντ-]
Ἑνικ.	ὄν.	ὁ ἰμάς	γίγας	ὀδοὺς	γέρον
	γεν.	τοῦ ἰμάντ-ος	γίγαντος	ὀδόντος	γέροντος
	δοτ.	τῷ ἰμάντ-ι	γίγαντι	ὀδόντι	γέροντι
	αἰτ.	τὸν ἰμάντ-α	γίγαντα	ὀδόντα	γέροντα
	κλ.	ὦ ἰμάς	γίγαν	ὀδοὺς	γέρον
Πληθ.	ὄν.	οἱ ἰμάντ-ες	γίγαντες	ὀδόντες	γέροντες
	γεν.	τῶν ἰμάντ-ων	γίγαντων	ὀδόντων	γέροντων
	δοτ.	τοῖς ἰμᾶ-σι	γίγασι	ὀδοῦσι	γέρονσι
	αἰτ.	τοὺς ἰμάντ-ας	γίγαντας	ὀδόντας	γέροντας
	κλ.	ὦ ἰμάντ-ες	γίγαντες	ὀδόντες	γέροντες

[Δυϊκ. ὄν. καὶ αἰτ. τὸ ἰμάντ-ε γίγαντε ὀδόντε γέροντε
 γεν. καὶ δοτ. τοῖν ἰμάντ-οιν γίγαντιν ὀδόντιν γέροντιν
 κλητ. ὦ ἰμάντ-ε γίγαντε ὀδόντε γέροντε.]

99. Τὰ ἀφωλύθηκα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως κανονικῶς τὰ πλεῖστα σχηματίζουν

α') τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν **ς**· κόρας (θ. κόρακ-), Ἄραβ (θ. Ἄραβ-), πατρίς (θ. πατριδ-), γίγας (θ. γίγαντ-).

β') τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν **α**· τὸν κόρακ-α, τὸν Ἄραβ-α, τὴν πατριδ-α, τὸν γίγαντ-α.

γ') τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν· ὦ κόρας, ὦ Ἄραβ, ὦ πατρίς, ὦ ὀδοὺς.

100. Ἐκ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ἀφωλύθηκτων τῆς τρίτης κλίσεως

α') τὰ εἰς **-ων** σχηματίζονται ἐκ θέματος λήγοντος εἰς **-οντ**, ἀλλ' εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τὸ τελικὸν **τ** ἀποβάλλεται καὶ τὸ **ο** ἐκτείνεται εἰς **ω**·

β') τὰ εἰς **-ις** βαρύτερα ὀδοντικόληκτα τὴν αἰτιατικὴν τοῦ

ἐνικοῦ σχηματίζουσι εἰς *ν* καὶ ὄχι εἰς *α*: τὴν χάριν, τὴν ἔρην, τὸν ὄρνιν·

γ') τὰ ὀνόματα ὁ *παῖς* καὶ ἡ *τυραννίς* (= βασιλεία) καὶ πάντα τὰ βαρύτερα ὀδοντοκόληκτα εἰς *-ις*, *-ας* καὶ *-ων* τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζουσι ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα ὦ *παῖ* (θ. παιδ-), ὦ *τυραννί* (θ. τυραννιδ-), ὦ *νεᾶνι*, ὦ *γίγαν*, ὦ *Αἴαν*, ὦ *λέον*.

101. Τὰ οὐδέτερα ἀφωλόληκτα τῆς τρίτης κλίσεως σχηματίζουσι τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀπὸ τοῦ θέματος μόνον χωρὶς κατάληξιν· *στόμα* (θ. στοματ-).

102. Τῶν ἀφωλόληκτων ὁ χαρακτήρ,

1) ὅταν εἶναι οὐρανικὸν ἢ χειλικόν, ἐνοῦται μὲ τὸ *ς* τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ μὲ τὸ *σ* τῆς καταλήξεως *σι* τῆς δοτικῆς τοῦ πληθυντικοῦ εἰς *ξ* ἢ *ψ*: *κόραξ*, *κοραξι* (= κόρακ-σι), *Ἄραβ*, *Ἀραβι* (= Ἀραβ-σι)·

2) ὅταν εἶναι ἀπλοῦν ὀδοντοκόληκτον, πρὸ τοῦ *σ* ἀποβάλλεται *λαμπάς*, *λαμπάσι* (= λαμπάδ-σι) — *ὄρνις* (= ὄρνιθ-σι) — *σώμασι* (= σώματ-σι)·

3) ὅταν εἶναι *τ* καὶ πρὸ αὐτοῦ *ν*, ἀποβάλλονται ἀμφότερα πρὸ τοῦ *σ* μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος· *ἰμάς* (= ἰμᾶντ-ς), *ἰμάσι* (= ἰμᾶντ-σι), *ὀδοὺς* (= ὀδόντ-ς), *λέουσι* (= λέοντ-σι).

II. ΥΓΡΟΛΗΚΤΑ

103. Ὑγρόληκτον μὲ χαρακτῆρα *λ* εἶναι μόνον τὸ ὄνομα *ὄαλις*, μὲ χαρακτῆρα *ρ* ὑπάρχουν ἄρκετά· *κλιτήρ*, *ἐνήρ*, *ῥήτωρ* κ.λ.π.

α') Ἀρσενικά καὶ θηλυκά

104.	[θέμα	άλ-	κλιτήρ-	ἄερ-	ῥήτωρ-]	
Ἔνικ.	ὄν.	ὄ	ἄλ-ς	κλιτήρ	ἄήρ	ῥήτωρ
	γεν.	τοῦ	άλ-ός	κλιτήρ-ος	ἄερ-ος	ῥήτωρ-ος
	δοτ.	τῷ	άλ-ι	κλιτήρ-ι	ἄερ-ι	ῥήτωρ-ι
	αἰτ.	τὸν	άλ-α	κλιτήρ-α	ἄερ-α	ῥήτωρ-α
	κλ.	ὦ	άλ-ς	κλιτήρ	ἄήρ	ῥήτωρ

Πληθ.	ὄν.	οἱ	ἄλ-ες	κλητῆρ-ες	ὀήτορ-ες
	γεν.	τῶν	ἄλ-ῶν	κλητῆρ-ων	ὀητόρ-ων
	δοτ.	τοῖς	ἄλ-σι	κλητῆρ-σι	ὀήτορ-σι
	αἰτ.	τοὺς	ἄλ-ας	κλητῆρ-ας	ὀήτορ-ας
	κλ.	ὧ	ἄλ-ες	κλητῆρ-ες	ὀήτορ-ες
[Δυῖζ.	ὄν. καὶ αἰτ.	τὸ	ἄλ-ε	κλητῆρ-ε	ὀήτορ-ε
	γεν. καὶ δοτ.	τοῖν	ἄλ-οῖν	κλητῆρ-οῖν	ὀητόρ-οῖν
	κλ.	ὧ	ἄλ-ε	κλητῆρ-ε	ὀήτορ-ε].

β') Οὐδέτερα

105. [θέμα ἔαρ-, ἦρ-]

Ἔν. ὄν. τὸ ἔαρ, γεν. τοῦ ἔαρ-ος (ἦρ-ος), δοτ. τῷ ἔαρ-ι (ἦρ-ι), αἰτ. τὸ ἔαρ (ἦρ), κλ. ὧ ἔαρ.

Σημ. Κατὰ τὸ ἔαρ (=ἄνοιξις) κλίνεται καὶ τὸ νέκταρ (=ὄ οἶνος τῶν θεῶν), γεν. τοῦ νέκταρος κλπ. Ταῦτα εἶναι τὰ μόνα ὑγρόληκτα οὐδέτερα, εὐχρηστα δὲ μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν.

γ') Συγκοπιόμενα

106. Ἐκ τῶν ὑγρολήκτων ἑπτὰ ὀνόματα, τὸ πατήρ, μήτηρ, θογάτηρ, γαστήρ, ἀνήρ, Δημήτηρ καὶ ἀστήρ, πάσχουν κατὰ τὴν κλίσιν συγκοπὴν τοῦ ε τοῦ θέματος καὶ δι' αὐτὸ λέγονται **συγκοπιόμενα**.

107.	[θέμα	πατερ- (πατρ-),	Δημητερ- (Δημητρ-)]
Ἔμφ.	ὄν.	ὁ πατήρ	ἡ Δημήτηρ
	γεν.	τοῦ πατρ-ός	τῆς Δήμητρ-ος
	δοτ.	τῷ πατρ-ι	τῇ Δήμητρ-ι
	αἰτ.	τόν πατέρ-α	τήν Δήμητρ-α
	κλητ.	ὧ πάτερ	ὧ Δήμητερ
Πληθ.	ὄν.	οἱ πατέρ-ες	
	γεν.	τῶν πατέρ-ων	
	δοτ.	τοῖς πατρ-ά-σι	
	αἰτ.	τοὺς πατέρ-ας	
	κλητ.	ὧ πατέρ-ες	
[Δυῖζ.	ὄν. αἰτ.	τὸ πατέρ-ε,	γεν. δοτ. τοῖν πατέρ-οῖν,
	κλητ.	ὧ πατέρ-ε].	

III. ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΑ

108. Ἐνρινόληκτα εἶναι ὅσα λήγουν εἰς *-ις* (γεν. *-ῖνος*), *-αν* (γεν. *-ᾶνος*), *-ην* (γεν. *-ηνος* ἢ *-ενος*) καὶ *-ων* (γεν. *-ωνος* ἢ *-ονος*), ὡς *ἄκτις*, *παιᾶν*, *Ἑλληρ*, *λιμήρ*, *ἀγών*, *δαίμων*.

109. [θέμα *ἄκτιν-*, *παιαν-*, *Ἑλληρ-*, *λιμεν-*, *ἀγων-*, *δαίμων-*].

Ἑνικός

ὄν.	<i>ἄκτις</i>	<i>παιᾶν</i>	<i>Ἑλληρ</i>	<i>λιμήρ</i>
γεν.	<i>ἄκτινος</i>	<i>παιᾶνος</i>	<i>Ἑλληρος</i>	<i>λιμένος</i>
δοτ.	<i>ἄκτινι</i>	<i>παιᾶνι</i>	<i>Ἑλλήρῃ</i>	<i>λιμένι</i>
αἰτ.	<i>ἄκτινα</i>	<i>παιᾶνα</i>	<i>Ἑλληρα</i>	<i>λιμένα</i>
κλητ.	<i>ἄκτις</i>	<i>παιᾶν</i>	<i>Ἑλληρ</i>	<i>λιμήρ</i>

Πληθυντικός

ὄν.	<i>ἄκτινες</i>	<i>παιᾶνες</i>	<i>Ἑλληνες</i>	<i>λιμένες</i>
γεν.	<i>ἄκτινων</i>	<i>παιᾶνων</i>	<i>Ἑλλήρων</i>	<i>λιμένων</i>
δοτ.	<i>ἄκτισι</i>	<i>παιᾶσι</i>	<i>Ἑλλήσιν</i>	<i>λιμέσιν</i>
αἰτ.	<i>ἄκτινας</i>	<i>παιᾶνας</i>	<i>Ἑλληνας</i>	<i>λιμένας</i>
κλητ.	<i>ἄκτινες</i>	<i>παιᾶνες</i>	<i>Ἑλληνες</i>	<i>λιμένες</i>

Ἑνικός

Πληθυντικός

ὄν.	<i>ἀγών</i>	<i>δαίμων</i>	<i>ἀγῶνες</i>	<i>δαίμονες</i>
γεν.	<i>ἀγῶνος</i>	<i>δαίμονος</i>	<i>ἀγώνων</i>	<i>δαίμωνων</i>
δοτ.	<i>ἀγῶνι</i>	<i>δαίμονι</i>	<i>ἀγῶσιν</i>	<i>δαίμοσιν</i>
αἰτ.	<i>ἀγῶνα</i>	<i>δαίμονα</i>	<i>ἀγῶνας</i>	<i>δαίμονας</i>
κλητ.	<i>ἀγών</i>	<i>δαίμων</i>	<i>ἀγῶνες</i>	<i>δαίμονες</i>

[Δυϊκός

ὄν. αἰτ. *ἄκτινε*, *παιᾶνε*, *Ἑλληνε*, *λιμένε*, *ἀγῶνε*, *δαίμονε*
γεν. δοτ. *ἄκτινων*, *παιᾶνων*, *Ἑλλήρων*, *λιμένων* κ.λ.π.]

Σημ. Τὸ μοναδικὸν ὄνομα *κτεῖς* (κτένι) κλίνεται ὡς ἐξῆς: ὁ *κτεῖς*, τοῦ *κτερός*, τῷ *κτενί*, τὸν *κτένα*, ὃ *κτεῖς*—οἱ *κτένες*, τῶν *κτενῶν*, τοῖς *κτεσί*, τοὺς *κτένας*, ὃ *κτένες*.

110. Εἰς τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινόληκτα οὐσιαστικὰ ἐν γένει παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς:
α') τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζουν μὲ τὴν κατά-

ληξιν ς τὸ *ἄλς* καὶ ὅσα ἔχουν θέμα λήγον εἰς *-ιν*, ὡς ἡ *ῥίς* (=μύτη), *Σαλαμῖς* (θ. ῥιν-, Σαλαμιν-), τὰ δὲ ἄλλα σχηματίζουν αὐτὴν ἢ χωρὶς καμμίαν κατάληξιν ἀπὸ τὸ θέμα μόνον, ὡς ὁ *Ἕλληρ*, ὁ *ἄγων*, ἢ ἀπὸ τὸ θέμα μετ' ἐκτάσεως τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος βραχέος φωνήεντος ϵ ἢ σ εἰς μακρὸν η ἢ ω : ὡς ὁ *αἰθήρ*, ὁ *ῥήτορ*, ὁ *λιμήρ*, ἡ *χιών*.

β') τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζουν ὁμοίαν μετὴν ὀνομαστικῆν, ὡς ὁ *κλητήρ*, ὁ *Σαλαμῖς*, ὁ *Ἀχαρνάν*, ὁ *Ἕλληρ*, ὁ *ποιμήν*, ὁ *Πλάτων*, ὁ *χελιδών*: τὰ βαρύτενα ὁμως τὰ ἔχοντα θέμα εἰς *-ορ* ἢ *-ον* σχηματίζουν αὐτὴν ὁμοίαν μετὸ θέμα (ὁ *ῥήτορ*, ὁ *Ἐκτερ*, ὁ *γεῖτορ*, ὁ *Ἰῦσον*), τὰ δὲ κύρια ὀνόματα *Ἀγαμέμνων* καὶ *Ἀριστογείτων* ἀναβιβάζουν καὶ τὸν τόνον: ὁ *Ἀγάμεμνον*, ὁ *Ἀριστόγειτορ*.

γ') πρὸ τῆς καταλήξεως ς τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ *σι* τῆς δοτικῆς τοῦ πληθυντικοῦ τῶν ὑγρολήκτων ὁ χαρακτῆρ λ ἢ ρ διατηρεῖται (*ἄλς*, *ἄλσι*, *κλητήρσι*, *ῥήτορσι*).

Εἰς δὲ τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα εἰδικῶς παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς:

α') τὸ *πατήρ*, *μήτηρ*, *θυγάτηρ* καὶ *γαστήρ* πάσχουν συγκοπὴν τοῦ ϵ τοῦ θέματος εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (*πατρός*, *πατοί*, *πατράσι*, θ. *πατερ*-), τὸ *Δημήτηρ* εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ *ἄνθρω* εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς ὅλον τὸν πληθυντικὸν (καὶ δυϊκόν):

β') εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ λήγουν εἰ *-ρῶσι*, ἢ τοι εἰς ταύτην ἀνεπτύχθη μετὰ τοῦ συγκεκριμένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως *σι* ἐν α βραχύ, τὸ ὅποιον καὶ τονίζεται (*πατράσι*, *ἄνδράσι* κ.λ.π.):

γ') ὡς πρὸς δὲ τὸν τονισμὸν πάσχουν τὰ ἑξῆς: 1) τὸ *πατήρ*, *μήτηρ*, *θυγάτηρ*, *ἄνθρω* καὶ *γαστήρ* εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (*πατρός*, *πατοί* κ.λ.π.): 2) τὸ *Δημήτηρ* εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν: 3) τὸ *πατήρ*, *ἄνθρω* καὶ *θυγάτηρ* εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον, ὅπως τὸ *Δημήτηρ*, (ὁ *πάτερ*, ὁ *ἄνθρω*, ὁ *θύγατερ*):

δ') τὸ ὄνομα *ἄνθρω* τονίζεται ἐπὶ τῆς καταλήξεως καὶ εἰς τὴν

γεν. τοῦ πληθυντικοῦ (ἀνδρῶν): τὸ δὲ θέμα αὐτοῦ ἀνδρ—προῆλ-
θεν ἐκ τοῦ ἀνρ—, ἀφοῦ μεταξύ τοῦ ν καὶ τοῦ ρ ἀνεπτύχθη ἓν δ.

IV. ΣΙΓΜΟΛΗΚΤΑ

111. Σιγμόληκτα ὀνόματα τρίτης κλίσεως εἶναι

α') τὰ εἰς -ας οὐδέτερα: κρέας, κέρας, γῆρας, γέρας, πέ-
ρας καὶ τέρας·

β') τὰ εἰς -ος οὐδέτερα: γένος, βέλος, κράτος·

γ') κύρια ὀνόματα εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ εἰς -ης, γεν. -έους):

Δημοσθένης, Δημοσθένους, (Ἡρακλῆς, Ἡρακλέους):

δ') τὰ ὀνόματα ἢ αἰδῶς (=ἐντροπή) καὶ ἢ Ἡώς.

α') Οὐδέτερα εἰς -ας

112.	[θέμα	περασ- καὶ περατ-	κρεασ-]
Ἑρισ.	ὄν.	τὸ πέρας	κρέας
	γεν.	τοῦ πέρατ-ος	κρέως
	δοτ.	τῷ πέρατ-ι	κρέα
	αἰτ.	τὸ πέρας	κρέας
	κλ.	ῶ πέρας	κρέας
Πληθ.	ὄν.	τὰ πέρατ-α	κρέα
	γεν.	τῶν περάτ-ων	κρεῶν
	δοτ.	τοῖς πέρατ-σι	κρέασι
	αἰτ.	τὰ πέρατ-α	κρέα
	κλ.	ῶ πέρατ-α	κρέα
[Δυσκ.	ὄν. καὶ αἰτ.	τὸ πέρατ-ε	κρέα
	γεν. καὶ δοτ.	τοῖν περάτ-οιν	κρεῶν
	κλητ.	ῶ πέρατ-ε	κρέα.]

113. Ἡ λέξις *πέρας* κλίνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ἦτοι ἀπὸ τοῦ σιγμολήκτου θέματος (περασ-) σχηματίζεται μόνον ἡ ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τοῦ ἐνικοῦ, ὅλαι δὲ αἱ ἄλλαι πτώσεις σχηματίζονται ἀπὸ τοῦ θέματος *πέρατ-* κατὰ τὰ ἀφωνόληκτα οὐδέτερα εἰς *α* (π.χ. *σῶμα*),

114. Ἡ λέξις *κρέας* εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σχηματίζεται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις ἀπὸ σιγμολήκτου θέματος (κρεασ-). τοῦ ὁποίου τὸ *σ* μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, μετὰ δὲ τοῦτο τὰ συναντώμενα φωνήεντα συναίρουνται.

115. Κατὰ τὸ *πέρας* κλίνεται ὁ ἐνικός τῆς λέξεως *τέρας*, κατὰ δὲ τὸ *κρέας* αἱ λέξεις *γῆρας* (ἐνικοῦ μόνου) καὶ *γέρας*. Ἡ λέξις *κέρας* καὶ ὁ πληθυντικός τῆς λέξεως *τέρας* σχηματίζονται καὶ κατὰ τὸ *πέρας* καὶ κατὰ τὸ *κρέας* (τοῦ *κέρματος* καὶ τοῦ *κέρως*, τῷ *κέρατι* καὶ τῷ *κέρῳ* κ.λ.π. τὰ *τέρατα* καὶ τὰ *τέρα*, τῶν *τεράτων* καὶ τῶν *τερῶν* κ.λ.π.)

β') *Οὐδέτερα εἰς -ος*

116.	[θέμα	γενεσ-]			
Ἐνικ.	ὄν.	τὸ <i>γένος</i>	Πληθ.	ὄν.	τὰ <i>γένη</i>
	γεν.	τοῦ <i>γένους</i>		γεν.	τῶν <i>γενῶν</i>
	δοτ.	τῷ <i>γένει</i>		δοτ.	τοῖς <i>γένεσι</i>
	αἰτ.	τὸ <i>γένος</i>		αἰτ.	τὰ <i>γένη</i>
	κλ.	ὦ <i>γένος</i>		κλ.	ὦ <i>γένη</i>
[Διῦκ.	ὄν.	αἰτ. τὸ <i>γένει</i>			
	γεν.	δοτ. τοῖν <i>γενοῖν</i>			
	κλ.	ὦ <i>γένει</i> .]			

117. Τῶν εἰς *-ος* οὐδετέρων σιγμολήκτων ὀνομάτων

α') τὸ θέμα λήγει εἰς *-εσ'* ἄνθος, θ. ἀνθεσ-, κλέος, θ. κλεεσ-

β') ἡ ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζονται ἄνευ καταλήξεως μὲ τροπήν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος *ε* εἰς *ο'* θ. βελεσ-, ὄνομα. βέλος, αἰτ. βέλος, κλητ. βέλος.

γ') εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ) ὁ χαρακτήρ *σ* μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα φωνήεντα συναιροῦνται, ἤτοι τὸ *ε+α* εἰς *η* (*γένεα* *γένη*), ἐὰν δὲ προηγῆται ἄλλο *ε*, εἰς *ᾶ* (*κλέεα* *κλέᾶ*), τὸ *ε+ι* (ἢ *ε+ε*) εἰς *ει*, τὸ *ε+ο* εἰς *ου*, τὸ *ε+ω* εἰς *ω* (καὶ τὸ *ε+οι* εἰς *οι*).

δ') τὰ ἐξ ἀρχῆς ὑπάρχοντα δύο *σ* εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἀπλοποιοῦνται εἰς ἓν *σ* (*γένεεσ-σι*, *γένεσι*).

γ') *Κύρια ὀνόματα εἰς -ης, -ους (ἢ -ῆς, γεν. -έους)*

118.	[θέμα	Διογενεσ-	Περικλεεσ-]
Ἐνικ.	ὄν.	ὁ <i>Διογένης</i>	<i>Περικλῆς</i>
	γεν.	τοῦ <i>Διογένους</i>	<i>Περικλέους</i>
	δοτ.	τῷ <i>Διογένει</i>	<i>Περικλεῖ</i>
	αἰτ.	τὸν <i>Διογένη</i>	<i>Περικλέα</i>
	κλ.	ὦ <i>Διόγενες</i>	<i>Περικλείης</i>

119. Τὰ εἰς **-ης**, γεν. **-ους** (ἢ εἰς **-ης**, γεν. **-έους**) κύρια ὀνόματα

α') ἔχουν θέμα εἰς **εσ**, ὅπως καὶ τὰ οὐδέτερα σιγμόληκτα εἰς **-ος**: *Δημοσθένης*, θ. *Δημοσθευεσ-*, *Ἀγαθοκλῆς* (*Ἀγαθοκλέης*) θ. *Ἀγαθοκλέεσ-*.

β') τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζουν μὲ ἕκτασιν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος **ε** εἰς **η**.

γ') εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις ἀποβάλλουν τὸν χαρακτῆρα **σ** μεταξὺ δύο φωνηέντων, τὰ δὲ συναντώμενα φωνήεντα συναίρουνται ἀκριβῶς, ὅπως εἰς τὰ οὐδέτερα σιγμόληκτα εἰς **ος**.

δ') τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, ἀλλ' ἀναβιβάζουν τὸν τόνον· ὦ *Διόγενες*, ὦ *Θεμιστόκλεις* (ἐκ τοῦ ὦ *Θεμιστόκλεες*).

120. Τὰ εἰς **-ης**, γεν. **-έους** (ἢτοι τὰ εἰς **-κλῆς**) κύρια ὀνόματα

α') συναίρουνται εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ, διότι εἰς τὰς πτώσεις τούτας συναντῶνται δύο φωνήεντα τοῦ θέματος **ε+η**, **ε+ε** (*Περισκλέης*, *Περίκλεες*).

β') εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ πάσχουν διπλῆν συναίρεσιν (**-εεσι** = **ε εἰ** = **εἰ**· *Περισκλέεσι*, *Περισκλέει*, *Περισκλεῖ*).

δ') Τὰ ὀνόματα αἰδῶς καὶ Ἥως

121.	[θέμα	<i>αἰδοσ-</i>	<i>Ἥοσ-</i>
<i>Ἐνικὸς</i>	ὄν. <i>ὀ</i>	<i>αἰδῶς</i>	<i>Ἥως</i>
	γεν. <i>τῆς</i>	<i>αἰδοῦς</i>	<i>Ἥοῦς</i>
	δοτ. <i>τῇ</i>	<i>αἰδοῖ</i>	<i>Ἥοῖ</i>
	αἰτ. <i>τῇν</i>	<i>αἰδῶ</i>	<i>Ἥῶ</i>
	κλ. <i>ῶ</i>	<i>αἰδῶς</i>	<i>Ἥῶς</i>

122. Τῶν δύο σιγμόληκτων ὀνομάτων *αἰδῶς* καὶ *Ἥως*

α') ἡ μὲν ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ ἕκτασιν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος **ο** εἰς **ω**, ἡ δὲ κλητικὴ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν.

β') εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις ὁ χαρακτῆρ **σ** μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα φωνήεντα συναίρουνται, ἢτοι τὸ **ο+α** εἰς **ω**, τὸ **ο+ο** εἰς **ου** καὶ τὸ **ο+ι** εἰς **οι**.

B'—ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΑ

123. Φωνηεντόληκτα ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι
 α') τὰ εἰς *-ις*, γεν. *-ιος* ἢ *-εως*: *κῆς*, *κίως* (=σκόληξ τοῦ ξύ-
 λου ἢ τοῦ σίτου)—*πόλις*, *πόλεως*·

β') τὰ εἰς *-υς*, γεν. *-υος* ἢ *-εως*: *ἰχθύς*, *ἰχθύος*—*πῆχυς*,
πήχεως·

γ') τὰ εἰς *-ως*, γεν. *-ωος*: *ἥρως*, *ἥρωος*·

δ') τὰ εἰς *-ώ*, γεν. *-οῦς*: *ἠχώ*, *ἠχοῦς*·

ε') τὰ εἰς *-εύς*, γεν. *-έως* (ἢ *-ᾶς*)· *βασιλεύς*, *βασιλέως*—
(Πειραιεύς, Πειραιῶς)·

στ') τὰ ὀνόματα *γραῦς* καὶ *βοῦς*.

α') *Φωνηεντόληκτα εἰς -ις, -ιος καὶ εἰς -υς, -υος*

124.	[<i>θέμα</i>		<i>κῆ-</i>	<i>ἰχθυ-</i>	<i>δρυ-</i>]
<i>Ἔνικ.</i>	<i>ὄν.</i>	<i>ὁ</i>	<i>κῆ-ς</i>	<i>ἰχθύ-ς</i>	<i>δρυ-ς</i>
	<i>γεν.</i>	<i>τοῦ</i>	<i>κῆ-ός</i>	<i>ἰχθύ-ος</i>	<i>δρυ-ός</i>
	<i>δοτ.</i>	<i>τῷ</i>	<i>κῆ-ι</i>	<i>ἰχθύ-ι</i>	<i>δρυ-ι</i>
	<i>αἰτ.</i>	<i>τόν</i>	<i>κῆ-ν</i>	<i>ἰχθύ-ν</i>	<i>δρυ-ν</i>
	<i>κλ.</i>	<i>ῶ</i>	<i>κῆ</i>	<i>ἰχθύ</i>	<i>δρυ</i>
<i>Πλθ.</i>	<i>ὄν.</i>	<i>οἱ</i>	<i>κῆ-ες</i>	<i>ἰχθύ-ες</i>	<i>δρυ-ες</i>
	<i>γεν.</i>	<i>τῶν</i>	<i>κῆ-ῶν</i>	<i>ἰχθύ-ων</i>	<i>δρυ-ῶν</i>
	<i>δοτ.</i>	<i>τοῖς</i>	<i>κῆ-σὶ</i>	<i>ἰχθύ-σιν</i>	<i>δρυ-σὶ</i>
	<i>αἰτ.</i>	<i>τούς</i>	<i>κῆ-ς</i>	<i>ἰχθύ-ς</i>	<i>δρυ-ς</i>
	<i>κλ.</i>	<i>ῶ</i>	<i>κῆ-ες</i>	<i>ἰχθύ-ες</i>	<i>δρυ-ες</i>
[<i>Δνίκ.</i>	<i>ὄν.</i>	<i>καὶ αἰτ.</i>	<i>τῶ</i>	<i>κῆ-ε</i>	<i>ἰχθύ-ε</i>
	<i>γεν.</i>	<i>καὶ δοτ.</i>	<i>τοῖν</i>	<i>κῆ-οῖν</i>	<i>ἰχθύ-οῖν</i>
	<i>κλητ.</i>		<i>ῶ</i>	<i>κῆ-ε</i>	<i>ἰχθύ-ε</i>

125. Τῶν φωνηεντολήκτων τριτοκλίτων ὀνομάτων εἰς *-ις*
 γεν. *-ιος* καὶ εἰς *-υς*, γεν. *-υος*

α') ἡ ὀνομαστική τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάλη-
 ξιν *ς*·

β') ἡ κλητική εἶναι ὁμοία μὲ τὸ θέμα·

γ') ἡ αἰτιατική τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάλη-

ξιν *ν*, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν *-νς*, τῆς ὁποίας τὸ *ν* πρὸ τοῦ *σ* ἀποβάλλεται μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου φωνήεντος, ἐὰν τοῦτο εἶναι βραχὺ (*ἰχθῶνς*=*ἰχθῶς*).

δ') πάντες οἱ μονοσύλλαβοι τύποι περισπῶνται, τῶν δὲ πολυσυλλάβων περισπᾶται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ, ἐὰν τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν· ὁ *σῶς*, τὸν *σῶν*, ὦ *σῶ*, τοὺς *σῶς*—τοὺς *ἰχθῶς*, τὰς *ὄφρῶς*.

Σημ. 1. Κατὰ τὸ *κῆς* κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ, ἡ *οῖς* (ἀρχικῶς ὄϊς=τὸ πρόβατον) καὶ ὁ ἐνικός τῶν ὀνομάτων ἡ *τίγρις* καὶ ἡ *τύρσις* (=πύργος) καὶ τὸ κύριον ὄνομα *Συέννεσις*.

Σημ. 2. Κατὰ τὰ εἰς *-νς*, *-νός* μονοσύλλαβα κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ *μῦς*, ἀρχῆθεν σιγμόληκτον (θ. μυσ-).

β') *Φωνηεντόληκτα εἰς -ως, γεν. -ωος*

126. [θέμα ἦρω-]

	Ἐνικός		Πληθυντικός	
ὄν.	ὁ	ἦρω-ς	οἱ	ἦρω-ες
γεν.	τοῦ	ἦρω-ος	τῶν	ἦρώ-ων
δοτ.	τῷ	ἦρω-ι	τοῖς	ἦρω-σι
αἰτ.	τόν	ἦρω-α	τούς	ἦρω-ας
κλ.	ῶ	ἦρω-ς	ῶ	ἦρω-ες.

127. Τῶν εἰς *-ως*, γεν. *-ωος* φωνηεντολήκτων ὀνομάτων α') ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν *-ς*, ἡ δὲ κλητικὴ ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν.

β') ἡ αἰτιατικὴ τοῦ μὲν ἐνικοῦ ἔχει κατάληξιν *-ᾶ*, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ κατάληξιν *-ᾶς*.

γ') *Φωνηεντόληκτα εἰς -ῶ, γεν. -οῦς*

128. [θέμα ἦχο- (ἦχοι-)]

Ἐνικ.	ὄν.	ἦ	ἦχῶ
	γεν.	τῆς	ἦχοῦς
	δοτ.	τῇ	ἦχοῖ
	αἰτ.	τήν	ἦχῶ
	κλ.	ῶ	ἦχοῖ

129. Τῶν εἰς *-ῶ*, γεν. *-οῦς* φωνηεντολήκτων ὀνομάτων α') πληθυντικός (καὶ δυϊκός) δὲν εὑρίσκεται·

β') ἡ μὲν ὀνομαστικὴ σχηματίζεται ἔνευ καταλήξεως ἀπό

τὸ θέμα, μὲ ἕκτασιν τοῦ χαρακτηῆρος *ο* εἰς *ω*, ἡ αἰτιατική μὲ τὴν κατάληξιν *ᾱ* καὶ ἡ κλητική λήγει εἰς *οι* περισπώμενον· γ') εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος *ο* συναρεῖται μὲ τὰς καταλήξεις κανονικῶς, ἤτοι τὸ *ο+α* εἰς *ω*, τὸ *ο+ο* εἰς *ου* καὶ τὸ *ο+ι* εἰς *οι*·

δ') ἡ αἰτιατική τοῦ ἑνικοῦ παρὰ τὸν κανόνα ὀξύνεται, ὅπως ἡ ὀνομαστική· ἡ *Λητώ*, τὴν *Λητώ* (= *Λητόα*).

δ') *Φωνηεντόληκτα εἰς -ις, γεν. -εως καὶ εἰς -υς, γεν. -εως*

130.	[θέμα	<i>πολι-</i>	<i>πολε-</i> ,	<i>πηχv-</i>	<i>πηχε-]</i>
<i>Ἔνικ.</i>	<i>ὄν.</i>	<i>ἦ</i>	<i>πόλι-ς</i>	<i>ὄ</i>	<i>πῆχv-ς</i>
	<i>γεν.</i>	<i>τῆς</i>	<i>πόλε-ως</i>	<i>τοῦ</i>	<i>πῆχε-ως</i>
	<i>δοτ.</i>	<i>τῆ</i>	<i>πόλει</i>	<i>τῷ</i>	<i>πῆχει</i>
	<i>αἰτ.</i>	<i>τὴν</i>	<i>πόλι-v</i>	<i>τὸν</i>	<i>πῆχv-v</i>
	<i>κλ.</i>	<i>ὦ</i>	<i>πόλι</i>	<i>ὦ</i>	<i>πῆχv</i>
<i>Πληθ.</i>	<i>ὄν.</i>	<i>αἱ</i>	<i>πόλεις</i>	<i>οἱ</i>	<i>πῆχεις</i>
	<i>γεν.</i>	<i>τῶν</i>	<i>πόλε-ων</i>	<i>τῶν</i>	<i>πῆχε-ων</i>
	<i>δοτ.</i>	<i>ταῖς</i>	<i>πόλε-σι</i>	<i>τοῖς</i>	<i>πῆχε-σι</i>
	<i>αἰτ.</i>	<i>τάς</i>	<i>πόλεις</i>	<i>τούς</i>	<i>πῆχεις</i>
	<i>κλ.</i>	<i>ὦ</i>	<i>πόλεις</i>	<i>ὦ</i>	<i>πῆχεις</i>

[*Ἄνικ.* *ὄν.* καὶ *αἰτ.* τὸν *πόλει* τὸν *πῆχει*
γεν. καὶ *δοτ.* τοῖν *πολέ-οιν* τοῖν *πῆχέ-οιν*
κλιτ. ὦ *πόλει* ὦ *πῆχει*].

131. Τὰ φωνηεντόληκτα εἰς *-ις*, γεν. *-εως* καὶ εἰς *-υς*, γεν. *-εως* α') ἔχουν δύο θέματα, ἤτοι τὰ μὲν εἰς *-ις* ἔν θέμα εἰς *-ι* καὶ ἔν εἰς *-ε* (*πολι-*, *πολε-*), τὰ δὲ εἰς *-υς* ἔν εἰς *-v* καὶ ἔν εἰς *-ε* (*πηχv-*, *πηχε-*)· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ λῆγον εἰς *ι-*, *v-* σχηματίζουν τὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν τοῦ ἑνικοῦ, ἀπὸ δὲ τὸ θέμα τὸ λῆγον εἰς *-ε* τὰς λοιπὰς πτώσεις τοῦ ἑνικοῦ καὶ ὄλον τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκόν)·

β') τὴν ὀνομαστικήν τοῦ ἑνικοῦ σχηματίζουν μὲ τὴν κατάληξιν *-ς*, τὴν αἰτιατικήν μὲ τὴν κατάληξιν *-v* καὶ τὴν κλητικήν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα· ἡ *πόλι-ς*, τὴν *πόλι-v*, ὦ *πόλι*·

γ') εἰς τὴν γενικήν τοῦ ἑνικοῦ ἔχουν τὴν κατάληξιν *-ως* καὶ τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν παρὰ τὸν κανόνα,

ὅπως καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ· *πόλεως, πόλει*·

δ') τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν· *αἱ πόλεις, τὰς πόλεις*·

ε') τὸν χαρακτήρα τοῦ θέματος *ε* συναίρουσιν μὲ τὴν κατάληξιν μόνον εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ), ἥτοι συναίρουσιν μόνον τὸ *ε+ε* καὶ *ε+ι* εἰς *ει*.

Σημ. Ὅμοίως μὲ τὰ εἰς *-υς*, γεν. *-εως* φωνηεντόληκτα κλίνεται καὶ τὸ οὐδέτερον τὸ *ἄστυ* (τοῦ ἄστεως, τῷ ἄστει κλπ., τὰ ἄστυ, τῶν ἄστεων, τοῖς ἄστεσι κλπ.)

ε') **Φωνηεντόληκτα εἰς *-εύς*, γεν. *-έως*, τὸ ὄνομα γραῦς καὶ τὸ βοῦς**

132. [θέμα γραφεν-	άλιεν-	γραυ-	βου-]
Ἐνικός			
ὄν.	ὁ γραφέν-ς	άλιέν-ς	ἡ γραῦ-ς ὁ βοῦ-ς
γεν.	τοῦ γραφέ-ως	άλιέως, ἀλιῶς	τῆς γρα-ός τοῦ βο-ός
δοτ.	τῷ γραφεῖ	άλιεῖ	τῇ γρα-ῖ τῷ βο-ῖ
αἰτ.	τὸν γραφέ-ᾱ	άλιᾶ, ἀλιᾶ	τὴν γραῦ-ν τὸν βοῦ-ν
κλ.	ὦ γραφεῦ	άλιεῦ	ὦ γραῦ ὦ βοῦ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ γραφεῖς	άλιεῖς	αἱ γραῦ-ες	οἱ βό-ες
γεν.	τῶν γραφέ-ων	άλιέων, ἀλιῶν	τῶν γρα-ῶν	τῶν βο-ῶν
δοτ.	τοῖς γραφεῦ-σι	άλιεῦσι	ταῖς γραυ-σὶ	τοῖς βου-σὶ
αἰτ.	τοὺς γραφέ-ας	άλιᾶς, ἀλιᾶς	τὰς γραῦ-ς	τοὺς βοῦ-ς
κλ.	ὦ γραφεῖς	άλιεῖς	ὦ γραῦ-ες	ὦ βό-ες

[Δυϊκός

ὄν.	καὶ αἰτ.	τὸν γραφεῖ	άλιεῖ	γραῦ-ε	βό-ε
γεν.	καὶ δοτ.	τοῖν γραφέ-οιν	άλιέ-οιν	γρα-οῖν	βο-οῖν
κλιτ.	ὦ	γραφεῖ	άλιεῖ	γραῦ-ε	βό-ε.]

133. Τῶν εἰς *-εύς*, γεν. *-έως* φωνηεντόληκτων ὀνομάτων

α') τὸ θέμα λήγει εἰς *-εу*, τὸ δὲ *υ* αὐτοῦ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται·

β') ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν *ς*, ἡ δὲ κλητικὴ εἶναι ὁμοία μὲ τὸ θέμα καὶ περισπᾶται·

γ') ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἔχει κατάληξιν *-ως*·

δ') ἡ αἰτιατική τοῦ μὲν ἑνικοῦ ἔχει κατάληξιν -ᾱ, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ τὴν κατάληξιν -ᾱς·

ε') ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος ε συναιρεῖται μὲ τὴν κατάληξιν κανονικῶς μόνον εἰς τὴν δοτικήν τοῦ ἑνικοῦ καὶ τὴν ὀνομαστικήν καὶ κλητικήν τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ δυϊκοῦ), ἥτοι συναιρεῖται μόνον τὸ ε+ε καὶ ε+ι εἰς *ει*.

Σημ. "Ὅσα φωνηεντόληκτα εἰς -εὺς ἔχουν πρὸ τοῦ ε φωνῆεν, συνήθως συναιροῦνται καὶ εἰς τὴν γενικήν καὶ τὴν αἰτιατικήν ἑνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ· *τοῦ Πειραι-ῶς, τὸν Πειραι-ᾱ, οἱ Πειραι-εῖς* (=οἱ κάτοικοι τοῦ Πειραιῶς), *τῶν Πειραι-ῶν, τοὺς Πειραι-ᾱς*.

134. Τῶν ὀνομάτων *γραῦς* καὶ *βοῦς*

α') τὸ *ν* τοῦ θέματος μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται·

β') ἡ ὀνομαστική τοῦ ἑνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν -ς, ἡ δὲ κλητική εἶναι ὁμοία μὲ τὸ θέμα καὶ περισπᾶται·

γ') ἡ αἰτιατική τοῦ μὲν ἑνικοῦ σχηματίζεται μὲ τὴν κατάληξιν -ν, τοῦ δὲ πληθυντικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν -νς, τῆς ὁποίας τὸ *ν* πρὸ τοῦ *ς* ἀποβάλλεται·

δ') ὁ χαρακτήρ *α* καὶ *ο* οὐδαμοῦ συναιρεῖται μὲ τὴν κατάληξιν.

Καταλήξεις τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως

^{Ἄρσ.} καὶ ^{Θηλ.} ^{Ὀδδ.} ^{Ἄρσ.} καὶ ^{Θηλ.} ^{Ὀδδ.}

	Ἑνικός			Πληθυντικός	
<i>ὄν.</i>	-ς	(ἦ -)	—	-ες	-ᾶ
<i>γεν.</i>	-ος	(ἦ -ως)	-ος	-ων	-ων
<i>δοτ.</i>	-ι		-ι	σῖ	-σῖ
<i>αἰτ.</i>	-ᾶ	(ἦ -ν)	—	-ᾶς (ἦ -νς)	-α
<i>κλητ.</i>	-ς	(ἦ -)	—	-ες	-α

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

ΑΝΩΜΑΛΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

135. Μερικὰ οὐσιαστικά δὲν σχηματίζονται καθ' ὅλας τὰς πτώσεις τῶν ὀμαλῶς, ἥτοι συμφώνως μὲ ἓν παράδειγμα τῶν ὀνομάτων μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων, καὶ διὰ τοῦτο λέγονται *ἀνώμαλα*. Οὕτω

Α') Μερικά ουσιαστικά ἔχουν εἰς τὸν πληθυντικὸν (*ἔτερον*, ἦτοι) διάφορον *γένος* ἀπὸ τὸ γένος τοῦ ἐνικοῦ, ἢ ἔχουν συγχρόνως τὸ αὐτὸ γένος καὶ διάφορον (*ἔτερογενῆ*)· ὁ *σίτος*—τὰ *σίτα*, ὁ *λόχνος*—τὰ *λόχνα*, τὸ *στάδιον*—οἱ *στάδιοι* καὶ τὰ *στάδια*, ὁ *δεσμὸς*—οἱ *δεσμοὶ* καὶ τὰ *δεσμὰ* (πρβλ. τὰ νέα : ὁ πλοῦτος—τὰ πλούτη, ὁ χρόνος—οἱ χρόνοι καὶ τὰ χρόνια).

Β') Μερικά ουσιαστικά ἔχουν εἰς τὸν ἐνικὸν *δύο γένη* (*διπλογενῆ*)· ὁ *πότος* καὶ τὸ *πότιον*, *πληθ.* τὰ *πότα*, ὁ *ζυγὸς* καὶ τὸ *ζυγόν*, *πληθ.* τὰ *ζυγά* (πρβλ. τὰ νέα : ὁ τρύγος καὶ τὸ τρύγος).

Γ') Μερικά ουσιαστικά σχηματίζουν μίαν ἢ περισσοτέρας πτώσεις κατὰ (*ἔτερον*, ἦτοι) διάφορον *κλίσιν* ἐκείνης, κατὰ τὴν ὁποίαν σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ, ἢ συγχρόνως κατὰ ταύτην καὶ κατὰ διάφορον κλίσιν (*ἔτερόκλιτα*)· τοιαῦτα ουσιαστικά εἶναι τὰ ἑξῆς·

1) ἡ *γυνή*, τῆς *γυναικός*, τῇ *γυναϊκή*, τὴν *γυναῖκα*, ὧ *γύναι*—αἱ *γυναῖκες*, τῶν *γυναικῶν*, ταῖς *γυναϊξί*, τὰς *γυναῖκας*, ὧ *γυναῖκες*—(τὸ *γυναῖκε*, τοῖν *γυναικοῖν*)·

2) ὁ *υἱός*, τοῦ *υἱοῦ*, τῷ *υἱῷ* κ.λ.π. κατὰ τὴν β' κλίσιν καὶ—τοῦ *υἱέος*, τῷ *υἱεῖ*, οἱ *υἱεῖς*, τῶν *υἱέων*, τοῖς *υἱεσί*, τοὺς *υἱεῖς*, (τὸ *υἱεῖ*, τοῖν *υἱεοῖν*) κατὰ τὴν γ'·

3) ὁ *πρῆσβευτής*, τοῦ *πρῆσβευτοῦ*, τῷ *πρῆσβευτῇ* κ.λ.π. κατὰ τὴν α' κλίσιν—*πληθ.* οἱ *πρῆσβεις*, τῶν *πρῆσβεων* κ.λ.π. κατὰ τὴν γ'·

4) ὁ *ὄνειρος*, τοῦ *ὄνειρου*, τῷ *ὄνειρῳ* κ.λ.π. κατὰ τὴν β' κλίσιν καὶ—τοῦ *ὄνειράτος*, τῷ *ὄνειράτι*, τὰ *ὄνειράτα*, τῶν *ὄνειράτων* κ.λ.π. κατὰ τὴν γ'·

5) ὁ *χοῦς* (=χῶμα), αἶτ. τὸν *χοῦν* κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β' κλίσεως καὶ—τοῦ *χώματος*, τῷ *χώματι*, τὸ *χώμα*—τὰ *χώματα*, τῶν *χωμάτων* κ.λ.π. κατὰ τὴν γ'·

6) ὁ *ἀμνός* (=ἄρνι), τοῦ *ἀμνοῦ* κ.λ.π. κατὰ τὴν β' καὶ—τοῦ *ἀρνός*, τῷ *ἀρνί*, τὸν *ἄρνα*—οἱ *ἄρνες*, τῶν *ἀρνῶν*, τοῖς *ἀρνασί*, τοὺς *ἄρνας* κατὰ τὴν γ'·

7) ὁ *χρῶς* (=τὸ δῆμα, ἢ ἐπίδερμις), τοῦ *χρωτός*, τῷ *χρωτί*, τὸν *χρῶτα* κατὰ τὴν γ' καὶ—*δοτ.* τῷ *χρῶ* κατὰ τὴν β' ἀπτικήν εἰς τὴν φράσιν «*ἐν χρῶ*» (=ἕως εἰς τὸ δῆμα, σύρριζα)·

8) τὸ πῦρ, τοῦ πυρός, τῷ πυρὶ κ.λ.π.—πληθ. τὰ πύρα, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κ.λ.π. κατὰ τὴν β' κλίσιν·

9) ὁ Οἰδίπους, τοῦ Οἰδίποδος, τῷ Οἰδίποδι, ᾧ Οἰδίπους κατὰ τὴν γ' καὶ—τοῦ Οἰδίπου, τὸν Οἰδίπου κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β' κλίσεως·

10) ὁ Θαλῆς (=Θαλής), τοῦ Θάλεω, τῷ Θαλῆ, τὸν Θαλῆν κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς α' καὶ—τοῦ Θάλητος, τῷ Θάλητι, τὸν Θάλητα κατὰ τὴν γ'·

11) ὁ Ἄρης, τοῦ Ἄρεως (ἐκ τοῦ Ἄρηος), τῷ Ἄρει, τὸν Ἄρη καὶ τὸν Ἄρην (κατὰ τὴν α' κλίσιν), ᾧ Ἄρες·

12) ξενικά ὀνόματα, ὡς τὸ Τισσαφέρης, Ἀστιάγης, Κραξάριος κ.λ.π. Τισσαφέρης, τοῦ Τισσαφέρους, τῷ Τισσαφέρει, τὸν Τισσαφέρην κατὰ τὴν γ' καὶ—τὸν Τισσαφέρην, ᾧ Τισσαφέρην κατὰ τὴν α'.

Δ') Μερικὰ οὐσιαστικὰ σχηματίζουν μὲν ὅλας τὰς πτώσεις κατὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κλίσιν, ἀλλὰ τὸ θέμα, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ, (μεταπλάττεται, ἦτοι) πάσχει μεταμόρφωσιν εἰς τινὰς τῶν πτώσεων (μεταπλαστά).

Συνηθέστερα ἐκ τῶν μεταπλαστῶν εἶναι τὰ ἐξῆς·

1) τὸ ὕδωρ, τοῦ ὕδατος, τῷ ὕδατι, τὸ ὕδωρ—τὰ ὕδατα, τῶν ὕδατων, τοῖς ὕδασι, τὰ ὕδατα·

2) τὸ φρέαρ, τοῦ φρέατος, τῷ φρέατι, τὸ φρέαρ—τὰ φρέατα, τῶν φρεάτων, τοῖς φρέεσι, τὰ φρέατα· ὁμοίως κλίνονται τὸ δέλαρ (=δόλωμα) καὶ τὸ στέαρ (=ξύγγι)·

3) τὸ ἥπαρ (=συκῶτι), τοῦ ἥπατος, τῷ ἥπατι, τὸ ἥπαρ—τὰ ἥπατα, τῶν ἥπατων, τοῖς ἥπασι, τὰ ἥπατα·

4) τὸ οὖς (=αὐτί), τοῦ ὠτός, τῷ ὠτί, τὸ οὖς—τὰ ὠτα, τῶν ὠτων, τοῖς ὠσί, τὰ ὠτα, (τὸ ὠτε, τοῖν ὠτοι)·

5) τὸ γόνυ, τοῦ γόνατος, τῷ γόνατι, τὸ γόνυ—τὰ γόνατα, τῶν γονάτων, τοῖς γόνασι, τὰ γόνατα·

6) τὸ δόρυ, τοῦ δόρατος, τῷ δόρατι, τὸ δόρυ—τὰ δόρατα, τῶν δοράτων, τοῖς δόρασι, τὰ δόρατα·

7) ὁ, ἡ κύων, κυνός, κυνί, κύνα, ᾧ κύων—κύνες, κυνῶν, κυσί, κύνας·

8) ὁ μάρτυς, τοῦ μάρτυρος, τῷ μάρτυρι, τὸν μάρτυρα, ᾧ

μάρτυς—οἱ μάρτυρες, τῶν μαρτύρων, τοῖς μάρτυσι, τοὺς μάρ-
τυρας, ὧ μάρτυρες·

9) ἡ ναῦς (=πλοῖον), τῆς νεώς (ἐκ τοῦ νηός), τῇ νηί, τὴν
ναῦν, ὧ ναῦ—αἱ νῆες, τῶν νεῶν, ταῖς ναυσί, τὰς ναῦς, ὧ νῆες·
(τῶ νῆε, τοῖν νεοῖν)·

10) ἡ χεῖρ, τῆς χειρός, τῇ χειρί, τὴν χεῖρα, ἀλλὰ πληθ. δοτ.
ταῖς χειρ-σί, (δοῦκ. γεν. καὶ δοτ. τοῖν χειροῖν)·

11) ὁ σῆς (=σκῶρος), τοῦ σεός, οἱ σέες, τῶν σεῶν, τοὺς
σεάς καὶ—τοῦ σητός, οἱ σῆτες, τῶν σητῶν, τοὺς σῆτας·

12) ἡ Πηνύξ, τῆς Πηνκός, τῇ Πηνκί, τὴν Πένκα·

13) ὁ Ζεύς, τοῦ Διός, τῷ Διῷ, τὸν Δία, ὧ Ζεῦ·

14) ὁ Ἀπόλλων—τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Ἀπόλλω, ὧ
Ἀπολλῶν·

15) ὁ Ποσειδῶν (ἐκ τοῦ Ποσειδάων), τοῦ Ποσειδῶντος, τῷ
Ποσειδῶνι, τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὸν Ποσειδῶ, ὧ Πόσειδον·

16) ἡ κλείς, τῆς κλειδός, τῇ κλειδί, τὴν κλειδα καὶ τὴν κλειῖν·
αἰτ. τὰς κλειδας καὶ τὰς κλειῖς.

Ε') Μερικὰ οὐσιαστικὰ σχηματίζονται κατὰ (ιδίαν, ἥτοι)
ἰδιαιτέραν κλίσειν (ιδιόκλεια)· τοιαῦτα δὲ εἶναι πρὸ πάντων
κύρια ὀνόματα ξενικὰ ἢ ἑλληνικὰ συντετμημένα, ὡς

ὁ Ἰησοῦς (Ἑβρ. ὄνομα), τοῦ Ἰησοῦ, τῷ Ἰησοῦ, τὸν Ἰησοῦν,
ὧ Ἰησοῦ·

ὁ Νεκῶς (Αἰγυπτιακόν), τοῦ Νεκῶ, τῷ Νεκῷ, τὸν Νεκῶν,
ὧ Νεκῶ·

ὁ Ἀλεξᾶς (ἐκ τοῦ Ἀλέξανδρος), τοῦ Ἀλεξᾶ, τῷ Ἀλεξᾶ,
τὸν Ἀλεξᾶν, ὧ Ἀλεξᾶ·

ὁ Φιλῆς (ἐκ τοῦ Φιλήμων), τοῦ Φιλῆ, τῷ Φιλῆ, τὸν Φιλῆν,
ὧ Φιλῆ·

ὁ Διονῦς (ἐκ τοῦ Διονύσιος), τοῦ Διονῦ, τῷ Διονῦ, τὸν Διο-
νῦν, ὧ Διονῦ·

Ὡσαύτως καὶ τὰ προσηγορικὰ εἰς -ας, ὡς ὁ φαγᾶς, τοῦ
φαγᾶ, τῷ φαγᾶ, τὸν φαγᾶν κ.λ.π.

ΣΤ') Μερικὰ οὐσιαστικὰ διατηροῦν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τὸν
αὐτὸν τύπον, ἥτοι δὲν κλίνονται (ἄκλιτα)· τοιαῦτα δὲ εἶναι

1) ἡ λέξις χρεῶν (=ἡ ἀνάγκη), τοῦ χρεῶν, τῷ χρεῶν·

2) μερικὰ κύρια ὀνόματα ξενικὰ, ὁ Ἀδάμ, ὁ Δανῖδ, ὁ Ἰω-
σήφ, τὸ πάσχα (ἑβραϊκαὶ λέξεις)·

3) τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων (ὡσαύτως ξενικά, ἤτοι φοινικικά), τὸ *ἄλφα*, τοῦ *ἄλφα*, κλπ., τὸ *δίγαμμα*, τοῦ *δίγαμμα* κλπ. (πβ. νῦν τὸ *ρέκορ*, λέξις γαλλικὴ, τὸ *φούτ-μπόλ*, λέξις ἀγγλική).

Ζ') Εἰς μερικά οὐσιαστικά ἐλλείπει ἢ ἀριθμὸς τις ἢ πτώσεις τινές (*ἐλλειπτικά* κατ' ἀριθμὸν—*ἐλλειπτικά* κατὰ πτώσεις).

α') *Ἐλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν* εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι

1) τὰ κύρια ὀνόματα (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) *Ἀλέξανδρος*, *Σωκράτης*—*Κόρινθος*, *Πειραιεύς*, *Ἀθηναίαι*, *Δελφοί*—*Ὀλύμπος*, *Πηρεῖός*—τὰ *Ὀλύμπια*, τὰ *Διονύσια* (ἐορταὶ τῶν ἀρχαίων· πβ. νῦν τὰ Χριστοῦγεννα, τὰ Φῶτα).

2) τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων καὶ ἐν γένει ὅσα οὐσιαστικά ἔνεκα τῆς σημασίας των δὲν δύνανται νὰ ἔχουν δύο ἀριθμούς· *ὁ χρυσός*, *ὁ ἄργυρος*, *ὁ μόλυβδος* κλπ., *ἡ γῆ*, *ὁ αἶθρ*, *ὁ αἰθήρ*, *τὸ ἔαρ*, *εἰ ἐτησίαι* (=τὰ μελέμια), *τὸ γῆρας* κλπ.

β') *Ἐλλειπτικά κατὰ πτώσεις* εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι

1) ἡ λέξις τὸ *ἄφελος*, μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν, (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν αὐτὴ ἡ λέξις *ἄφελος* καὶ ἡ λέξις *σέβας*).

2) αἱ λέξεις τὸ *ὄναρ* (=τὸ ὄνειρον) καὶ *ὑπαρ* (=ὄραμα, ὀπτασία, τὴν ὁποίαν βλέπει τις ἐξυπνος) μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν.

3) ἡ λέξις *μάλης* (γενικῆς) εἰς τὴν φράσιν «*ὑπὸ μάλης*» = ὑπὸ τὴν μασχάλην.

4) ἡ λέξις *νέωτα* (αἰτ.) εἰς τὴν φράσιν «*εἰς νέωτα*» = τοῦ χρόνου.

5) αἱ λέξεις ὦ *τᾶν* (ὦ φίλε) καὶ ὦ *μέλε* (καημένη, καλέ μου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

ΕΠΙΘΕΤΑ

136. *Ἐπίθετα* λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι φανερώνουν ποιότητος ἢ ἰδιότητος τῶν οὐσιαστικῶν, ἤτοι *τί λογῆς* εἶναι τὰ οὐσιαστικά· *ψυχρὸς λίθος*, *λενκὴ περιστερά*, *βαθὴ φρέαρ*.

137. Ἐκ τῶν ἐπιθετῶν

α') ὅσα ἔχουν τρεῖς καταλήξεις, ἦτοι μίαν διὰ τὸ ἄρσενικόν γένος, μίαν διὰ τὸ θηλυκὸν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται **τρικατάληκτα**: ἀγαθός, ἀγαθή, ἀγαθόν—παχύς, παχεῖα, παχύ·

β') ὅσα ἔχουν δύο καταλήξεις, ἦτοι μίαν διὰ τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν γένος καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται **δικατάληκτα**: ὁ εὐγενής, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές—ὁ ἔνδοξος, ἡ ἔνδοξος, τὸ ἔνδοξον.

138. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὑπάρχουν καὶ μερικά ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα ἔχουν μίαν μόνον κατάληξιν ἄρσ. καὶ θηλ. γένους καὶ διὰ τοῦτο λέγονται **μονοκατάληκτα**: ὁ πένης, ἡ πένης—ὁ φηγός, ἡ φηγός. Σπανιώτατα εὐρίσκεται οὐδέτερον γένος τῶν μονοκατάληκτων ἐπιθέτων.

Καταλήξεις τῶν ἐπιθέτων

139. Τὰ **τρικατάληκτα ἐπίθετα** ἔχουν καταλήξεις

α') -ος, -η ἢ -α, -ον· κακός, κακή, κακόν—πλούσιος, πλουσία, πλούσιον·

β') -οῦς, -ῆ ἢ -ᾶ, -οῦν· χροσοῦς, χροσοῆ, χροσοῦν—ἀγορευτός, ἀγορευτᾶ, ἀγορευτοῦν·

γ') -ᾶς, -ασᾶ, -ᾶν· πᾶς, πᾶσα, πᾶν·

δ') -ᾶς, -αινᾶ, -ᾶν· μέλας, μέλαινα, μέλαν·

ε') -εις, -εσσα, -εν· χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν·

στ') -ῦς, -ειῦ, -ῦ· παχύς, παχεῖα, παχύ·

ζ') -ων, -ουσα, -ον· ἐκών, ἐκοῦσα, ἐκόν· ↓

140. Τὰ **δικατάληκτα ἐπίθετα** ἔχουν καταλήξεις

α') -ος (ἄρσ. θηλ.), -ον (οὐδ.)· ὁ, ἡ ἄχαριος τὸ ἄχαριον

β') -ους » » -ουν » ὁ, ἡ εὔνοος τὸ εὔνοον

γ') -ως » » -ων » ὁ, ἡ ἕλεως τὸ ἕλεον

δ') -ων » » -ον » ὁ, ἡ εὐδαίμων τὸ εὐδαιμον

ε') -ης » » -ες » ὁ, ἡ ἀληθής τὸ ἀληθές

στ') -ις » » -ι » ὁ, ἡ εὐέλπις τὸ εὐελπι.

Σημ. Σπανιώτεροι καταλήξεις δικαταλήκτων ἐπιθέτων εἶναι αἱ ἑξῆς·

α') -ις (ἄρσ. θηλ.), -ι(οὐδ.)γεν.-ιτος· ὁ, ἡ ἄχαρις τὸ ἄχαρι

β') -ην » » -εν » γεν.-ενος· ὁ, ἡ ἄρονη τὸ ἄρον

Υ')	-υς	(ἀρσ.θηλ.),	-υ	(οὐδ.)	γεν.-υος·	ὁ, ἡ	εὐβοτρως	τὸ	εὐβοτρον	
Δ')	-υς	»	»	-υ	»	γεν.-εος·	ὁ, ἡ	δίπτυχως	τὸ	δίπτυχον
Ε')	-ωρ	»	»	-ορ	»	γεν.-ορος·	ὁ, ἡ	ἀπάτωρ	τὸ	ἄπατον
ΣΤ')	-ους	»	»	-ουν	»	γεν.-οδος·	ὁ, ἡ	δίπουν	τὸ	δίπουν
Ζ')	-ους	»	»	-ουν	»	γεν.-οντες·	ὁ, ἡ	μονόδους	τὸ	μονόδουν

141. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων, τὰ ὅποια ἔχουν εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος κατάληξιν **-ος**, δικατάληκτα εἶναι

α') σχεδὸν ὅλα τὰ σύνθετα· ὁ ἄλυπος, ἡ ἄλυπος, τὸ ἄλυπον—ὁ πολύτιμος, ἡ πολύτιμος, τὸ πολύτιμον·

β') μερικὰ ἀπλᾶ, τὰ ὅποια λήγουν εἰς **-ιμος, -ιος** καὶ **-ειος**· ὁ φρόνιμος, ἡ φρόνιμος, τὸ φρόνιμον—ὁ αἰφνίδιος, ἡ αἰφνίδιος, τὸ αἰφνίδιον—ὁ βόρειος, ἡ βόρειος, τὸ βόρειον, ὡς καὶ τὰ ἐπιθετὰ ἡσυχος, ἡρεμος, βάρβαρος, βάνανσος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος καὶ χέρσος.

Σημ. 1. Ἐξαιροῦνται καὶ εἶναι τρικατάληκτα τὰ σύνθετα ἀντάξις, ἀντεξία, ἀντάξιον—ἐναντίος, ἐναντία, ἐναντίοι—πάγκαλος, παγκάλῃ, πάγκαλον καὶ τὰ εἰς **-ικός**, ὅσα παράγονται ἀπὸ σύνθετα· συγγνωμονικός, -ή, -ὸν ἐκ τοῦ **συγγνώμων**.

Σημ. 2. Μερικὰ εἰς **-ος**, ἀπλᾶ καὶ σύνθετα, εἶναι καὶ τρικατάληκτα καὶ δικατάληκτα· ὁ ἀνάξις, ἡ ἀναξία καὶ ἡ ἀνάξις, τὸ ἀνάξιον—ὁ ἀναίτιος, ἡ ἀναίτια καὶ ἡ ἀναίτιος, τὸ ἀναίτιον—ὁ βέβαιος, ἡ βεβαία καὶ ἡ βέβαιος, τὸ βέβαιον—ὁ ἔρημος, ἡ ἐρήμη καὶ ἡ ἔρημος, τὸ ἔρημον.

142. Τὰ **μονοκατάληκτα** ἐπιθετὰ

α') μερικὰ εἶναι ἀπλᾶ καὶ λήγουν 1) εἰς **-άς**, γεν. **-άδος**· φρυγὰς, λογὰς (=ἐκλεκτός)· 2) εἰς **-ης**, γεν. **-ητος**· πέννης, πλάνης καὶ 3) εἰς **-ξ ἢ -ρ**· ἄρπας, βλάξ, ἡλιξ (=συνομήλικος), μάκαρ·

β') ἄλλα εἶναι σύνθετα καὶ λήγουν 1) εἰς **-υς**, γεν. **-υδος**· ἐπηλυσ (=ὁ ἐπελθών, ξένος), νέηλυσ (=ὁ νεοελθών, ὁ νεοφερμένος)· 2) εἰς **-ως**, γεν. **-ωτος**· ἀγνώς (=ἄγνωστος)· 3) εἰς **-ης**, γεν. **-ητος** (ὅπως καὶ μερικὰ ἀπλᾶ)· προβλής (=ὁ προβαλλόμενος, ὁ προεξέχων)· 4) ὅπως λήγει τὸ δεύτερον συνθετικὸν μόνον του, ὅταν τοῦτο διατηρῆται ἀμετάβλητον· ἄπαις (=ὅστις δὲν ἔχει παῖδας), μακροχείρ, μακροζώνη.

Βαλίτες ἐπιθέτων

143. Τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν α' κλίσιν.

144. Τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον πάντων τῶν ἐπιθέτων κλίνεται ἢ κατὰ τὴν β' κλίσιν ἢ κατὰ τὴν γ'.

145. Ὅσα ἐπίθετα σχηματίζουν τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον γένος κατὰ τὴν β' κλίσιν, λέγονται *δευτεροκλιτα*, ὅσα δὲ σχηματίζουν τὸ ἀρσ. καὶ τὸ οὐδ. γένος κατὰ τὴν γ' κλίσιν, λέγονται *τριτοκλιτα*.

I. ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

α') Ἀσυναίρετα δευτεροκλιτα ἐπίθετα

146. Τῶν δευτεροκλιτῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

α') κανονικῶς λήγει εἰς *-η*: *καλός, καλή*: λήγει δὲ εἰς *-ᾱ*, ὅταν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη φωνῆεν ἢ *ϑ*: *ρέος, νέα—ἄγιος ἀγία—ἄθρόος, ἀθρόα—καθαρός, καθαρά* (ἀλλὰ ὄγδοος, ὄγδοή).

β') εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὸνίζετο ὅπως καὶ ἡ ὀνομαστικὴ καὶ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ: *ἡ δικαία—αἱ δίκαιαι, τῶν δικαίων* (ὅπως οἱ δίκαιοι, τῶν δικαίων), *ἡ τιμία—αἱ τίμιαι, τῶν τιμίων* (ὅπως οἱ τίμιοι, τῶν τιμίων).

β') Συννηρημένα δευτεροκλιτα ἐπίθετα

147. Τὰ συννηρημένα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως γενικῶς σχηματίζονται ὅπως τὰ ἀντίστοιχα συννηρημένα οὐσιαστικά τῆς β' καὶ τῆς α' κλίσεως, *ὁ χρυσοῦς, τοῦ χρυσοῦ, τῷ χρυσῷ κλπ. οἱ χρυσοῖ, τῶν χρυσῶν, τοῖς χρυσοῖς κλπ.*

Ἰδιαιτέρως δὲ παρατηροῦμεν εἰς τὰ ἐπίθετα ταῦτα τὰ ἐξῆς:

α') τὸ *-εα* εἰς τὸν ἐνικὸν συναιρεῖται εἰς *ᾱ*, ἐὰν προηγήται αὐτοῦ φωνῆεν ἢ *ϑ*, ἄλλως συναιρεῖται εἰς *η*: *ἡ κερομεᾶ* (κεραμεᾶ), *ἡ ἀργυρεᾶ* (ἀργυρέα), *ἡ χρυσεᾶ* (χρυσέα), *ἡ κυανῆ* (κυανέα).

β') τὸ *-οα* τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῶν δικαταλήκτων εἰς *-ους* μένει ἀσυναίρετον· τὰ *εὐπλοα*·

γ') ἡ κατάληξις *-οι* τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ πληθυντικοῦ καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα· *οἱ εἶναι, οἱ εὐπλοῖ*.

γ') Ἀττικόκλιτα ἐπίθετα

148. Τὰ ἀττικόκλιτα ἐπίθετα (*ἰλεως, εὐγεως, ἀγήρωσ, ἔμπλεως, εὐκερωσ, ἀξιόχρεως* κ.λ.π.) κλίνονται ὅπως καὶ τὰ ἀντίστοιχα οὐσιαστικά, ἀλλὰ τὰ ἀττικόκλιτα ἐπίθετα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου ἀντὶ *-ω* ἔχουν κατάληξιν *ῶ-*, ὅπως τὰ οὐδέτερα τῆς κοινῆς β' κλίσεως· *ἀξιόχρεα, ἔμπλεα*.

II. ΤΡΙΤΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

149. Ὅπως τὰ τριτόκλιτα οὐσιαστικά, οὕτω καὶ τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα διαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτήρὰ των εἰς συμφωνόκλητα καὶ εἰς φωνηεντόκλητα.

Α') Τριτόκλιτα ἐπίθετα συμφωνόκλητα

1. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ἀφωνόκλητα

150. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ἀφωνόκλητα με χαρακτήρα οὐρανικόν (*κ ἢ γ*) εἶναι ὀλίγα μονοκατάληκτα, τὰ ὅποια κλίνονται ὅπως τὰ ἀντίστοιχα οὐσιαστικά, ὡς

βλάξ, βλαζός, βλακί, βλᾶκα, βλάξ κ.λ.π.

ἄρπαξ, ἄρπαγος, ἄρπαγι, ἄρπαγα, ἄρπαξ κ.λ.π.

151. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ἀφωνόκλητα με χαρακτήρα ἀπλοῦν ὀδοντικόν (*τ ἢ δ*) εἶναι

α') *μονοκατάληκτα*: *πένης, φηγᾶς-ἄπαις, ἐπηλως*, τὰ ὅποια κλίνονται ὅπως τὰ ἀντίστοιχα οὐσιαστικά τῆς γ' κλίσεως, ὡς *πένης, πένητος, πένητι* κλπ. *φηγᾶς, φηγᾶδος, φηγᾶδι* κλπ. *ἐπηλως, ἐπιήλδος, ἐπιήλودي, ἐπηλων* κλπ·

β') *δικατάληκτα*, τὰ ὅποια ὡσαύτως κλίνονται γενικῶς, ὅπως τὰ ἀντίστοιχα τριτόκλιτα οὐσιαστικά ὡς ἑξῆς·

¹Ενκ. εὐέλπις, εὐέλπιδος, εὐέλπιδι, εὐέλπιν, εὐέλπις-δίπους, δίποδος, δίποδι, δίποδα (ἢ δίπουν), δίπους.

Πληθ. εὐέλπιδες, εὐέλπιδων κλπ. δίποδες, διπόδων κλπ.

152. Τὰ ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα μέ θέμα λῆγον εἰς **-ντ** εἶναι γενικῶς **τρικατάληκτα**: πᾶς, πᾶσα, πᾶν (θ. πάντ-)- ἅπας, ἅπασα, ἅπαν-χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν (θ. χαριεντ- καί χαριετ-)-ἐκὼν, ἐκοῦσα, ἐκὼν (θ. ἐκοντ-). Καί ταῦτα γενικῶς εἰς τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον κλίνονται ὅπως τὰ ἀντίστοιχα οὐσιαστικά τῆς γ' κλίσεως, ὅσα ἔχουν θέμα εἰς **-ντ**, ὡς ἐξῆς:

¹Ενικὸς

ἅπας	ἅπασα	ἅπαν	χαρίεις	χαρίεσσα	χαρίεν
ἅπαντος	ἁπάσης	ἅπαντος	χαρίεντος	χαριέσεως	χαριέντος
ἅπαντι	ἁπάσῃ	ἅπαντι	χαρίεντι	χαριέσσει	χαρίεντι

κ.λ.π.

Πληθυντικὸς

ἅπαντες	ἅπασαι	ἅπαντα	χαριέντες	χαριέσαι	χαρίεντα
ἁπάντων	ἁπασῶν	ἁπάντων	χαριέντων	χαριεσῶν	χαριέντων
ἅπασιν	ἁπάσαις	ἅπασιν	χαριέσιν	χαριέσαις	χαριέσιν

κ.λ.π.

¹Ενικὸς

ἐκὼν	ἐκοῦσα	ἐκὼν	ἄκων	ἄκουσα	ἄκων
ἐκόντος	ἐκούσης	ἐκόντος	ἄκοντος	ἀκούσης	ἄκοντος
ἐκόντι	ἐκούσῃ	ἐκόντι	ἄκοντι	ἀκούσῃ	ἄκοντι

κλπ.

Πληθυντικὸς

ἐκόντες	ἐκοῦσαι	ἐκόντα	ἄκοντες	ἄκουσαι	ἄκοντα
ἐκόντων	ἐκουσῶν	ἐκόντων	ἄκόντων	ἀκουσῶν	ἄκόντων
ἐκοῦσιν	ἐκούσαις	ἐκοῦσιν	ἄκουσιν	ἀκούσαις	ἄκουσιν

κλπ.

153. Τὸ **χαρίεις** καὶ τὰ κατ' αὐτὸ κλινόμενα (ὡς φωνήεις, ὑλήεις, ἄσπερόεις, ἰχθυόεις κ. λ. π.) σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν λήγει εἰς **-εντ** καὶ τὸ ἄλλο εἰς **-ετ**. Ἐκ τοῦ θέματος εἰς **-ετ** σχηματίζεται ἡ δοτικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδέτερου καὶ τὸ θηλυκόν π. χ. τοῦ ἐπιθέτου **φωνήεις** (=ὁ ἔχων φωνήν) ἢ **δοτ.** τοῦ πλη-

θυντικοῦ εἶναι τοῖς φωνήεσι (ἐκ τοῦ φωνήετ-σι) καί τὸ θηλυκὸν φωνήεσσα (ἐκ τοῦ φωνήετ-ια).

Κατὰ τὸ ἄπας κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον πᾶς ὡς ἐξῆς· ἄρσ. πᾶς, παντός, παντί, πάντα, πᾶς-πάντες, πάντων, πᾶσι κ.λ.π. θηλ. πᾶσα, πάσης κλπ. οὐδ. πᾶν, παντός κλπ. πάντα, πάντων, πᾶσι κλπ.

2. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινόληκτα.

154. Τριτόκλιτα ἐπίθετα ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινόληκτα εἶναι
α') **μονοκατάληκτα**· μακροχείρ, μακροχειρός, μακροχείρι κλπ. μάκρο, μάκροσς, μάκροσι κλπ. μακροχέρην, μακροχέρεις, μακροχέρι κλπ.

β') **δικατάληκτα**· 1) εἰς -ωρ· ἀπάτωρ, ἀπάτορος κλπ. ὃ ἀπάτωρ—τὸ ἄπατορ, τοῦ ἀπάτορος κλπ. δοτ. τοῖς ἀπάτορσι, 2) εἰς -ων· εὐδαίμων, εὐδαίμονος κλπ. ὃ εὐδαίμων—τὸ εὐδαίμων, τοῦ εὐδαίμονος, πληθ. δοτ. τοῖς εὐδαίμοσι καὶ 3) εἰς -ην· ἄρρην, ἄρρηνος κλπ. ὃ ἄρρην—τὸ ἄρρην, τοῦ ἄρρηνος, τοῖς ἄρρησι κλπ.

γ') **τρικατάληκτα**· ταῦτα εἶναι δύο, ἥτοι τὸ μέλας, μέλαινα, μέλαν καὶ τὸ τάλας, τάλαινα, τάλαν, τὰ ὁποῖα κλίνονται ὁμοίως, οὕτω·

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄν.	μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλανεσ	μέλαιναι	μέλαινα
γεν.	μέλανος	μελαίνης	μέλανος	μελάνων	μελαινῶν	μελάνων
δοτ.	μέλανι	μελαίνῃ	μέλανι	μέλασι	μελαίνας	μέλασι
οἰτ.	μέλαινα	μέλαιναν	μέλαν	μέλανάς	μελαίνας	μέλαινα
κλ.	μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλανεσ	μέλαιναι	μέλαινα.

155. Τὰ ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινόληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως γενικῶς σχηματίζονται ὅπως τὰ ἀντίστοιχα οὐσιαστικά τῆς γ' κλίσεως, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς ταῦτα παρατηροῦνται τὰ ἐξῆς·

α') τὸ μέλας καὶ τὸ τάλας σχηματίζουν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ μὲ τὴν κατάληξιν -ς, μετὰ δὲ τὴν ἀποβολὴν τοῦ χαρακτῆρος ν πρὸ τοῦ σ τὸ προηγούμενον ἃ ἐκτείνεται εἰς ᾠ·

β') τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα· ὃ ἀπάτωρ, ὃ παμμῆτορ, ὃ εὐδαίμων, ὃ ἄρρην, ὃ τάλαν·

γ') τὰ εἰς -ων σύνθετα ἐπίθετα εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ

κλητικήν τοῦ οὐδετέρου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, ἀλλ' ὄχι καὶ πέραν τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ, ὡς *εὐδαίμων—ῶ εὐδαίμων, μεγαλόπρωρον—ῶ μεγαλόπρωρον*, ἄλλα *μεγαλόφρων—ῶ μεγαλόφρων* (καὶ *Λακεδαιμών—ῶ Λακεδαιμών*).

156. Τὸ μέλας καὶ τὸ τάλας τὸ θηλυκὸν τὸ σχηματίζουν ἀπὸ τὸ θέμα μὲ τὴν κατάληξιν *-ια* (ια): ταύτης τὸ *ι* τιθέμενον πρὸ τοῦ χαρακτῆρος *ν* ἐνοῦται μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ *α* εἰς *αι*: (θέμα μέλαν-, μέλαν-ια) μέλαινα, (θ. τάλαν-, τάλαν-ια) τάλαινα.

3. Τριτόκλιτα ἐπίθετα σιγμόληκτα

157. Τὰ σιγμόληκτα ἐπίθετα τῆς *γ'* κλίσεως εἶναι δικατάληκτα λήγοντα εἰς *-ης* εἰς τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν καὶ εἰς *-ες* εἰς τὸ οὐδέτερον· ὁ ἐπιμελής, ἡ ἐπιμελής, τὸ ἐπιμελές—ὁ συνήθης, ἡ συνήθης, τὸ σύνθηες, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς:

Ἐνικός

ὄν.	εὐγενής	τὸ	εὐγενές	συνήθης	τὸ	σύνθηες
γεν.	εὐγενοῦς	τοῦ	εὐγενοῦς	συνήθους	τοῦ	συνήθους
δοτ.	εὐγενεῖ	τῷ	εὐγενεῖ	συνήθει	τῷ	συνήθει
αἰτ.	εὐγενῆ	τὸ	εὐγενές	συνήθη	τὸ	σύνθηες
κλ.	εὐγενές	ῶ	εὐγενές	σύνθηες	ῶ	σύνθηες

Πληθυντικός

ὄν.	εὐγενεῖς	τὰ	εὐγενῆ	συνήθεις	τὰ	συνήθη
γεν.	εὐγενῶν	τῶν	εὐγενῶν	συνήθων	τῶν	συνήθων
δοτ.	εὐγενέσι	τοῖς	εὐγενέσι	συνήθεσι	τοῖς	συνήθεσι
αἰτ.	εὐγενεῖς	τὰ	εὐγενῆ	συνήθεις	τὰ	συνήθη
κλ.	εὐγενεῖς	ῶ	εὐγενῆ	συνήθεις	ῶ	συνήθη

158. Τῶν εἰς *-ης*, *-ες* σιγμόληκτων ἐπιθέτων τῆς *γ'* κλίσεως α') ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ σχηματίζεται χωρὶς κατάληξιν ἀπὸ τὸ θέμα μὲ ἕκτασιν τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος *ε* εἰς *η*: (θ. ἐπιμελες-) ὁ, ἡ ἐπιμελής.

β') ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ σχηματίζεται ὁμοίως μὲ τὸ θέμα· ἐπιμελής—ῶ ἐπιμελές (θ. ἐπιμελες-).

γ') ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ σχηματίζεται κατ' ἀναλογίαν τῆς ὀνομαστικῆς· οἱ ἀληθεῖς, τοὺς ἀληθεῖς.

δ') ὁ χαρακτήρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα φωνήεντα $\epsilon + a$, $\epsilon + i$, $\epsilon + o$ καὶ $\epsilon + \omega$ συναυροῦνται, ὅπως καὶ εἰς τὰ σιγμόληκτα οὐσιαστικά τῆς γ' κλίσεως: (ἀληθέ-α) ἀληθῆ, (ὕγιέ-α) ὕγιᾶ, (ἀληθέ-ες) ἀληθεῖς κλπ. ε') ἡ δοτ. τοῦ πληθυντικοῦ πάσχει ἀπλοποιήσιν τῶν δύο σ *εὐγενέσι* (ἐκ τοῦ εὐγενέσ-σι).

159. Τὰ βαρύτονα εἰς *-ης*, *-ες* σιγμόληκτα ἐπίθετα

α') εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἑνικοῦ τοῦ ὄρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ καὶ τὴν ὀνομαστικὴν, οἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδέτερου ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον: ὁ,ῆ συνήθης, ὦ σύνηθες, τὸ σύνηθες—ὁ, ῆ αἰθάλης, ὦ αἰθαδες, τὸ αἰθαδες·

β') εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ πλεῖστα τονίζονται (παρὰ τὸν κανόνα) εἰς τὴν συλλαβὴν, εἰς τὴν ὁποίαν τονίζεται καὶ ἡ γενικὴ τοῦ ἑνικοῦ: τοῦ πλήρωες, τῶν πλήρων (ἐκ τοῦ πληρέων), τοῦ συνήθους, τῶν συνήθων (ἐκ τοῦ συνηθέων).

Σημ. Ἐξαυροῦνται καὶ τονίζονται κανονικῶς εἰς τὴν κλητικὴν καὶ τὸ οὐδέτερον τὰ εἰς *-ώδης*, *-ώλης*, *-ήρης*: ὁ, ῆ εὐώδης, ὦ εὐώδες, τὸ εὐώδες—ὁ, ῆ ἐξώλης, ὦ ἐξώλες, τὸ ἐξώλες—ὁ, ῆ ποδήρης, ὦ ποδήρες, τὸ ποδήρες.

4. Τριτόκλιτα ἐπίθετα φωνηεντόληκτα

160. Τὰ φωνηεντόληκτα ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι τὰ πλεῖστα τρικατάληκτα εἰς *-υς*, *-εῖα*, *-υ*: βαρῦς, βαρεῖα, βαρῦ—γλυκῦς, γλυκεῖα, γλυκῦ—εὐρῦς, εὐρεῖα, εὐρῦ (=πλάτυς) κλπ. καὶ κλίνονται ὡς ἐξῆς·

Ἑνικός

ὄν.	βαρῦς	βαρεῖα	βαρῦν	θηλυ-ς	θήλεια	θηλυ
γεν.	βαρέ-ος	βαρεῖας	βαρέ-ος	θήλε-ος	θελείας	θίλε-ος
δοτ.	βαρεῖ	βαρεῖα	βαρεῖ	θήλει	θελεία	θίλει
αἰτ.	βαρῦν	βαρεῖαν	βαρῦν	θηλυ-ν	θήλειαν	θηλυ
κλ.	βαρῦν	βαρεῖα	βαρῦν	θηλυ	θήλεια	θηλυ

Πληθυντικός

ὄν.	βαρεῖς	βαρεῖαι	βαρέ-α	θήλεις	θελείαι	θίλεια
γεν.	βαρέ-ων	βαρειῶν	βαρέ-ων	θελέων	θελειῶν	θίλέων
δοτ.	βαρέ-σι	βαρεῖαις	βαρέ-σι	θίλεις	θελείαις	θίλεις
αἰτ.	βαρεῖς	βαρεῖαις	βαρέ-α	θήλεις	θελείαις	θίλεια
κλ.	βαρεῖς	βαρεῖαι	βαρέ-α	θήλεις	θελείαι	θίλεια

161. Τὰ φωνηεντόληκτα τρικατάληκτα ἐπίθετα εἰς *-υς*, *-εἰα*, *-υ* εἰς τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον

α') εἶναι γενικῶς ὀξύτονα (παχύς, βαθύς κλπ.), βαρύτονα δὲ εἶναι δύο μόνον, τὸ *ἡμισυς*, *ἡμίσεια*, *ἡμισυ* καὶ τὸ *θῆλυς*, *θῆλεια*, *θῆλυ*.

β') ἔχουν δύο θέματα, ἓν εἰς *-υ* καὶ τὸ ἄλλο εἰς *-ε*· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ θέμα εἰς *-υ* σχηματίζεται ἡ ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τοῦ ἐνικοῦ, ἀπὸ δὲ τὸ εἰς *-ε* ὅλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις·

γ') συναίρουσιν μόνον τὸ *ε+ε* καὶ τὸ *ε+ι* εἰς *-ει*, πλὴν τοῦ *ἡμισυς*, τὸ ὁποῖον πολλακίς καὶ τὸ *-εα* τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδέτερου τὸ συναίρει εἰς *-η*· τὰ *ἡμίσεια* καὶ τὰ *ἡμίση* (πβ. τὰ ἄσθη).

δ') τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ εἰς *-υ* θέμα, τὴν δὲ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἄρσενικοῦ ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν.

Τὸ θηλυκὸν σχηματίζουν ἀπὸ τὸ θέμα εἰς *-ε* μὲ τὴν κατάληξιν *-ια*, τῆς ὁποίας τὸ *-ι* μὲ τὸ προηγούμενον *ε* συναίρειται εἰς *ει*· (θ. βαθε-) *βαθέ-ια*, *βαθεῖα*.

162. Δικατάληκτα φωνηεντόληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως εἶναι ὀλίγα, ἦτοι α') εἰς *-υς* (ἄρσ. καὶ θηλ.), *-υ* (οὐδ.), γεν. *-υος*· ὁ *εὐβοτρος*, ἡ *εὐβοτρα*, τὸ *εὐβοτρον* (= ὅστις ἔχει καλὰ σταφύλια) καὶ β') εἰς *-υς* (ἄρσ. καὶ θηλ.), *-υ* (οὐδ.), γεν. *-εος*· ὁ, ἡ *δίπηχυς*, τὸ *δίπηχυν*. Τὰ τοιαῦτα ἐπίθετα εἶναι σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον εἰς *-υς* καὶ κλίνονται ἐν γένει ὅπως τὸ δεύτερον συνθετικὸν μόνον του, ὡς ἐξῆς·

ὁ	<i>εὐβοτρος</i>	ἡ	<i>εὐβοτρα</i>	τὸ	<i>εὐβοτρον</i>
τοῦ	<i>εὐβότρονος</i>	τῆς	<i>εὐβότρανος</i>	τοῦ	<i>εὐβότρονος</i> κλπ.
ὁ	<i>δίπηχυς</i>	ἡ	<i>δίπηχυς</i>	τὸ	<i>δίπηχυν</i>
τοῦ	<i>διπήχεος</i>	τῆς	<i>διπήχεος</i>	τοῦ	<i>διπήχεος</i> κλπ.

(πβ. πίτυς, πίτυος καὶ πῆχυς, τοῦ ὁποῖου ὁμως ἡ γενικὴ εἶναι πῆχεως).

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐπίθετα

163. Τῶν *τρικαταλήκτων* ἐπιθέτων α') ἡ κατάληξις *α* τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ τοῦ θηλυκοῦ εἶναι μὲν μακρά, ὅταν

τὸ ἄρσεν. εἶναι δευτερόκλιτον, εἶναι δὲ βραχεῖα, ὅταν τὸ ἄρσ. εἶναι τριτόκλιτον· *σπονδαῖος, σπονδαῖᾱ—δίξαιος, δικαῖᾱ*, ἀλλὰ *χαρίεις, χαρίεσσᾶ—πᾶς, πᾶσᾶ· β΄*) ἢ γενική τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ θηλυκοῦ, ἐὰν μὲν τὸ ἄρσ. εἶναι τριτόκλιτον, τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν λήγουσαν καὶ περισπᾶται, ἐὰν δὲ τὸ ἄρσενικὸν εἶναι δευτερόκλιτον, τονίζεται ὅπου καὶ ἡ γεν. τοῦ πληθ. τοῦ ἄρσενικοῦ· ἢ *χαρίεσσα, τῶν χαρίεσσῶν* (ἄρσ. χαρίεις), *πᾶσα, πασῶν* (ἄρσ. πᾶς)—ἢ *ἄγία, τῶν ἁγίων* (ὁ ἅγιος, τῶν ἁγίων), ἢ *ἀγαθή, τῶν ἀγαθῶν* (ἄρσ. ὁ ἀγαθός, τῶν ἀγαθῶν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄

ΑΝΩΜΑΛΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

164. Ὅπως ὑπάρχουν ἀνώμαλα οὐσιαστικά, οὕτως ὑπάρχουν καὶ ἀνώμαλα ἐπιθέτα, τῶν ὁποίων συνηθέστερα εἶναι τὰ ἑξῆς·

1) *πολύς, πολλή, πολὺ*· εἰς τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, ἤτοι ἐκ τοῦ *πολυ-* εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ κατὰ τὴν γ΄ κλίσειν καὶ ἐκ τοῦ *πολλο-* εἰς ὅλας τὰς πτώσεις κατὰ τὴν β΄ κλίσειν, ὡς ἑξῆς.

ὁ	πολύς	ἡ	πολλή	τὸ	πολὺ
τοῦ	πολλοῦ	τῆς	πολλῆς	τοῦ	πολλοῦ
τῶ	πολῶ	τῆ	πολλῆ	τῶ	πολλῶ
τόν	πολὺν	τήν	πολλήν	τό	πολὺ
ῶ	πολὺ	ῶ	πολλή	ῶ	πολὺ
οἱ	πολλοὶ	αἱ	πολλαῖ	τὰ	πολλὰ κλπ.

2) *μέγας, μεγάλη, μέγα*· σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, τοῦ *μεγα-* κατὰ τὴν γ΄ κλίσειν καὶ τοῦ *μεγαλο-* κατὰ τὴν β΄, ὅπως τὸ πολὺς·

ὁ	μέγας	ἡ	μεγάλη	τὸ	μέγα
τοῦ	μεγάλου	τῆς	μεγάλης	τοῦ	μεγάλου
τῶ	μεγάλῳ	τῆ	μεγάλῃ	τῶ	μεγάλῳ
τόν	μέγαν	τήν	μεγάλην	τό	μέγα
ῶ	μέγας καὶ ῶ μεγάλε	ῶ	μεγάλη	ῶ	μέγα
οἱ	μεγάλοι	αἱ	μεγάλαι	τὰ	μεγάλα κλπ.

3) *πραῖος, πραεῖα, πραῖον*: σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, ἤτοι ἐκ τοῦ *πραε-* κατὰ τὴν γ' κλίσιν εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ πληθ. τοῦ ἄρσενικοῦ, εἰς ὅλον τὸν πληθ. τοῦ οὐδετέρου καὶ εἰς τὸ θηλυκόν, καὶ ἐκ τοῦ *πραο-* κατὰ τὴν β' κλίσιν εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους τύπους ἄρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου·

ὁ	<i>πραῖος</i>	ἡ	<i>πραεῖα</i>	τὸ	<i>πραῖον</i>
τοῦ	<i>πραῖου</i>	τῆς	<i>πραεῖας</i>	τοῦ	<i>πραῖου</i> κλπ.
οἱ	<i>πραῖοι</i>	αἱ	<i>πραεῖαι</i>	τὰ	<i>πραεῖα</i>
τῶν	<i>πραέων</i>	τῶν	<i>πραεῖων</i>	τῶν	<i>πραέων</i>
τοῖς	<i>πραέσι</i>	ταῖς	<i>πραεῖαις</i>	τοῖς	<i>πραέσι</i>
τοὺς	<i>πραῖους</i>	τάς	<i>πραεῖας</i>	τὰ	<i>πραεῖα</i> κλπ.

4) ὁ *σῶς, ἡ σῶς, τὸ σῶν* (=σῶος): σχηματίζεται κατὰ τὰ ἀπτικόκλιτα ἐπίθετα, ἀλλ' εὐρίσκεται μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ· ὁ *σῶς, ἡ σῶς, τὸ σῶν, τὸν σῶν, τὴν σῶν, τὸ σῶν, τοὺς σῶς, τὰς σῶς, τὰ σα'* εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις ἀναπληροῦνται ἀπὸ τοῦ *σῶος, σῶα, σῶον*, τὸ ὅποῖον κλίνεται ὁμαλῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

165. Τὸ ἐπίθετον,

α') ὅταν δηλοῖ ἀπλῶς ὅτι ἓν οὐσιαστικὸν ἔχει ποιότητά τινα ἢ ιδιότητα, λέγεται *θεικοῦ βαθμοῦ*: τοῦτο τὸ δένδρον ἐστὶν ὑψηλόν·

β') ὅταν δηλοῖ ὅτι ἓν οὐσιαστικὸν ἔχει ποιότητά τινα ἢ ιδιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἐν συγκρίσει πρὸς ἓν ἄλλο οὐσιαστικόν, λέγεται *συγκριτικοῦ βαθμοῦ*: τοῦτο τὸ δένδρον ἐστὶν ὑψηλότερον ἐκείνου (=τοῦτο τὸ δένδρον εἶναι ὑψηλότερον ἐν συγκρίσει πρὸς ἐκεῖνο)·

γ') ὅταν δηλοῖ ὅτι ἓν οὐσιαστικὸν ἔχει ποιότητά τινα ἢ ιδιότητα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν εἴτε σχετικῶς (ἐν συγκρίσει δηλαδὴ πρὸς ὅλα τὰ ἄλλα ὁμοειδῆ οὐσιαστικά), εἴτε ἀπολύτως καθ' ἑαυτό, τότε λέγεται *ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ*: τοῦτο τὸ δένδρον ἐστὶν ὑψηλότερον πάντων τῶν δένδρων (=τὸ ὑψη-

λότερον ἐν συγκρίσει πρὸς ὅλα τὰ ἄλλα δένδρα) ἢ τοῦτο τὸ δένδρον ἐστὶν ὑψηλότατον (=πολὺ ὑψηλόν).

166. Ὁ συγκριτικὸς καὶ ὁ ὑπερθετικὸς βαθμὸς παντὸς ἐπιθέτου λέγονται μὲν ἐν ὄνομα παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου.

I. ΜΟΝΟΛΕΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

A' Ὁμαλὰ παραθετικά

167. Τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων σχηματίζονται συνήθως, ἀφ' οὗ εἰς τὸ θέμα (τοῦ ἀρσενικοῦ γένους) τοῦ θετικοῦ προστεθοῦν αἱ καταλήξεις *-τερος, -τέρα, -τερον* διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ *-τατος, -τάτη, -τατον* διὰ τὸ ὑπερθετικόν·

ὑψηλός	(θ. ὑψηλο-)	ὑψηλότερος	ὑψηλότερα	ὑψηλότερον
		ὑψηλότατος	ὑψηλοτάτη	ὑψηλότατον
βαθὺς	(θ. βαθυ-)	βαθύτερος	βαθυτέρα	βαθύτερον
		βαθύτατος	βαθυτάτη	βαθύτατον
μέλας	(θ. μελαν-)	μελάντερος	μελαντέρα	μελάντερον
		μελάντατος	μελαντάτη	μελάντατον
ἀληθής	(θ. ἀληθεσ-)	ἀληθέστερος	ἀληθεστέρα	ἀληθέστερον
		ἀληθέστατος	ἀληθεστάτη	ἀληθέστατον
ἀχαρις	(θ. ἀχαριτ-)	ἀχαρίστερος	ἀχαριστέρα	ἀχαρίστερον
		ἀχαρίστατος	ἀχαριστάτη	ἀχαρίστατον

168. Εἰς τὰ παραθετικά τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ἐκτίθεται ὁ χαρακτήρ *ο* τοῦ θέματος τοῦ θετικοῦ εἰς *ω*, ὅταν ἢ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, ἄλλως φυλάττεται·

νέος	νεότερος	νεώτατος
σοφός	σοφώτερος	σοφώτατος
μαλακός	μαλακώτερος	μαλακώτατος
ξηρὸς	ξηρότερος	ξηρότατος
ἐνδοξός	ἐνδοξότερος	ἐνδοξότατος.

Σημ. Τὰ εἰς *-ιος, -ικος, -ιμος* καὶ *-ινος* ἐπίθετα ἔχουν τὸ *ι* τῆς παραληγούσης βραχύ. Τὰ συνθέστερα δὲ ἐκ τῶν εἰς *-ος* ἐπιθέτων, τὰ ὅποια ἔχουν τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρόν, εἶναι τὸ *ἀνιῶρός, τρωῶρός, λιτός, ἰσχυρός* καὶ ὅσα εἶναι σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὰς λέξεις *θῦμός, κίνδυνος, λύπη, τῆμι, νίκη, ψυχή· εὐθυμος* (εὐθυμότερος), *ἀκίνδυνος* (ἀκινδυνότερος) κλπ.

169. Ὅπως εἰς τὴν νέαν ὀμιλουμένην γλῶσσαν τὰ παραθετικά μερικῶν ἐπιθέτων σχηματίζονται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικά ἄλλων ἐπιθέτων (ὡς *χοιρδύτερος* κατὰ τὸ παχύτερος, *ἐλαφρύτερος* κατὰ τὸ βαρύτερος, *γλυκότερος* κατὰ τὸ πικρότερος ἀντὶ τῶν κανονικῶν *χοιρδῶτερος*, *ἐλαφρῶτερος*, *γλυκῶτερος*), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν μερικά ἐπίθετα σχηματίζουν παραθετικά οὐχὶ κανονικά, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἄλλα παραθετικά.

Οὕτω σχηματίζουν τὰ παραθετικά των

α') πολλὰ ἐπίθετα εἰς *-έστερος*, *-έστατος* κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικά τῶν εἰς *-ης* σιγμολήκτων ἐπιθέτων· τοιαῦτα δὲ εἶναι

1) τὰ ἐπίθετα *πένης*, *ἄκρατος*, *ἄσμενος* καὶ *ἐρρωμένος*, ἤτοι *πενέστερος*, *πενέστατος*—*ἀκρατέστερος*, *ἀκρατέστατος*—*ἀσμενέστερος*, *ἀσμενέστατος*—*ἐρρωμένεστερος*, *ἐρρωμένεστατος*·

2) τὰ εἰς *-ων*, *-ον* (γεν. *-ονος*)· *σώφρων*, *σωφρονέστερος*, *σωφρονέστατος*·

3) τὰ εἰς *-νους* συνηρημένα τῆς β' κλίσεως καὶ τὸ ἀπλοῦς· *εὔνοος* (θ. *εὐνοο-*), *εὐνούστερος*, *εὐνούστατος* (ἐκ τοῦ *εὐνοέστερος*, *εὐνοέστατος*), *ἀπλοῦς*, *ἀπλούστερος*, *ἀπλούστατος*.

β') μερικά ἐπίθετα εἰς *-ίστερος*, *-ίστατος* κατ' ἀναλογίαν τοῦ *ἄχαρις*· τοιαῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς· *βλάξ*, *βλακίστερος*, *βλακίστατος* (θ. *βλακ-*)—*ἄρπαξ*, *ἀρπαγίστερος*, *ἀρπαγίστατος* (θ. *ἀρπαγ.*)—*λάλος*, *λαλίστερος*, *λαλίστατος* (θ. *λαλο-*)—*κλέπτης*, *κλεπτίστερος*, *κλεπτίστατος* (θ. *κλεπτᾶ-*)—*πλεονέκτης*, *πλεονεκτίστερος*, *πλεονεκτίστατος* (θ. *πλεονεκτᾶ-*).

Τὸ *εὐχαρις* (θ. *εὐχαριτ-*) καὶ τὸ *ἐπιχαρις* (θ. *ἐπιχαριτ-*) ἀντιθέτως σχηματίζουν παραθετικά εἰς *-ώτερος*, *-ώτατος*, ἤτοι *εὐχαριτώτερος*, *εὐχαριτώτατος*—*ἐπιχαριτώτερος*, *ἐπιχαριτώτατος*.

γ') μερικά ἐπίθετα εἰς *-αίτερος*, *-αίτατος* κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικά *παλαίτερος*, *παλαίτατος* τοῦ *παλαίος*·

γεραῖός, *γεραῖτερος*, *γεραῖτατος*

ὄψιος (=ὄψιμος), *ὄψιαίτερος*, *ὄψιαίτατος*

σχολαῖός, *σχολαῖτερος*, *σχολαῖτατος*

✓ *ἡσυχος*, *ἡσυχαιτέρος*, *ἡσυχαιτάτος* [καὶ *ἡσυχώτερος*, *ἡσυχώτατος*]

εὐδίας, εὐδίαίτερος, εὐδίαίτατος

✓ ἴδιος, ἰδίαίτερος, ἰδίαίτατος [καὶ ἰδιώτερος, -άτατος]

✓ ἴσος, ἰσαίτερος, ἰσαίτατος

παραπλήσιος, παραπλησιαίτερος, παραπλησιαίτατος.

Τὸ ἐπίθετον φίλος ἔχει παραθετικά φίλιτερος, φίλιτατος ἢ μᾶλλον φίλος, μάλιστα φίλος. ✓

B' Ἀνώμαλα παραθετικά

170. Σπανιώτεροι καταλήξεις τῶν παραθετικῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι -ίων (ἄρσ. καὶ θηλ.), -ιον (οὐδ.) διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ -ιστος, -ιστη, -ισιον διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

Μὲ τὰς καταλήξεις αὐτὰς σχηματίζονται τὰ παραθετικά μὲ διαφόρους μεταβολὰς τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων

✓ καλὸς —καλλίων, κάλλιστος

✓ αἰσχροὺς —αἰσχίων, αἰσχιστος

✓ ἐχθροὺς —ἐχθίων, ἐχθιστος

✓ ἀγαθὸς —ἀμείνων, ἀριστος

✓ » —βελτίων, βέλτιστος

✓ » —κρείττων, κράτιστος

» —λόφων, λῶστος

✓ κακὸς —κακίων, κάκιστος

✓ » —χείρων, χείριστος

✓ πολὺς —πλείων (ἄρσ. θηλ.), πλέον (οὐδ), πλεῖστος

✓ ὀλίγος —ἐλάττων, ἐλάχιστος (ἢ ὀλίγιστος)

✓ » —ἥττων

✓ μέγας —μείζων, μέγιστος

✓ μακρὸς —μακρότερος, μακρότατος καὶ μύγιστος

✓ ὀάδιος (=εὐκόλος), ὀάων, ὀάστος

✓ ἠδὺς (=γλυκύς), ἠδίων, ἠδιστος

✓ ταχὺς —θάσσων, τάχιστος

Σημ. Οἱ τύποι ἀμείνων, κρείττων (ἢ κρείσσων), χείρων, ἐλάττων (ἢ ἐλάσσων) κλπ. προήλθον ἐκ τῶν τύπων ἀμείνων, κρέτ-των, χέρ-των κλπ.

171. Ἐκ τῶν παραθετικῶν τὰ μὲν λήγοντα εἰς -τερος, -τατος καὶ -ιστος κλίνονται ὁμαλῶς ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα, τὰ δὲ συγκριτικά τὰ λήγοντα εἰς -ίων, -ιον

(ἢ -ίων, -ον) κλίνονται γενικῶς ὅπως τὰ εἰς -ων, -ον δικατάληκτα ἐνρινόληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα

Ἑνικ.	ὄν.	ὁ βελτίων	ἡ βελτίων	τὸ βέλτιον
	γεν.	τοῦ βελτίονος	τῆς βελτίονος	τοῦ βελτίονος
	δοτ.	τῷ βελτίονι	τῇ βελτίονι	τῷ βελτίονι
	αἰ.	τὸν βελτίονα	τὴν βελτίονα	τὸ βέλτιον
		καὶ βελτίω	βελτίω	
	κλ.	ὦ βέλτιον	ὦ βέλτιον	ὦ βέλτιον

Πληθ.	ὄν.	οἱ βελτίονες	αἱ βελτίονες	τὰ βελτίονα
		καὶ βελτίους	βελτίους	βελτίω
	γεν.	τῶν βελτιόνων	τῶν βελτιόνων	τῶν βελτιόνων
	δοτ.	τοῖς βελτίοσι	ταῖς βελτίοσι	τοῖς βελτίοσι
	αἰτ.	τοὺς βελτίονας	τὰς βελτίονας	τὰ βελτίονα
		καὶ βελτίους	βελτίους	βελτίω
	κλ.	ὦ βελτίονες	ὦ βελτίονες	ὦ βελτίονα
		καὶ βελτίους	βελτίους	βελτίω.

Σημ. Οἱ τύποι εἰς -ω καὶ -ους προέρχονται ἐκ σιγμολήτου θέματος εἰς -οσ (βελτίοσ-α, βελτίο-α, βελτίω). ✓

II. ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

172. Ὅπως σήμερον λέγομεν *καλύτερος* ἢ *πιο καλός*, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν παραθετικά σχηματίζονται ὄχι μόνον *μονολεκτικῶς* μὲ τὰς καταλήξεις -τερος ἢ -ίων, -ιατος ἢ -ιστος, ἀλλὰ καὶ *περιφραστικῶς*, ἥτοι μὲ δύο λέξεις, τὸ μὲν συγκριτικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα *μᾶλλον* (περισσότερον) καὶ τὸ θετικόν, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα *μάλιστα* (=παρὰ πολὺ)· *φίλος*, *μᾶλλον φίλος* (=φιλητερος), *μάλιστα φίλος* (=φίλτατος)· (πβ. ὑψηλός—περισσότερον ὑψηλός—πολὺ ὑψηλός ἢ παρὰ πολὺ ὑψηλός).

Σημ. Περιφραστικῶς σχηματίζουν παραθετικά κανονικῶς μὲν αἱ μετοχαί, συνήθως δὲ μονοκατάληκτα ἐπίθετα· *μᾶλλον συμφέρον*, *μάλιστα συμφέρον*—*μᾶλλον εὐέλπις*, *μάλιστα εὐέλπις*.

III. ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΑΝΕΥ ΘΕΤΙΚΟΥ

173. Μερικά παραθετικά τῆς ἀρχαίας γλώσσης δὲν ἔχουν θετικόν, σχηματίζονται δὲ διὰ προσθήκης τῶν καταλήξεων *-τερος* καὶ *-τατος* εἰς ἐπιρρήματα ἢ προθέσεις (*κάτω*)—*κατώτερος*, *κατώτατος*, (*ἄνω*)—*ἀνώτατος*, (*πλησίον*)—*πλησιέστερος*, *πλησιέστατος*, (*ὑπὲρ*)—*ὑπέριτερος*, *ὑπέριτατος*, (*πρὸ*)—*πρότερος*, *πρωτός* (ἐκ τοῦ πρόβ' ατος), *ὑστερος*, *ὑστατος*.

IV. ΕΠΙΘΕΤΑ ΑΝΕΠΙΔΕΚΤΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΩΣ

174. Πολλὰ ἐπίθετα δὲν σχηματίζουν παραθετικά ὡς ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῶν σημασίας, οἷον τὰ σημαίνοντα α') *ἔλην* (λίθινος, σιδηροῦς), β') *μέτρον* (σπιθαμιαῖος), γ') *τόπον* (οὐράνιος, θαλάσσιος), δ') *χρόνον* (ἡμερινός, νυκτερινός) καὶ ε') *καταγωγήν* (πατρικός, παππῶς).

Ὡσαύτως δὲν σχηματίζουν συνήθως παραθετικά πολλὰ ἐπίθετα σύνθετα μὲ τὸ στερητικόν *α* ἢ μὲ τὸ *πᾶς* (ἀθάνατος, πάνσοφος).

V. ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

175. Παραθετικά σχηματίζουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλώσσαν καὶ ἐπιρρήματα, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν· *ὑστερα*—*υστερότερα*, *μακρὰ*—*μακρότερα*, *καλὰ*—*καλύτερα* κλπ.

Συνήθη παραθετικά ἐπιρρήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι α') τὰ ἐξῆς τόπου σημαντικά, ἥτοι *ἄνω*—*ἀνωτέρω*, *ἀνωτάτω*, *κάτω*—*κατωτέρω*, *κατωτάτω*, *ἐγγύς*—*ἐγγυτέρω*, *ἐγγυτάτω* καὶ *ἐγγύτερον*, *ἐγγύτατα*, *πόρρω*—*πορρωτέρω*, *πορρωτάτω*, *πέρα*—*περαιτέρω*.

β') *μάλα* (=πολὺ)—*μᾶλλον*, *μάλιστα*.

γ') ὅσα παράγονται ἐξ ἐπιθέτων· ταῦτα ὡς συγκριτικὸν μὲν ἔχουν τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικού τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ ἐπιθέτου, ὡς ὑπερθετικὸν δὲ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου τοῦ ὑπερθετικοῦ τοῦ ἐπιθέτου· *σοφῶς*—*σοφώτερον*, *σοφώτατα*, *ἀληθῶς*—*ἀληθέστερον*, *ἀληθέστατα*, *καλῶς*—*κάλλιον*, *κάλλιστα*, *ἡδέως*—*ἡδιον*, *ἡδιστα*, *εὖ*—*ἄμεινον*, *ἄριστα*, *ὀλίγον*—*ἥττον*, *ἥκιστα*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 'ΙΖ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

176. Ἐντωνυμίαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐν γένει τίθενται ἀντὶ τῶν ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων), ὡς οὗτος ἦλθε (π. χ. ὁ Πλάτων), τοιοῦτός ἐστιν ὁ ἀνὴρ (π.χ. ἀγαθός).

Ὅπως τῆς νέας, οὕτω καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης αἱ ἄντωνυμίαι εἶναι διαφόρων εἰδῶν, ἦτο:

Α'—Δεικτικαὶ ἄντωνυμίαι

177. Δεικτικαὶ ἄντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας μεταχειρίζομεθα, ὅταν δεικνύωμεν, εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς:

- 1) ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο
- 2) οὗτος, αὕτη, τοῦτο
- 3) ὅδε, ἡδε, τόδε (=ἐτοῦτος δὲ ἢ αὐτός ἐδῶ)
- 4) τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε καὶ τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (=τέτοιος)
- 5) τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε καὶ τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο(ν) (=τόσος)
- 6) τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε καὶ τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο(ν) (=τόσον μέγας).

178. Περὶ τῶν δεικτικῶν ἄντωνυμιῶν παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς:

α) ἡ ἄντωνυμία ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο κλίνεται ὡς τρικατάληκτον δευτερόκλιτον ἐπίθετον, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ οὐδέτερον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ δὲν ἔχει εἰς τὸ τέλος ν'.

β') ὅπως τὰ τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα κλίνονται καὶ αἱ δεικτικαὶ ἄντωνυμίαι τοιόσδε, τοσόσδε, τηλικόσδε, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦνται ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων ἄντωνυμιῶν τοῖος, τόσος καὶ τηλικός καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ δέ, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον· τοιόσδε—τοιιάδε—τοιόνδε, τοιοῦδε—τοιῶσδε—τοιοῦδε κ.λ.π. τοιοῖδε—τοιαιδε—τοιιάδε, τοιῶνδε κ.λ.π. τηλικόσδε—τηλικόνδε—τηλικοῦδε—τηλικῆσδε—τηλικοῦδε κ.λ.π. τηλικῶδε κ.τ.λ., τηλικοῖδε—τηλικαῖδε—τηλικάδε, τηλικῶνδε κ.λ.π.

γ') ἡ ἄντωνυμία ὅδε, ἡδε, τόδε ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ἄρ-

θρον **δ**, **ἦ**, **τὸ** καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν **δὲ** καὶ κλίνεται ὅπως τὸ ἄρθρον μὲ τὸ **δὲ** εἰς τὸ τέλος ἀμετάβλητον, ὡς ἐξῆς·

Ἐνικός

Πληθυντικός

οἶδε	ἦδε	τόδε	οἶδε	αἶδε	τάδε
τοῦδε	τῆσδε	τοῦδε	τῶνδε	τῶνδε	τῶνδε
τῶνδε	τῆσδε	τῶνδε	τοῖσδε	ταῖσδε	τοῖσδε
τόνδε	τήνδε	τόδε	τούσδε	τάσδε	τάδε

[Δυϊκ. τώδε, τοῦνδε].

δ') ἡ ἀντωνυμία **οὔτος**, **αὕτη**, **τοῦτο** κλίνεται ὡς ἐξῆς·

Ἐνικός

Πληθυντικός

οὔτος	αὕτη	τοῦτο	οὔτοι	αὗται	ταῦτα
τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	ταύτων	τούτων
τούτω	ταύτη	τούτω	τούτοις	ταύταις	τούτοις
τούτων	ταύτην	τούτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
ὦ οὔτος	αὕτη.				

Σημ. Τὸ **ὦ οὔτος** καὶ **ὦ αὕτη** εἶναι ἡ μόνη κλητική ἀντωνυμίας.

ε') αἱ ἀντωνυμιαὶ **τοιοῦτος**, **τοιαύτη**, **τοιοῦτο(ν)**—**τοσοῦτος**, **τοσαύτη**, **τοσοῦτο(ν)**—**τηλικοῦτος**, **τηλικαύτη**, **τηλικοῦτο(ν)** ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀντωνυμιῶν **τοῖος**, **τόσος** καὶ **τηλίκος** καὶ τῆς ἀντωνυμίας **οὔτος**, **αὕτη**, **τοῦτο**· κλίνονται δὲ ὅπως ἡ ἀντωνυμία **οὔτος**, **αὕτη**, **τοῦτο**· **τοιοῦτος**, **τοιαύτη**, **τοιοῦτο(ν)**—**τοιούτου**, **τοιαύτης**, **τοιούτου**—**τοιούτω** κλπ., **τοιοῦτοι**, **τοιαῦται**, **τοιαῦτα**—**τοιούτων** κλπ.

Ἡ ὀνομαστική καὶ αἰτιατική τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων σχηματίζεται καὶ μὲ **ν** εἰς τὸ τέλος (ὅπως τὰ ἐπίθετα)· **τοιοῦτο** καὶ **τοιοῦτον**, **τοσοῦτο** καὶ **τοσοῦτον**, **τηλικοῦτο** καὶ **τηλικοῦτον**.

Σημ. Πολλάκις πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς δείξεως προσέθετον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἰς τὸ τέλος τῶν διαφόρων τύπων τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἐν **ἰ** (**δεικτικὸν** -**ι** πβ. τῆς νέας γλώσσης τὸ **δά**)· **οὔτοσί**=αὐτὸς **δά**, **τοσοντοσί**=τόσος **δά**· τὸ δεικτικὸν **-ι** τονίζεται πάντοτε, ὅταν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη βραχὺ φωνῆεν, ἀποβάλλεται· **τουτὶ** (=τουτοῖ), **ταυτὶ** (=ταυταῖ), **ὄδι** (=ὄδει)—ἀλλὰ **τουτονὶ**, **ταυτηῖ** κλπ. Τὸ δεικτικὸν **-ι** προσ-

ετίθετο καί εἰς τὰ ἐκ τῶν ἄνωτέρω ἄντωνυμιῶν παραγόμενα ἐπιρρήματα: οὕτωσ-ί, ὡδ-ί κλπ.

Β'—Προσωπικὰ ἄντωνυμίαι

179. Προσωπικὰ ἄντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι τίθενται πρὸς διάκρισιν τῶν προσώπων τοῦ λόγου (ἤτοι τῆς ὁμιλίας): ἐγὼ—σὺ (οὗτος ἢ ἐκεῖνος). Εἶναι δὲ τὰ πρόσωπα τοῦ λόγου τρία, ἤτοι τὸ πρῶτον πρόσωπον, δηλαδή ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ, τὸ δεύτερον πρόσωπον, δηλαδή ἐκεῖνος, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται ὁ ὁμιλῶν, καὶ τὸ τρίτον πρόσωπον, δηλαδή ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποῖου γίνεται λόγος: ἐγὼ λέγω ὅτι σὺ παίζεις—ἐκεῖνος (ὁ μαθητῆς) παίζει.

180. Ὡς προσωπικὴ δὲ ἄντωνυμία τοῦ γ' προσώπου εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐτίθετο μία ἐκ τῶν δεικτικῶν ἄντωνυμιῶν (οὗτος, ὅδε, ἐκεῖνος), μόνον δὲ διὰ τὰς πλαγίας πτώσεις ἐχρησίμευεν ὡς προσωπικὴ ἄντωνυμία τοῦ γ' προσώπου καὶ ἡ αὐτός.

181. Αἱ προσωπικὰ ἄντωνυμίαι κλίνονται οὕτω:

	α' πρόσωπον	β' πρόσωπον	γ' πρόσωπον		
Ἐπιτ.	ἐγὼ	σὺ	(οὗτος, ἐκεῖνος	κλπ.	
	ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	αὐτοῦ	αὐτῆς	αὐτοῦ
	ἐμοί, μοι	σοί, σοι	αὐτῷ	αὐτῇ	αὐτῷ
	ἐμέ, με	σέ, σε	αὐτόν	αὐτήν	αὐτό)
Πληθ.	ἡμεῖς	ὑμεῖς	(οὗτοι, ἐκεῖνοι	κλπ.	
	ἡμῶν	ὑμῶν		αὐτῶν	
	ἡμῖν	ὑμῖν	αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς
	ἡμᾶς	ὑμᾶς	αὐτούς	αὐτάς	αὐτά)
[Διῦκός	ῥώ, ῥῶν	σφῶ	σφῶν].		

Σημ. 1. Ἀρχικοὶ τύποι τῆς προσωπικῆς ἄντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου κύριως εἶναι οἱ ἐξῆς: οὗ, οἷ, ἐ—σφείς, σφῶν, σφίσι, σφᾶς.

Σημ. 2. Οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἄντωνυμιῶν πρὸς ἔμφασιν λαμβάνουν εἰς τὸ τέλος τὸ ἐγκλιτικὸν γέ: ἐγωγε, ἐμοῦγε, ἐμοιγε, ἐμέγε, ἡμεῖς γε κλπ. σύγε, σοῦγε κλπ.

Γ'—Ὁριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ ἄντωνυμία

182. Ἡ ἄντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτό εἰς τὴν ἀρχαίαν δὲν εἶναι δεικτικὴ, ὅπως συνήθως εἰς τὴν ὁμιλουμένην, ἀλλ' ὀρι-

στική ἢ ἐπαναληπτική. Καὶ *ὀριστική* μὲν λέγεται ἡ ἀντωνυμία αὕτη, ὅταν χρησιμεύη, ἵνα ὀρίξη (=ξεχωρίξη, διαστέλλη κάτι τι ἀπὸ ἄλλο), *ἐπαναληπτική* δέ, ὅταν χρησιμεύη, ἵνα δι' αὐτῆς ἐπαναλαμβάνεται κάτι τι, περὶ τοῦ ὁποῖου ἔγινε πρότερον λόγος·

(ὀριστική) τίς οὗτος; *αὐτός* (δηλ. ὁ Κλέων καὶ ὄχι ἄλλος τις)

» ἔρχεται ὁ βασιλεὺς *αὐτός* (=μόνος του καὶ ὄχι ἄλλος τις)·

(ἐπαναληπτική) εἶχε τὸ δεξιὸν κέρας Μένων καὶ οἱ σὺν *αὐτῶ*.

Σημ. 1. Μὲ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῆς ἡ ἀντωνυμία *αὐτός*, *αὐτή*, *αὐτό* (ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό) ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ἀντωνυμίαν τῆς νέας γλώσσης *ὁ ἴδιος*, *ἡ ἴδια*, *τὸ ἴδιον*.

Σημ. 2. Οἱ τύποι τοῦ ἄρθρου, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς φωνῆεν, δύνανται νὰ πάσχουν κρᾶσιν μὲ τοὺς τύπους τῆς ἀντωνυμίας *αὐτός*: (τὸ αὐτό) ταυτό (ἢ ταυτόν) — (τοῦ αὐτοῦ) ταυτοῦ κλπ.

Δ'—Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

183. *Κτητικαὶ* ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὅποιοι δηλοῦν σχέσιν *κτητορος* πρὸς *κτῆμα*, εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς·

<i>ἀπροσ.</i> ἐμός, ἐμή, ἐμόν	(=ἰδικός μου)	} εἰς κτήτωρ
β' » σός, σή, σόν	(=ἰδικός σου)	
γ' » ὁ αὐτοῦ (ἢ τούτου ἢ ἐκεῖνου)	(=ἰδικός του)	
α' » ἡμέτερος, -α, -ον	(=ἰδικός μας)	} πολλοὶ κτήτορες
β' » ὑμέτερος, -α, -ον	(=ἰδικός σας)	
γ' » ὁ αὐτῶν (ἢ τούτων ἢ ἐκείνων)	(=ἰδικός των)	

Σημ. Ἀρχικοὶ τύποι τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ γ' προσώπου κυρίως εἶναι *έός*, *έή*, *έόν* (δι' ἕνα κτήτορα) καὶ *σφέτερος*, *σφετέρα*, *σφέτερον* (διὰ πολλοὺς κτήτορας). Ἀντὶ τούτων ὅμως εἰς τοὺς Ἀττικοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς λαμβάνονται αἱ γενικαὶ *αὐτοῦ* ἢ *τούτου* ἢ *ἐκεῖνου* (δι' ἕνα κτήτορα) καὶ *αὐτῶν* ἢ *τούτων* ἢ *ἐκείνων* (διὰ πολλοὺς κτήτορας).

Ε'—Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι

184. *Αὐτοπαθεῖς* ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὅποιοι δηλοῦν αὐτοπάθειαν, ἤτοι ὅτι ἐνεργεῖ τις ἅμα καὶ πάσχει ἀφ' ἑαυτοῦ (ὁ Ὀδυσσεὺς ἔλουεν ἑαυτόν), εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς·

	προσ.	ἄρσ.	θηλ.	β'	προσ.	ἄρσ.	θηλ.
<i>Ἐν.</i>	<i>γεν.</i>	ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς	σεαυτοῦ	σεαυτῆς		
	<i>δοτ.</i>	ἐμαυτῶ	ἐμαυτῆ	σεαυτῶ	σεαυτῆ		
	<i>αἰτ.</i>	ἐμαυτόν	ἐμαυτήν	σεαυτόν	σεαυτήν		
<i>Πλ.</i>	<i>γεν.</i>	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν		
	<i>δοτ.</i>	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	ὑμῖν αὐτοῖς	ὑμῖν αὐταῖς		
	<i>αἰτ.</i>	ἡμᾶς αὐτοῦς	ἡμᾶς αὐτάς	ὑμᾶς αὐτοὺς	ὑμᾶς αὐτάς		
<i>γ'</i>	προσ.	ἄρσ.	θηλ.			οὐδ.	
<i>Ἐν.</i>	<i>γεν.</i>	ἐαυτοῦ	ἐαυτῆς			—	
	<i>δοτ.</i>	ἐαυτῶ	ἐαυτῆ			—	
	<i>αἰτ.</i>	ἐαυτόν	ἐαυτήν			ἐαυτὸ	
<i>Πλ.</i>	<i>γεν.</i>	ἐαυτῶν	ἐαυτῶν			—	
		(ἢ σφῶν αὐτῶν)	(ἢ σφῶν αὐτῶν)			—	
	<i>δοτ.</i>	ἐαυτοῖς	ἐαυταῖς			—	
		(ἢ σφίσιν αὐτοῖς)	(ἢ σφίσιν αὐταῖς)			—	
	<i>αἰτ.</i>	ἐαυτοῦς	ἐαυτάς			ἐαυτὰ	
		(ἢ σφᾶς αὐτοῦς)	(ἢ σφᾶς αὐτάς)			—	

Σημ. 1. Ἀντὶ τῶν τύπων σεαυτοῦ, σεαυτῆς κλπ. ἐαυτοῦ, ἐαυτῆς κλπ. εὐρίσκονται καὶ οἱ συνηρημένοι τύποι σαντοῦ, σαντῆς κλπ. αὐτοῦ, αὐτῆς κλπ.

Σημ. 2. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης α') ἔχουν μόνον τὰς πλάγιας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ· β') προῆλθον ἐκ συνδέσεως τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μετὰ τὰς ἀντιστοιχοῦσας πτώσεις τῆς ἀντωνυμίας αὐτός, ὅπως καταφαίνεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὁ ὁποῖος ἔχει περιφραστικούς τύπους (ἐμὲ αὐτόν=ἐμαυτόν, σὲ αὐτόν=σεαυτόν, ἔαυτόν=ἐαυτόν κλπ.).

ΣΤ'—Ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι

185. Ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἀλληλοπάθειαν, ἥτοι ὅτι τινὲς ἐνεργοῦν ἅμα καὶ πάσχουν ἀμοιβαίως· οἱ πολέμοι ἐτυπτον ἀλλήλους (=οἱ ἐχθροὶ ἐκτυποῦσαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον).

186. Τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμία εἶναι ἡ ἀλλήλων (α', β' καὶ γ' προσώπου), ἔχει δὲ τὰς πλάγιας μόνον πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ) καὶ κλίνεται οὕτω·

Πληθ.	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλλήλα

[Δεῖκ. γεν. καὶ δοτ. ἀλλήλων, αἰτ. ἀλλήλω].

Ζ'—Ἐρωτηματικὰ ἀντωνυμίαι

187. Ἐρωτηματικὰ ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, διὰ τῶν ὁποίων ἐρωτῶμεν, εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς·

α') τίς (ἄρσ. καὶ θηλ.), τί (οὐδ.) (=ποιός)

β') πότερος, ποτέρα, πότερον (=ποιός ἐκ τῶν δύο)

γ') πόσος, πόση, πόσον

δ') πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον (=πόσον μέγας ἢ ποῖας ἡλικίας)

ε') ποῖος, ποία, ποῖον (=τί λογῆς)

ς') ποδαπός, ποδαπή, ποδαπόν, (=ἀπὸ ποῖαν πόλιν ἢ χώραν)

ζ') πόστις, πόστη, πόστιον (=ποιός κατὰ τὴν τάξιν)

η') ποστιαῖος, ποστιαία, ποστιαῖον (=ἐντὸς πόσων ἡμερῶν).

188. Πᾶσαι αἱ ἐρωτηματικὰ ἀντωνυμίαι κλίνονται κατὰ τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς β' κλίσεως, ἐκτὸς τῆς τίς, τί, ἢ ὁποῖα κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσειν ὡς ἐξῆς·

Ἐνκ.	ἄρσ.	καὶ	θηλ.	οὐδ.	Πληθ.	ἄρσ.	καὶ	θηλ.	οὐδ.
ὄν.	τίς		τί		τίνες		τίνα		τίνα
γεν.	τίνος ἢ τοῦ		τίνος ἢ τοῦ		τίνων		τίνων		τίνων
δοτ.	τίνῃ ἢ τῷ		τίνῃ ἢ τῷ		τίσι		τίσι		τίσι
αἰτ.	τίνα		τί		τίνας		τίνα		τίνα

[Δεῖκ. τίνε—τίνοι].

Η'—Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι

189. Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν τι οὐχὶ ὠρισμένον, ἦτοι τι, τὸ ὁποῖον δὲν δυνάμεθα ἢ δὲν θέλομεν νὰ ὀνομάσωμεν, εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς·

α') τίς (ἄρσ. καὶ θηλ.), τί (οὐδ.) (=κάποιος)

β') ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα

γ') ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια (=μερικοὶ) εἰς μόνον τὸν πληθυντικόν.

190. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *τίς, τί* κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἐξῆς·

	Ἑρικὸς		Πληθυντικὸς	
ὄν.	τίς	τί	τινές	τινά
γεν.	τινός	τινός	τινῶν	τινῶν
δοτ.	τινὶ	τινὶ	τισὶ	τισὶ
αἰτ.	τινά	τί	τινάς	τινά

[Δυνικ. ὄν. καὶ αἰτ. τινέ—γεν. καὶ δοτ. τινοῖν.]

191. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *τίς, τί* α') ἐγκλίνεται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις καὶ ὁσάκις φυλάττει τὸν τόνον, τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν λήγουσαν· β') ἀντὶ τῶν τύπων *τινός, τινὶ* ἔχει συνήθως καὶ τοὺς τύπους *τοῦ, τῶ*, οἱ ὁποῖοι ὡσαύτως ἐγκλίνονται· ἀπὸ *του* κίονος=ἀπὸ *τινος* κίονος· γ') ἀντὶ τοῦ τύπου τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου *τινά* ἔχει καὶ τὸν τύπον *ἄττα*.

192. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *δεῖνα* εἰς τὴν ἀρχαίαν γλώσσαν ἢ μένει ἀκλιτος, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ὁ *δεῖνα, τοῦ δεῖνα* κλπ. ἢ κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἐξῆς·

	Ἑρικὸς			Πληθυντικὸς	
ὄν.	ὁ,	ἡ,	τὸ	δεῖνα	οἱ δεῖνες
γεν.	τοῦ,	τῆς,	τοῦ	δεῖνος	τῶν δεῖνων
δοτ.	τῶ,	τῇ,	τῶ	δεῖνι	—
αἰτ.	τόν,	τήν,	τὸ	δεῖνα	τοὺς δεῖνας.

193. Ὡς ἀόριστοι ἀντωνυμῖαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης λαμβάνονται καὶ τὰ ἐξῆς ἐπίθετα (*ἐπιμεριστικὰ ἀντωνυμῖαι!*), ἦτοι

α') οὐδέεις—μηδέεις—πᾶς (=καθένας)—ἕκαστος, ἐκάστη, ἕκαστον—ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο

β') οὐδέτερος, οὐδέτερα, οὐδέτερον } (=οὔτε ὁ ἕνας οὔτε ὁ ἄλλος)
μηδέτερος, μηδέτερα, μηδέτερον }

ἀμφότεροι, ἀμφότεραι, ἀμφότερα (=καὶ οἱ δύο)

ἕτερος, ἕτερα, ἕτερον (=ὁ ἄλλος ἀπὸ τοὺς δύο)

ἐκάτερος, ἐκατέρα, ἐκάτερον (=καθένας ἀπὸ τοὺς δύο)

γ') ποιός, ποιά, ποιόν (=κάποιος λογῆς)

ποσός, ποσή, ποσόν (=κάμποσος)

ἀλλοδαπός, ἀλλοδαπή, ἀλλοδαπόν (=ἀπὸ ἄλλην χώραν)

Θ'—Ἀναφορικά ἀντωνυμίας

194. Αἱ ἀναφορικά ἀντωνυμίας χρησιμεύουν εἰς τὸν λόγον, ἵνα δι' αὐτῶν ὀλόκληρος πρότασις ἀναφέρεται εἰς λέξιν τινά· οἱ Χάλυβες μαχαίριον εἶχον παρὰ τὴν ζώνην, ᾧ ἔσφαττον τοὺς αἰχμαλώτους.

195. Ἀναφορικά ἀντωνυμίας τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἑξῆς·

α') ὅς, ἡ, ὅ (=ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον)—ὄσπερ, ἡπερ ὄπερ(=ὁ ὁποῖος ἀκριβῶς)—ὄστις, ἡτις, ὅ,τι (=ὄποιος, ὄποια, ὄποιον)—ὀπότερος, ὀπότερα, ὀπότερον (=ὄποιος ἐκ τῶν δύο)

β') οἷος, οἷα, οἷον (=τέτοιος ποῦ κλπ.), ὀποῖος, ὀποία, ὀποῖον (=ὄποιος λογῆς)

γ') ὄσος, ὄση, ὄσον—ὀπόσος, ὀπόση, ὀπόσον (=ὄσος καὶ ἄν)

δ') ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον—δηλίκος, δηλίκη, δηλίκον (=ὄσον μέγας)

ε') ὀποδαπός, ὀποδαπή, ὀποδαπὸν(=ἐκ τῆς ὁποίας χώρας).

196. Ἐκ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν

α') ἡ ὅς, ἡ, ὅ κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς β' κλίσεως, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ οὐδέτερον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν δὲν ἔχει *ν* εἰς τὸ τέλος·

β') ἡ ὄσπερ, ἡπερ, ὄπερ σύγκειται ἐκ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ὅς, ἡ, ὅ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ μορίου *περ* (=ἀκριβῶς), τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον·

	Ἐνικός			Πληθυντικός		
ὀν.	ὄσπερ	ἡπερ	ὄπερ	ὀίπερ	ἄίπερ	ἄπερ
γεν.	οὄπερ	ἡσπερ	οὄπερ	ὄνπερ	ἄνπερ	ὄνπερ
δοτ.	ᾧπερ	ἡπερ	ᾧπερ	οἷσπερ	αἷσπερ	οἷσπερ
αἰτ.	ὄνπερ	ἡπερ	ὄπερ	οὄσπερ	ἄσπερ	ἄπερ·

γ') ἡ ὄστις, ἡτις, ὅ,τι σύγκειται ἐκ τῆς ἀναφορικῆς ὅς, ἡ, ὅ καὶ τῆς (ἐγκλινομένης) ἀορίστου *τίς, τί*, κατὰ δὲ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφορῶν πτώσεων αὐτῆς ἡ καθεμία ἐκ τῶν δύο ἀντωνυμιῶν (ὅς, ἡ, ὅ—*τίς, τί*) κλίνεται ὁπως καὶ μόνη τῆς ὡς ἑξῆς·

	Ἐπιζῶς		Πληθυντικῶς			
ὄν.	ὄστις	ἤτις	ὅ,τι	οἷτινες	αἷτινες	ἅτινα (ἢ ἅττα)
γεν.	οὄτινος	ἤστινος	οὗτινος	ὄντινων	ὄντινων	ὄντινων
	(ἢ ὄτου)		(ἢ ὄτου)			
δοτ.	ὄτινι	ἤτινι	ὄτινι	οἷστισι	αἷστισι	οἷστισι
	(ἢ ὄτω)		(ἢ ὄτω)			
αἷτ.	ὄντινα	ἤντινα	ὅ,τι	οὔστινας	ἄστινας	ἅτινα.

197. Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν

Ἐρωτ.	Ἀόριστοι	Δεικτικαί	Ἀναφορικαί
τίς	τίς, οὐδεὶς, δεῖνα, ἕνιοι, ἕκαστος, ἄλλος	ὄδε, οὗτος, ἐκεῖνος	ὄς, ὄστις
πότερος	οὐδέτερος, ἀμφότεροι ἕτερος, ἐκάτερος	(ὁ ἕτερος)	ὄπότερος
ποιός	ποιός	τοιόςδε, τοιοῦτος	οἶος, ὄποιος
πόςος	ποσός	τοσόσδε, τοσοῦτος	ὄσος, ὄπόσος
πηλίκος	—	τηλικόςδε, τηλικούτος	ἠλίκος, ὄπηλίκος
ποδαπός	(ἀλλοδαπός)	(ἡμεδαπός)	(ὄποδαπός).

Σημ. Καὶ τὰ ἀντίστοιχα ἐρωτηματικά, ἀόριστα, δεικτικά καὶ ἀναφορικά ἐπιρροήματα εἶναι συσχετικά, ὡς δεικνύει ὁ ἐξῆς πίναξ:

ποῦ ;	πού (= κάπου)	ἐνθάδε (= ἐδῶ) ἐνταῦθα, αὐτοῦ, ἐκεῖ	οὔ, ὄπου, ἐνθα
ποῖ ;	ποῖ (= κάπου)	ἐνθάδε, ἐνταῦθα, αὐτόσε, ἐκεῖσε	οἶ (= ὄπου), ὄτοι ἐνθα
πόθεν ;	ποθὲν (= ἀπὸ κάποιο μέρος)	ἐνθὲνδε (= ἀπ' ἐδῶ) ἐντεῦθεν, αὐτόθεν, ἐκεῖθεν	ὄθεν, ὄπόθεν, ἐνθεν
πότε ;	ποτέ (= κάποτε)	τότε	ὄτε, ὄπότε
τηνικά ;	—	τηνικάδε, τηνικάυτα	ἠνικά, ὄτηνικά
πῶς ;	πῶς (= κάπως)	ῶδε (= ἔτσι), οὔτως	ὡς, ὡσπερ, ὄπως
πῆ ; (= ποῦ)	πῆ (= κάπου)	τῆδε, ταύτη	ῆ, ἠπερ, ὄπη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

Α΄—*Εἶδη ἀριθμητικῶν καὶ σχηματισμὸς αὐτῶν*

198. Αἱ λέξεις, αἱ ὅποια σημαίνουν τὸ ἀποτέλεσμα ἀριθμήσεως ἢ μετρήσεως, ἦτοι τὰ *ἀριθμητικά*, εἶναι εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐπίθετα, οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα.

199. *Ἐπίθετα ἀριθμητικά* ἢ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει

α΄) *ἀπόλυτα*, τὰ ὅποια σημαίνουν ἀπλῶς ὠρισμένον πληθος· *δέκα* ἦσαν οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί·

β΄) *τακτικά*, τὰ ὅποια σημαίνουν τὴν τάξιν (ἦτοι τὴν θέσιν), τὴν ὁποίαν κατέχει ἓν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα μεταξὺ ἄλλων· *τρίτον* ἔτος τοῦ πολέμου τοῦτό ἐστι· τὰ πλεῖστα τούτων γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μετὴν κατάληξιν *-τος* μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 19, μετὴν κατάληξιν *-στος* ἀπὸ τοῦ 20 καὶ ἄνω· *τρία*—*τρίτος*, *εἴκοσι*—*εἰκοστός*·

γ΄) *πολλαπλασιαστικά*, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐκ πόσων ἀπλῶν μερῶν σύγκειται τι· *διπλοῦς* θώραξ, *τριπλοῦς* ἀγών· καὶ ταῦτα γενικῶς γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μετὴν κατάληξιν *-πλοῦς*· *τρία*—*τριπλοῦς*·

δ΄) *ἀναλογικά*, τὰ ὅποια σημαίνουν πόσας φορές ἓν πρᾶγμα εἶναι μεγαλύτερον ἀναλόγως πρὸς ἄλλο· ὁ τῶν Περσῶν στρατὸς ἦν δεκαπλάσιος τοῦ τῶν Ἀθηναίων· καὶ ταῦτα γενικῶς γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μετὴν κατάληξιν *-πλάσιος*· *τρία*—*τριπλάσιος*, *ἑπτὰ*—*ἑπταπλάσιος*·

ε΄) *χρονικά*, τὰ ὅποια σημαίνουν χρόνον, δηλαδὴ ποίαν ἡμέραν, ἀφ' ὅτου ἤρχισε, τελειώνει τι· *τριταῖος* ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας (=τὴν τρίτην ἡμέραν, ἀφότου ἐξεκίνησεν, ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας)· ταῦτα γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν τακτικῶν μετὴν κατάληξιν *-αῖος*· *δεύτερος*—*δευτεραῖος*, *τέταρτος*—*τεταρταῖος*.

200. *Οὐσιαστικά ἀριθμητικά* ἢ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει, ὅπως καὶ ἡ νέα, πρὸς δήλωσιν ἀφηρημένης ποσότητος ἀριθμῶν καθ' ἑαυτοῦς, ἦτοι ἀσχέτως πρὸς πράγματά τινα· ταῦτα εἶναι θηλυκοῦ γένους καὶ γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μετὴν κατάληξιν *-ας*, γεν. *-άδος*· ἢ *μονάς*, ἢ *δυάς*, ἢ *δεκάς*, ἢ *ἑκατοντίς*.

201. Με τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *ποσάνκις* (=πόσας φορές): *τετράκις*, *πεντάκις*, *ἐκατοντάκις*: ταῦτα δὲ γίνονται γενικῶς ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων μετὴν κατάληξιν *-άκις*, ἐκτὸς τῶν τριῶν πρώτων ἀριθμητικῶν, τῶν ὁποίων τὰ ἐπιρρήματα εἶναι *ἄπαξ*, *δίς*, *τρίς*.

Σημ. Τῶν ἀριθμῶν *πέντε*, *εἴκοσι* καὶ *τριακόσια* τὸ οὐσιαστικὸν ἦτο ἡ *πεμπτή*: (=πεντάς), ἡ *εἰκάς* (=εἰκοσάς), ἡ *τριακάς* (=τριακοντάς). Τὸ ἐπιρρημα τοῦ *ἐννέα* εἶναι *ἐνάκις* (=ἐννεάκις).

202. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κλιτὰ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τὰ τέσσαρα πρῶτα *εἷς*, *μία*, *ἕν-δύο-τρεις*, *τρία-τέσσαρες*, *τέσσαρα* καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ *διακόσιοι*, *-αι*, *-α* καὶ ἄνω καὶ *μύριοι*, *-αι*, *-α* (=10.000), τὸ ὁποῖον διαφέρει τοῦ *μυριοί*, *-αι*, *α* (=ἄπειροί).

α') τὰ ἀπὸ τοῦ *διακόσιοι*, *-αι*, *-α* καὶ ἄνω κλίνονται ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα μόνον εἰς τὸν πληθυντικόν· ἀλλ' ὅταν συνάπτωνται μετὰ περιληπτικὰ οὐσιαστικά, εὐρίσκονται καὶ εἰς τὸν ἐνικόν· *διακοσία ἵπλος* (=διακόσιοι ἵπποι), *μυρία ἄσπίς* (=10.000 ὀπλίται).

β') τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἑξῆς:

1	<i>εἷς</i>	(ἕν-ς)	<i>μία</i>	<i>ἕν</i>
	<i>ἑνός</i>		<i>μιᾶς</i>	<i>ἑνός</i>
	<i>ἐνὶ</i>		<i>μιᾷ</i>	<i>ἐνὶ</i>
	<i>ἕνα</i>		<i>μίαν</i>	<i>ἕν</i>
2	<i>ὄν. καὶ αἰτ. δύο</i>	}	καὶ τῶν τριῶν γενῶν	
	<i>γεν. καὶ δοτ. δυοῖν</i>			
3	<i>ἄρσ. καὶ θηλ. οὐδ.</i>	<i>ἄρσ. καὶ θηλ. οὐδ.</i>		
	<i>ὄν. τρεῖς</i>	<i>τρία</i>	<i>τέσσαρες</i>	<i>τέσσαρα</i>
	<i>γεν. τριῶν</i>	<i>τριῶν</i>	<i>τεσσάρων</i>	<i>τεσσάρων</i>
	<i>δοτ. τρισί</i>	<i>τρισί</i>	<i>τέσσαρσι</i>	<i>τέσσαρσι</i>
	<i>αἰτ. τρεῖς</i>	<i>τρία</i>	<i>τέσσαρας</i>	<i>τέσσαρα.</i>

Σημ. 1. Κατὰ τὸ *εἷς*, *μία*, *ἕν* κλίνονται καὶ τονίζονται καὶ τὰ ἐπίθετα *οὐδεις* καὶ *μηδεις*, τὰ ὁποῖα εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος σχηματίζουν καὶ πληθυντικόν.

Σημ. 2. Τὸ *δύο* εὐρίσκεται καὶ ὡς ἄκλιτον εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν· *τῶν δύο μερῶν, τοῖς δύο μέρεσι.*

203.

Τοὺς ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι παρίστανον διὰ τῶν

Ἀραβικά ψηφία	Ἀρχαῖα ἑλληνικά σημεῖα	Ἀπόλυτα	Τακτικά
1	α'	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος
2	β'	δύο	δεύτερος
3	γ'	τρεις, τρία	τρίτος
4	δ'	τέσσαρες, τέσσαρα	τέταρτος
5	ε'	πέντε	πέμπτος
6	ς'	ἕξ	ἕκτος
7	ζ'	ἑπτὰ	ἕβδομος
8	η'	ὀκτώ	ὄγδοος
9	θ'	ἐννέα	ἕνατος
10	ι'	δέκα	δέκατος
11	ια'	ἑνδεκά	ἑνδέκατος
12	ιβ'	δώδεκα	δωδέκατος
13	ιγ'	τρεις (τρία) καὶ δέκα	τρίτος καὶ δέκατος
14	ιδ'	τέσσαρες (τέσσαρα) καὶ δέκα	τέταρτος καὶ δέκατος
15	ιε'	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος
16	ις'	ἕκκαϊδεκά	ἕκτος καὶ δέκατος
17	ιζ'	ἑπτακαίδεκα	ἕβδομος καὶ δέκατος
18	ιη'	ὀκτωκαίδεκα	ὄγδοος καὶ δέκατος
19	ιθ'	ἑνεκακαίδεκα	ἕνατος καὶ δέκατος
20	κ'	εἴκοσι(ν)	εἰκοστὸς
30	λ'	τριακόντα	τριακοστὸς
40	μ'	τεσσαράκοντα	τεσσαρακοστὸς
50	ν'	πεντήκοντα	πεντηκοστὸς
60	ς'	ἑξήκοντα	ἑξηκοστὸς
70	ο'	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστὸς
80	π'	ὄγδοήκοντα	ὄγδοηκοστὸς
90	ς'	ἑνεπήκοντα	ἑνενηκοστὸς
100	ρ'	ἑκατόν	ἑκατοστὸς
200	σ'	διακόσιοι -αι -α	διακοσιοστὸς
300	τ'	τριακόσιοι -αι -α	τριακοσιοστὸς
400	υ'	τετρακόσιοι -αι -α	τετρακοσιοστὸς
500	φ'	πεντακόσιοι -αι -α	πεντακοσιοστὸς
600	χ'	ἑξακόσιοι -αι -α	ἑξακοσιοστὸς
700	ψ'	ἑπτακόσιοι -αι -α	ἑπτακοσιοστὸς
800	ω'	ὀκτακόσιοι -αι -α	ὀκτακοσιοστὸς
900	Ϟ'	ἑνακόσιοι -αι -α	ἑνακοσιοστὸς
1000	,α	χίλιοι -αι -α	χιλιοστὸς
10000	,ι	μῦριοι -αι -α	μυριοστὸς

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ

γραμμάτων του αλφαβήτου, ὡς δεικνύει ὁ ἑξῆς πίναξ

Πολλαπλασιαστικά	Ἀναλογικά	Χρονικά	Οὐσιαστικά	Ἐπιρρήματα
ἄπλοῦς	—	—	ἡ μονὰς	ἅπαξ
διπλοῦς	διπλάσιος	δευτεραῖος	ἡ δυὰς	δὶς
τριπλοῦς	τριπλάσιος	τριταῖος	ἡ τριάς	τρίς
τετραπλοῦς	τετραπλάσιος	τεταρταῖος	ἡ τετράς	τετράκις
πενταπλοῦς	πενταπλάσιος	πεμπταῖος	ἡ πεμπάς	πεντάκις
ἑξαπλοῦς	ἑξαπλάσιος	»	»	»
ἑπταπλοῦς	ἑπταπλάσιος	»	»	»
ὀκταπλοῦς	ὀκταπλάσιος	»	»	»
ἔνεαπλοῦς	ἔνεαπλάσιος	ἑναταῖος	ἡ ἔννεας	ἑνάκις
δεκαπλοῦς	δεκαπλάσιος	δεκαταῖος	ἡ δεκάς	δεκάκις
ένδεκαπλοῦς	ένδεκαπλάσιος			
»	»			
»	»			
»	»			
»	»			
»	»			
»	»			
»	»			
»	»			
εἰκοσαπλοῦς	εἰκοσαπλάσιος		ἡ εἰκάς	εἰκοσάκις
»	»		ἡ τριακάς	
»	»		»	
»	»		»	
»	»		»	
»	»		»	
»	»		»	
»	»		»	
»	»		»	
ἑκατονταπλοῦς	ἑκατονταπλάσιος		ἡ ἑκατοντάς	ἑκατοντάκις
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		»	»
»	»		ἡ χιλιάς	χιλιάκις
»	»		ἡ μυριάς	μυριάκις

204. Πρὸς παράστασιν τῶν ἀριθμῶν τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου διηροῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰς τρεῖς ομάδας (α-θ, ι-π καὶ ρ-ω), ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρώτη ἐχρησιμοποιεῖτο πρὸς παράστασιν τῶν ἀπλῶν μονάδων (α'=1, β'=2, γ'=3 κλπ.), ἡ δευτέρα τῶν δεκάδων (ι'=10, κ'=20 κλπ.) καὶ ἡ τρίτη τῶν ἑκατοντάδων (ρ'=100, σ'=200 κλπ.). Ὁ ἀριθμὸς 6 παριστάνετο μὲ τὸ σημεῖον ζ' (*στίγμα*), τὸ δὲ ζ' παρίστανε τὸ 7, ὁ ἀριθμὸς 90 παριστάνετο μὲ τὸ σημεῖον ζ' (*κόππα*), τὸ δὲ ρ' παρίστανε τὸ 100, ὁ δὲ ἀριθμὸς 900 παριστάνετο μὲ τὸ σημεῖον ϖ' (*σαμπῖ*).

Πρὸς παράστασιν τῶν χιλιάδων μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι τὰ αὐτὰ σημεῖα, ἀλλὰ μὲ τὴν κεραιάν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά, αωκα'=1821, αϖλβ'=1932.

Σημ. Οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι εἶχον καὶ ἰδιαιτέρα σημεῖα πρὸς παράστασιν τῶν ἀριθμῶν, τὰ ἐξῆς:

I=1, II=2, III=3, IIII=4, V=5 (Πέντε), Δ=10 (Δέκα), H=100 (H ἑκατόν, τὸ H=), X=1000 (Χίλιοι), M=10000 (Μύριοι). τὰ σημεῖα Δ, H, X, M, τὰ ἐνέκλειον ἐντὸς τοῦ σημείου □ καὶ οὕτως ἐδηλοῦτο πολλαπλάσιον τοῦ 10, 100, 1000 καὶ 10000 ἐπὶ 5· οὕτω |Δ|=50, |H|=500, |X|=5000, |M|=50000.

205. Εἰς τοὺς συνθέτους ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι ἔθετον ἢ πρῶτον τὸν μικρότερον ἀριθμὸν καὶ ἔπειτα τὸν μεγαλύτερον μὲ τὸν σύνδεσμον *καὶ* εἰς τὸ μεταξύ· *τρεις καὶ δέκα, τρίτος καὶ δέκατος*, ἢ πρῶτον τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν καὶ ἔπειτα τὸν μικρότερον μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ *καί*· *ἑκατόν ἐνεήκοντα καὶ δύο* κλπ.

Ἄλλ' ἀριθμοὺς συνθέτους ἐκ δεκάδων καὶ τοῦ *οκτώ* ἢ τοῦ *ἐννέα* ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι συνήθως δι' ἀφαιρέσεως, ἥτοι μὲ τὴν ἀμέσως ἀνωτέραν τοῦ δεδομένου ἀριθμοῦ δεκάδα συνάπτοντες εἰς αὐτὴν τὴν γενικὴν τοῦ ἀριθμοῦ *εἷς* (μία, ἕν) ἢ *δύο* καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ ῥήματος *δέω* (ἔχω ἀνάγκην, χρειάζομαι): *δυσὶν δέοντα τριάκοντα τάλαντα*=28 *τάλαντα, μῆς δεοῦσαι τετταράκοντα τριήρεις*=39 *τριήρεις* (πβ. τῆς νέας γλώσσης: εἴκοσι *παρὰ* ἕνα, τριάκοντα *παρὰ* δύο, «ἔφαγε *παρὰ* μίαν τεσσαράκοντα» κλπ.).

206. Εἰς τοὺς κλασματικούς ἀριθμοὺς μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ὄχι μόνον διὰ τὸν ἀριθμητὴν τοῦ

κλάσματος, ὅπως ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν παρονομαστήν. Ἐξέφερον δὲ ἀριθμητὴν καὶ παρονομαστήν μετὰ τοῦ ἄρθρου καὶ συνήπτον εἰς τὸν ἕνα ἐκ τῶν δύο ὄρων τοῦ κλάσματος τὴν λέξιν

μέρος ἢ μοῖρα· π. χ. ὁ κλασματικὸς ἀριθμὸς $\frac{2}{5}$ (δύοπέμπτα)

ἐξεφέρετο ὡς ἐξῆς· *τῶν πέντε μερῶν τὰ δύο ἢ τῶν πέντε αἱ δύο μοῖραι.*

Ἐὰν ὁ παρονομαστὴς ἦτο κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμητοῦ, τότε παρελείπετο· τὰ δύο μέρη $= \frac{2}{3}$, τὰ ἑννέα

$$\text{μέρη} = \frac{9}{10}.$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'

ΡΗΜΑΤΑ

A' — Ὁρισμὸς τοῦ ῥήματος, παρεπόμενα καὶ συστατικὰ μέρη αὐτοῦ

207. ῥήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον (ἦτοι τὸ πρόσωπον, ζῶον ἢ πρᾶγμα, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος) ἐνεργεῖ ἢ πάσχει τι ὑπὸ ἄλλου (ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ) ἢ εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν· ὁ παῖς γράφει, ὁ ἀγρὸς σκάπτεται ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ, ἡ νεῦνις κτενίζεται, ὁ κῶον κάθηται.

208. *Παρεπόμενα*, ἦτοι παρακολουθήματα τοῦ ῥήματος εἶναι ἡ *διάθεσις*, ἡ *συζυγία*, ἡ *φωνή*, ἡ *ἐγκλισις*, ὁ *ἀριθμὸς* καὶ τὸ *πρόσωπον*.

209. Τὰ ῥήματα διαιροῦνται κατὰ τὴν *διάθεσιν* (ἦτοι κατὰ τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται τὸ ὑποκείμενον) εἰς

α') *ἐνεργητικὰ* ἢ ῥήματα ἐνεργητικῆς διαθέσεως, ὅσα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ τι· ὁ μαθητὴς γράφει·

β') *παθητικὰ* ἢ ῥήματα παθητικῆς διαθέσεως, ὅσα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει τι ὑπὸ ἄλλου· τὸ δένδρον τέμνεται ὑπὸ τοῦ ὑλοτόμου·

γ') *μέσα* ἢ ῥήματα μέσης διαθέσεως, ὅσα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει τι ὑφ' ἑαυτοῦ, ἦτοι ὅτι ἐνεργεῖ καὶ ἡ

ἐνέργειά του αὐτὴ ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον ἢ *νεῶνις κτερίζεται*.

δ') οὐδέτερα ἢ ῥήματα οὐδετέρας διαθέσεως, ὅσα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν· οἱ μαθηταὶ κάθηται.

■ 210. Ἐκαστον ῥῆμα παρουσιάζει διαφόρους τύπους, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται

α') τὰ *τρία πρόσωπα* τοῦ ῥήματος, ἦτοι τὸ α', τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον· *γράφω, γράφεις, γράφει*.

β') οἱ *ἀριθμοὶ* τοῦ ῥήματος, οἱ ὅποιοι εἶναι τρεῖς, ἦτοι ὁ ἐνικός, ὁ πληθυντικός καὶ ὁ δυνικός· *γράφει, γράφουσι, γράφεται* (=γράφουν οἱ δύο).

γ') οἱ *χρόνοι* τοῦ ῥήματος, οἱ ὅποιοι εἶναι ἑπτὰ, ἦτοι ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός, ὁ μέλλων, ὁ ὀριστος, ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων.

δ') αἱ *ἐγκλίσεις* τοῦ ῥήματος, αἱ ὅποια εἶναι τέσσαρες, ἦτοι ἡ ὀριστική, ἡ ὑποτακτική, ἡ ἐνκτική καὶ ἡ προστακτική.

Σημ. Τὰ ῥήματα, ἐκτὸς τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων, ἔχουν καὶ δύο ὀνομαστικούς τύπους, ἦτοι τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν, περὶ τῶν ὁποίων θὰ γίνῃ λόγος κατωτέρω.

211. Τὰ ῥήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰς τὸ α' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος λήγουν ἄλλα μὲν εἰς -ω ἢ -ομαι, ὅπως ἐν γένει καὶ τὰ ῥήματα τῆς νέας γλώσσης (*γράφω, γράφω-ομαι*), ἄλλα δὲ εἰς -μι ἢ εἰς -μαι (ἀπλοῦν) (*δείκνω-μι, δείκνω-μαι*).

212. Ἐκ τῶν ῥημάτων,

α') ὅσα εἰς τὸ α' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος ἔχουν κατάληξιν -ω ἢ (-ομαι), λέγονται ῥήματα τῆς *συζυγίας τῶν εἰς -ω*· *γράφω, παίζω, παιδεύω γράφω-ομαι* κλπ.

β') ὅσα δὲ εἰς τὸ πρῶτον πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος λήγουν εἰς -μι ἢ (-μαι), λέγονται ῥήματα τῆς *συζυγίας τῶν εἰς -μι*· *δείκνω-μι (δείκνω-μαι), ἴστη-μι (ἴστα-μαι)*.

213. Ἐκ τῶν ῥημάτων,

α') ὅσα εἰς τὸ πρῶτον πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος λήγουν εἰς -ω ἢ εἰς -μι, λέγονται *ἐνεργητικῆς φωνῆς* ἢ ἀπλῶς *ἐνεργητικὰ* ῥήματα· *λέγω, δείκνωμι*.

β') ὅσα δὲ εἰς τὸ α' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώ-

τος λήγουν εις **-μαι** (εἴτε ἀπλοῦν **-μαι** εἴτε **-ομαι**) λέγονται **μέσης φωνῆς** ἢ ἀπλῶς μέσα ῥήματα· **λέγομαι, ἵσταμαι.**

214. Εἰς πάντα ῥηματικὸν τύπον διακρίνομεν **θέμα** καὶ **κατάληξιν**· **γράφ-ομεν, ἐγράφ-αμεν.**

215. Τὰ ῥήματα, ὅπως τὰ ὀνόματα, ἔχουν χαρακτῆρα ἢ σύμφωνον ἢ φωνῆεν καὶ κατὰ τὸν χαρακτῆρα διαιροῦνται ἀ' εἰς **συμφωνόληκτα**· **λέγω** (θ. λεγ-), **τρίβω** (θ. τριβ-) καὶ β' εἰς **φωνηεντόληκτα**· **λύω** (θ. λυ-), **παιδεύω** (θ. παιδευ-).^Δ

216. Τὰ συμφωνόληκτα ῥήματα ὑποδιαιροῦνται ἀ' εἰς **ἄφωνόληκτα**, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα ἄφωνον· **τρίβω** (θ. τριβ-), **πλέκω** (πλεκ-), **ἄδω** (θ. ἄδ-) καὶ β' **ὑγρόληκτα** καὶ **ἐνρινόληκτα**, ὅσα ἔχουν χαρακτῆρα ὑγρὸν ἢ ἐνρινον· **ἀγγέλλω** (θ. ἀγγελ-), **σπείρω** (θ. σπερ-), **νέμω** (θ. νεμ-), **μένω** (θ. μεν-).

217. Τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα ὑποδιαιροῦνται ἀ' εἰς **ἀσυναίρετα** ἢ **βαρύτενα**· **λύω, παιδεύω, χρίω** καὶ β' εἰς **συνηρημένα** ἢ **περισπώμενα**· **ἀγαπῶ** (ἐκ τοῦ ἀγαπάω), **βοηθῶ** (ἐκ τοῦ βοηθέω), **δηλῶ** (ἐκ τοῦ δηλόω).^Δ

Β'—Σημασία τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος. Ἐγκλίσεις. Σχηματισμὸς αὐτῶν ἐν γένει.

218. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἐν γένει ἔχουν τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν καὶ οἱ χρόνοι τῆς νέας γλώσσης, ἦτοι

α') ὁ **ἐνεστώς** σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, γίνεται τώρα, ἦτοι καθ' ὃν χρόνον ἐμιλοῦμεν· **γράφω.**

β') ὁ **παρατατικός** σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν· **ἔγραφα, χθές.**

γ') ὁ (ἀπλοῦς) **μέλλων** σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, θὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον· **λύσω τὸν κόνα** (=θὰ λύσω ἢ θὰ λύω).

δ') ὁ **ἀόριστος** σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν· **ἔγραψα.**

ε') ὁ **παρακείμενος** συνήθως σημαίνει ὅτι ἡ πρᾶξις, τὴν ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, εἶναι τετελεσμένη (ἦτοι τελειωμένη) κατὰ τὸ παρόν, δηλαδή ὅτι ἐγένετο, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ὑπάρχει· **ἔγραψα τὴν ἐπιστολήν** (=ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν).

ζ') ὁ *ὑπερσυντέλικος* συνήθως σημαίνει ὅτι ἡ πράξις, τὴν ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, ἦτο τετελεσμένη κατὰ τὸ παρελθόν, ἦτοι ὅτι εἶχε γίνῃ πρὸ ἄλλης πράξεως, ἡ ὁποία ὡσαύτως ἐγένεν εἰς τὸ παρελθόν· *ἐγγράφειν τὴν ἐπιστολήν, ὅτε ἦλθες* (=εἶχον γραμμὴν τὴν ἐπιστολήν, ὅταν ἦλθες).

ζ') ὁ *τετελεσμένος μέλλων* συνήθως σημαίνει ὅτι ἡ πράξις, τὴν ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, θὰ εἶναι τετελεσμένη εἰς τὸ μέλλον, ἦτοι ὅτι θὰ ἔχη γίνῃ πρὸ ἄλλης πράξεως, ἡ ὁποία ὡσαύτως θὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον· *γεγραφὼς ἔσομαι τὴν ἐπιστολήν, ἐπειδὴν σὺ ἔλθῃς* (=θὰ ἔχω γραμμὴν τὴν ἐπιστολήν, ὅταν σὺ θὰ ἔλθῃς).

Ἐκ τῶν ἑπτὰ χρόνων τοῦ ῥήματος ὁ μὲν ἐνεστώσ, ὁ (ἄπλοῦς) μέλλων, ὁ τετελεσμένος μέλλων καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται *ἀρχαϊκοί*, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος *παραγόμενοι* ἢ *ἱστορικοί* ἢ *παρωχημένοι*.

219. Ὁ (ἄπλοῦς) μέλλων, ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῶν ῥημάτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης γενικῶς σχηματίζονται μονολεκτικῶς καὶ ὄχι περιφραστικῶς, ὅπως εἰς τὴν νέαν γλώσσαν· *λύσω, λυθήσομαι—λέλυκα, λέλυμαι—ἐλελύκειν, ἐλελύμην*.

220. Ὁ *τετελεσμένος μέλλων* τῆς ἀρχαίας γλώσσης

α') τῆς μὲν ἐνεργητικῆς φωνῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ῥ. *εἰμί*· *γεγραφὼς ἔσομαι* (=θὰ ἔχω γράψει) (1).

β') τῆς δὲ μέσης φωνῆς σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ῥήματος *εἰμί*· *λελύσομαι* ἢ *λελυμένος ἔσομαι* (=θὰ ἔχω λυθῆ)

221. Ὁ (ἄπλοῦς) *μέλλων* τῶν ῥημάτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης δὲν ἔχει δύο τύπους, ἀλλὰ ἓνα μόνον τύπον, ὁ

(1) Σχηματίζουσι μονολεκτικῶς τὸν τετελεσμένον μέλλοντα τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς μόνον τὰ ῥήματα *ἴστημι* καὶ *ἀποθνήσκω*, ἦτοι *ἑστήξω*=θὰ ἔχω στήσει, *τεθνήξω*=θὰ ἔχω ἀποθάνει.

ὁποῖος δηλοῖ καὶ τὸ στιγμιαῖον καὶ τὸ διαρκές ἢ κατ' ἐπα-
νάληψιν γενησόμενον· *γράψω ἐπιστολὴν* (=θὰ γράψω ἢ θὰ
γράψω ἐπιστολὴν).

222. Ἐκ τῶν ἐγκλίσεων τοῦ ῥήματος

α') ἡ *δριστική* ἐν γένει παριστᾷ τὴν πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν
δηλοῖ τὸ ῥῆμα, ὡς βεβαίαν καὶ πραγματικὴν· *μανθάνω γράμ-*
ματα

β') ἡ *ὑποτακτική* ἐν γένει παριστᾷ τὴν πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν
δηλοῖ τὸ ῥῆμα, ὡς ἐπιθυμητὴν καὶ προσδοκωμένην· *ἄγωμεν*
(=ᾶς ὑπάγωμεν)—*διδασκόμεθα, ἵνα μανθάνωμεν*

γ') ἡ *εὐκτική* ἐν γένει παριστᾷ τὴν πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν
δηλοῖ τὸ ῥῆμα, ὡς εὐχὴν· *ὑγιαίνετε*=εἴθε νὰ ὑγιαίνετε

δ') ἡ *προστακτική* ἐν γένει παριστᾷ τὴν πρᾶξιν, τὴν
ὁποίαν δηλοῖ τὸ ῥῆμα, ὡς προσταγὴν· *ἐλθέ, γράψατε*.

223. Ἐκ τῶν ἐγκλίσεων τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλῶσ-
σης σχηματίζονται μονολεκτικῶς ὄχι μόνον ἡ ὀριστικὴ καὶ
ἡ ὑποτακτικὴ, ἀλλὰ ἐν γένει καὶ ἡ εὐκτικὴ καὶ ἡ προστακτικὴ·
ὑγιαίνεις (=εἴθε νὰ ὑγιαίνης), *γραφάτων* (=ᾶς γράψουν). ●

Γ'—Θέμα *ῥηματικὸν καὶ χρονικόν*. *Χαρακτήρ* *ῥηματικὸς καὶ χρονικὸς*.

224. Ἐὰν παρατηρήσωμεν τοὺς τύπους τῶν χρόνων οἰ-
ουδήποτε ῥήματος, βλέπομεν, ὅτι τὸ *ῥηματικόν*, ἦτοι τὸ ἀρ-
χικὸν θέμα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον κανονικῶς χρησιμεύει ὡς βᾶσις
τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν χρόνων, πάσχει διαφόρους
μετασχηματισμούς, κυρίως διὰ τῆς προσθήκης διαφόρων φθόγ-
γων εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ τὸ τέλος πρὸ τῶν καταλήξεων, ὡς

[*ῥηματικὸν θέμα παιδευ-*]

<i>ἐνεργητ.</i>	<i>ἐνεστώς</i>	<i>παιδεύω</i>	(θ. <i>παιδευ-</i>)
»	<i>παρατατικός</i>	<i>ἐπαίδενον</i>	(θ. <i>ἐπαιδευ-</i>)
»	<i>μέλλων</i>	<i>παιδεύσω</i>	(θ. <i>παιδευσ-</i>)
»	<i>ἀόριστος</i>	<i>ἐπαίδενσα</i>	(θ. <i>ἐπαιδευσ-</i>)
»	<i>παρακείμενος</i>	<i>πεπαίδενκα</i>	(θ. <i>πεπαιδευκ-</i>)
»	<i>ὑπερσυντ.</i>	<i>ἐπεπαιδέμην</i>	(θ. <i>ἐπεπαιδευκ-</i>)
»	<i>ἐνεστώς</i>	<i>ἀκούω</i>	(θ. <i>ἀκου-</i>)
»	<i>ἀόριστος</i>	<i>ἤκουσα</i>	(θ. <i>ἤκουσ-</i>).

225. Τὸ θέμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζονται οἱ διάφοροι τύποι ἑνὸς μόνου χρόνου τοῦ ῥήματος, λέγεται *χρονικὸν θέμα*, ὃ δὲ χαρακτήρ αὐτοῦ λέγεται *χρονικὸς χαρακτήρ*. π.χ. τοῦ ἔνεργ. μέλλοντος κελεύσω χρονικὸν θέμα εἶναι τὸ κελευσ- καὶ χρονικὸς χαρακτήρ τὸ σ.

226. Κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ μὲν παρατατικοῦ εἶναι κοινὸν μὲ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος, τοῦ δὲ ἀορίστου μὲ τὸ θέμα τοῦ μέλλοντος, τοῦ δὲ ὑπερσυντελικίου μὲ τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου· ἔ-κοπτ-ον (κόπτ-ω), ἔ-κοψ-α (κόψ-ω), ἔ-κεκόφ-ειν (κέκοφ-α).

Σημ. Τὸ μὲν χρονικὸν θέμα εὐρίσκομεν, ἀφ' οὗ ἀφαιρέσωμεν τὴν κατάληξιν ἑνὸς τύπου τοῦ χρόνου· π.χ. τοῦ ἐνεστώτος *κόπτομαι* τὸ χρονικὸν θέμα εἶναι *κοπτ-*, τὸ δὲ ῥηματικὸν θέμα συνήθως εὐρίσκομεν ἀπὸ λέξεις συγγενεῖς πρὸς τὸ ῥῆμα· π.χ. τῶν ῥημάτων *βλάπτω, κόπτω καὶ ἀγγέλλω* τὸ ῥηματικὸν θέμα εἶναι *βλαβ-, κοπ-, ἀγγελ-*, ὡς δεικνύουσιν αἱ λέξεις *βλάβη, κοπή, ἄγγελος*.

ΚΑΦΑΛΑΙΟΝ Κ'

ΑΥΞΗΣΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ

227. Τὸ θέμα ὠρισμένων χρόνων τῶν ῥημάτων ἐπαυξάνεται κανονικῶς εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ

α') διὰ τῆς *αὐξήσεως*, ἣτις σημαίνει τὸ παρελθόν, λαμβάνουν δὲ αὐτὴν ὅλοι οἱ παραγόμενοι χρόνοι μόνου εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ β') διὰ τοῦ *ἀναδιπλασιασμοῦ*, ὅστις σημαίνει τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, λαμβάνουν δὲ αὐτὸν οἱ συντελικοὶ χρόνοι, ἤτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλον εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν).

Α'—ΑΥΞΗΣΙΣ

I. Αὐξησις ὁμαλῶν ἀπλῶν καὶ συνθέτων ῥημάτων

228. Ἡ αὐξησις εἶναι δύο εἰδῶν, ἤτοι

α') *συλλαβικῆ*, δηλαδὴ ἐν ε ψιλῶν, προτασσόμενον πρὸ τοῦ θέματος, ἐκ τοῦ ὁποῖου σχηματίζεται ὁ παραγόμε-

νος χρόνος, λαμβάνουν δὲ ταύτην τὰ ἀπὸ συμφώνου ἀρχόμενα ῥήματα: *γράφω, ἔγραφον, ἔγραφα, ἐγεγράφευ—γράφομαι, ἐγραφόμην, ἐγραψάμην, ἐγεγράμμην* (πβ. τῆς νέας γλώσσης *δένω, ἔδενα, ἔδεσα*).

Σημ. Τὸ ἀρκτικὸν ῥ μετὰ τὴν αὔξησιν διπλασιάζεται: *ῥάπτω, ἔρραπτον, ἔρραφα*.

β') *χρονική*, δηλαδὴ ἕκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος εἰς μακρὸν, εἴτε καθ' ἑαυτὸ εὐρίσκεται τὸ φωνήεν τοῦτο, εἴτε ἀποτελεῖ δίφθογγον μὲ τὸ *ι* ἢ τὸ *υ*: *ἡμάρτανω, ἡμάρτανον—αὔξάνω, ηὔξανον*.

229. Κατὰ τὴν χροικήν αὔξησιν τῶν ῥημάτων ἐκτείνεται τὸ

ᾱ	εἰς	ἦ	ἄγω, ἤγον
αι	»	ἦ	αἰσθάνομαι, ἦσθανόμην
αυ	»	ἦυ	αὔξάνω, ηὔξανον
ε	»	ἦ	ἐλπίζω, ἤλπιζον
ει	»	ἦ	εἰκάζω, ἤκαζον
ευ	»	ἦυ	εὔχομαι, ηὔχόμην
ἰ	»	ἰ	ἰκετεύω, ἰκέτενον
ο	»	ω	ὀνομάζω, ὀνόμαζον
οι	»	φ	οἰκῶ, ὄκον
ϋ	»	ϋ	ὕβριζω, ὕβριζον.

Σημ. Καὶ τὰ ἀπὸ *ᾱ* καὶ *α* ἀρχίζοντα μεταβάλλουν αὐτὰ εἰς *η* καὶ *η* χάριν τῆς αὔξήσεως: *ἄθλω—ἤθλων, ἔδω—ἤδον κλπ.*

230. Καὶ τὰ σύνθετα μὲ προθέσεις ῥήματα καὶ τὰ πλείστα *παρασύνθετα* μὲ προθέσεις λαμβάνουν αὔξησιν συλλαβικήν ἢ χροικήν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος μετὰ τὴν πρόθεσιν, ὡς

περιγράφω, περιέγραφον, περιέγραφα

προάγω, προήγον, προήγαγον

παρανομῶ (ἐκ τῆς λ. *παράνομος*), *παρενόμουν, παρενόμωσα*

ἐγχειρίζω (ἐκ τῆς φράσεως ἐν χειρὶ τίθημι), *ἐνεχειρίζον, ἐνεχειρίσω*.

231. Ὅσα παρασύνθετα ῥήματα δὲν ἔχουν πρόθεσιν ὡς πρῶτον συνθετικόν, ἔχουν τὴν αὔξησιν εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅπως τὰ ἀπλά ῥήματα:

δυστυχῶ (ἐκ τῆς λ. *δυστυχής*), *ἐδυστύχουν, ἐδυστύχησα*

ἀδικῶ (ἐκ τῆς λ. *ἄδικος*), *ἠδίκουν*, *ἠδίκησα*
μυθολογῶ (ἐκ τῆς λ. *μυθολόγος*), *ἐμυθολόγουν*, *ἐμυθολό-*
γησα.

Σημ. Ὅσα παρασύνθετα ῥήματα ἔχουν ὡς πρῶτον συνθε-
 τικόν τὸ *εὔ* (=καλά), ἐὰν μὲν κατόπιν τοῦ *εὔ* ὑπάρχη σύμ-
 φωνον, ἔχουν κανονικὴν αὔξησιν (*εὐλογῶ*, *ἠυλόγουν*), ἐὰν δὲ
 κατόπιν τοῦ *εὔ* ὑπάρχη μακρὸν φωνῆεν, μένουσιν ἀναύξητα
 (*εὐωχοῦμαι*, *εὐωχοῦμην*), ἐὰν δὲ κατόπιν τοῦ *εὔ* ὑπάρχη
 βραχὺ φωνῆεν, ἐκτείνουσι τὸ βραχὺ τοῦτο φωνῆεν εἰς μακρὸν
 (*εὐεργετῶ*, *εὐηργέτουσι*).

II. Αὔξεις ἀνώμαλος ἀπλῶν καὶ συνθέτων ῥημάτων

232. Ῥημάτων τινῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἀπλῶν καὶ
 συνθέτων (ἢ παρασυνθέτων) ἡ αὔξεις παρουσιάζεται ἀνώ-
 μαλος. Οὕτω

1. Ἐκ τῶν ἀπλῶν ῥημάτων

α') τὰ ῥήματα *βούλομαι* (=θέλω), *δύναμαι* καὶ *μέλλω*
 (=σκοπεύω) ἔχουσιν αὔξησιν ὄχι μόνον *ε* κανονικῶς, ἀλλὰ καὶ
η (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ ἠθέλον τοῦ ἐθέλω): *ἐβουλόμην*
 καὶ *ἠβουλόμην*, *ἐδυνάμην* καὶ *ἠδυνάμην*, *ἐμελλον* καὶ *ἠμελ-*
λον.

β') μερικὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσιν ἀπὸ *ε*, ἔχουσιν αὔξη-
 σιν *ει* ἀντὶ *η*: τὰ συνηθέστερα δὲ τούτων εἶναι τὸ *έχω*, *έρ-*
γάζομαι, *έπομαι*, *έλκω* (=σύρω), *έλιττω* (=τυλίσσω), *έ-*
θίζω (=συνηθίζω), *έω* (έάω=άφήνω), *έστιω* (=φιλεύω): *είχον*,
είργαζόμην (καὶ ἠεργαζόμην), *είπόμην*, *είλκον*, *είλιπτον*, *είθι-*
ζον, *είων*, *είστίων* (1).

γ') τὰ ῥήματα *ώθω* (=σπρώχνω), *ώνομαι* (=άγοράζω)
 καὶ *κατάγνυμι* (κατά+άγνυμι=θραύω) ἔχουσιν συλλαβικὴν

(1) Τὸ θέμα τῶν ῥημάτων τούτων ἀρχικῶς εἶχεν εἰς τὴν ἀρχὴν σ ἢ
 Ϝ, τὸ ὁποῖον μετὰ τὴν αὔξησιν ἀπεβλήθη μετὰ τῶν δύο φωνηέντων,
 (ἦτοι τῶν δύο *ε*), ταῦτα δὲ κατόπιν συνηρέθησαν (θ. *σεχ*-*έσεχον*, *έεχον*,
είχον-θ. *Εεργαζ*-, *ΕΙεργαζόμην*, *έεργαζόμην*, *είεργαζόμην*).

αύξησιν, ἄν και ἀρχίζουσι ἀπὸ φωνῆεν· *ἐώθουσι, ἐωνούμην, κατέαξα* (1).

δ') τὸ ῥῆμα *ἐορτάζω* φαίνεται ἔχον τὴν αὐξησιν εἰς τὴν δευτέραν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς συλλαβῆν· *ἐώρταζον, ἐώρτασα*· ὁμοίως δὲ αὐξάνει και ὁ ὑπερσυντέλικος τοῦ *ῥοικι* (=ὁμοιάζω) *ἐώκειν* (2).

ε') ὁ παρατατικός τοῦ *ὄρω* (=βλέπω), ὁ ἀόριστος τοῦ *ἀλίσκομαι* (=συλλαμβάνομαι ἢ κυριεύομαι) και πάντες οἱ ἱστορικοί χρόνοι τοῦ (συνθέτου) ῥήματος *ἀνοίγω* (ἀνά+οἶγω) ἔχουσι δύο συγχρόνως αὐξήσεις, συλλαβικήν και χρονικήν· *ἐώρων* (θ. ὄρα-), *ἐάλων* (θ. ἄλω-), *ἀνέωγον, ἀνέωξα* (θ. οἶγ-) (3).

2. Ἐκ τῶν μετὰ προθέσεων συνθέτων ῥημάτων

α') Μερικά ἔχουσι τὴν αὐξησιν εἰς τὴν ἀρχήν, ἥτοι *πρὸ τῆς προθέσεως*, ὡς ἐάν ἦσαν ἀπλᾶ ῥήματα· τὰ συνηθέστερα δὲ ἐκ τῶν τοιούτων ῥημάτων εἶναι τὰ ἑξῆς:

καθέζομαι (κατά+ἕζομαι), *ἐκαθεζόμεν*

ἐπίσταμαι (=γνωρίζω καλῶς, ἐπί+ἵσταμαι), *ἠπιστάμην*

ἐπειγώ (=βιάζω, ἐπί+εἶγω), *ἠπειγον*

ἀμφιέννυμι (=ἐνδύω, ἀμφι+έννυμι), *ἠμφιέννυσι, ἠμφίεσα*.

β') Μερικά *διφοροῦνται*, ἥτοι ἄλλοτε μὲν ἔχουσι τὴν αὐξησιν πρὸ τῆς προθέσεως, ἄλλοτε δὲ κατόπιν αὐτῆς εἰς τὴν ἀρχήν τοῦ ἀπλοῦ θέματος· τὰ συνηθέστερα δὲ τούτων εἶναι τὰ ἑξῆς:

(1) Καὶ ταῦτα εἶχον πάλαι ποτὲ εἰς τὴν ἀρχήν τοῦ θέματος τῶν Γ' (Γ'ωθε-, Γ'ωνε-, Γ'αγ-).

(2) Οἱ τύποι *ἐώρταζον, ἐώρτασα, ἐώκειν* προῆλθον ἐκ τῶν τύπων *ἠόρταζον, ἠόρτασα, ἠοίκειν* δι' ἀντιμεταχώρησεως.

(3) Καὶ τῶν ῥημάτων τούτων τὸ θέμα πάλαι ποτὲ ἤρχιζεν ἀπὸ Γ' (Γ'ορα-, Γ'άλω-, Γ'οιγ-)· ἔλαβον δὲ οἱ ἀνωτέρω χρόνοι τὴν συλλαβικήν αὐξησιν *η* και ἔπαθον κατόπιν ἀντιμεταχώρησιν· ἠΓ'όρων-ἠόρων-ἠώρων, ἠΓ'άλων-ἠάλων-ἠάλων, ἀν-ἠ-Γ'οιγον-ἀνήοιγον-ἀνέωγον. Οἱ ἀόριστοι *ἠγαγον* τοῦ ῥ. *ἄγω* και *ἠνεγκον* τοῦ ῥ. *φέρω* ἔλαβον αὐξησιν εἰς τὸ διπλασιασμένον θέμα· θ. ἀγ-, ἄγαγ-ον, ἠγαγ-ον, θ. ἐν(ε)κ-, ἐνεγκ-ον, ἠνεγκ-ον.

κάθημαι (κατὰ+ἤμαι), *ἐκαθήμην ἢ καθήμην*
 καθίζω (κατὰ+ίζω), *ἐκάθισον, ἐκάθισα ἢ καθῖσα*
 καθεύδω (=κοιμῶμαι, κατὰ+εὔδω), *ἐκάθευδον ἢ καθηῦδον*
ἐκκλησιάζω (ἐκ τῆς λ. ἐκκλησία), ἠκκλησιάζον ἢ ἐξεκκλη-
σίαζον.

γ') Μερικὰ ἔχουν συγχρόνως δύο αὐξήσεις, ἥτοι πρὸ τῆς προθέσεως καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν· τοιαῦτα δὲ συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς·

ἀνέχομαι (ἀνὰ+ἔχομαι), ἠνειχόμην, ἠνεσχόμην
ἐνοχλῶ (ἐν+ὄχλῶ), ἠνώχλουν, ἠνώχλησα
ἐπινορθῶ (ἐπὶ+ὄρθῶ), ἐπηνώρθουν, ἐπηνώρθωσα
ἀμφισβητῶ (ἀμφίς+ἔβην), ἠμφεσβήτουν, ἠμφεσβήτησα.

Β'—ΑΝΑΔΙΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ

Ι. Ἀναδιπλασιασμός ὁμαλῶς ἀπλῶν καὶ συνθέτων ῥημάτων

233. Ὁ ἀναδιπλασιασμός εἶναι τριῶν εἰδῶν, ἥτοι

α') **Ἐπανάληψις** τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μεθ' ἑνὸς ε· *λύω* (θ. λυ-), *λέ-λυκα, ἐλελύκειν· γράφω* (θ. γραφ-), *γέ-γραφα, ἐγεγράφειν· πνέω* (θ. πνευ-), *πέ-πνευκα, ἐπεπνεύκειν.*

Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμὸν ἔχουν τὰ ῥήματα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει 1) ἀπὸ ἓν ἀπλοῦν σύμφωνον πλὴν τοῦ ρ καὶ 2) ἀπὸ δύο σύμφωνα, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεῦτερον ὑγρὸν ἢ ἔνρινον.

Ἐὰν τὸ θέμα ἀρχίζῃ ἀπὸ ἄφωνον δασύ (χ, φ, θ), κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν τρέπεται τὸ δασύ τῆς πρώτης συλλαβῆς εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του φιλόν· *χέω* (θ. χε-), *κέχυκα* (ἀντὶ χέχυκα), *φύομαι* (θ. φυ-), *πέφυκα* (ἀντὶ φέφυκα), *θύω* (θ. θυ-), *τέθυκα* (ἀντὶ θέθυκα).

β') **Πρόταξις** ἀπλῶς ἑνὸς ε πρὸ τοῦ θέματος (πβ. αὔξησιν συλλαβικὴν)· *ψάλλω* (θ. ψαλ-), *ἔ-ψαλκα, ἐψάλλειν—ρίπτω* (θ. ρίφ-), *ἔρ-ριφα, ἐρρίφειν—φθείρω* (θ. φθαρ-), *ἔ-φθαρκα, ἐφθάσκειν—σπείρω* (θ. σπαρ-), *ἔ-σπαρκα, ἐσπάρκειν—στρατεύομαι* (θ. στρατευ-), *ἔ-στράτευμαι, ἐστράτεύμην.*

Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμὸν ἔχουν τὰ ῥήματα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει 1) ἀπὸ ἓν σύμφωνον διπλοῦν ἢ ἀπὸ

ρ, 2) από δύο σύμφωνα, χωρίς τὰ σύμφωνα ταῦτα νὰ εἶναι ἄφωνον πρὸ ἐνρίνου καὶ 3) ἀπὸ τρία σύμφωνα.

γ') **"Εκτασις** τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος εἰς μακρὸν (πβ. αὔξησιν χρονικήν)·

ἀγαπῶ (θ. ἀγαπια-), ἠγάπηκα, ἠγαπήκειν
αἰσθάνομαι (θ. αἰσθε-), ἤσθημαι, ἠσθήμην
ἐρημῶ (θ. ἐρημο-), ἠρήμωκα, ἠρημώκειν
εὐτυχῶ (θ. εὐτυχε-), ἠτύχηκα, ἠτύχικειν
ὀμιλῶ (θ. ὀμιλε-), ὠμίληκα, ὠμιλήκειν
οἰκῶ (θ. οἰκε-), ὤκηκα, ὤκήκειν.

Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμόν ἔχουν τὰ ῥήματα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν (ἢ δίφθογγον).

234. Τὰ σύνθετα ἢ παρασύνθετα ῥήματα κανονικῶς ἔχουν τὸν ἀναδιπλασιασμόν των ὅπου καὶ τὴν αὔξησιν, ὡς ἀπογράφω—ἀπογέγραφα ἄλλὰ δεστυχῶ—δεδυστύχηκα
συνοικῶ—συνώκηκα » μυθολογῶ—μεμυθολόγηκα
ἐγκομιμάζω—ἐγκεκομιάκα » οἰκοδομῶ—ὄζοδόμηκα κλπ.

II. Ἀναδιπλασιασμός ἀνώματος ἀπλῶν καὶ συνθέτων ῥημάτων

235. α') Τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ γν, ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν τοῦ β' εἴδους, ἥτοι ε, ἂν καὶ τὸ θέμα των ἀρχίζει ἀπὸ ἄφωνον πρὸ ἐνρίνου· γινώσκω (θ. γνω-), ἔγνωκα, ἔγνώκειν—γνωρίζω (θ. γνωριδ-), ἐγνώρικα, ἐγνώριζειν.

β') Τὰ ῥήματα κτῶμαι, μιμνήσκομαι καὶ πίπτω ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν τοῦ α' εἴδους, ἂν καὶ τὸ θέμα των ἀρχίζει ἀπὸ δύο σύμφωνα, χωρίς νὰ εἶναι ἄφωνον πρὸ ὑγροῦ ἢ ἐνρίνου· κέ-κτημαι, ἐκεκτήμην—μέ-μνημαι, ἐμεμνήμην—πέ-πτωκα, ἐπεπτώκειν.

γ') Τὰ ῥήματα λαμβάνω, λαγχάνω, συλλέγω, διαλέγομαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν εἰ εἴληφα, εἰλήφειν—εἴληχα, εἰλήχουν—συν-εἶλοχα, συνειλόχουν—δι-εἶλεγμαί, διειλέγμην· τὸν αὐτὸν δ' ἀναδιπλασιασμόν ἔχουν καὶ οἱ παρακείμενοι εἰῶθα καὶ εἵμαρται, τῶν ὁποίων οἱ ἐνεστῶτες εἶναι ἄχρηστοι.

δ') Ἀναδιπλασιασμόν εἰ (ὅπως καὶ αὔξησιν) ἔχουν καὶ τὰ ῥήματα ἐργάζομαι, ἐθίζω, ἔλκω, ἐστιῶ, ἐῶ καὶ τὸ λέγω· εἵργασμαι, εἵθικα, εἵλκνκα, εἵστίακα, εἵακα, εἵρηκα.

ε') Τὰ ῥήματα *δρῶ, ὠθῶ, ὠνοῦμαι*, (κατάγνυμι καὶ ἀλί-
σκομαι), ἄν καὶ ἀρχίζουσιν ἀπὸ φωνῆεν, ἔχουσιν ἀναδιπλασιασμόν
ε, ὅπως καὶ αὔξησιν· *έόρακα, ἔωσμαι, ἐώνημαι, (κατ)έαγα,*
ἐάλωκα.

στ') Τὸ ῥήμα *ἀνοίγω* ἔχει ἀναδιπλασιασμόν ὅμοιον μὲ τὴν
αὔξησιν του· *ἀνέωχα, ἀνέωγμα.*

III. Ἀναδιπλασιασμός ἀττικὸς

236. Εἰς μερικά ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ
α ἢ ε ἢ ο, ὁ ἀναδιπλασιασμός γίνεται δι' ἐπαναλήψεως πρὸ τοῦ
θέματος τῶν δύο πρώτων φθόγγων αὐτοῦ καὶ συγχρόνως
δι' ἐκτάσεως τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος αὐτοῦ (τοῦ α ἢ ε εἰς η
καὶ τοῦ ο εἰς ω)· ἀκούω (θ. ἀκο-), ἀκ-ήκοα.

Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμός λέγεται ἀττικὸς, συνήθη δὲ
ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμόν, εἶναι τὰ
ἑξῆς·

ἀκούω (θ. ἀκο-), ἀκ-ήκοα
ἀλείφω (θ. ἀλιφ-), ἀλήλιφα
ἐλαύνω (θ. ἐλα-), ἐλήλακα
ἐλέγχω (θ. ἐλεγχ-), ἐλήλεγμαι
ἐσθίω (=τρώγω, θ. ἐδο-), ἐδήδοκα
ἔμῳ (=κάμνω ἔμετον, θ. ἐμε-), ἐμήμεκα
ἔρχομαι (θ. ἐλθ-), ἐλήλθθα
ὄμνυμι (=ὀρκίζομαι, θ. ὄμο-), ὄμώμοκα
(ἀπ)όλλομι (=καταστρέφω, θ. ὄλε-), (ἀπ)ολώλεκα
(ἀπ)όλλυμαι (θ. ὄλ-), (ἀπ) ὄλωλα (=ἔχω καταστραφῆ)
ὀρύττω (=σκάπτω, θ. ὀρυχ-), ὀρώρυχα
φέρω (θ. ἐφεκ-), ἐνήνοχα (=ἔχω φέρει).

Σημ. Ἐκ τῶν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἀττικὸν ἀναδιπλα-
σιασμόν, ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ ε, δὲν
ἔχουσιν (χρονικήν) αὔξησιν εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον· ἐλήλθθα—
ἐληλόθειν, ἐδήδοκα—ἐδηδόκειν, ἀλλὰ ἀκίκοα—ἠκηκόειν, ὄμώμο-
κα—ὄμωμόκειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Κλίσις τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος εἰμί

237. Τὸ βοηθητικὸν ῥήμα <i>εἰμί</i> κλίνεται ὡς ἑξῆς·	
Ἐνεστώσ.	Ἐνεστώσ. εἰμί, εἶ, ἐστὶ—ἐσμέν, ἐστέ, εἰσὶ (ἐστόν, ἐστόν)
» Παρατ.	ἦν (ἦ ἦ), ἦσθα, ἦν—ἦμεν, ἦτε (ἦ ἦστε), ἦσαν (ἦστον, ἦστην)
» Μέλλων	ἔσομαι, ἔσει, ἔσται—ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται (ἔσεσθον, ἔσεσθον)
» Ἀόριστ.	ἐγενόμην
» Παρακ.	γέγονα
» Ὑπερσ.	ἐγεγόνειν
Ἐπιπρότ.	ἦν, ἦς, ἦ—ἦμεν, ἦτε, ὧσι (ἦτον, ἦτον)
Εὐκτική	» εἶην, εἶης, εἶη—εἶημεν (εἶμεν), εἶητε, εἶησαν (εἶεν)
Προστακτ.	» ἴσθι, ἔστω—ἔστε, ἔστωσαν (ἔστων) (ἔστον, ἔστων)
Ἀπαρεμφ.	» εἶναι
Μετοχή	» ὄν, οὔσα, ὄν.

Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων

I. Ἀσυναίρετα ῥήματα

238. Τὰ ἀσυναίρετα (ἢ βαρύτονα) ῥήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης κλίνονται ἐν γένει κατὰ τὰ ἀκόλουθα παραδείγματα.

239. Συζυγία τῶν εἰς ω ῥημάτων. α') Παράδειγμα βαρυτόνου ῥήματος ἐνεργητικῆς φωνῆς (λύω θ. λῦ καὶ λῦ).

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
Ἐν. Πλ. (Δ.	λύ-ω, λύ-εις, λύ-ει λύ-ομεν, λύ-ετε, λύ-ουσι λύ-ετον, λύε-τον)	λύ-ω, λύ-ης λύ-η λύ-ωμεν, λύ-ητε, λύ-ωσι (λύ-ητον, λύ-ητον)
	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	
Ἐν. Πλ. (Δ.	ἔλυ-ον, ἔλυ-ες, ἔλυ-ε ἔλύ-ομεν, ἔλύ-ετε, ἔλυ-ον (ἔλύ-ετον, ἔλυ-έτην)	
	ΜΕΛΛΩΝ	
Ἐν. Πλ. (Δ.	λύσ-ω, λύσ-εις, λύσ-ει λύσ-ομεν, λύσ-ετε, λύσ-ουσι λύσ-ετον, λύσ-ετον)	
	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
Ἐν. Πλ. (Δ.	λέλυκ-α, λέλυκ-ας, λέλυκ-ε λελύκ-αμεν, λελύκ-ατε, λελύ- [κ-ασι λελύκ-ατον, λελύκ-ατον)	λελύκ-ω, λελύκ-ης, λελύκ-η λελύκ-ωμεν, λελύκ-ητε, λεκύκ- [ωσι (λελύκ-ητον, λελύκ-ητον)
	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ῆ
Ἐν. Πλ. (Δ.	ἔλελύκ-ειν, ἐλελύκ-εις, ἐλε- [λύκ-ει ἐλελύκ-εμεν, ἐλελύκ-ετε, ἐ- [λελύκ-εσαν ἐλελύκ-ετον, ἐλελυκ-έτην)	λελυκῶς ᾧ, ῆς, ῆ λελυκότες ᾧμεν, ῆτε, ᾧσι (λελυκότε ῆτον, ῆτον)
	ΤΕΤ. ΜΕΛΛΩΝ	
Ἐν. Πλ. (Δ.	λελυκῶς, λελυκυῖα, λελυκός ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυκότες, λελυκυῖαι, λελυ- [κότα ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται λελυκότε, λελυκυῖα, λελυκότε ἔσεσθον, ἔσεσθον)	
	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
Ἐν. Πλ. (Δ.	ἔλυσ-α, ἔλυσ-ας, ἔλυσ-ε ἐλύσ-αμεν, ἐλύσ-ατε, ἔλυ-σαν ἐλύσ-ατον, ἐλυσ-άτην)	λύσ-ω, λύσ-ης, λύσ-η λύσ-ωμεν, λύσ-ητε, λύσ-ωσι (λύσ-ητον, λύσ-ητον)

	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ
	ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-οιμι, λύ-οις, λύ-οι λύ-οιμεν, λύ-οιτε, λύ-οιεν	ΕΝΕΣΤΩΣ • λῦ-ε, λυ-έτω • λῦ-ετε, λυ-έτωσαν ἢ λυ- [όντων (λύ-ετον, λυ-έτων)
Ἐν. Πλ. (Δ.	ΜΕΛΛΩΝ λύσ-οιμι, λύσ-οις, λύσ-οι λύσ-οιμεν, λύσ-οιτε, λύσ-οιεν	ΑΟΡΙΣΤΟΣ • λῦσ-ον, λυσ-άτω • λύσ-ατε, λυσ-άτωσαν ἢ λυσ- [άντων (λύσ-ατον, λυσ-άτων)
Ἐν. Πλ. (Δ.	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λύσ-αιμι, λύσ-αις, λύσ-αι ἢ — λύσ-ειας, λύσ-ειε λύσ-αιμεν, λύσ-αιτε, λύσ-αιεν ἢ — — λύσ-ειαν λύσ-αιτον, λυσ-αίτην)	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελυκώς ἴσθι, ἔστω λελυκότες ἔστε, ἔστωσαν ἢ [ἔστων (λελυκότε ἔστον, ἔστων)
Ἐν. Πλ. (Δ.	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελύκ-οιμι, λελύκ-οις, λελύκ-οι ἢ λελυκώς εἶην, εἶης, εἶη λελύκ-οιμεν, λελύκ-οιτε, λε- (λύκ-οιεν ἢ λελυκότες εἶημεν (εἶημεν), εἶ- [ήτε, εἶησαν (εἶεν) λελυκότε εἶητον (εἶτον), εἶ- [ήτην (εἶτην)	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-ειν ΜΕΛΛΩΝ λύσ-ειν ΑΟΡΙΣΤΟΣ λῦσ-αι
Ἐν. Πλ. (Δ.	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελυκώς ἔσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο λελυκότες ἔσοίμεθα, ἔσοισθε — — ἔσοιντο λελυκότε ἔσοισθον, ἔσοίσθην)	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελυκ-έναι ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελυκώς ἔσεσθαι

ΜΕΤΟΧΗ

Ἐνεστώσ	• λύ-ων, λύ-ουσα, λῦ-ον
Μέλλων	• λύσ-ων, λύσ-ουσα, λῦσ-ον
Ἀόριστος	• λύσ-ας, λύσ-ασα, λῦσ-αν
Παρακείμενος	λελυκ-ώς, λελυκ-υῖα, λελυκ-ὸς
Τετελ. μέλλων	λελυκώς ἐσόμενος, λελυκυῖα ἐσομένη, λελυκὸς ἐσόμενον.

240. Συζυγία τῶν εἰς ω ῥημάτων. β') Παράδειγμα βαρυτόνου ῥήματος μέσης φωνῆς καὶ διαθέσεως *λύομαι*=λύω τὸν ἑαυτὸν μου, (θ. λῦ, λῦ).

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
Ἐν. Πλ. (Δ.	λύ-ομαι, λύ-η(ει), λύ-εται λυ-όμεθα, λύ-εσθε, λύ-ονται (λύ-εσθον, λύ-εσθον)	λύω-μαι, λύ-η, λύ-ηται λυ-ώμεθα, λύ-ησθε, λύ-ωνται (λύ-ησθον, λύ-ησθον)
	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ
Ἐν. Πλ. (Δ.	ἐλύ-ομην, ἐλύ-ου, ἐλύ-ετο ἐλυ-όμεθα, ἐλύ-εσθε, ἐλύ-οντο (ἐλύ-εσθον, ἐλυ-έσθην)	ὅπως ὁ ἐνεστῶς
	ΜΕΛΛΩΝ	
Ἐν. Πλ. (Δ.	λύσ-ομαι, λύσ-η(ει), λύσ-εται λυσ-όμεθα, λύσ-εσθε, λύσ- [ονται (λύσ-εσθον, λύσ-εσθον)	
	ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α'	ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α'
Ἐν. Πλ. (Δ.	ἐλύσ-αμην, ἐλύσ-ω, ἐλύσ-ατο ἐλυσ-άμεθα, ἐλύσ-ασθε, ἐλύσ- [αντο (ἐλύσ-ασθον, ἐλυσ-άσθην)	λύσ-ωμαι, λύσ-η, λύσ-ηται λυσ-ώμεθα, λύσ-ησθε, λύσ- [ωνται (λύσ-ησθον, λύσ-ησθον)
	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
Ἐν. Πλ. (Δ.	λέλυ-μαι, λέλυ-σαι, λέλυ-ται λελύ-μεθα, λέλυ-σθε, λέλυ- [νται ἢ λελυμένοι εἰσὶ (λέλυ-σθον, λέλυ-σθον)	λελυμένος ᾧ, ἧς, ἧ, λελυμένοι ᾧμεν, ἦτε, ᾧσι (λελυμένω ἦτον, ἦτον)
	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
Ἐν. Πλ. (Δ.	ἐλελύ-μην, ἐλέλυ-σο, ἐλέλυ-το ἐλελύ-μεθα, ἐλέλυ-σθε, ἐλέλυ- [ντο ἢ λελυμένοι ἦσαν (ἐλέλυ-σθον, ἐλελύ-σθην)	ὅπως ὁ παρακείμενος
	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ	
Ἐν. Πλ. (Δ.	λελύσ-ομαι, λελύσ-η, λελύσ- [εται λελυσ-όμεθα, λελύσ-εσθε, λε- [λύσ-ονται (λελύσ-εσθον, λελύσ-εσθον)	

	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ
	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
Έν. Πλ.	λυ-οίμην, λύ-οιο, λύ-οιτο λυ-οίμεθα, λύ-οισθε, λύ-οιντο	λύ-ου, λυ-έσθω λύ-εσθε, λυ-έσθων ἢ λυ- [έσθωσαν
(Δ.	λύ-οισθον, λυ-οίσθην)	(λύ-εσθον, λυ-έσθων)
	ΜΕΛΛΩΝ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
Έν. Πλ.	λυσ-οίμην, λύσ-οιο, λύσ-οιτο λυσ-οίμεθα, λύσ-οισθε, λύσ- [οιντο	λῦσ-αι, λυσ-άσθω λύσ-ασθε, λυσ-άσθων ἢ λυσ- [άσθωσαν
(Δ.	λύσ-οισθον, λυσ-οίσθην)	(λύσ-ασθον, λυσ-άσθων)
	ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α΄	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
Έν. Πλ.	λυσ-αίμην, λύσ-αιο, λύσ-αιτο λυσ-αίμεθα, λύσ-αισθε, λύσ- [αιντο	λέλυ-σο, λελύ-σθω λέλυ-σθε, λελύ-σθων ἢ λελύ- [σθωσαν
(Δ.	λύσ-αισθον, λυσ-αίσθην)	(λέλυ-σθον λελύ-σθων) ἢ λε- [λυ-μένος ἴσθι, ἔστω
	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	λελυμένοι ἔστε, ἔστωσαν (λελυμένω ἔστον, ἔστων)
Έν. Πλ.	λυλυμένος εἶην, εἶης, εἶη λελυμένοι εἶημεν (εἶμεν), εἶ- [ητε, εἶησαν (εἶεν)	
(Δ.	λελυμένω εἶητον (εἶτον), εἶ- [ήτην (εἶτην)	
	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ	ΜΕΤΟΧΗ ΕΝΕΣΤΩΣ
Έν. Πλ.	λελυσ-οίμην, λελύσ-οιο, λε- [λύσ-οιτο	λυ-όμενος, λυ-ομένη, λυ-όμε- [νον
(Δ.	λελυσ-οίμεθα, λελύσ-οισθε, [λελύσ-οιντο λελύσ-οισθον, λελυσ-οίσθην)	
	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ ΕΝΕΣΤΩΣ	ΜΕΛΛΩΝ
	λύ-εσθαι	λυσ-όμενος, λυσ-ομένη, λυσ- [όμενον
	ΜΕΛΛΩΝ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α΄
	λύσ-εσθαι	λυσ-άμενος, λυσ-αμένη, λυσ- [άμενον
	ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α΄	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
	λύσ-ασθαι	λελυ-μένος, λελυ-μένη, λελυ- [μένον
	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ
	λελύ-σθαι	λελυσ-όμενος, λελυσ-ομένη, [λελυσ-όμενον
	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ	
	λελύσ-εσθαι	

241. Συζυγία τῶν εἰς ω ῥημάτων. γ') Παράδειγμα βαρυτόνου μέσης φωνῆς, παθητικῆς διαθέσεως (λύομαι θ. λῦ-, λῦ-).

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ
	ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-ομαι, λύ-η(ει), λύ-εται κλπ. (ὅπως τῆς μέσης δια- [θέσεως]	ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-ωμαι, λύ-η, λύη-ται κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)
	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ ἐλῦ-όμην, ἐλύ-ου, ἐλύ-ετο κλπ. (ὅπως τῆς μέσης δια- [θέσεως]	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λυ-θῶ, λυ-θῆς, λυθῆ λυ-θῶμεν, λυ-θῆτε, λυ-θῶσιν (λυ-θῆτον, λυ-θῆτον)
Ἐν. Πλ. (Δ.	ΜΕΛΛΩΝ λυθήσ-ομαι, λυθήσ-η(ει), -εται λυθησ-όμεθα, λυθήσ-εσθε, [ονται λυθησ-εσθον, λυθήσ-εσθον)	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελυμένος ᾧ, ῆς, ῆ κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)
	ΑΟΡΙΣΤΟΣ ἐλύ-θην, ἐλύ-θης, ἐλύ-θη ἐλύ-θημεν, ἐλύ-θητε, ἐλύ- [θησαν ἐλύ-θητον, ἐλυ-θήτην)	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ἐν. Πλ. (Δ.	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λέλυ-μαι, λέλυ-σαι, λέλυ-ται κλπ. (ὅπως τῆς μέσης δια- [θέσεως]	ΕΝΕΣΤΩΣ λυ-οίμην, λύ-οιο, λύ-οιτο κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)
	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ ἐλεύ-μην, ἐλέλυ-σο, ἐλέλυ-το κλπ. (ὅπως τῆς μέσης δια- [θέσεως]	ΜΕΛΛΩΝ λυθησ-οίμην, -οιο, -οιτο λυθησ-οίμεθα, -οισθε, -οιντο (λυθήσ-οισθον, λυθησ-οίσθην)
	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελύσ-ομαι, λελύσ-η(ει), λελύσ- (εται ἢ λελυμένος ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυσ-όμεθα, λελύσ-εσθε, -ονται ἢ λελυμένοι ἐσόμεθα, ἔσεσθε λελύσ-εσθον, λελύσ-εσθον) ἢ λελυμένω ἔσεσθον, ἔσεσθον)	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λυ-θείην, λυ-θείης, λυ-θείη λυ-θείημεν, λυ-θείητε, -ησαν ἢ λυ-θείμεν, λυ-θείτε, λυ-θείεν (λυ-θείητον, λυ-θείήτην ἢ λυ-θείτον, λυθείτην)
Ἐν. Πλ. (Δ.	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελυμένος εἶην, εἶης, εἶη κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελυμένος εἶην, εἶης, εἶη κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)
	ΤΕΤΕΛ. ΜΕΛΛΩΝ λελυσ-οίμην, λελύσ-οιο, -οιτο (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως) ἢ λελυμένος ἐσοίμην κλπ.	

	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ
	ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-ου, λυ-έσθω κλπ. (ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως)	ΕΝΕΣΤΩΣ λύ-εσθαι
Ἐν. Πλ. (Δ.)	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λύ-θη-τι, λυ-θή-τω λύ-θη-τε, λυ-θή-τωσαν ἢ λυ- [θέντων λύ-θη-τον, λυ-θή-των)	ΑΟΡΙΣΤΟΣ λυ-θή-ναι
	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λέλυ-σο, λελύ-σθω κλπ. (ὅπως καὶ τῆς μέσης διαθέ- [σεως)	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ λελύ-σθαι

ΜΕΤΟΧΗ

<i>Ἐνεστώσ</i>	λυ-όμενος, λυ-ομένη, λυ-όμενον
<i>Μέλλων</i>	λυθησ-όμενος, λυθησ-ομένη, λυθησ-όμενον
<i>Ἀόριστος</i>	λυ-θείς, λυ-θεῖσα, λυ-θέν
<i>Παρακειμενος</i>	λελυ-μένος, λελυ-μένη, λελυ-μένον
<i>Τετελ. μέλλων</i>	λελυσ-όμενος, λελυσ-ομένη, λελυσ-όμενον.

242. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων. δ') Παράδειγμα δευτέρων χρόνων (ῥ. μανθάνω θ. *μαθ-*, τρέπομαι θ. *τραπ-*, κόπτομαι θ. *κοπ-*, φεύγω θ. *φυγ-*).

Ἐνεργητικὸς ἄοριστος β'

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ἔ. Πλ. (Δ.	Ἔμαθ-ον, -ες, -ε ἔμαθ-ομεν, -ετε, -ον ἔμαθ-ετον, -έτην)	μάθ-ω, -ης, -η μάθ-ωμεν, -ήτε, -ωσι (μάθ-ητον, -ητον)	μάθ-οιμι, -οις, -οι -οιμεν, -οίτε, -οίεν' (μάθ-οιτον, -οίτην)
	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
Ἔ. Πλ. (Δ.	μάθ-ε, μαθ-έτω μάθ-ετε, -έτωσαν ἢ μαθ-όντων μαθ-ετον, μαθ-έτων)	μαθ-εῖν	μαθ-ὼν μαθ-οὔσα μαθ-ὸν

Μέσος ἄοριστος β'

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ἔ. Πλ. (Δ.	ἔτραπ-όμην, -ου, -ετο ἔτραπ-όμεθα, -εσθε, ἔτράπ-οντο ἔτράπ-εσθον, -έσθην)	τράπ-ωμαι, -η, -ηται τραπ-ώμεθα, -ησθε, τράπ-ωνται (τράπ-ησθον, -ησθον)	τραπ-οίμην, -οιο, -οιτο τραπ-οίμεθα, -οισθε, -οιντο (-οισθον, -οίσθην)
	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
Ἔ. Πλ. (Δ.	τραπ-οὔ, τραπ-έσθω τράπ-εσθε, -έσθωσαν ἢ τραπ-έσθων τράπ-εσθον, -έσθων)	τραπ-έσθαι	τραπ-όμενος τραπ-ομένη τραπ-όμενον

Κοπήτικὸς ἄοριστος β'

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ἔ. Πλ. (Δ.	ἔκοπη-ν, -ἔκοπη-ς, ἔκοπη ἔκοπη -μεν, -τε, -σαν ἔκοπη-τον, ἔκοπή-την)	κοπῶ, -κοπής, -κοπή κοπῶμεν, -ήτε, -ῶσι (κοπήτον, κοπήτον)	κοπήην, -είης, -είη κοπήημεν, -είητε, κοπ-είησαν ἢ κπ- εῖμεν, -εῖτε, -εῖεν (κοπ-είητον, -είη- την ἢκοπ-εῖτον, -εῖτην)
	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	κόπη -θι, -τω, -τε, -τωσαν ἢ -έντων (-τον, -των)	
	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	κοπή -ναι	
	ΜΕΤΟΧΗ	κοπ-εῖς, -εῖσα, -έν	

Ήνεργητικός παρθεύμενος β'

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ε. Πλ. (Δ.	πέφευγ-α, -ας, -ε πέφευγ-αμεν, -ατε, -ασι πέφευγ-ατον, -ατον)	πέφευγ -ω, -ης, -η πέφευγ-ωμεν, -ητε, -ωσι (πέφευγ-ητον, -ητον)	πέφευγ-οιμι, -οις, -οι πέφευγ-οιμεν, -οιτε, -οιεν (πέφευγ-οιτον, -οίτην)

	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
Ε. Πλ. (Δ.	πέφευγώς ἴσθι, ἔστω πέφευγότες ἔστε, ἔστω- [σαν ἢ ἔστων πέφευγότες ἔστων, ἔστων)	πέφευγ-έμαι	πέφευγ-ὄς πέφευγ-ύια πέφευγ-ὸς

Ήνεργητικός ὑπερσυντέλικος β'

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ἔπεφεύγ-ειν, ἔπεφεύγ-εις, ἔπεφεύγ-ει
ἔπεφεύγ-εμεν, ἔπεφεύγ-ετε, ἔπεφεύγ-εσαν
(— ἔπεφεύγ-ετον, -έτην)

Καθητικός μέλλων β'

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
Ε. Πλ. (Δ.	κοπήσ-ομαι, -η (ει), -εται κοπήσ-όμεθα, -εσθε, ονται κοπήσ-εσθον, κοπήσ -εσθον)	κοπήσ-οίμην, -οιο, -οιτο κοπήσ-οίμεθα, -οισθε, -οιντο (κοπήσ -οισθον, -οίσθην)
	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
	κοπήσ-εσθαι	κοπήσ-όμενος, -ομένη, -όμενον

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ
ΤΩΝ ΕΙΣ Ω ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝ ΓΕΝΕΙ ΤΟΥ
ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΑΥΤΩΝ

Α'. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

1. 'Οριστική

243. Καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς

1) τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος εἶναι ἐνικοῦ-*ω-*, *εις*, *-ει*—πληθυντικοῦ-*ομεν*, *-ετε*, *-ουσι*, (δυϊκοῦ-*ετον*, *-ετον*).

Τὸ *ε* καὶ *ο*, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι (σχεδὸν πᾶσαι) αἱ καταλήξεις αὗται, λέγονται *ἐγκλιτικὰ φωνήεντα* τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος.

2) τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ εἶναι ἐνικ. *-ον*, *-ες*, *-ε*—πληθ. *-ομεν*, *-ετε*, *-ον* (δυϊκ. *-ετον*, *-έτην*), ἐγκλιτικὰ δὲ φωνήεντα *ε* καὶ *ο*, ὅπως τοῦ ἐνεστῶτος·

3) τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος εἶναι ἐνικ. *-σω*, *-σεις*, *-σει*—πληθ. *-σομεν*, *-σετε*, *-σουσι* (δυϊκ. *-σετον*, *-σετον*), ἤτοι αἱ αὗται μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος, ἀλλὰ μὲ ἓν *σ* πρὸ αὐτῶν, τὸ ὁποῖον λέγεται χρονικὸς χαρακτήρ·

4) τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου πρώτου εἶναι ἐνικ. *-σα* *-σας*, *-σε*—πληθ. *-σαμεν*, *-σατε*, *-σαν* (δυϊκ. *-σατον*, *-σάτην*) μὲ χρονικὸν χαρακτήρα *σ* καὶ ἐγκλιτικὸν δὲ φωνήεν *α*, πλὴν τοῦ *γ'* ἐνικοῦ, ὅπου εἶναι *ε*·

5) τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου πρώτου εἶναι ἐνικ. *-κα*, *-κας*, *-κε*—πληθ. *-καμεν*, *-κατε*, *-κασι* (δυϊκ. *-καιον*, *-κατον*) μὲ ἐγκλιτικὸν φωνήεν *α*, πλὴν τοῦ *γ'* ἐνικοῦ, ὅπου εἶναι *ε*.

Σημ. Μὲ χρονικὸν χαρακτήρα *κ* εἰς τὸν ἐνεργ. παρακείμενον *α'* σχηματίζονται πλεῖστα ῥήματα, κανονικῶς δὲ τὰ φωνηεντόληκτα, ὀδοντόληκτα καὶ ὑγρόληκτα· λύω (θ. λυ-) λέλυ-κα, πείθω (θ. πειθ-) πέπει-κα, ἀγγέλλω (θ. ἀγγελ-) ἤγγελ-κα. Ὅσων δὲ ῥημάτων ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος εἶναι ἄφωνον χειλικὸν ἢ οὐρανικόν, οὗτος εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον *α'* ἔχει τραπή εἰς δασύ, ἐὰν δὲν εἶναι δασύς· τὰτ-

τω (θ. ταγ-) τέταχα, ταράττω (θ. παραχ-) τετάραχα, κόπτω (θ. κοπ-) κέκοφα, τρίβω (θ. τριβ-) τέτριφα, γράφω (θ. γραφ-) γέγραφα·

6) τοῦ ἐνεργητικοῦ ὑπερσυντελικοῦ πρώτου εἶναι ἐν. **-κειν, -κεις, -κει**—πληθ. **-κεμεν, -κετε, -κεσαν** μὲ χρονικὸν χαρακτῆρα **κ** καὶ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν **ει** εἰς τὸν ἐνικὸν καὶ **ε** εἰς τὸν πληθυντικόν.

Σημ. Ὁ ἐνεργητ. ὑπερσυντελικὸς ἀ' ἔχει τὸν αὐτὸν χρονικὸν χαρακτῆρα τοῦ παρακειμένου, ἐκ τοῦ ὁποῖου σχηματίζεται (ἦτοι **κ** ἢ ἄφωνον δασύ).

2. Ὑποτακτικὴ

244. **Καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς** τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν εἰς **ω** ῥημάτων εἰς πάντας τοὺς χρόνους εἶναι ἐνικοῦ **-ω-, ἦς-, ἦ,**—πληθ. **-ωμεν, -ητε, -ωσι** (δυϊκ. **-ητόν, -ητον**) μὲ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα τὸ **ω** καὶ τὸ **η**.

Σημ. Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου σχηματίζεται καὶ περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ῥήματος εἰμί· (λελύκω καὶ) λελυκῶς ᾧ.

3. Εὐκτικὴ

245. **Καταλήξεις τῆς εὐκτικῆς** τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν εἰς **ω** ῥημάτων εἶναι ἀ') εἰς μὲν τὸν ἐνεστῶτα, τὸν μέλλοντα καὶ τὸν παρακειμένον ἐνικ. **-οιμι, -οις, -οι**—πληθ. **-οιμεν, -οιτε, -οιεν** (δυϊκ. **-οιτον, -οίτην**) μὲ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν **οι**, β') εἰς δὲ τὸν ἀόριστον ἀ' ἐνικ. **-αιμι, -αις, -αι**—πληθ. **αιμεν, -αιτε, -αιεν** (δυϊκ. **-αιτον, -αίτην**) μὲ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν **αι**.

Σημ. 1. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος ἀ' εἰς τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὸ γ' τοῦ πληθυντικοῦ ἔχει διπλοῦς τύπους, ἦτοι πρῶτον μὲν μὲ τὰς καταλήξεις **-αις, -αι, -αιεν** καὶ δεύτερον μὲ τὰς καταλήξεις **-ειας, -ειε, -ειαν'** οἱ δεύτεροι δὲ οὔτοι τύποι καλοῦνται **αιολικοὶ** καὶ εἶναι συνηθέστεροι τῶν πρώτων.

Σημ. 2. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται καὶ περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐκτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ῥήματος εἰμί· (λελύκοιμι καὶ) λελυκῶς εἶην.

4. Προστακτική

246. Καταλήξεις τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς τῶν εἰς ω ῥημάτων εἶναι α') εἰς μὲν τὸν ἐνεστώτα ἐνικ. -ε, -έτω—πληθ. -ετε, -έτωσαν ἢ -όντων (δυϊκ. -ετον, -έτων), β') εἰς δὲ τὸν ἀόριστον α' ἐνικ. -ον, άτω—πληθ. -ατε, -άτωσαν ἢ -άντων (δυϊκ. -ατον, -άτων).

Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν τῆς προστακτικῆς τοῦ μὲν ἐνεστώτος εἶναι ϵ , πλὴν τοῦ δευτέρου τύπου γ' πληθ. (-όντων), ὅπου εἶναι σ , τοῦ δὲ ἀορίστου α' εἶναι α , πλὴν τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου (-ον), ὅπου εἶναι σ .

Σημ. Οἱ δευτεροὶ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ντων, εἶναι συνηθέστεροι τῶν πρώτων εἰς -τωσαν.

247. Ἡ προστακτικὴ τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου σχηματίζεται συνήθως περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥ. εἰμί· λέλυκώς ἴσθι, ἔστω κλπ. Μονολεκτικοὶ τύποι μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεργ. ἐνεστώτος εἶναι σπανιώτατοι (λέλυκε, λέλυκέτω—λέλύκετε, λέλυκέτωσαν).

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

Α'—ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ

248. Ἐκ τῶν δύο ὀνοματικῶν τύπων τοῦ ῥήματος τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι κυρίως ῥηματικὸν οὐσιαστικόν, τὸ ὅποιον ὁμως δηλοῖ προσέτι χρόνον καὶ διάθεσιν· λύειν (=νὰ λύη τις), λύεσθαι (=νὰ λύηται τις).

249. Τὸ ἀπαρέμφατον παντὸς χρόνου ἔχει μόνον μίαν κατάληξιν καὶ μόνον του (δὲν παρεμφαίνει, ἦτοι) δὲν δηλοῖ ὠρισμένον ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον, διὰ τοῦτο δὲ ὠνομάσθη ἀπαρέμφατον· βούλομαι γράφειν=θέλω νὰ γράφω, βούλει γράφειν=θέλεις νὰ γράφης, βουλόμεθα γράφειν=θέλομεν νὰ γράφωμεν, οἶεται πλουτεῖν=νομίζει ὅτι πλουτεῖ.

250. Καταλήξεις τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς ἐνεργ. φωνῆς εἶναι α') τοῦ μὲν ἐνεστώτος καὶ τοῦ μέλλοντος -ειν (ἐκ τοῦ -εεν)· λύ-ειν, λύσ-ειν, β') τοῦ δὲ ἀορίστου α' -αι· λῦσ-αι, γ') τοῦ δὲ παρακειμένου -έναι· λέλυκ-έναι.

B'—ΜΕΤΟΧΗ

251. Ἡ *μετοχή* εἶναι κυρίως ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον ὁμως δηλοῖ προσέτι χρόνον καὶ διάθεσιν (ὁ *λύων*=ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος λύει, ὁ *λνόμενος*=ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος λύεται). ὠνομάσθη δὲ οὕτω, διότι *μετέχει* καὶ τῶν παρεπομένων τοῦ ὀνόματος καὶ τῶν παρεπομένων τοῦ ῥήματος.

252. Καταλήξεις τῆς ἐνεργ. μετοχῆς εἶναι α') τοῦ μὲν ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος *-ων, -ουσα, -ον*: ὁ *λύ-ων*, ἡ *λύ-ουσα*, τὸ *λύ-ον*—ὁ *λύσ-ων*, ἡ *λύσ-ουσα*, τὸ *λύσ-ον*, β') τοῦ δὲ ἀορίστου α' *-ᾱς, -ᾱσα, -ᾱν*: ὁ *λύσ-ας*, ἡ *λύσ-ασα*, τὸ *λύσ-αν*, γ') τοῦ δὲ παρακειμένου *-ώς, -υῖα, -ός*: ὁ *λελυκ-ώς*, ἡ *λελυκ-υῖα*, τὸ *λελυκ-ός*.

B'. ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ

253. Τὰ ῥήματα τῆς μέσης φωνῆς εἶναι συνήθως μέσης καὶ παθητικῆς διαθέσεως, ἤτοι μέσα καὶ παθητικά: *λύομαι*=λύω ἑμαυτὸν ἢ λύομαι ὑπὸ ἄλλου.

254. Τὰ μέσα καὶ τὰ παθητικά ῥήματα ἔχουν κοινούς χρόνους τὸν ἐνεστῶτα, τὸν παρατατικόν, τὸν παρακειμένον, τὸν ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν τετελεσμένον μέλλοντα, διαφόρους δὲ τὸν (ἀπλοῦν) μέλλοντα καὶ τὸν ἀόριστον, τὰς αὐτὰς δὲ καταλήξεις εἰς πάντας τοὺς ἄλλους χρόνους πλὴν τοῦ ἀορίστου: *λύομαι, ἐλνόμεν, λέλυμαι, ἐλελύμεν, λελύσομαι, ἄλλὰ λύσομαι—λωθήσομαι, ἐλυσάμεν—ἐλύθη*.

1. ΟΡΙΣΤΙΚΗ

255. *Καταλήξεις τῆς ὀριστικῆς* τῆς μέσης φωνῆς

1) τοῦ ἐνεστῶτος (ἤτοι τοῦ μέσου καὶ τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος) εἶναι ἐν. *-ομαι, -η (ει), -εται*—πλθ. *-όμεθα -εσθε, -ονται* (δ. *-εσθον, -εσθον*) μὲ ἐγκλιτικά φωνήεντα *ο* καὶ *ε*.

2) τοῦ μέλλοντος ἐν γένει (ἤτοι τοῦ μέσου ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου καὶ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος) εἶναι αἱ αὐταὶ μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος: προστίθενται δὲ αὐταὶ

α') πρὸς σχηματισμὸν μὲν τοῦ μέσου ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου μέλλοντος, ἀφοῦ προσληφθῆ ὁ χρονικὸς χαρακτήρ *σ* εἰς τὸ

θέμα· λύσ-ομαι, λελύσ-ομαι—γράψ-ομαι (γράψο-ομαι), γε-γράψ-ομαι·

β') πρὸς σχηματισμὸν δὲ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος, ἀφ' οὗ προσληφθῆ προῶτον τὸ πρόσφυμα *θη* καὶ ἔπειτα ὁ χρονικὸς χαρακτήρ *σ* εἰς τὸ θέμα· λυ-θή-σ-ομαι, παιδευ-θή-σ-ομαι·

3) τοῦ παρατατικοῦ ἐν. -όμεν, -ου, -ετο—πλθ. -όμεθα, -εσθε, -οντο (δ.-εσθον, -έσθην) μὲ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα *ο* καὶ *ε*·

4) τοῦ παρακειμένου ἐν. -μαι, -σαι, -ται—πλ. -μεθα -σθε, -νται (δ.-σθον, -σθον), ἥτοι αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος χωρὶς τὰ ἐγκλιτικὰ *ο* καὶ *ε*·

5) τοῦ ὑπερσυντελικοῦ ἐν.-μην, -σο, -το—πλ.-μεθα, -σθε, -ντο (δ.-σθον, -σθην), ἥτοι αἱ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ τῆς μέσης φωνῆς χωρὶς τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα *ο* καὶ *ε*·

6) τοῦ μέσου ἄοριστου *α'* ἐν.-σάμην, -σω, -σατο—πλ.-σάμεθα, -σασθε, -σαντο (δ.-σασθον, -σάσθην) μὲ χρονικὸν χαρακτήρα *σ* καὶ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν *α*.

Σημ. 1. Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστώτος καὶ μέλλοντος -η (ει) προῆλθεν ἐκ τῆς παλαιότερας καταλήξεως -εσαι, ἀφ' οὗ ἀπεβλήθη τὸ *σ* αὐτῆς καὶ τὸ *ε* καὶ *αι* συνηρέθησαν εἰς *η*. Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἐνικοῦ τοῦ παρατατικοῦ -ου προῆλθεν ἐκ παλαιότερας καταλήξεως -εσο, ἀφ' οὗ ἀπεβλήθη τὸ *σ*, τὸ δὲ *ε* καὶ *ο* συνηρέθησαν εἰς *ου*. Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἐνικοῦ -ω τοῦ μέσου ἄοριστου *α'* προῆλθεν ἐκ παλαιότερας καταλήξεως -ασσο, ἀφ' οὗ ἀπεβλήθη τὸ *σ*, τὸ δὲ *α* καὶ τὸ *ο* συνηρέθησαν εἰς *ω*.

Σημ. 2. Διὰ τοῦ *ει* μόνον γράφεται τὸ β' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τῶν ῥ. βούλομαι, δέομαι, οἶομαι καὶ τοῦ μέλλοντος ὄφομαι τοῦ ῥ. ὄρω (βούλει, δέει, οἶει, ὄψει=θὰ ἴδης).

Σημ. 3. Ὁ χρονικὸς χαρακτήρ ἐν γένει καὶ τὸ πρόσφυμα *θη* τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος διατηρεῖται εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν).

Σημ. 4. Τὸ γ' πλθ. πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τῆς μέσης φωνῆς εἰς μὲν τὰ φωνεντόληκτα ῥήματα σχηματίζεται μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς· (θ. λυ-) *λέλυνται* καὶ *λελυμένοι εἰσι*—*ἐλέλυντο* καὶ *λελυμένοι ἦσαν*, εἰς δὲ τὰ συμφωνόληκτα μόνον περιφρα-

στικῶς (θ. γραφ-) *γεγραμμένοι εἰσί, γεγραμμένοι ἦσαν*—
(θ. ἀγγελ-) *ἠγγελλμένοι εἰσί, ἠγγελλμένοι ἦσαν*.

2. ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

256. *Καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς* τοῦ ἐνεστώτος τῆς μέσης φωνῆς καὶ τοῦ(μέσου) ἀόριστου α' εἶναι ἐν. -*ωμαι, -η, -ηται*—πλ. -*όμεθα, -ησθε, -ωνται* (δυϊκ. -*ησθον, -ησθον*) μὲ ἐγκλιτικά φωνήεντα *ω* καὶ *η*.

Σημ. Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἐνικοῦ *η* προῆλθεν ἐκ παλαιότερας καταλήξεως *ησαι*, ἀφ' οὗ ἀπεβλήθη τὸ *σ*, τὸ δὲ *η* καὶ τὸ *αι* συνηρέθησαν εἰς *η*.

257. Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς, ἥτοι μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥ. *εἰμί· λελυμένος ᾧ, ἦς, ἦ* κλπ.

3. ΕΥΚΤΙΚΗ

258. *Καταλήξεις τῆς εὐκτικῆς* τῆς μέσης φωνῆς εἶναι α') εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν μέλλοντα ἐν γένει ἐνικ. -*οίμην, οιο* ἐκ τοῦ(-*οισο*), -*οιτο*—πλ. -*οίμεθα, -οισθε, -οιντο* (δ. -*οισθον, -οισθην*).

Ἐγκλιτικά φωνήεντα τῆς εὐκτικῆς τῆς μέσης φωνῆς εἶναι *οι* εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν μέλλοντα ἐν γένει καὶ *αι* εἰς τὸν μέσον ἀόριστον α' μὲ χρονικὸν χαρακτῆρα *σ* (σαίμην, σαιο, σαιτο κλπ.).

259. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς, δηλαδὴ μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐκτικὴν τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥ. *εἰμί· λελυμένος εἶην*.

4. ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

260. *Καταλήξεις τῆς προστακτικῆς* τῆς μέσης φωνῆς εἶναι α') εἰς τὸν ἐνεστώτα ἐν. -*ου, -έσθω*—πλ. -*εσθε, -έσθωσαν* ἢ -*έσθων* (δ. -*εσθον, -έσθων*), β') εἰς τὸν μέσον ἀόριστον α' ἐν. -*αι, -άσθω*—πλ. -*ασθε, -άσθωσαν* ἢ -*άσθων* (δ. -*ασθον, -άσθων*), γ') εἰς τὸν παρακείμενον ἐν. -*σο, -σθω*—πλ. -*σθε, -σθωσαν* ἢ -*σθων* (δ. -*σθον, -σθων*).

Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν τῆς προστακτικῆς τῆς μέσης φωνῆς τοῦ μὲν ἔνεστῶτος εἶναι τὸ *ε*, τοῦ δὲ ἀορίστου *α'* τὸ *α*, ὁ δὲ παρακειμένος δὲν ἔχει ἐγκλιτικὸν φωνῆεν εἰς τὴν προστακτικὴν, ὅπως καὶ εἰς τὴν ὀριστικὴν.

Σημ. 1. Ἡ κατάληξις *-ου* προῆλθεν ἐκ τῆς καταλήξεως *-εσο* δι' ἀποβολῆς τοῦ *σ* καὶ συναιρέσεως τοῦ *ε* καὶ *ο* εἰς *ου*.

Σημ. 2. Ἡ προστακτικὴ τοῦ μέσου παρακειμένου σχηματίζεται καὶ περιφραστικῶς μετὰ τὴν μετοχὴν του καὶ τὴν προστακτικὴν τοῦ ἔνεστῶτος τοῦ ῥ. *εἰμί· λελυμένος ἴσθι, λελυμένος ἔστω* κλπ.

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

Α'. ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ

261. **Καταλήξεις τοῦ ἀπαρεμφάτου** τῆς μέσης φωνῆς εἶναι εἰς μὲν τὸν ἔνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα ἐν γένει *-εσθαι* (θ. λυ-, ἔνεστῶς *λύ-εσθαι*, μέσος μέλλον *λύσ-εσθαι*, τετ. μέλλον *λελύσ-εσθαι*, παθ. μέλλον *λυθήσ-εσθαι*), εἰς δὲ τὸν μέσον ἀόριστον *α' -ασθαι* (*λύσ-ασθαι*) καὶ εἰς τὸν παρακειμένον *-σθαι* (*λελύ-σθαι*).

262. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ παρακειμένου τῆς μέσης φωνῆς, ὅπως καὶ τοῦ παρακειμένου τῆς ἐνεργητικῆς, τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν παραλήγουσαν· (*πεπαιδεῦ-σθαι*) (ὅπως *πεπαιδευκέναι*).

Β'. ΜΕΤΟΧΗ

263. **Καταλήξεις τῆς μετοχῆς** τῆς μέσης φωνῆς εἶναι *α')* εἰς τὸν ἔνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα ἐν γένει *-όμενος, -ομένη, -όμενον*· (θ. λυ-) ἔνεστῶς *λυ-όμενος, λυ-ομένη, λυ-όμενον*, μέσος μέλλον *λυσ-όμενος*, παθ. μέλλον *λυθήσ-όμενος*·

β') εἰς τὸν μέσον ἀόριστον *α' -άμενος, -αμένη, -άμενον*· *λυσ-άμενος, λυσ-αμένη, λυσ-άμενον*·

γ') εἰς τὸν παρακειμένον *-μένος, -μένη, -μένον*· *λελυ-μένος, λυλυ-μένη, λελυ-μένον*.

5. ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α'

264. **Καταλήξεις του παθητικού αορίστου α'** είναι

α') εις τὴν **δοριστικὴν** -ν, -ς, —μεν, -τε, -σαν, (-τον, -την), προστίθενται δὲ αὐταὶ εἰς τὸ θέμα, ἀφ' οὗ προσληφθῆ εἰς αὐτὸ τὸ πρόσφυμα **θη**, οὕτω δὲ προκύπτουν αἱ καταλήξεις -**θην**, -**θης**, -**θη**—**θημεν**, -**θητε**, -**θησαν** (-**θητον**, -**θήτην**).

β') εἰς τὴν **ὑποτακτικὴν** αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς, αἱ ὁποῖαι μετὰ τοῦ προσφύματος **θη** συναίρουσιν εἰς -**θῶ**, -**θῆς**, -**θῆ**—**θῶμεν**, -**θῆτε**, -**θῶσι** (-**θῆτον**, -**θῆτον**).

γ') εἰς τὴν **εὐκτικὴν** -**ίην**, -**ίης**, -**ίη**—**ίημεν** ἢ -**ιμεν**, -**ίητε** ἢ -**ιτε**, -**ίησαν** ἢ -**ιεν** (-**ίητον** -**ιτον**, -**ιήτην** -**ίτην**), αἱ ὁποῖαι ὡσαύτως συναίρουσιν μετὰ τὸ πρόσφυμα **θη**, ἀφ' οὗ τὸ **η** αὐτοῦ συσταλῆ εἰς **ε'** οὕτω δὲ προκύπτουν αἱ καταλήξεις -**θείην**, -**θείης**, -**θείη**—**θείημεν** (-ῆ **θείμεν**), -**θείητε** (ῆ -**θείτε**), -**θείησαν** (ῆ -**θείεν**) (-**θείητον** ἢ -**θεῖον**, -**θειήτην** ἢ -**θείτην**).

δ') εἰς τὴν **προστακτικὴν** -**τι**, -**τω**—**τε**, -**τῶσαν** ἢ -**ντων** (-**τον**, -**των**), αἱ ὁποῖαι μετὰ τοῦ προσφύματος **θη** ἐνοῦνται εἰς -**θητι**, -**θήτω**—**θητε**, -**θήτωσαν** ἢ -**θέντων** (-**θητον**, -**θήτων**).

ε') εἰς τὴν **ἀπαρέμφατον** -**έναι**, τῆς ὁποῖας τὸ **ε** συναίρεται μετὰ τοῦ προηγουμένου **η** τοῦ προσφύματος **θη** καὶ οὕτω προκύπτει ἡ κατάληξις -**θῆναι**.

ς) εἰς τὴν **μετοχὴν** -**ντις**, -**ντια**, -**ντ**, αἵτινες μετὰ τὸ πρόσφυμα (τὸ ὁποῖον καὶ ἐδῶ συστέλλεται εἰς **θε**) ἐνοῦνται καὶ οὕτως ἀποτελοῦνται καταλήξεις -**θείς**, -**θεῖσα**, -**θῆν** (ἐκ τοῦ **θε**-**ντις**, **θε**-**ντια**, **θε**-**ντ**).

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω τοῦ προσφύματος **θη** τὸ **η** συστέλλεται εἰς **ε**, ὅταν μετ' αὐτὸ ἀκολουθῆ **ν(τ)**: **λυθε-ίην**, **λυθέ-ντων**.

6. ΔΕΥΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Α'—Ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἄοριστος ᾖ'

265. Ὅπως εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλῶσσαν ὁ ἐνεργ. ἄοριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζεται ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτηρισμοῦ **σ** (**ἔφωνα**, **ἔλαβα**, **ἔμαθα** κλπ.), οὕτω καὶ εἰς τὴν

ἀρχαίαν ὁ ἔνεργ. ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζεται ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος *σ* καὶ ἄνευ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος *α* (λείπω) ἔλιπον, (φεύγω) ἔφυγον.

266. Ὁ ἔνεργ. ἀόριστος, ὁ ὁποῖος σχηματίζεται ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος *σ* καὶ χωρὶς τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν *α*, λέγεται *ἐνεργητικὸς ἀόριστος β'*.

267. Καταλήξεις τοῦ ἔνεργ. ἀόριστου β' εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν εἶναι αἱ τοῦ ἔνεργ. παρατατικοῦ· ἔλιπ-ον, ἔλιπ-ες, ἔλιπ-ε, ἔλιπ-ομεν κλπ. εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις εἶναι αἱ τοῦ ἔνεργ. ἐνεστώτος· ὑποτ. λῖπ-ω, λῖπ-ης, λιπ-η κλπ. εὐκτ. λῖπ-αιμι, λῖπ-οις, λῖπ-οι κλπ. προστ. λῖπ-ε, λιπ-έτω κλπ. ἀπαρ. λιπ-εῖν, μετοχ. λιπ-ὼν, λιπ-οῦσα, λιπ-όν.

Σημ. 1. Τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἔνεργ. ἀόριστου β' τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως· μαθεῖν, μαθῶν.

Σημ. 2. Τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τῶν ἀορίστων β' ἦλθον, εἶπον, εἶδον, ἠῦρον καὶ ἔλαβον (τῶν ῥ. ἔρχομαι, λέγω, ὄρω, εὐρίσκω, λαμβάνω), ὅταν εἶναι ἀπλοῦν, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· ἐλθέ, εἰπέ, ἰδέ, εὐρέ, λαβέ, ἀλλὰ ἄπελθε, πρόειπε, παρόλαβε.

268. Καὶ ὁ μέσος ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων εἶναι δεύτερος, ἦτοι σχηματίζεται ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος *σ* καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος *α*· ἐτραπόμην τοῦ ῥ. τρέπομαι, ἠγαγόμην τοῦ ῥ. ἄγομαι.

269. Καταλήξεις τοῦ μέσου ἀόριστου β' εἶναι εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν αἱ τοῦ μέσου παρατατικοῦ (τρέπομαι· ἐτραπ-όμεν, ἐτράπ-ον, ἐτράπ-ετο, ἐτραπ-όμεθα κλπ.), εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις αἱ τοῦ μέσου ἐνεστώτος· ὑποτ. τράπ-ωμαι, -η, -ηται κλπ. εὐκτ. τραπ-οίμην, -οιο, -οιτο κλπ. προστ. τραπ-οῦ, -έσθω κλπ. ἀπαρ. τραπ-έσθαι, μετοχ. τραπ-όμενος, -ομένη, -όμενον.

Σημ. 1. Τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ μέσου ἀόριστου β' τῆς προστακτικῆς, ἐὰν μὲν εἶναι πολυσύλλαβον (εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον), τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν καὶ περισπᾶται (τραποῦ, ἀποτραποῦ-λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ), ἐὰν δὲ εἶναι μονοσύλλαβον, ἀναβιβάζει τὸν τόνον, ὡσάκις συντίθεται μὲ πρόθεσιν δισύλλαβον, ἢ ὁποῖα ὁμως δὲν ἔπαθεν ἐκθλιψιν· (ἐσχόμην) σχοῦ-παράσχον τοῦ ῥ. ἔχομαι, (ἐσπόμην) σποῦ-ἐπίσπον τοῦ

ῥ. ἔπομαι, ἀλλὰ ἐνσχοῦ καὶ ἐνθοῦ καὶ ἀφοῦ (τῶν ῥ. ἐνέχομαι, ἐντίθεμαι καὶ ἀφίεμαι).

Σημ. 2. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ μέσου ἀορίστου β', εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον, τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (τρέπεσθαι) τραπέσθαι, ἀποτραπέσθαι—(ἄγεσθαι) ἀγαγέσθαι, προαγαγέσθαι.

Β'—Παθητικὸς ἀόριστος θ' καὶ παθητικὸς μέλλων θ'

270. Ὅπως εἰς τὴν ὀμιλουμένην γλῶσσαν ὁ παθητ. ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζεται ἄνευ τοῦ θ (ὡς ἐκόπηκα, ἐγράφηκα—ἐν ᾧ ἐδέχθηκα, ἐκρούθηκα), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν ὁ παθητ. ἀόριστος καὶ ὁ παθητ. μέλλων πολλῶν ῥημάτων σχηματίζεται ἄνευ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη· ἐκόπην (τοῦ ῥ. κόπτομαι), ἐγράφην (τοῦ ῥ. γράφομαι). Ὁ τοιοῦτος παθ. ἀόριστος ἢ παθητ. μέλλων, ὁ ὁποῖος σχηματίζεται ἄνευ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη, λέγεται παθητικὸς ἀόριστος ἢ παθητικὸς μέλλων β'.

271. Ὁ παθητικὸς μέλλων β' κλίνεται ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ παθητ. μέλλων α', ὀριστ. γραφήσ-ομαι, γραφήσ-η κλπ. εὐκτ. γραφήσ-οίμην, γραφήσ-οιο κλπ. ἀπαρ. γραφήσ-εσθαι, μετοχ. γραφήσ-όμενος.

272. Ὁ παθ. ἀόριστος β' κλίνεται ὅπως καὶ ὁ παθ. ἀόριστος α', μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι εἰς τὸ β' ἐνίκον πρόσωπον τῆς προστακτικῆς λήγει εἰς θι (ἀντὶ τι)· ὀριστ. ἐφάν-ην, ἐφάν-ης, ἐφάν-η κλπ. ὑποτ. φαν-ῶ, φαν-ῆς, φαν-ῆ κλπ. εὐκ. φαν-είην, φαν-είης, φαν-είη κλπ. προστ. φάν-ηθι, φαν-ήτω κλπ. ἀπαρ. φαν-ῆναι, μετοχὴ φαν-είς, φαν-εῖσα, φαν-έν.

273. Εἰς τὸν παθητ. ἀόριστον β' τῶν ῥημάτων πλέκω, κλέπτω καὶ τρέπω καὶ εἰς τὸν παθ. ἀόριστον β' καὶ τὸν παθ. μέλλοντα β' τῶν ῥημάτων τρέφω καὶ στρέφω τὸ ε τοῦ θέματος ἔχει τραπιῆ εἰς α· ἐπλάκην, ἐκλάπην, ἐτρέαπην, ἐτρέαφην—τραφήσομαι, ἐστρέαφην—στραφήσομαι.

274. Τὸ η τοῦ θέματος τῶν ῥημάτων σήπομαι, τήκομαι καὶ ἐκπλήττομαι ἢ καταπλήττομαι (θ. πληγ-) εἰς τὸν παθητ. ἀόριστον β' καὶ παθητ. μέλλοντα β' ἐβραχύνθη εἰς ἄ· ἐσάπην—σαπήσομαι, ἐτάκην—τακήσομαι, ἐξεπλάγην—ἐκπλαγήσομαι, κατεπλάγην—καταπλαγήσομαι, (ἀλλ' ἐπλήγην—πληγήσομαι).

Γ'—'Ένεργητ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος β'

275. Ὁ ἐνεργ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζεται ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος κ ἢ ἄνευ τροπῆς τοῦ ἀφώνου ψιλοῦ ἢ μέσου χαρακτήρος εἰς δασύ (διαφθείρω) *διέφθορα, διεφθόρευι*—(λείπω) *λέλοιπα, ἐλελοίπειν*—(κράζω) *κέκραγα, ἐκεκράγειν*.

Ὁ τοιοῦτος παρακείμενος λέγεται ἐνεργ. παρακείμενος β' καὶ ὁ τοιοῦτος ὑπερσυντέλικος λέγεται ἐνεργ. ὑπερσυντέλικος β', κλίνονται δὲ ἀκριβῶς, ὅπως ὁ ἐνεργ. παρακείμενος α' καὶ ὁ ἐνεργ. ὑπερσυντέλικος α'. Κανονικῶς δὲ εἰς τούτους α') τὸ μὲν ε τοῦ θέματος ἔχει τροπῆ εἰς ο' (τρέφω) *τέτροφα, ἐτετρόφειν*—(λείπω) *λέλοιπα, ἐλελοίπειν*—(εἴκω) *ἔοικα, ἐόζειν*, β') τὸ δὲ ἄ ἔχει ἑκταθῆ εἰς η' (ἢ κατόπιν ρ εἰς ᾱ): (φοίνομαι θ. φῶν) *πέφηνα, ἐπεφήρειν*, (κράζω θ. κῶγ-) *κέκραγα, ἐκεκράγειν*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΡΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΙΣ Ω

276. Τὸ θέμα τῶν διαφόρων χρόνων τῶν ῥημάτων τῆς συζυγίας τῶν εἰς ω κατὰ τὸ πλείστον προέρχεται α') ἐκ μεταβολῆς τῶν φθόγγων αὐτοῦ: (θ πλεκ-) ἐνεστῶς *πλέκ-ομαι*, παθ. ὀριστος β' *ἔ-πλόκ-ην* (θ. πλακ-)—(θ. φυγ-) ἐνεστῶς *φεύγ-ω*, ἐνεργ. ὀριστος β' *ἔ-φυγ-ον* (θ. φυγ-)—(θ. λειπ-) ἐνεστῶς *λείπ-ω*, ἐνεργ. ὀριστος β' *ἔ-λιπ-ον* (θ. λιπ-), παρακ. β' *λέ-λοιπ-α* (θ. λοιπ-) καὶ β') ἐκ προσθήκης διαφόρων προσφωμάτων ἢ αὐτῶν τῶν χρονικῶν καταλήξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ
ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ἐνεστῶς καὶ παρατατικὸς

277. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν ἀφω-νολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται ὀλίγων μὲν ἐκ τοῦ ῥημα-

τικοῦ θέματος ἀπλοῦ (ὡς *πλέκ-ω*, *λέγ-ω*), πολλῶν δὲ ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος

α') διὰ προσλήψεως εἰς αὐτὸ τοῦ προσφύματος *τ*· τοῦτο προσλαμβάνουν τὰ ῥηματικὰ θέματα μὲ χαρακτηριστῆρα χειλικόν (*π*, *β*, *φ*), τὸ δὲ *β* ἢ *φ* πρὸ τοῦ *τ* τρέπεται εἰς *π*· θ. ἀστραπ- (πβ. ἀστραπή) *ἀστράπ-τ-ω*, *ἠστραπ-τ-ον-θ*. βλαβ- (πβ. βλάβ-η) *βλάτ-τ-ω*, *ἔβλαπ-τ-ον-θ*. ῥαφ- (πβ. ῥαφ-ή) *ῥάπ-τ-ω*, *ἔραπ-τ-ον*·

β') διὰ τῆς προσλήψεως εἰς αὐτὸ τοῦ προσφύματος *ι*· τοῦτο προσλαμβάνουν

1) ῥηματικὰ θέματα μὲ χαρακτηριστῆρα οὐρανικόν (*κ*, *γ*, *χ*), ὁ ὁποῖος μὲ τὸ πρόσφυμα *ι* συνήθως ἐνοῦται εἰς *τι* ἢ *σι*· *κηρύττω* (κηρύσσω) ἐκ τοῦ *κηρύκ-ι-ω*, *τάττω* (τάσσω) ἐκ τοῦ *τάγ-ι-ω*, *ταράττω* (ταράσσω) ἐκ τοῦ *ταράγ-ι-ω*, ἀλλὰ ἀσπάζω ἐκ τοῦ *ἀσπάγ-ι-ω*, *σαλπίζω* ἐκ τοῦ *σαλίγγ-ι-ω*·

2) ῥηματικὰ θέματα μὲ χαρακτηριστῆρα ὀδοντικόν (*τ*, *δ*, *θ*)· ἐκ τούτων τὸ μὲν *τ* ἢ *θ* μὲ τὸ πρόσφυμα *ι* ἐνοῦται συνήθως εἰς *σι* ἢ *τι*, τὸ δὲ *δ* συνήθως εἰς *ξι*· *πυρέσσω* ἢ *πυρέττω* ἐκ τοῦ *πυρέτ-ι-ω* (πβ. πυρετ-ός)—*πλάσσω* ἢ *πλάττω* ἐκ τοῦ *πλάθ-ι-ω* (πβ. κοροπλάθ-ος)—*παίζω* ἐκ τοῦ *παιθ-ι-ω*—*ερίζω* ἐκ τοῦ *ερίθ-ι-ω*·

2. Μέλλον ενεργητικὸς καὶ μέσος καὶ ἀόριστος α'

ἐνεργητικὸς καὶ μέσος

278. Εἰς τὸν ἐνεργ. καὶ μέσον μέλλοντα καὶ εἰς τὸν ἐνεργ. καὶ μέσον ἀόριστον α' ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος τῶν ἀφωονολήκτων ῥημάτων

α') ὁ μὲν οὐρανικὸς (*κ*, *γ*, *χ*) ἐνοῦται μὲ τὸν χρονικὸν χαρακτηριστῆρα *σ* εἰς *ξι*· *ἀλέξω* (ἐκ τοῦ πλέκ-σω), *ἔπλεξα* τοῦ ῥ. *πλέκω*—*τάξω* (ἐκ τοῦ τάγ-σω), *ἔταξα*, *ἔταξάμην* τοῦ ῥ. *τάττω*—*ταράξω*, *ἔτάραξα* τοῦ ῥ. *ταράττω*·

β') ὁ δὲ χειλικὸς (*π*, *β*, *φ*) ἐνοῦται μὲ τὸν χρονικὸν χαρακτηριστῆρα *σ* εἰς *ψ*· *κόψω* (ἐκ τοῦ κόπ-σω), *ἔκοψα* τοῦ ῥ. *κόπτω*—*βλάψω* (ἐκ τοῦ βλάβ-σω), *ἔβλαψα* τοῦ ῥ. *βλάπτω*—*γράψω* (ἐκ τοῦ γράφ-σω), *ἔγραψα* τοῦ ῥ. *γράφω*·

γ') ὁ δὲ ὀδοντικὸς (*τ*, *δ*, *θ*) πρὸ τοῦ χρονικοῦ χαρακτηριστῆρος *σ* ἀποβάλλεται· *ἄσομαι* (ἐκ τοῦ ἄδ-σομαι), *ἤσα* (ἐκ τοῦ

ἦδ-σα) τοῦ ῥ. ἄδω-πέισω (ἐκ τοῦ πείθ-σω), ἔπεισα τοῦ ῥ. πείθω-ἐκομισάμην (ἐκ τοῦ ἐκομιδ-σάμην) τοῦ ῥ. κομίζομαι-σπείσω (ἐκ τοῦ σπένδ-σω), ἔσπεισα τοῦ ῥ. σπένδω-πέισομαι (ἐκ τοῦ πείθ-σομαι) τοῦ ῥ. πείθομαι καὶ πείσομαι (ἐκ τοῦ πένθ-σομαι) τοῦ ῥ. πάσχω.

279. Τῶν εἰς -ίξω ῥημάτων, ὅσα εἶναι ὑπερδισύλλαβα καὶ ἔχουν εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα χαρακτῆρα **δ**, ὁ μὲν ἐνεργ. μέλλων σχηματίζεται εἰς -ιῶ, ὁ δὲ μέσος εἰς -ιοῦμαι, ἦτοι ὁ ἐνεργ. καὶ ὁ μέσος μέλλων αὐτῶν σχηματίζεται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα εἰς -έω· κομίζω (θ. κομιδ-), ἐνεργ. μέλλων κομιῶ, κομιεῖς, κομιεῖ κλπ., μέσος μέλλων κομοῦμαι, κομιεῖ, κομιεῖται κλπ. Ὅμοίως δὲ σχηματίζεται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα εἰς -άω ὁ μέλλων τοῦ ἐξετάξω καὶ τοῦ (ἀνα-, κατα-, δια-) βιβάζω· ἐξετῶ, ἐξετᾶς, ἐξετᾶ κλπ. ἀναβιβῶ, ἀναβιβᾶς, ἀναβιβᾶ κλπ.

3. Ἐνεργ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

280. Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων,

α') ὅσων τὸ ῥηματικὸν θέμα ἔχει χαρακτῆρα ὀδοντικόν (τ, θ, θ), ὁ ἐνεργ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος σχηματίζεται μὲ χαρακτῆρα **κ**, πρὸ τοῦ ὁποῖου τὸ ὀδοντικὸν ἀποβάλλεται· κεκόμικα (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-κα), ἐκεκομίκειν τοῦ ῥ. κομίζω-πέπεικα (ἐκ τοῦ πέπειθ-κα), ἐπεπέκειν τοῦ ῥ. πείθω·

β') ὅσων τὸ ῥηματικὸν θέμα ἔχει χαρακτῆρα οὐρανικόν (κ, γ, χ) ἢ χειλικόν (π, β, φ), ὁ ἐνεργ. παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος α' σχηματίζεται μὲ τροπὴν εἰς δασύ τοῦ χαρακτῆρος, ἐὰν οὗτος δὲν εἶναι δασύς· πεφύλαχ-α, ἐπεφυλάχ-ειν (θ. φυλακ-) τοῦ ῥ. φυλάττω-τέταχ-α, ἐτετάχ-ειν (θ. τάχ-) τοῦ ῥ. τάττω-ἐκέκοφ-α, ἐκεκόφ-ειν (θ. κοφ-) τοῦ ῥ. κόπτω-τέτριφ-α, ἐτετρίφ-ειν (θ. τριβ-) τοῦ ῥ. τρίβω.

4. Μέλλων καὶ ἀόριστος παθητικός

281. Πρὸ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη τοῦ παθητ. μέλλοντος καὶ ἀορίστου ὁ χαρακτῆρ τοῦ θέματος τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων,

α') ἂν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον οὐρανικὸν ἢ χειλικὸν (κ, γ, π, β),

τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δασύ (ἤτοι εἰς χ ἢ φ): (θ. κηρυκ-) *κηρυχ-θήσομαι*, *ἐκηρύχ-θην* τοῦ ρ . *κηρύττομαι*, (θ. ἀγ-) *ἀγ-θήσομαι*, *ἤγ-θην* τοῦ ρ . *ἄγομαι*, (θ. πεμπ-) *πεμφ-θήσομαι*, *ἐπέμφ-θην* τοῦ ρ . *πέμπομαι*, (θ. τριβ-) *τριφ-θήσομαι*, *ἐτρίφ-θην* τοῦ ρ . *τρίβομαι*

β') ἐὰν εἶναι ὀδοντικόν (τ , δ , θ), τρέπεται εἰς σ : (θ. κομιδ-) *κομισ-θήσομαι*, *ἐκομίσ-θην* τοῦ ρ . *κομίζομαι*, (πειθ-) *πεισ-θήσομαι*, *ἐπείσ-θην* τοῦ ρ . *πείθομαι*.

5. Παρακειμένος καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς μέσης φωνῆς

282. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων τύπων τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τῆς μέσης φωνῆς τῶν ἀφωλονήκτων ῥημάτων συμβαίνουν τὰ ἐξῆς πάθη τῶν καταλήξεων καὶ τοῦ χαρακτήρος τοῦ θέματος, ἤτοι

α') τὸ σ τῶν καταλήξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ *σθ* (ὡς *σθε*, *σθω* κλπ.), μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποβάλλεται: *γέγραφ-θε* (ἐκ τοῦ *γέγραφ-σθε*), *τετράραχ-θαι* (ἐκ τοῦ *τετράραχ-σθαι*):

β') ὁ ἄφωνος χαρακτήρ, ὅταν ἀκολουθῇ μ , 1) ἐὰν μὲν εἶναι οὐρανικὸν κ ἢ χ , τρέπεται πρὸς τοῦ μ εἰς γ : *πέπλεκ-μαι* (ἐκ τοῦ *πέπλεκ-μαι*) τοῦ ρ . *πλέκομαι*, *τετάραγ-μαι* (ἐκ τοῦ *τετάραχ-μαι*) τοῦ ρ . *ταράττομαι*: 2) ἐὰν δὲ εἶναι χειλικὸν (π , β , φ), τρέπεται πρὸς τοῦ μ εἰς μ , ἤτοι ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό: *κέκομ-μαι* (ἐκ τοῦ *κέκοπ-μαι*) τοῦ ρ . *κόπτομαι*, *γέγραμ-μαι* (ἐκ τοῦ *γέγραφ-μαι*) τοῦ ρ . *γράφομαι*: 3) ἐὰν δὲ εἶναι ὀδοντικὸν (τ , δ , θ), τρέπεται πρὸς τοῦ μ εἰς σ : *κεκόμισ-μαι* (ἐκ τοῦ *κεκόμιδ-μαι*) τοῦ ρ . *κομίζομαι*, *πέπεισ-μαι* (ἐκ τοῦ *πέπειθ-μαι*) τοῦ ρ . *πείθομαι*

γ') ὁ ἄφωνος χαρακτήρ, ὅταν ἀκολουθῇ τ ἢ ϑ (ἐκ τοῦ *σθ* προελθόν), 1) ἐὰν εἶναι οὐρανικὸν (κ , γ , χ) ἢ χειλικὸν (π , β , φ), τρέπεται εἰς ὁμόπνον πρὸς τὸ τ ἢ τὸ ϑ : (θ. ταγ-) *τέτακ-ται* (ἐκ τοῦ *τέταγ-ται*), *τετάραχ-θαι* (ἐκ τοῦ *τέταγ-σθαι*) τοῦ ρ . *τάττομαι*, *τέτριφ-θε* (ἐκ τοῦ *τέτριβ-σθε*) τοῦ ρ . *τρίβομαι*: 2) ἐὰν εἶναι ὀδοντικὸν (τ , δ , θ), τρέπεται εἰς σ : *κεκόμισ-ται* (ἐκ τοῦ *κεκόμιδ-ται*), *κεκόμισ-θε* (ἐκ τοῦ *κεκόμιδ-θε*), *πέπεισ-ται* (ἐκ τοῦ *πέπειθ-ται*), *πέπεισ-θε* (ἐκ τοῦ *πέπειθ-θε*, *πέπειθ-σθε*).

283. Τῶν ῥημάτων *τρέπω, τρέφω* καὶ *στρέφω* τὸ ε τοῦ θέματος εἰς τὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον τῆς μέσης φωνῆς ἔχει τραπή εἰς α· *τέτραμμαι, τέθραμμαι, ἔστραμμαι*.

**Παραδείγματα σχηματισμοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντε-
λικου μέσης φωνῆς ἀφωλονήκτων ῥημάτων**

Ὅριστικὴ   Προστακτικὴ Ἀπαρέμφατον   Μετοχὴ

Παρακείμενος Ὑπερσυντέλικος

<i>τέταγμαi</i>	<i>ἐτετάγμαην</i>	—	<i>τετάχθαι</i>	<i>τεταγμένος</i>
<i>τέταξαι</i>	<i>ἐτέταξο</i>	<i>τέταξο</i>		<i>τεταγμένη</i>
<i>τέτακται</i>	<i>ἐτέτακτο</i>	<i>τετάχθω</i>		<i>τεταγμένον</i>
<i>τετάγμαθα</i>	<i>ἐτετάγμαθα</i>	—		
<i>τέταχθε</i>	<i>ἐτέταχθε</i>	<i>τέταχθε</i>		
<i>τεταγμένοι</i>	<i>τεταγμένοι</i>	<i>τετάχθωσαν</i>		
<i>εἰσὶ</i>	<i>ἦσαν</i>	<i>ἢ τετάχθων</i>		
<i>τέτριμμαi</i>	<i>ἐτετριμμαην</i>			
<i>τέτριψαι</i>	<i>ἐτέτριψο</i>	<i>τέτριψο</i>	<i>τετριφθαι</i>	<i>τετριμμένος</i>
<i>τέτριπται</i>	<i>ἐτέτριπτο</i>	<i>τετριφθω</i>		<i>τετριμμένη</i>
<i>τετριμμαθα</i>	<i>ἐτετριμμαθα</i>	—		<i>τετριμμένον</i>
<i>τέτριψθε</i>	<i>ἐτέτριψθε</i>	<i>τέτριψθε</i>		
<i>τετριμμένοι</i>	<i>τετριμμένοι</i>	<i>τετριφθωσαν</i>		
<i>εἰσὶ</i>	<i>ἦσαν</i>	<i>ἢ τετριφθων</i>		
<i>πέπλασμαi</i>	<i>ἐπεπλάσμαην</i>			
<i>πέπλασαι</i>	<i>ἐπέπλασο</i>	<i>πέπλασο</i>	<i>πεπλάσθαι</i>	<i>πεπλασμένος</i>
<i>πέπλασται</i>	<i>ἐπέπλαστο</i>	<i>πεπλάσθω</i>		<i>πεπλασμένη</i>
<i>πεπλάσμεθα</i>	<i>ἐπεπλάσμεθα</i>	—		<i>πεπλασμένον</i>
<i>πέπλασθε</i>	<i>ἐπέπλασθε</i>	<i>πέπλασθε</i>		
<i>πεπλασμένοι</i>	<i>πεπλασμένοι</i>	<i>πεπλάσθωσαν</i>		
<i>εἰσὶ</i>	<i>ἦσαν</i>	<i>ἢ πεπλάσθων</i>		

Σημ. Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ σχηματίζονται περιφραστικῶς, ἢ δὲ προστακτικὴ καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς, ὅπως καὶ τῶν ἄλλων ῥημάτων.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΥΓΡΟΛΗΚΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ἐνεστῶς καὶ παρατατικὸς

284. Ὀλίγα ἐκ τῶν ὑγρολήκτων καὶ τῶν ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἀμεταβλήτου (*φέρ-ω, ἐθέλ-ω, τρέμ-ω, μέν-ω, πέν-ομαι*), τὰ πλεῖστα δὲ σχηματίζουν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἀφ' οὗ τοῦτο προσλάβη τὸ πρόσφω, α j. Μετὰ δὲ τὴν πρόσληψιν τοῦ προσφύματος τούτου,

α') ἂν ὁ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος εἶναι λ, τὸ j ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό· ἀγγέλλω ἐκ τοῦ ἀγγέλ-jω, σφάλλω ἐκ τοῦ σφάλ-jω, βάλλω ἐκ τοῦ βάλ-jω, ποικίλλω ἐκ τοῦ ποι-κίλ-jω·

β') ἂν ὁ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος εἶναι ν ἢ ρ μὲ α πρὸ αὐτοῦ, τότε τὸ j μετατίθεται πρὸ τοῦ ν ἢ τοῦ ρ καὶ ἐνούμενον μὲ τὸ α ἀποτελεῖ δίφθογγον αἰ· φαίνω ἐκ τοῦ φάν-jω (θ. φαν-), χαίρω ἐκ τοῦ χάρ-jω (θ. χαρ-), καθάιρω ἐκ τοῦ καθάρ-jω (θ. καθαρ-).

γ') ἂν ὁ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος εἶναι ν ἢ ρ μὲ ε πρὸ αὐτοῦ ἢ ἰ ἢ ῦ (οὐχὶ δὲ α), τότε τὸ j ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ ν ἢ τὸ ρ, μετὰ δὲ τὴν ἀφομοίωσιν τὸ διπλοῦν ν ἢ ρ ἀπλοποιοῖται καὶ τὸ προηγούμενον φωνῆεν ἐκτείνεται (τὸ ε εἰς εἰ, τὸ ἰ εἰς ἰ καὶ τὸ ῦ εἰς ῦ· (θ. κτεν-, κτέν-jω, κτέν-νω), κτείνω—(θ. κρίν-, κρίν-jω, κρίν-νω), κτείνω—(θ. ἀμῖν-, ἀμύν-jω, ἀμύν-νω), ἀμύνω—(θ. σπερ-, σπέρ-jω, σπέρ-ρω), σπερίζω—(θ. οἰκτίρ-, οἰκτίρ-jω, οἰκτίρ-ρω), οἰκτίζω—(θ. σῦρ-, σύρ-jω, σύρ-ρω), σῶω.

2. Μέλλων ἐνεργητικὸς καὶ μέσος

285. Ὁ ἐνεργ. καὶ ὁ μέσος μέλλων τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται εἰς -ῶ, -οῦμαι, ἤτοι κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα εἰς -έω· βαλῶ, σπερῶ, φανῶ, φανσοῦμαι (ἐξ ἀρχικῶν τύπων βαλ-έσω, σπερ-έσω κλπ.).

Παράδειγμα κλίσεως ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου μέλλοντος
ὕγρολῆκτων καὶ ἐνρινολῆκτων ῥημάτων

	Ὅριστικῇ	Εὐκτικῇ	Ἀπαρέμ.	Μετοχῇ
Ἐν.	φαν-ᾧ	φαν-οἴμι ἢ φαν-οίην	φαν-εἶν	φαν-ᾠν
	φαν-εἶς	φαν-οἶς ἢ φαν-οίης		φαν-οῦσα
	φαν-εἶ	φαν-οἶ ἢ φαν-οίη		φαν-οῦν
Πλ.	φαν-οῦμεν	φαν-οἴμεν		
	φαν-εἶτε	φαν-οἴτε		
	φαν-οῦσι	φαν-οἴεν		
Ἐν.	φαν-οῦμαι	φαν-οίμην	φαν-εἶσθαι	φαν-οῦμενος
	φαν-ῆ(εἶ)	φαν-οἶο		φαν-ουμένη
	φαν-εἶται	φαν-οἶτο		φαν-οῦμενον
Πλ.	φαν-οῦμεθα	φαν-οίμεθα		
	φαν-εἶσθε	φαν-οἶσθε		
	φαν-οἶνται	φαν-οἶντο		

3. Ἄοριστος α' ἐνεργητικῶς καὶ μέσος

286. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος ἀόριστος α' τῶν ὑγρολῆκτων ῥημάτων σχηματίζεται, ἀφ' οὗ προσληφθοῦν εἰς τὸ θέμα αἰ καταλήξεις *-σα, -σας, -σε* κλπ. *-σάμην, -σω, -σατο* κλπ.

Ἄλλ' ὁ χρονικὸς χαρακτήρ *σ* ἀφομοιοῦται μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ ὑγρὸν ἢ τὸ ἐνρινον καὶ μετὰ τὴν ἀφομοίωσιν τὸ διπλοῦν *λ* ἢ *ρ* ἢ *μ* ἢ *ν* ἀπλοποιεῖται καὶ τὸ προηγούμενον φωνῆεν ἐκτείνεται

α') τὸ μὲν *ἄ* εἰς *η* (ἦ, ἄν τὸ *ἄ* εὐρίσκεται κατόπιν *ρ* ἢ *ε* ἢ *ι*, εἰς *ᾶ*) (θ. φᾶν-) ἔφηνα (ἐκ τοῦ ἔφᾶν-σα) τοῦ *ρ*. φαίνω, ἀπεφηνάμην (ἐκ τοῦ ἔφᾶν-σάμην)—(θ. λεᾶν-) ἐλέᾶνα (ἐκ τοῦ ἐλέᾶν-σα) τοῦ *ρ*. λεαίνω—(θ. μιᾶν-) ἐμίᾶνα (ἐκ τοῦ ἐμίᾶν-σα) τοῦ *ρ*. μιαίνω—(θ. μαρᾶν-) ἐμάρᾶνα (ἐκ τοῦ ἐμάρᾶν-σα) τοῦ *ρ*. μαραίνω·

β') τὸ δὲ *ε* εἰς *ει* καὶ τὸ *ι* καὶ *υ* εἰς *ι* καὶ *υ*· (θ. ἀγγελ-) ἡγγεῖλα (ἐκ τοῦ ἡγγελ-σα, ἡγγελλα) τοῦ *ρ*. ἀγγέλλω—(θ. νεμ-) ἐνεμάμην (ἐκ τοῦ ἐνεμ-σάμην) τοῦ *ρ*. νέμομαι—(θ. κρίν-) ἔκρῖνα (ἐκ τοῦ ἔκρίν-σα) τοῦ *ρ*. κρίνω—(θ. ἄμυν-) ἡμῦνα (ἐκ τοῦ ἡμύν-σα) τοῦ *ρ*. ἄμύνω.

287. Καὶ τῶν ῥημάτων αἴρω, *ἄλλομαι*, *κερδαίνω* (θ. κερδᾶν-), *κοιλαίνω* (θ. κοιλᾶν-) τὸ ἄ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἐκτείνεται εἰς τὸν ἐνεργ. καὶ τὸν μέσον ἀόριστον α' εἰς *ᾶ* (ἄν καὶ δὲν προηγείται αὐτοῦ ε ἢ *ι* ἢ *ο*): ἦρα (προστ. ἄρον, ἄπαρ. ἄραι, μετοχ. ἄραν), *ἠλάμην* (ὑποτ. ἄλωμαι, εὐκτ. ἀλαίμην κλπ.), *ἐκέρδανα* (ἄπαρ. κερδᾶναι), *ἐκοίλανα* (κοιλᾶναι).

4. Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς. Παθητ. μέλλων καὶ παθητ. ἀόριστος

288. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων συνήθως σχηματίζονται μὲ τὸν χρονικὸν χαρακτήρα *κ'* ἠγγελ-*γα*, ἠγγέλ-*ζειν* — πέφαγ-*γα*, ἐπεφάγ-*κειν*.

289. Ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς μέσης φωνῆς τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων κλίνεται ὅπως καὶ τῶν ἄλλων ῥημάτων μὲ τὰ ἐξῆς πάθη τῶν καταλήξεων καὶ τοῦ χαρακτήρος, ἤτοι α') τὸ *σ* τῶν καταλήξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσιν ἀπὸ *σθ*, μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποβάλλεται ἠγγέλ-*θε* (ἐκ τοῦ ἠγγελ-*σθε*) τοῦ *ρ*. ἀγγέλλομαι, πέφαν-*θε* (ἐκ τοῦ πέφαν-*σθε*) τοῦ *ρ*. φαίνομαι, *κεκάθαρ-θε* (ἐκ τοῦ κεκάθαρ-*σθε*) τοῦ *ρ*. καθαίρομαι β') ὁ χαρακτήρ *ν* πρὸ τοῦ *μ* ἢ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτὸ (κανονικῶς ἀλλὰ σπανιώτερον) ἢ τρέπεται εἰς *σ* (συνηθέστερον): *λυμαίνομαι* (θ. λυμαν-), *λυλύμασμαι*, *μιαίνομαι* (θ. μιαν-), *μεμιάσμαι*, *ύφαίνομαι* (θ. ύφαν-), *ύφασμαι*, (παρ)οξύνομαι (θ. οξυν-), (παρ)ώξυμ-*μαι*, *αἰσχύνομαι* (θ. αἰσχυν-), ἤσχυμμαι.

Παραδείγματα κλίσεως παρακειμένου και ὑπερσυντε-
λικου μέσης φωνῆς ἐνρινολήκτων ῥημάτων

	Ὅριστική	Προστακτ.	Ἀπαρ. Μετοχή
Ἐν.	παρώξυμ-μαι	παρωξέμ-μην	παρωξέν-θοι
	παρώξον-σαι	παρώξον-σο	παρωξέν-θω
	παρώξον-ται	παρώξον-το	παρωξέν-με-
Πλ.	παρωξέμ-μεθα	παρωξέμ-μεθα	ρωες, -η, -ον
	παρώξον-θε	παρώξον-θε	
	παρωξέν-μένοι	παρωξέν-μένοι	παρωξέν-θωσαν
	εἰσὶ	ἦσαν	ἢ παρωξέν-θων
Ἐν.	πέφασ-μαι	ἐπεφάσ-μην	πεφάν-θοι
	πέφαν-σαι	ἐπέφαν-σο	πέφαν-σο
	πέφαν-ται	ἐπέφαν-το	πέφάν-θω
Πλ.	πεφάσ-μεθα	ἐπεφάσ-μεθα	-η, ον
	πέφαν-θε	ἐπέφαν-θε	πέφαν-θε
	πεφασ-μένοι	πεφασ-μένοι	πεφάν-θωσαν
	εἰσὶ	ἦσαν	ἢ πεφάν-θων

290. Ὁ παθητ. μέλλον και ὁ ἀόριστος τῶν ὑγρολήκτων και τῶν ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται ὡς α', ἦτοι μέ τὸ χρονικὸν πρόσφυμα -θη· ἀγγελ-θήσομαι, ἡγγελ-θην (ἀγγέλλομαι), ἀρ-θήσομαι, ἤρ-θην (αἶρωμαι), μιαν-θήσομαι, ἐμῖαν-θην (μιαίνομαι).

291. Ὅσα ὑγρόληκτα και ἐνρινόληκτα ῥήματα ἔχουν θέμα μονοσύλλαβον μέ θεματικὸν φωνῆεν ε, ταῦτα εἰς τὸν ἐνεργ. α' και εἰς τὸν μέσον παρακειμένον και ὑπερσυντέλικον και εἰς τὸν μέσον και παθητ. μέλλοντα και ἀόριστον α' τρέπουν τὸ ε εἰς α: στέλλω (θ. στελ-), ἔσταλ-κα, ἔσταλ-μαι, σταλήσομαι, ἐστάλην—σπεῖρω (θ. σπερ-), ἔσπαρ-κα, ἔσπαρ-μαι, σπυρήσομαι, ἐσπάρην—τείνω (τε(ν)-), τέτα-κα, τέτα-μαι, ταθήσομαι, ἐτάθην.

292. Τῶν ῥ. κρῖνω, πλύνω και τείνω ὁ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ν (κρῖν-, πλύν-, τει-) ἀποβάλλεται εἰς τὸν παρακειμένον και ὑπερσυντέλικον τῆς ἐνεργ. και μέσης φωνῆς και εἰς τὸν παθητ. μέλλοντα και ἀόριστον α'—κέκρῖ-κα, κέκρῖ-μαι, κρῖθήσομαι, ἐκρῖθην—(πέπλυκα), πέπλυ-μαι, πλύθησομαι, ἐπλύθην)—τέτᾱμαι, τᾱθήσομαι, ἐτᾱθην.

Σημ. Ὁμοίως σχηματίζεται ὁ παρακείμενος τοῦ ῥ. **κλίνω** (κέκλι-κα, κέκλι-μαι), ὁ δὲ παθητ. μέλλων καὶ ἀόριστος αὐτοῦ σχηματίζεται ὡς β' ἐκ τοῦ θέματος (κλιν-) ἀκeraίου· (κα-τα)κλινήσομαι, κατεκλίν-ην.

293. Τοῦ ῥ. **βάλλω** ὁ ἐνεργ. καὶ μέσος παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ παθητ. ἀόριστος ἀ' ἐσχηματίσθησαν ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος βαλ-, ἀφ' οὗ πρῶτον ἔγινε μετάθεσις τοῦ **α** καὶ ἔκτασις αὐτοῦ εἰς **η'** **βάλλω**, **βέ-βλη-κα**, **βέ-βλη-μαι**, **βληθήσομαι**, **ἐβλήθην**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΦΩΝΗΝΤΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

294. Τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα, καὶ τὰ ἀσυναίρετα καὶ τὰ συνηρημένα, τοὺς ἄλλους χρόνους των πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ σχηματίζουν ὁμοίως· **κωλύω**, **ἐκώ-λων**—**τιμῶ** (ἐκ τοῦ τιμάω), **ἐτίμων** (ἐκ τοῦ ἐτίμαον), ἀλλὰ **κωλύ-σω**, **τιμῆ-σω**—**ἐκώλω-σα**, **ἐτίμη-σα**—**κεκόλω-κα**, **τετίμη-κα** κλπ.

295. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων πολλὰ εἶχον ἀρχῆθεν εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα χαρακτῆρα **σ** ἢ **Γ'**, τὰ ὁποῖα κατόπιν ἀπεβλήθησαν εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ὡς εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων· **ἀκού-ω** (θ. ἀκουσ-, πβ. ἀκουσμα), **ξέ-ω** (θ. ξεσ-, πβ. ξεστός), **γεύω** (θ. γευσ-, πβ. ἄγευστος), **γελῶ**, **γελά-ω** (θ. γελασ-, πβ. ἀγέλαστος), **ῥέω** (θ. ῥεΓ'-, ῥευ-, πβ. ῥεῦ-μα), **κλαίω** (θ.κ λαΓ'-, κλαυ-, πβ. κλαῦ-μα).

296. Τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα, ὅπως τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν συμφωνολήκτων, πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ ἀρχῆθεν προσελάμβανον εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα τὸ πρόσφυμα **ι**, τὸ ὁποῖον κανονικῶς ἀπεβλήθη μεταξὺ δύο φωνηέντων εὐρισκόμενον· **λύ-ω** (ἐκ τοῦ λύ-ιω), **δακρύ-ω** (ἐκ τοῦ δακρύ-ιω), **τιμῶ**, **τιμά-ω** (ἐκ τοῦ τιμά-ιω)· εἰς τινὰ δὲ ῥήματα ὑπερεπήδησε τὸ **ι** τὸν χαρακτῆρα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος καὶ μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν

α ἦν ὄθη καὶ ἀπετέλεσε δίφθογγον τὴν **αι**: *καί-ω* (ἐκ τοῦ κἀί'-jω, κἀί'ω), *κλαίω* (ἐκ τοῦ κλάί'-jω, κλάί'ω).

Σημ. Ἐκ τῶν τύπων *κλαίω* καὶ *καίω* προῆλθον κατόπιν οἱ ἀσυναίρετοι τύποι *κάω*, *κλάω*, ἀφ' οὔ ἀπεβλήθη καὶ τὸ **ι** (=j) μεταξὺ φωνηέντων.

297. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων *ἀσυναίρετα* μὲν εἶναι ὅσων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος λήγει εἰς **ι** ἢ **υ**: *χοί-ω*, *παί-ω*, *σεί-ω*, *κωλύ-ω*, *παύ-ω*, *βασιλεύ-ω*, *ἀκού-ω*, *συνηρημένα* δὲ εἶναι ὅσων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος λήγει εἰς **α** ἢ **ε** ἢ **ο**: *τιμῶ* (τιμά-ω), *ποιῶ* (ποιέ-ω), *δηλῶ* (δηλό-ω).

ΡΗΜΑΤΑ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ

298. Τὰ συνηρημένα ῥήματα διαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος εἰς τρεῖς τάξεις, ἥτοι

α') *τὴν τάξιν τῶν εἰς -άω· τιμάω—τιμῶ*

β') *τὴν τάξιν τῶν εἰς -έω· καλέω—καλῶ*

γ') *τὴν τάξιν τῶν εἰς -όω· δηλόω—δηλῶ.*

Ταῦτα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς κλίνονται κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα.

299. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων. α') Παράδειγμα συνηρημέ-
ου ῥήματος εἰς -άω (τιμῶ θ. τιμα-).

Α'. Ἐνεργητικὴ φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
<p>ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>τιμῶ (τιμά-ω) τιμῶς (τιμά-εις) τιμᾶ (τιμά-ει) τιμῶμεν (τιμά-ομεν) τιμᾶτε (τιμά-ετε) τιμῶσι (τιμά-ουσι) (τιμᾶτον τιμά-ετον) (τιμᾶτον τιμά-ετον)</p>	<p>ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>τιμῶ (τιμά-ω) τιμῶς (τιμά-ης) τιμᾶ (τιμά-η) τιμῶμεν (τιμά-ωμεν) τιμᾶτε (τιμά-ητε) τιμῶσι (τιμάω-σι) (τιμᾶτον τιμά-ητον) (τιμᾶτον τιμά-ητον)</p>	<p>ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>τιμῶμι (τιμά-οιμι) τιμῶς (τιμά-οις) τιμῶ (τιμά-οι) τιμῶμεν (τιμά-οιμεν) τιμῶτε (τιμά-οιτε) τιμῶεν (τιμά-οιεν) (τιμῶτον τιμά-οιτον) (τιμῶτην τιμα-οίτην)</p> <p>ἦ</p> <p>τιμῶην (τιμα-οίην) τιμῶης (τιμα-οίης) τιμῶη (τιμα-οίη)</p>
<p>ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ</p> <p>ἐτίμων (ἐτίμα-ον) ἐτίμας (ἐτίμα-ες) ἐτίμα (ἐτίμα-ε) ἐτιμῶμεν (ἐτιμά-ομεν) ἐτιμᾶτε (ἐτιμά-ετε) ἐτίμων (ἐτίμα-ον) (ἐτιμᾶτον ἐτιμά-ετον) (ἐτιμᾶτην ἐτιμα-έτην)</p>		
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
<p>ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>τιμα (τίμα-ε) τιμάτω (τιμα-έτω) τιμᾶτε (τιμά-ετε) τιμάτωσαν (τιμα-έτω- [σαν])</p> <p>ἦ</p> <p>τιμώντων (τιμα-όντων) (τιμᾶτον τιμά-ετον) (τιμάτων τιμα-έτων)</p>	<p>ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>τιμᾶν (τιμά-ειν) (ἐκ τοῦ τιμά-εεν)</p>	<p>τιμῶν (τιμά-ων) τιμῶσα (τιμά-ουσα) τιμῶν (τιμά-όν)</p>

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

<p style="text-align: center;">ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>τιμῶμαι (τιμά-ομαι) τιμᾶ (τιμά-η ἢ -ει) τιμᾶται (τιμά-εται) τιμώμεθα (τιμα-όμεθα) τιμᾶσθε (τιμά-εσθε) τιμῶνται (τιμά-ονται) (τιμᾶσθον τιμά-εσθον) (τιμᾶσθον τιμά-εσθον)</p>	<p style="text-align: center;">ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ</p> <p>ἐτιμώμην (ἐτιμα-όμην) ἐτιμῶ (ἐτιμά-ου) ἐτιμᾶτο (ἐτιμά-ετο) ἐτιμώμεθα (ἐτιμα-όμεθα) ἐτιμᾶσθε (ἐτιμά-εσθε) ἐτιμῶντο (ἐτιμά-οντο) ἐτιμᾶσθον (ἐτιμά-εσθον) ἐτιμάσθην (ἐτιμα-έσθην)</p>	
<p style="text-align: center;">ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ</p>	<p style="text-align: center;">ΕΥΚΤΙΚΗ</p>	
<p style="text-align: center;">ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>τιμῶμαι (τιμά-ωμαι) τιμᾶ (τιμά-η) τιμᾶται (τιμά-ηται) τιμώμεθα (τιμα-ώμεθα) τιμᾶσθε (τιμά-ησθε) τιμῶνται (τιμά-ωνται) (τιμᾶσθον τιμά-ησθον) (τιμᾶσθον τιμά-ησθον)</p>	<p style="text-align: center;">ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>τιμώμην (τιμα-οίμην) τιμῶο (τιμά-οιο) τιμῶτο (τιμά-οιτο) τιμώμεθα (τιμα-οίμεθα) τιμῶσθε (τιμά-οισθε) τιμῶντο (τιμά-οιντο) (τιμῶσθον τιμά-οισθον) (τιμῶσθην τιμα-οίσθην)</p>	
<p style="text-align: center;">ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ</p>	<p style="text-align: center;">ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ</p>	<p style="text-align: center;">ΜΕΤΟΧΗ</p>
<p style="text-align: center;">ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>τιμῶ (τιμά-ου) τιμᾶσθω (τιμα-έσθω) τιμᾶσθε (τιμά-εσθε) τιμᾶσθωσαν (τιμα-έ- σθωσαν) ἢ τιμάσθων (τιμᾶσθον τιμά-εσθον) (τιμάσθων τιμα-έσθων)</p>	<p style="text-align: center;">ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>τιμᾶσθαι (τιμά-εσθαι)</p>	<p style="text-align: center;">ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>τιμώμενος τιμωμένη τιμώμενον (τιμσ-όμενος) (τιμα-ομένη) (τιμα-όμενον)</p>

300. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων. β') Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -εω (καλῶ, θ. καλε-).

Α'. Ἐνεργητικὴ φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
καλῶ (καλέ-ω) καλεῖς (καλέ-εις) καλεῖ (καλέ-ει) καλοῦμεν (καλέ-ομεν) καλεῖτε (καλέ-ετε) καλοῦσι (καλέ-ουσι) (καλεῖτον καλέ-ετον) (καλεῖτον καλέ-ετον)	καλῶ (καλέ-ω) καλῆς (καλέ-ης) καλῆ (καλέ-η) καλῶμεν (καλέ-ωμεν) καλῆτε (καλέ-ητε) καλῶσι (καλέ-ωσι) (καλῆτον καλέ-ητον) (καλῆτον καλέ-ητον)	καλοῖμι (καλέ-οιμι) καλοῖς (καλέ-οις) καλοῖ (καλέ-οι) καλοῖμεν (καλέ-οιμεν) καλοῖτε (καλέ-οιτε) καλοῖεν (καλέ-οιεν) (καλοῖτον καλέ-οιτον) (καλοῖτην καλε-οίτην) ἦ καλοῖην (καλε-οίην) καλοῖς (καλε-οίς) καλοῖη (καλε-οίη)
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ		
ἐκάλουν (ἐκάλε-ον) ἐκάλεις (ἐκάλε-ες) ἐκάλει (ἐκάλε-ε) ἐκαλοῦμεν ἐκαλέ-ομεν) ἐκαλεῖτε (ἐκαλέ-ετε) ἐκάλουν (ἐκάλε-ον) (ἐκαλεῖτον ἐκαλέ-ετον) (ἐκαλεῖτην ἐκαλε-έτην)		
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
κάλει (κάλε-ε) καλείτω (καλε-έτω) καλεῖτε (καλέ-ετε) καλείτωσαν (καλε-έ- [τωσαν) ἢ καλούντων [καλε-όντων) (καλεῖτον καλέ-ετον) (καλείτων καλε-έτων)	καλεῖν (καλέ-ειν)	καλῶν (καλέ-ων) καλοῦσα (καλέ-ουσα) καλοῦν (καλέ-ον)

Β'. Μέση φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΣ		ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	
καλοῦμαι (καλέ-ομαι) καλῆ (-εῖ) (καλέ-η ἢ -ει) καλεῖται (καλέ-εται) καλούμεθα (καλε-όμεθα) καλεῖσθε (καλέ-εσθε) καλοῦνται (καλέ-ονται) (καλεῖσθον καλέ-εσθον) (καλεῖσθον καλέ-εσθον)		ἐκαλούμην (ἐκαλε-όμην) ἐκαλοῦ (ἐκαλέ-ου) ἐκαλεῖτο (ἐκαλέ-ετο) ἐκαλούμεθα (ἐκαλε-όμεθα) ἐκαλεῖσθε (ἐκαλέ-εσθε) ἐκαλοῦντο (ἐκαλέ-οντο) (ἐκαλεῖσθον ἐκαλέ-εσθον) (ἐκαλεῖσθην ἐκαλε-έσθην)	
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ		ΕΥΚΤΙΚΗ	
ΕΝΕΣΤΩΣ		ΕΝΕΣΤΩΣ	
καλῶμαι (καλέ-ωμαι) καλῆ (καλέ-η) καλῆται (καλέ-ηται) καλώμεθα (καλε-ώμεθα) καλῆσθε (καλέ-ησθε) καλῶνται (καλέ-ωνται) (καλῆσθον καλέ-ησθον) (καλῆσθον καλέ-ησθον)		καλοίμην (καλε-οίμην) καλοῖο (καλέ-οιο) καλοῖτο (καλέ-οιτο) καλοίμεθα (καλε-οίμεθα) καλοῖσθε (καλέ-οισθε) καλοῖντο (καλέ-οιντο) (καλοῖσθον καλέ-οισθον) (καλοῖσθην καλε-οίσθην)	
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ	
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	
καλοῦ (καλέ-ου) καλεῖσθω (καλε-έσθω) καλεῖσθε (καλέ-εσθε) καλεῖσθωσαν (-έσθω- [σαν]) ἢ καλεῖσθων (καλε- [-έσθων]) (καλεῖσθον καλέ-εσθον) (καλεῖσθων καλε-έσθων)	καλεῖσθαι (καλέ-εσθαι)	καλούμενος καλουμένη καλούμενον (καλε-όμενος) (καλε-ομένη) (καλε-όμενον)	

301. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων. γ') Παράδειγμα συντηρημένου ῥήματος εἰς -όω (δηλῶ=φανερώνω, θ. δηλο-).

Α'. Ἑνεργητικὴ φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
δηλῶ (δηλό-ω) δηλοῖς (δηλό-εις) δηλοῖ (δηλό-ει) δηλοῦμεν (δηλό-ομεν) δηλοῦτε (δηλό-ετε) δηλοῦσι (δηλό-ουσι) (δηλοῦτον δηλό-ετον) (δηλοῦτον δηλό-ετον)	δηλῶ (δηλό-ω) δηλοῖς (δηλό-ης) δηλοῖ (δηλό-η) δηλῶμεν (δηλό-ωμεν) δηλῶτε (δηλό-ητε) δηλῶσι (δηλό-ωσι) (δηλῶτον δηλό-ητον) (δηλῶτον δηλό-ητον)	δηλοῖμι (δηλό-οιμι) δηλοῖς (δηλό-οις) δηλοῖ (δηλό-οι) δηλοῖμεν (δηλό-οιμεν) δηλοῖτε (δηλό-οιτε) δηλοῖεν (δηλό-οιεν) (δηλοῖτον δηλό-οιτον) (δηλοῖτηνδηλο-οίτην) ῆ δηλοῖην (δηλο-οίην) δηλοῖς (δηλο-οίς) δηλοῖη (δηλο-οίη)
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ		
ἐδήλουν (ἐδήλο-ον) ἐδήλους (ἐδήλο-ες) ἐδήλου (ἐδήλο-ε) ἐδηλοῦμεν (ἐδηλό-ομεν) ἐδηλοῦτε (ἐδηλό-ετε) ἐδήλουν (ἐδήλο-ον) (ἐδηλοῦτον ἐδηλό-ετον) (ἐδηλοῦτην ἐδηλο-έτην)		
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ	ΜΕΤΟΧΗ
ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ	ΕΝΕΣΤΩΣ
δήλου (δήλο-ε) δηλούτω (δηλο-έτω) δηλοῦτε (δηλό-ετε) δηλούτωσαν (-έτωσαν) ἢ δηλούντων (δηλο- [-όντων]) (δηλοῦτον δηλό-ετον) (δηλούτων δηλο-έτων)	δηλοῦν (δηλό-ειν, δηλό-εεν)	δηλῶν (δηλό-ων) δηλοῦσα (δηλό-ουσα) δηλοῦν (δηλό-ον)

Β'. Μέση φωνή

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		
<p>ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>δηλοῦμαι (δηλό-ομαι) δηλοῖ (δηλό-η ἢ δηλό-ει) δηλοῦται (δηλό-εται) δηλούμεθα (δηλο-όμεθα) δηλοῦσθε (δηλό-εσθε) δηλοῦνται (δηλό-ονται) (δηλοῦσθον δηλό-εσθον) (δηλοῦσθον δηλό-εσθον)</p>	<p>ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ</p> <p>ἐδηλούμην (ἐδηλο-όμην) ἐδηλοῦ (ἐδηλό-ου) ἐδηλοῦτο (ἐδηλό-ετο) ἐδηλούμεθα (ἐδηλο-όμεθα) ἐδηλοῦσθε (ἐδηλό-εσθε) ἐδηλοῦντο (ἐδηλό-οντο) (ἐδηλοῦσθον ἐδηλό-εσθον) (ἐδηλοῦσθην ἐδηλο-έσθην)</p>	
<p>ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ</p> <p>ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>δηλῶμαι (δηλό-ωμαι) δηλοῖ (δηλό-η) δηλῶται (δηλό-ηται) δηλῶμεθα (δηλο-ώμεθα) δηλῶσθε (δηλό-ησθε) δηλώνται (δηλό-ωνται) (δηλῶσθον δηλό-ησθον) (δηλῶσθον δηλό-ησθον)</p>	<p>ΕΥΚΤΙΚΗ</p> <p>ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>δηλοίμην (δηλο-οίμην) δηλοῖο (δηλό-οιο) δηλοῖτο (δηλό-οιτο) δηλοίμεθα (δηλο-οίμεθα) δηλοῖσθε (δηλό-οισθε) δηλοῖντο (δηλό-οιντο) (δηλοῖσθον δηλό-οισθον) (δηλοῖσθην δηλο-οίσθην)</p>	
<p>ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ</p> <p>ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>δηλοῦ (δηλό-ου) δηλούσθω (δηλο-έσθω) δηλοῦσθε (δηλό-εσθε) δηλούσθωσαν (δηλο-έσθωσαν) ἢ δηλούσθων (δηλο-έσθων) (δηλοῦσθον δηλό-εσθον) (δηλούσθων δηλο-έσθων)</p>	<p>ΑΠΑΡΕΜΦ.</p> <p>ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>δηλοῦσθαι (δηλό-εσθαι)</p>	<p>ΜΕΤΟΧΗ</p> <p>ΕΝΕΣΤΩΣ</p> <p>δηλούμενος δηλουμένη δηλούμενον (δηλο-όμενος) (δηλο-ομένη) (δηλο-όμενον)</p>

ΣΥΝΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ
ΤΟΥ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ ΜΕ ΤΑΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ

302. Εἰς τὰ συνηρημένα ῥήματα τῆς α' τάξεως, ἦτοι τὰ εἰς
-αω, συναίρουται

α') τὸ α+ε ἢ α+η εἰς $\bar{\alpha}$ τίμαε—τίμᾶ, τιμάητε—τιμάτε

β') τὸ α+ει ἢ α+η εἰς α' τιμάει—τιμάῃ, τιμάῃη—τιμάῃ

γ') τὸ α+ο ἢ α+ω ἢ α+ου εἰς ω' τιμάομεν—τιμῶμεν, τι-
μάω—τιμῶ, τιμάοσσα—τιμῶσα

δ') τὸ α+αι εἰς ω' τιμάοιμεν—τιμῶμεν.

Σημ. Εἰς τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος τὸ
α+ει συναίρειται εἰς α καὶ ὄχι εἰς α, διότι τὸ εἰ τῆς κατα-
λήξεως εἰν προήλθεν ἐκ τοῦ εεν καὶ δὲν ὑπῆρχεν εἰς αὐτὴν ἐξ
ἀρχῆς ι.

303. Τὰ ρ. ζῶ, πειῶ, διψῶ καὶ χρῶμαι, ἅτινα ἔχουσι χα-
ρακτῆρα η (ζή-ω, πειή-ω, διψή-ω, χρή-ομαι), κλίνονται ὡς
ἐξῆς:

Ῥοιστ. ἐνεστ. ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι

Ῥοιστ. παροῖ. ἔζων, ἔζης, ἔζη, ἔζῶμεν, ἔζητε, ἔζων

Ῥποστ. ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι

Ἐδκτ. ζῶην (=εἶθε γὰρ ζῶ), ζῶης, ζῶη, ζῶμεν, ζῶτε, ζῶεν

Προστ. ζῆ, ζήτω (=γὰρ ζήση). Ἀπ. ζῆν. Μετ. ζῶν, ζῶσα, ζῶν.

Ῥοιστ. ἐνεστ. πειῶ, πειῆς, πειῆ, πειῶμεν, πειῆτε, πειῶσι

Ῥοιστ. παροῖ. ἐπειῶν, ἐπειῆς, ἐπειῆ, ἐπειῶμεν, ἐπειῆτε κλπ.

Ῥποστ. πειῶ, πειῆς κλπ. Ἐδκτ. πειῶην, πειῶης κλπ.

Προστ. πειῆ, πειῆτω, πειῆτε, πειῆτωσαν ἢ πειῶντων

Ἀπαρ. πειῆν. Μετ. πειῶν, πειῶσα, πειῶν.

Ῥοιστ. ἐνεστ. χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρῶμεθα, χρῆσθε, χρῶνται

Ῥοιστ. παρ. ἐχρῶμην, ἐχρῶ, ἐχρῆτο, ἐχρῶμεθα, ἐχρῆσθε, ἐχρῶντο

Ῥποστ. χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρῶμεθα, χρῆσθε, χρῶνται

Ἐδκτ. χρῶμην, χρῶο, χρῶτο, χρῶμεθα, χρῶσθε, χρῶντο

Προστ. χρῶ, χρῆσθω, χρῆσθε, χρῆσθωσαν ἢ χρῆσθων

Ἀπαρ. χρῆσθαι. Μετ. χρῶμενος, χρῶμένη, χρῶμενον.

304. Εἰς τὰ συνηρημένα ῥήματα τῆς β' τάξεως, ἦτοι τὰ εἰς
-εω, συναίρουται

α') τὸ ε+ε εἰς εἰ κάλει—κάλει

β') τὸ ε+ο εἰς ον καλέων—καλοῖν

γ') τὸ ε μὲ πᾶν φωνῆεν ἢ δίφθογγον (η, ω, ει, ηι, οι, ου) εἰς τὸ αὐτὸ μακρόν φωνῆεν ἢ τὴν αὐτὴν δίφθογγον· καλέητε—καλήητε, καλέει—καλεῖ, καλέουσι—καλοῦσι κλπ.

305. Ὅσα συνηρημένα ῥήματα εἰς -εω ἴχουν θέμα μονοσύλλαβον, ὡς πλέ-ω, δέ-ομαι, δέν συναيروῦνται εἰς ὅλους τοὺς τύπους, ἀλλὰ μόνον ὅπου μετὰ τὸν χαρακτῆρα ε ἀκολουθεῖ ε ἢ ει·

Ὅριστ. ἐνεστ. πλέω, πλεῖς, πλεῖ, πλέομεν, πλεῖτε, πλέουσι
 Ὅριστ. παρ. ἐπλεον, ἐπλεῖς, ἐπλεῖ, ἐπλέομεν, ἐπλεῖτε, ἐπλεον
 Ὑποτ. πλέω, πλέης, πλέη, πλέομεν, πλέητε, πλέωσι
 Ἐνκ. πλέομι, πλέοις, πλέοι, πλέομεν, πλέοιτε, πλέοιεν
 Προστ. πλεῖ, πλεῖτω, πλεῖτε, πλεῖτωσαν ἢ πλεόντων
 Ἀπαρ. πλεῖν. Μετ. πλέων, πλέουσα, πλέον.
 Ὅριστ. ἐνεστ. δέομαι, δέη (ἢ δέει), δεῖται, δεόμεθα, δεῖσθε, δέονται
 Ὅριστ. παρ. ἐδεόμεν, ἐδέου, ἐδεῖτο, ἐδεόμεθα, ἐδεῖσθε, ἐδέοντο
 Ὑποτ. δέομαι, δέη, δέηται κλπ. Ἐνκ. δεοίμην, δέοιο, δέοιτο κλπ.
 Προστ. δέον, δεῖσθω, δεῖσθε, δεῖσθωσαν ἢ δεῖσθων. Ἀπαρ. δεῖσθαι. Μετοχὴ δεομενος, δεομένη, δεόμενον.

Σημ. Ἐκ τῶν δύο ῥ. δέω (=ἔχω ἀνάγκην) καὶ δέω—δῶ (=δένω) τὸ δεύτερον συναιρεῖται συνήθως παντοῦ, ὅπως τὰ πολυσύλλαβα εἰς -εω·

Ὅριστ. ἐνεστ. δῶ, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι
 » παρ. ἔδουν, ἔδεις, ἔδει, ἐδοῦμεν, ἐδεῖτε, ἔδουν κλπ.

306. Εἰς τὰ συνηρημένα ῥήματα τῆς γ' τάξεως, ἦτοι τὰ εἰς -οω, συναيروῦνται

α') ο+ε ἢ ο+ο ἢ ο+ου εἰς ου· δηλόσε—δηλόν, δηλόσαν—δηλοῦν, δηλόουσι—δηλοῦσι

β') τὸ ο+η ἢ ο+ω εἰς ω· δηλόητε—δηλῶτε, δηλόων—δηλῶν

γ') τὸ ο+ει ἢ ο+η ἢ ο+οι εἰς οι· δηλόοις—δηλοῖς, δηλόη—δηλοῖ, δηλόοιμεν—δηλοῖμεν.

Σημ. Τὸ ῥ. (ρίγῳω) ῥιγῶ (=κρῦνῳω) κλίνεται μὲν ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς -οω, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ου καὶ οι ἔχει εἰς τὰς καταλήξεις μετὰ τὴν συναίρεσιν ω καὶ ω, (διότι θέμα αὐτοῦ εἶναι ριγῳ-).

Ἐοριστ. ἐ-εστ. ἄγῶ, ἄγῶς, ἄγῶν, ἄγῶμεν, ἄγῶτε, ἀγῶσι

Ἐοριστ. παρσ. ἐροίγων, ἐροίγως, ἐροίγω, ἐροίγῶμεν κλπ.

Ἐποστ. ἄγῶ, ἄγῶς, ἀγῶ κλπ.

Ἐδξτ. ἀγῶν, ἀγῶν κλπ.

Ἐπαρ. ἀγῶν. Μετ. ἀγῶν (ἀγῶντος), ἀγῶσα, ἀγῶν (ἀγῶντος).

307. Τὰ ἐνικὰ πρόσωπα τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος τῶν συνηρημένων ῥημάτων ἐκτός τῶν καταλήξεων **-οιμι, -οις, -οι** ἔχουν καί τας καταλήξεις **-οίην, -οίης, -οίη**, αἱ ὁποῖαι καλοῦνται **ἀττικαί** καί εἶναι συνηθέστεραι τῶν ἄλλων.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΠΛΗΝ ΤΟΥ ΕΝΕΣΤΩΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ ΧΡΟΝΩΝ ΤΩΝ ΦΩΝΗΗΝΤΟ- ΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

308. Εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ, χρόνους τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα, ἄσυναίρετα καὶ συνηρημένα ἐν γένει, σχηματίζονται ὅπως τὰ ἄλλα βαρύτερα, ἀφ' οὗ ὁ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι βραχὺ φωνῆεν, ἐκταθῆ εἰς μακρόν, ἦτοι

α') τὸ ἄ ἐκτείνεται εἰς **η** (ἦ εἰς **ᾶ**, ἐὰν προηγῆται αὐτοῦ **ε** ἢ **ι** ἢ **η**)· **τιμῶ** (θ. τιμᾶ-), **τιμῆσω**, **ἐτίμησα**, **τετίμηκα** κλπ. **εῶ** (=ἀφήνω, θ. ἔῃ-), **εἶσω**, **εἶσα** κλπ. **ἰῶμαι** (=θεραπεύω, θ. ἰᾶ-), **ἰᾶσομαι**, **ἰᾶθην** κλπ. **θηρῶ** (θ. θηρά-), **θηράσω**, **ἐθήρᾶσα** κλπ.

β') τὸ **ε** ἐκτείνεται εἰς **η**· **ποιῶ** (θ. ποιε-), **ποιήσω**, **ἐποίησα**. **πεποίηκα** κλπ.

γ') τὸ **ο** ἐκτείνεται εἰς **ω**· **δηλῶ** (θ. δηλο-), **δηλώσω**, **ἐδήλωσα**, **ἐδηλώθην** κλπ.

δ') τὸ **ι** ἐκτείνεται εἰς **ι** καὶ τὸ **υ** εἰς **υ**· (**τίω**=**τιμῶ**, θ. τι-), **τίσω**, **εἰτίσα** κλπ., (θ. **ζωλύ-**), **ζωλύσω**, **ἐζώλυσα** κλπ.

309. Μερικὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα σχηματίζονται εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ, χρόνους διαφοροτρόπως, παρὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα. Οὕτω

α') τὰ **ῥ. καλῶ, τελῶ** καὶ **ἀκοῦμαι** (=θεραπεύω) ἔχουν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα συνηρημένον εἰς **-ω, -οῦμαι** χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτήρα **σ'** ἐνεστῶς **καλῶ**, ἐνεργ. μέλλοντων **καλῶ** (=θὰ καλέσω), μέσος μέλλοντων **καλοῦμαι**=ἐνεστῶς

τελῶ, μέλλων τελῶ (=θά τελέσω)—ένεστῶς ἀκοῦμαι, μέλλων ἀκοῦμαι (=θά θεραπεύσω).

β') τῶν ῥ. γελῶ (γελάω), χαλῶ (χαλάω), σπῶ (σπάω), ἀρκῶ (ἀρκέω), ἐμῶ (έμέω), καλῶ (κολέω), τελῶ (τελέω), ξέω, αἰδοῦμαι (αἰδέομαι), ἀρῶ (ἀρώ), πτύω καὶ ἀνύω ὁ βραχὺς χαρακτήρ (ἄ, ε, ο, ὕ) δὲν ἐκτείνεται εἰς μακρὸν πρὸ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος σ τοῦ ἐνεργ. καὶ τοῦ μέσου μέλλοντος καὶ ἀορίστου α'. ἐγέλασα, ἐχάλασα, ἐσπασαμην, ἤρξεσα, ἤμεσα, ἐκάλεσα, ἔξεσα, ἤροσα, ἤνυσα (1).

γ') πολλῶν ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ὁ ἀρχικὸς χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος σ μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ βραχὺ φωνῆεν (ἢ δίφθογγον) διατηρεῖται πρὸ τοῦ θ τοῦ χρονικοῦ προσφύματος θη τοῦ παθ. μέλλοντος καὶ ἀορίστου α' καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων τοῦ παρακ. τῆς μέσης φωνῆς, ὅσαι ἀρχίζουν ἀπὸ μ ἢ τ· γελῶ (θ. γελασ-), ἐγελάσθην, γελασθήσομαι—χαλῶ (θ. χαλασ-), ἐχάλασθην—σπῶ (θ. σπασ-), ἐπάσθην, σπασθήσομαι—τελῶ (θ. τελεσ-), ἐτετέλεσθην, τετέλεσμαι—αἰδοῦμαι (θ. αἰδεσ-), ἤδεσμαι, ἠδέσθην—πρίω (θ. πρισ-), πέπρισμαι—χῶ (χῶ, θ. χο-, χωσ-), ἐχῶσθην, κέχωσται.

δ') μερικῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων τὸ ῥηματικὸν θέμα προσλαμβάνει τὸ σ εἰς τὸν παθητ. ἀόριστον α' καὶ μέλλοντα ἢ καὶ εἰς τούτους τοὺς χρόνους καὶ τὸν παρακείμενον κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια εἶχον ἀρχῆθεν σ. Οὕτω σχηματίζονται τὰ ῥ. δρῶ (δράω, θ. δρᾶ-), ἐδράσθην, ἀλλὰ δέδοραμαι· παύω (θ. παυ-), ἐπαύσθην· πανσθήσομαι, ἀλλὰ πέπανυμαι· κελεύω (θ. κελευ-), ἐκελεύσθην, κεκέλευσμαι, καταλεύω (=λιθοβολῶ, θ. λευ-), κατελεύσθην, καταλευσθήσομαι· κλῆω ἢ κλειώ (θ. κλη-, κλει-), κλησθήσομαι, ἐκλήσθην ἢ ἐκλεισθην, ἀλλὰ κέκλημαι ἢ κέκλειμαι.

ε') μερικῶν καθαρῶς φωνηεντολήκτων ῥημάτων εἰς ἄλλους μὲν χρόνους ἐκτείνεται τὸ βραχὺ φωνῆεν τοῦ χαρακτήρος, εἰς ἄλλους δὲ διατηρεῖται βραχὺ· οὕτω

(1) Πολλὰ τῶν ῥημάτων τούτων ἦσαν ἀρχῆθεν σιγμολήκτα (θ. γελασ-τελεσ-, αἰδεσ-), οἱ δὲ ἀνωτέρω τύποι αὐτῶν χωρὶς ἔκτασιν τοῦ βραχέος φωνήεντος εἶναι κανονικοί, διότι προῆλθον ἐκ παλαιοτέρων ἐγέλασ-σα, ἐχάλασ-σα, ἐτέλεσ-σα δι' ἀπλοποιήσεως τοῦ διπλοῦ σ.

1) τῶν ῥ. **δύω**, **θύω** καὶ **λύω** ὁ χαρακτήρ ὅ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος (δϋ-, θϋ-, λϋ-) ἐκτείνεται μὲν εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα καὶ ἀόριστον α', διατηρεῖται δὲ βραχὺς εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους χρόνους: *δύσω, ἐδύσα, δύσομαι, -δέδϋκα, ἐδέϋθην, δέδϋμαι-θύσω, ἔθϋσα, θύσομαι, ἐθϋσάμην, -λέλϋκα, λϋθήσομαι, λέλϋμαι*.

2) τῶν ῥ **αἰρῶ** (=καταλαμβάνω, *κοιτεύω*), **δῶ** (δέω=δένω) καὶ **ἐπαινῶ** οἱ χρόνοι σχηματίζονται οὕτω: **αἰρῶ** (θ. αἶρε-), *αἰρήσω, ἤρηκα, ἤρημαι-ἠρέθην, αἶρεθήσομαι*· **δῶ** (θ. δε-), *δήσω, ἐδησα-δέδεκα, δεθήσομαι, δέδεμαι*· **ἐπαινῶ** (θ. ἐπαινε-), *ἐπαιnéσομαι, ἐπήνεσα, ἐπήνεκα, ἐπηρέθην-ἐπήρημαι*.

3) τοῦ ῥ. **καλῶ** ὁ ἐνεργ. καὶ ὁ μέσος παρακείμενος καὶ ὁ τετελ. μέλλον καὶ ὁ παθητ. μέλλον καὶ ἀόριστος σχηματίζονται οὐχὶ ἐκ τοῦ θέματος καλε-, ἀλλ' ἐκ θέματος κλη· *καλῶ, κέκληκα, κέκλημαι, κεκλήσομαι, ἐκλήθην, κληθήσομαι*.

Σημ. 1. Συνηρημένον μέλλοντα μέσον εἰς **-οῦμαι**, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν χρονικὸν χαρακτήρα **σ**, ἔχει ὡσαύτως τὸ ρῆμα **πλέω** (καὶ πνέω): *πλεύσομαι* καὶ *πλευσεῖμαι*, (πνεύσομαι καὶ πνευσοῦμαι). Ὁ τοιοῦτος μέλλον λέγεται δωρικὸς.

Σημ. 2. Καὶ τὸ ῥ. **χέω** ἔχει μέλλοντα χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτήρα **σ**: *χέω*, ἐνεργ. μέλλον *χέω* (=θά χύνω), μέσος μέλλον *χέομαι*.

Σημ. 3. Τῶν ῥ. **γεύω** (θ. γευσ-) καὶ **χρῶ** (θ. χρῖσ-) ὁ μέσος παρακείμενος σχηματίζεται ἄνευ τοῦ **σ**: *γέγευμαι, κέχρημαι*· τοῦ δὲ **κρούω** (θ. κρουσ-) ὁ παθητ. ἀόριστος εἶναι *ἐκρούσθην*, ὁ παρακείμενος *κέκρουμαι* (κεκρουμένος), ἀλλὰ *κέκρουσ-ται, ἐκέκρουστο*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'

ΡΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΜΙ

310. Τὰ εἰς **-μι** ῥήματα εἶναι ὀλίγα καὶ κλίνονται κατὰ διάφορον τρόπον παρὰ τὰ ἄλλα ῥήματα μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα, τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἀόριστον β' τῆς ἐνεργ. καὶ τῆς μέσης φωνῆς.

311. Ἐκ τῶν εἰς **-μι** ῥημάτων ἄλλα μὲν ἔχουν θέμα ῥημα-

τικόν λῆγον εἰς σύμφωνον καὶ διὰ τοῦτο λέγονται **ῥήματα συμφωνόληκτα εἰς -μι**· δ. *δείκνυμι* (θ. δεικ-), ἄλλα δὲ ἔχουν θέμα λῆγον εἰς φωνῆεν (α, ε, ο) καὶ διὰ τοῦτο λέγονται **ῥήματα φωνηεντόληκτα εἰς -μι**· ἴστημι (θ. στᾶ-), τίθημι (θ. θε-), δίδωμι (θ. δο-).

Α'—**ῥήματα εἰς -μι συμφωνόληκτα**

312. Τῶν συμφωνολήκτων εἰς -μι ῥημάτων α') σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -μι μόνον ὁ ἐνεστώς καὶ ὁ παρατατικός, β') τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ (τὸ ἐνεστωτικόν θέμα) σχηματίζεται διὰ προσλήψεως εἰς τὸ ῥηματικόν θέμα τοῦ προσφύματος **νυ**· *δείκ-νυ-μι*, *ἐδείκ-νυ-ν*, *μείγ-νυ-μι*, *ἐμείγ-νυ-ν*· ἔαν δὲ τὸ ῥηματικόν θέμα λήγη εἰς σ, τὸ σ τοῦτο ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ν τοῦ προσφύματος **νυ**· *σκεδάσ-νυμι* (ἐκ τοῦ σκεδάσ-νυ-μι), *σβέννυμι* (ἐκ τοῦ σβέσ-νυ-μι).

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ σιγμόληκτα ταῦτα ῥήματα ἔχει **ννυ** καὶ τὸ ῥῆμα *στρώννυμι*, ἄν καὶ τὸ θέμα αὐτοῦ εἶναι φωνηεντόληκτον (στρω-). εἰς δὲ τὸ (ἀπ)όλλυμι ἀφωμοιώθη τὸ ν τῆς συλλαβῆς **νυ** μὲ τὸ λ, τὸν χαρακτῆρα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος **ολ**· (*ὄλλ-νυμι*, *ὄλλυμι*).

313. Α'. Ἐνεργητικὴ φωνὴ συμφωνολήκτων ῥημάτων εἰς -μι

1) Ἐνεστώς

Ὅριστικὴ	Ὑποτακτ.	Εὐκτ.	Προστ.	Ἀπαρ.	Μετοχὴ
E. δείκνῦ-μι	δεικνύ-ω	δεικνύ-οιμι	δείκνῦ	δεικνύ-ναι	δεικνύ-ς
δείκνῦ-ς	δεικνύ-ης	δεικνύ-οις	δεικνύ-τω		δεικνύ-σα
δείκνῦ-σι	δεικνύ-η	δεικνύ-οι	δείκνυ-τε		δεικνύ-ν.
II. δείκνῦ-μεν	κλπ.	κλπ.	δεικνύ-τωσαν		
δείκνυ-τε			ῆ		
δεικνύ-ασι			δεικνύ-ντων		
(Δ. δείκνυ-τον			(δείκνυ-τον		
δείκνυ-τον)			δεικνύ-των)		

2) Παρατατικός

Έν. ἐδείκνυ-ν, ἐδείκνυ-ς, ἐδείκνυ-Πλ. ἐδείκνυ-μεν, ἐδείκνυ-τε, ἐδείκνυ-σαν—(Δ. ἐδείκνυτον, ἐδείκνυτήν).

Β'. Μέση φωνή συμφωνολήκτων ῥημάτων εἰς -μι

<i>Έν.</i> δείκνυ-μαι	δεικνύ-ομαι	δεικνυ-οίμην	—
δείκνυ-σαι	δεικνύ-ῃ	δεικνύ-οιο	δείκνυ-σο
δείκνυ-ται	δεικνύ-ηται	δεικνύ-οιτο	δεικνύ-σθω
<i>Πλ.</i> δεικνύ-μεθα	κλπ.	κλπ.	
δείκνυ-σθε			δείκνυ-σθε
δείκνυ-νται			δεικνύ-σθωσαν
			ἢ δεικνύ-σθων
(Δ. δείκνυ-σθον			(δείκνυ-σθον)
δείκνυ-σθον)			δεικνύ-σθων)
<i>Παρατ.</i> ἐδείκνυ-μην, ἐδείκνυσο, ἐδείκνυ-το, ἐδείκνυ-μεθα, ἐδείκνυ-σθε, ἐδείκνυ-ντο. <i>Ἀπ.</i> δείκνυ-σθαι. <i>Μετ.</i> δεικνύ-μενος, -η, -ον.			

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΝ ΤΟΥ ΕΝΕ-
ΣΤΩΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩ-
ΝΟΛΗΚΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

314. Τὸ *υ* τοῦ προσφύματος *-νυ-* τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος εἶναι μακρὸν μὲν εἰς τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα τῆς ὀριστικῆς καὶ εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς, βραχὺ δὲ εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους τύπους τῆς ἐνεργ. φωνῆς, καθὼς καὶ εἰς πάντας τοὺς τύπους τῆς μέσης φωνῆς (δείκνυς, ἐδείκνυν, δείκνυ—δείκνυτε δεικνύσθαι, δείκνυμαι κλπ.).

Σημ. Μακρὸν εἶναι τὸ *υ* τοῦ προσφύματος *νυ* καὶ εἰς τοὺς τύπους τῆς ἐνεργητ. μετοχῆς, οἷοι ὁ δεικνύς, τοῖς δεικνῶσι, ἢ δεικνῶσα, ἀλλ' εἰς τούτους τὸ *υ* εἶναι μακρὸν ἕνεκα τῆς ἀντεκτάσεως (ἐκ τοῦ δεικνῶντες, δεικνῶνται δεικνῶντια).

315. Καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ τῶν συμφωνολήκτων εἰς *-μι* ῥημάτων εἶναι

1. Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὴν εὐκτικὴν καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς αἱ αὐταὶ μὲ τὰς καταλήξεις τῶν βαρυτόνων ῥημάτων δεικνύω, δεικνύης κλπ. δεικνύοιμι, δεικνύοις

κλπ. *δεικνύομαι*, *δεικνύη* κλπ. *δεικνυοίμην*, *δεικνύοιο* κλπ. (ὅπως *λύω*, *λύης*—*λύοιμι*, *λύοις*—*λύωμαι*, *λύη*—*λυοίμην*, *λύοιο* κλπ.)

2. Εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις

Α') Τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

α') εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος -μι, -ς, -σι— -μεν, -τε, -ασι (-τον, -των)·

β') εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ παρατατικοῦ -ν, -ς— -μεν, -τε, -σαν (-τον, -την)·

γ') εἰς τὴν προστακτικὴν—, -τω, -τε, -τωσαν ἢ -ντων (-τον, -των)·

δ') εἰς τὸ ἀπαρέμφατον -ναι·

ε') εἰς τὴν μετοχὴν -ς, -σα, -ν· *δεικνύ-ς*, *δεικνῦ-σα*, *δεικνύ-ν* (ἐκ τοῦ *δεικνύ-ντς*, *δεικνύ-ντια*, *δεικνύ-ντ*).

Β') Τῆς μέσης φωνῆς

α') εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος -μαι, -σαι, -ται, — -μεθα, -σθε, -νται, (-σθον, -σθον)·

β') εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ παρατατικοῦ -μην, -σο, -το— -μεθα, -σθε, -ντο (-σθον, -σθην)·

γ') εἰς τὴν προστακτικὴν -σο, -σθω— -σθε, -σθωσαν ἢ -σθων (-σθον, -σθων)·

δ') εἰς τὸ ἀπαρέμφατον -σθαι·

ε') εἰς τὴν μετοχὴν -μενος, -μενη, -μενον.

Αἱ καταλήξεις αὗται προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα ἄνευ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος.

Β'— ἨΨήμ, κττ εἰς -μι φωνηεντολόγητα

316. Ἐκ τῶν φωνηεντολόγητων εἰς -μι ῥημάτων τέσσαρα, τὸ *ἴστημι*, τὸ *τίθημι*, τὸ *ἵημι* καὶ τὸ *δίδωμι*, σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -μι καὶ εἰς τὸν ἀόριστον τὸν ἐνεργητικὸν καὶ τὸν μέσον.

317. Τῶν φωνηεντολόγητων εἰς -μι ῥημάτων, τῶν πλείστων, τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ σχηματίζεται ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἀφ' οὗ τοῦτο λάβη ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν, ἥτοι ἀφ' οὗ προταχθῆ πρό αὐτοῦ τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνόν του μέ ἐν ι· *ἴστημι* (ἐκ τοῦ *σί-στη-μι*), *τίθημι* (ἐκ τοῦ *θί-θη-μι*), *ἵημι* (ἐκ τοῦ *σί-ση-μι*), *δίδωμι*.

318. Οἱ κατὰ τὰ εἰς -μι κλινόμενοι χρόνοι τῶν φωνηεντολόγητων εἰς -μι ῥημάτων σχηματίζονται ὡς ἑξῆς.

Α'. Ἐνεργητικὴ φωνὴ φωνηενταλήκτων
εἰς -μι ἰσημάτων

1) Ἐνεστώδς ὀριστικῆς

Ἐνικός	ἴστη-μι	τίθη-μι	ἵη-μι	δίδω-μι
	ἴστη-ς	τίθη-ς ἢ τιθεῖς	ἵη-ς ἢ ἰεῖς	δίδω-ς
	ἴστη-σι	τίθη-σι	ἵη-σι	δίδω-σι
Πληθυν.	ἴσταμ-εν	τίθε-μεν	ἵε-μεν	δίδο-μεν
	ἴστα-τε	τίθε-τε	ἵε-τε	δίδο-τε
	ἴστα-σι	τιθέ-ασι	ἰᾶ-σι	διδόα-σι
[Δυϊκός	ἴστα-τον	τίθε-τον	ἵε-τον	δίδο-τον
	ἴστα-τον	τίθε-τον	ἵε-τον	δίδο-τον].

2) Παρατατικὸς ὀριστικῆς

Ἐνικός	ἴστη-ν	ἐτίθη-ν	ἵη-ν	ἐδίδον
	ἴστη-ς	ἐτίθει-ς	ἵει-ς	ἐδίδους
	ἴστη	ἐτίθει	ἵει	ἐδίδον
Πληθυν.	ἴστα-μεν	ἐτίθε-μεν	ἵε-μεν	ἐδίδο-μεν
	ἴστα-τε	ἐτίθε-τε	ἵε-τε	ἐδίδο-τε
	ἴστα-σαν	ἐτίθε-σαν	ἵε-σαν	ἐδίδο-σαν
[Δυϊκός	ἴστα-τον	ἐτίθε-τον	ἵε-τον	ἐδίδο-τον
	ἰστά-την	ἐτιθέ-την	ἰέ-την	ἐδιδό-την].

3) Ἀόριστος β' ὀριστικῆς

Ἐνικός	ἔστη-ν	ἔθη-κα	ἦ-κα	ἔδω-κα
	ἔστη-ς	ἔθη-κας	ἦ-κας	ἔδω-κας
	ἔστη	ἔθη-κε	ἦ-κε	ἔδω-κε
Πληθ.	ἔστη-μεν	ἔθε-μεν	εἶ-μεν	ἔδο-μεν
	ἔστη-τε	ἔθε-τε	εἶ-τε	ἔδο-τε
	ἔστη-σαν	ἔθε-σαν	εἶ-σαν	ἔδο-σαν
[Δυϊκός	ἔστη-τον	ἔθε-τον	εἶ-τον	ἔδο-τον
	ἔστή-την	ἔθέτην	εἶ-την	ἔδό-την].

4) Ἐνεστώδς ὑποτακτικῆς

Ἐνικός	ἴστω	τιθῶ	ἵω	διδῶ
	ἴσῃς	τιθῇς	ἵῃς	διδῷς
	ἴσῃ	τιθῇ	ἵῃ	διδῶ

Πληθ.	ἰστῶμεν	τιθῶμεν	ἰῶμεν	διδῶμεν
	ἰστῆτε	τιθῆτε	ἰῆτε	διδῶτε
	ἰστῶσι	τιθῶσι	ἰῶσι	διδῶσι
[Δυϊκός	ἰστῆτον	τιθῆτον	ἰῆτον	διδῶτον
	ἰστῆτον	τιθῆτον	ἰῆτον	διδῶτον].

5) Ἐόριστος β' ὑποτακτικῆς

Ἐνικός	στῶ	θῶ	ῶ	δῶ
	στῆς	θῆς	ῆς	δῶς
	στῆ	θῆ	ῆ	δῶ
Πληθ.	στῶμεν	θῶμεν	ῶμεν	δῶμεν
	στῆτε	θῆτε	ῆτε	δῶτε
	στῶσι	θῶσι	ῶσι	δῶσι
[Δυϊκός	στῆτον	θῆτον	ῆτον	δῶτον
	στῆτον	θῆτον	ῆτον	δῶτον].

6) Ἐνεστώς εὐκτικῆς

Ἐνικός	ἰσταίη-ν	τιθείη-ν	ἰεῖη-ν	διδοίη-ν
	ἰστοίη-ς	τιθείη-ς	ἰεῖη-ς	διδοίη-ς
	ἰσταίη	τιθείη	ἰεῖη	διδοίη
Πληθ.	ἰσταῖ-μεν	τιθεῖ-μεν	ἰεῖ-μεν	διδοῖ-μεν
	(ἰσταί-ημεν)	(τιθείη-μεν)	(ἰεῖη-μεν)	(διδοίη-μεν)
	ἰσταῖ-τε	τιθεῖ-τε	ἰεῖ-τε	διδοῖ-τε
	(ἰσταί-ητε)	(τιθείη-τε)	(ἰεῖη-τε)	(διδοίη-τε)
	ἰσταῖ-εν	τιθεῖ-εν	ἰεῖ-εν	διδοῖ-εν
	(ἰσταίη-σαν	(τιθείη-σαν)	(ἰεῖη-σαν)	(διδοίη-σαν)
[Δυϊκός	ἰσταῖ-τον	τιθεῖ-τον	ἰεῖ-τον	διδοῖ-τον
	ἰσταῖ-την	τιθεί-την	ἰεῖ-την	διδοῖ-την].

7) Ἐόριστος β' εὐκτικῆς

Ἐνικός	σταίη-ν	θείη-ν	εἶη-ν	δοίη-ν
	σταίη-ς	θείη-ς	εἶη-ς	δοίη-ς
	σταίη	θείη	εἶη	δοίη

Πληθ.	σταῖ-μεν (σταίη-μεν)	θεῖ-μεν (θείη-μεν)	εἶ-μεν (εἷη-μεν)	δοῖ-μεν (δοίη-μεν)
	σταῖ-τε (σταίη-τε)	θεῖ-τε (θείη-τε)	εἶ-τε (εἷη-τε)	δοῖ-τε (δοίη-τε)
	σταῖ-εν (σταίη-σαν)	θεῖ-εν (θείη-σαν)	εἶ-εν (εἷη-σαν)	δοῖ-εν (δοίη-σαν)
[Δυνικός]	σταῖ-τον σταί-την	θεῖ-τον θεί-την	εἶ-τον εἷ-την	δοῖ-τον δοί-την].

8) Ἑνεσιῶς προστακτικῆς

Ἑνικός	ἴστη ἰστά-τω	τίθει τιθέ-τω	ἴει ἰέ-τω	δίδου διδό-τω
Πληθ.	ἴστα-τε ἰστά-τωσαν ἢ ἰστά-ντων	τίθε-τε τιθέ-τωσαν ἢ τιθέ-ντων	ἴε-τε ἰέ-τωσαν ἢ ἰέ-ντων	δίδου-τε διδό-τωσαν ἢ διδό-ντων
[Δυνικός]	ἴστα-τον ἰστά-των	τίθε-τον τιθέ-των	ἴε-τον ἰέ-των	δίδου-τον διδό-των].

9) Ἀόριστος β' προστακτικῆς

Ἑνικός	στή-θι στή-τω	θέ-ς θέ-τω	ἔ-ς ἔ-τω	δό-ς δό-τω
Πληθ.	στή-τε στή-τωσαν ἢ στή-ντων	θέ-τε θέ-τωσαν ἢ θέ-ντων	ἔ-τε ἔ-τωσαν ἢ ἔ-ντων	δό-τε δό-τωσαν δό-ντων
[Δυνικός]	στή-τον στή-των	θέ-τον θέ-των	ἔ-τον ἔ-των	δό-τον δό-των].

10) Ἑνεσιῶς ἀπαρεμφάτου

ἰστά-ναι   τιθέ-ναι   ἰέ-ναι   διδό-ναι

11) Ἀόριστος β' ἀπαρεμφάτου

στή-ναι   θεῖ-ναι   εἶ-ναι   δοῦ-ναι

12) Ἑνεσιῶς μετοχῆς

ἰστάς, ἰστάσα, ἰστὰν—τιθείς, τιθειῖσα, τιθὲν—ίείς, ἰεῖσα, ἰὲν—
διδούς, διδοῦσα, διδόν.

13) Ἀόριστος β' μετοχῆς

στάς, σταῖσα, στὰν—θείς, θεῖσα, θέν—εῖς, εῖσα, ἐν—
δούς, δοῦσα, δόν.

B') Μέση φωνή φωνηεντολήκτων ῥημάτων εἰς -μι

1) Ἐνεστώδς ὀριστικῆς

Ἐνικός	ἴστα-μαι	τίθε-μαι	ἴε-μαι	δίδο-μαι
	ἴστα-σαι	τίθε-σαι	ἴε-σαι	δίδο-σαι
	ἴστα-ται	τίθε-ται	ἴε-ται	δίδο-ται
Πληθ.	ἰστά-μεθα	τιθέ-μεθα	ἰέ-μεθα	διδό-μεθα
	ἴστα-σθε	τίθε-σθε	ἴε-σθε	δίδο-σθε
	ἴστα-νται	τίθε-νται	ἴε-νται	δίδο-νται
[Δυνικός	ἴστα-σθον	τίθε-σθον	ἴε-σθον	δίδο-σθον
	ἴστα-σθον	τίθε-σθον	ἴε-σθον	δίδο-σθον].

2) Παρατατικῆς ὀριστικῆς

Ἐνικός	ἰστά-μην	ἐπιθέ-μην	ἰέ-μην	ἐδιδό-μην
	ἴστα-σο	ἐτίθε-σο	ἴε-σο	ἐδίδο-σο
	ἴστα-το	ἐτίθε-το	ἴε-το	ἐδίδο-το
Πληθ.	ἰστά-μεθα	ἐπιθέ-μεθα	ἰέ-μεθα	ἐδιδό-μεθα
	ἴστα-σθε	ἐτίθε-σθε	ἴε-σθε	ἐδίδο-σθε
	ἴστα-ντο	ἐτίθε-ντο	ἴε-ντο	ἐδίδο-ντο
[Δυνικός	ἴστα-σθον	ἐτίθε-σθον	ἴε-σθον	ἐδίδο-σθον
	ἰστά-σθην	ἐπιθέ-σθην	ἰέ-σθην	ἐδιδό-σθην].

3) Ἀόριστος β' ὀριστικῆς

Ἐνικός	—	ἔθε-μην	εἴ-μην	ἔδο-μην
		ἔθον	εἴ-σο	ἔδον
		ἔθε-το	εἴ-το	ἔδο-το
Πληθ.	—	ἔθε-μεθα	εἴ-μεθα	ἔδο-μεθα
		ἔθε-σθε	εἴ-σθε	ἔδο-σθε
		ἔθε-ντο	εἴ-ντο	ἔδο-ντο
[Δυνικός	—	ἔθε-σθον	εἴ-σθον	ἔδο-σθον
		ἔθε-σθην	εἴ-σθην	ἔδο-σθην]

4) Ἐνεστώδς ὑποτακτικῆς

Ἐνικός	ἰστώμαι	τιθῶμαι	ἰῶμαι	διδῶμαι
	ἰσιῆ	τιθῆ	ἰῆ	οἰδῶ
	ἰσιῆται	τιθῆται	ἰῆται	διδῶται
Πληθ.	ἰστώμεθα	τιθώμεθα	ἰώμεθα	διδώμεθα
	ἰσιῆσθε	τιθῆσθε	ἰῆσθε	διδῶσθε
	ἰστώνται	τιθώνται	ἰώνται	διδώνται
[Δευκός	ἰσιῆσθον	τιθῆσθον	ἰῆσθον	διδῶσθον
	ἰσιῆσθον	τιθῆσθον	ἰῆσθον	διδῶσθον].

5) Ἀόριστος β' ὑποτακτικῆς

Ἐνικός	—	θῶμαι	ῶμαι	δῶμαι
		θῆ	ῆ	δῶ
		θῆται	ῆται	δῶται
Πληθ.	—	θώμεθα	ῶμεθα	δώμεθα
		θῆσθε	ῆσθε	δῶσθε
		θῶνται	ῶνται	δῶνται
[Δευκός	—	θῆσθον	ῆσθον	δῶσθον
		»	»	»].

6) Ἐνεστώδς εὐκτικῆς

Ἐνικός	ἰσταί-μην	τιθεί-μην	ἰεί-μην	διδοί-μην
	ἰσταῖ-ο	τιθεῖ-ο	ἰεῖ-ο	διδοῖ-ο
	ἰσταῖ-το	τιθεῖ-το	ἰεῖ-το	διδοῖ-το
Πληθ.	ἰσταί-μεθα	τιθεί-μεθα	ἰεί-μεθα	διδοί-μεθα
	ἰσταῖ-σθε	τιθεῖ-σθε	ἰεῖ-σθε	διδοῖ-σθε
	ἰσταῖ-ντο	τιθεῖ-ντο	ἰεῖ-ντο	διδοῖ-ντο
[Δευκός	ἰσταῖ-σθον	τιθεῖ-σθον	ἰεῖ-σθον	διδοῖ-σθον
	ἰσταῖ-σθην	τιθεῖ-σθην	ἰεῖ-σθην	διδοῖ-σθην].

7) Ἀόριστος β' εὐκτικῆς

Ἐνικός	—	θεί-μην	εἶ-μην	δοί-μην
		θεῖ-ο	εἶ-ο	δοῖ-ο
		θεῖ-το	εἶ-το	δοῖ-το
Πληθ.	—	θεί-μεθα	εἶ-μεθα	δοί-μεθα
		θεῖ-σθε	εἶ-σθε	δοῖ-σθε
		θεῖ-ντο	εἶ-ντο	δοῖ-ντο

[Δυζκόζ	—	θεῖ-σθον	εῖ-σθον	δοῖ-σθον
		θεί-σθην	εῖ-σθην	δοί-σθην].

8) Ἐνεστώδης προστακτικῆς

Ἐνιζόζ	ἴστα-σο	τίθε-σο	ἔε-σο	δίδο-σο
	ἴστα-σθω	τιθέ-σθω	ἔε-σθω	διδό-σθω
Πληθ.	ἴστα-σθε	τίθε-σθε	ἔε-σθε	δίδο-σθε
	ἴστα-σθωσαν	τιθέ-σθωσαν	ἔε-σθωσαν	διδό-σθωσαν
	ἢ ἴστα-σθων	ἢ τιθέ-σθων	ἢ ἔε-σθων	ἢ διδό-σθων
[Δυζκ.	ἴστα-σθον	τίθε-σθον	ἔε-σθον	δίδο-σθον
	ἴστα-σθων	τιθέ-σθων	ἔε-σθων	διδό-σθων].

9) Ἀόριστος β' προστακτικῆς

Ἐνιζόζ	—	θοῦ	εῦ	δοῦ
		θέ-σθω	ἔε-σθω	δό-σθω
Πληθ.	—	θέ-σθε	ἔε-σθε	δό-σθε
		θέ-σθωσαν	ἔε-σθωσαν	δό-σθωσαν
		ἢ θέ-σθων	ἢ ἔε-σθων	ἢ δό-σθων
[Δυζκόζ	—	θέ-σθον	ἔε-σθον	δό-σθον
		θέ-σθων	ἔε-σθων	δό-σθων].

10) Ἐνεστώδης ἀπαρεμφάτου

ἴστα-σθαι	τίθε-σθαι	ἔε-σθαι	δί-δοσθαι
-----------	-----------	---------	-----------

11) Ἀόριστος β' ἀπαρεμφάτου

—	θέ-σθαι	ἔε-σθαι	δό-σθαι
---	---------	---------	---------

12) Ἐνεστώδης μετοχῆς

ἴστα-μενος, -η, -ον	—	τιθέ-μενος, -η, -ον	—	ἔε-μενος, -η, -ον
		διδό-μενος, -η, -ον		

13) Ἀόριστος β' μετοχῆς

—	θέμενος, -η, -ον	ἔμενος, -η, -ον	δόμενος, -η, -ον.
---	------------------	-----------------	-------------------

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΝ ΤΩΝ
ΦΩΝΗΝΤΟΛΗΚΤΩΝ ΕΙΣ -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

I. ΕΝΕΣΤΩΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ

319. Ὅπως τῶν συμφωνολήκτων, οὕτω καὶ τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ἄλλοι μὲν τύποι τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατ. σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἔχει μακρὸν τὸν χαρακτῆρα (ἴστω-, τιθη-, ἴη-, δίδω-, ἰσχυρὸν θέμα), ἄλλοι δὲ ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἔχει βραχὺν τὸν χαρακτῆρα (ἴστώ-, τιθε-, ἴε-, διδώ-, ἀσθενὲς θέμα).

320. Ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα εἰς τοὺς χρόνους τούτους σχηματίζονται ὄχι μόνον τὰ τρία ἐνικὰ πρόσωπα τῆς ὀριστικῆς καὶ τὸ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργ. φωνῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑποτακτικὴ τῆς τε ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς· ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα σχηματίζονται ὅλοι οἱ ἄλλοι τύποι τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς καθὼς καὶ ὅλοι οἱ τύποι τῆς μέσης φωνῆς, πλὴν τῶν τῆς ὑποτακτικῆς.

321. *Καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων εἶναι*

1) εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τῆς ἐνεργ. καὶ τῆς μέσης φωνῆς αἱ αὐταὶ μὲ τὰς καταλήξεις τῶν βαρυτόνων ῥημάτων, συναίρουσται δὲ αὐταὶ μετὰ τοῦ μακροῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος *η* ἢ *ω*, ἥτοι συναίρεται

α') τὸ *η+ω*, *ω+η*, *ω+ω* εἰς *ω* καὶ τὸ *ω+η* εἰς *ω*.

β') τὸ *η+η* εἰς *η* καὶ τὸ *η+η* εἰς *η*: ἴστώ (ἐκ τοῦ ἴστώ), τιθῆς (ἐκ τοῦ τιθήης), διδῶς (ἐκ τοῦ διδώης) κλπ.

2) εἰς τὴν ὀριστικὴν, τὴν προστακτικὴν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν καὶ τῆς ἐνεργ. καὶ τῆς μέσης φωνῆς αἱ αὐταὶ μὲ τὰς καταλήξεις τῶν συμφωνολήκτων εἰς -μι ῥημάτων.

3) εἰς τὴν εὐκτικὴν

α') τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς -*ν*, -*ς*, -*μεν*, -*τε*, -*σαν* (-*εν*) (-*τον*, -*την*) μὲ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν -*η*, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν (καὶ δυϊκὸν) *ι* (σπανίως *ιη*).

β') τῆς μέσης φωνῆς -*μην*, -*σο*, -*το*, -*μεθα*, -*σθε*, -*ντο*, (-*σθον*, -*σθην*) μὲ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν *ι*.

Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν *ι* μὲ τὸν χαρακτῆρα *α*, *ε*, *ο* συναί-

ρεΐται εις *αι, ει, οι*: *ίσταίν* (ἐκ τοῦ ἴστα-ἰη-ν), *τιθείμην* (ἐκ τοῦ τιθε-ἰμ-ην), *διδούμεν* (ἐκ τοῦ διδο-ἰ-μεν) κλπ.

Τῆς καταλήξεως *-σο* τὸ *σ* εἰς τὴν εὐκτικὴν ἀποβάλλεται ὡς εὐρισκόμενον μεταξύ δύο φωνηέντων· *ἴστοιο* (ἐκ τοῦ ἴστα-ἰ-σο) κλπ.

322. Τῶν ῥημάτων *τίθημι* καὶ *ἴημι* τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος σχηματίζεται ὄχι μόνον κατὰ τὰ εἰς *-μι*, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα· *τίθης*, *ἴης* καὶ *τιθεῖς*, *ἰεῖς* (ὅπως ποιεῖς).

Τῶν αὐτῶν δὲ ῥημάτων τὸ β' καὶ τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργ. παρατατικοῦ καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος σχηματίζονται κανονικῶς μόνον κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα· *ἐτίθεις*, *ἐτίθει*, *ἴεις*, *ἴει-τίθει*, *ἴει* (ὅπως ἐποίεις, ἐποίει-ποίει).

Τοῦ δὲ ῥήματος *δίδωμι* σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα ἐκτὸς τῶν τύπων τούτων καὶ τὸ α' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργ. παρατατικοῦ· *ἐδίδουν*, *ἐδίδους*, *ἐδίδεν-δίδον* (ὅπως ἐδήλουν, ἐδήλους, ἐδήλου-δήλου).

II. ΑΟΡΙΣΤΟΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΜΕΣΟΣ

323. Τὸ ῥῆμα *ἴστημι* ἔχει ἀόριστον κατὰ τὰ εἰς *-μι* κλινόμενον μόνον ἐνεργ. φωνῆς (ἔστην), τὰ δὲ ῥήματα *τίθημι*, *ἴημι* καὶ *δίδωμι* καὶ ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς (ἔθηκα καὶ ἐθέμην κλπ.).

324. Καταλήξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου ἀορίστου τῶν ῥημάτων *ἴστημι*, *τίθημι*, *ἴημι* καὶ *δίδωμι* ἐν γένει εἶναι εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν αἰ καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου παρατατικοῦ, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις αἰ καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστῶτος· *ἔστη-ν* (ἴστη-ν), *ἔθε-μεν* (ἐτίθε-μεν), *θῆ* (τιθῆ), *δοίην* (διδοίην) κλπ.

Εἰδικῶς δὲ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἀορίστου τῶν ῥημάτων *ἴστημι*, *τίθημι*, *ἴημι* καὶ *δίδωμι* παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς·

1) Τοῦ ῥήματος *ἴστημι* ὁ ἀόριστος *ἔστην*

α') σχηματίζεται εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν, τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν προστακτικὴν ἐν γένει καὶ τὸ ἀπαρέμφατον ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ

θέματος (στη-), εις δὲ τὴν εὐκτικὴν καὶ τὴν μετοχὴν ἐκ τοῦ ἀσθενοῦ (στα-).

β') εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει κατάληξιν **-θι** (στῆθι).

2) Τῶν ῥημάτων *τίθημι*, *ἵημι* καὶ *δίδωμι*

α') ὁ ἐνεργ. ἀόριστος εἰς τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα τῆς ὀριστικῆς εἶναι εὐχρηστος ὡς ἀόριστος α' μὲ χρονικὸν χαρακτηριστῆρα **κ'** *ἔθηκα*, *ἔθηκας*, *ἔθηκε—ἦκα*, *ἦκας*, *ἦκε—ἔδωκα*, *ἔδωκας*, *ἔδωκε*.

β') ὁ ἀόριστος ἐνεργ. καὶ μέσος σχηματίζεται ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος (θη-, ἦ-, δω-) μόνον εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἐν γένει ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς (θε-, ἐ-, δο-): *θῶ* (ἐκ τοῦ ~~θη-~~ω), *θῶμαι* (ἐκ τοῦ θήωμαι), *θείην* (ἐκ τοῦ θε-ίη-ν) κλπ.

γ') ὁ ἐνεργ. ἀόριστος εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει κατάληξιν **-ς**: *θέ-ς*, *ἔ-ς*, *δό-ς*.

Τῶν ῥημάτων *ἴστημι*, *τίθημι*, *ἵημι* καὶ *δίδωμι* ὁ ἐνεργ. ἀόριστος εἰς τὸ ἀπαρέμφατον ἔχει κατάληξιν **-εναι**, τῆς ὁποίας τὸ **ε** συναιρεῖται μὲ τὸν προηγούμενον χαρακτηριστῆρα τοῦ θέματος: *στήναι* (ἐκ τοῦ στη-έναι), *θεῖναι* (ἐκ τοῦ θε-έναι), *δοῦναι* (ἐκ τοῦ δο-έναι).

Σημ. Τῆς καταλήξεως τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου **-σο** τὸ **σ** εἰς τὸν μέσον ἀόριστον τῶν ῥημάτων τούτων ἀποβάλλεται ὄχι μόνον εἰς τὴν εὐκτικὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν (ἔθεσο) ἔθου (ἔδοσο) ἔδου, (ἀλλὰ: εἴμην, εἶσο), (θέσο) θεοῦ, (ἔσο) οὔ, (δόσο) δοῦ.

ΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕἰΣ -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

325. Τῶν εἰς **-μι** ῥημάτων 1) Τὸ ἀπαρέμφατον

α') τῆς ἐνεργ. φωνῆς, εἴτε ἀπλοῦν, εἴτε σύνθετον, τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν παραλήγουσαν· δεικνύναι—ἀποδεικνύναι, τίθηναι—προστίθηναι, δοῦναι—παραδοῦναι.

β') τῆς μέσης φωνῆς τοῦ μὲν ἐνεστῶτος τονίζεται πάντοτε εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, τοῦ δὲ ἀόριστου β' εἰς τὴν παραλήγουσαν· ἴστασθαι, δίδοσθαι—δόσθαι, ἐκδόσθαι, ἀποδόσθαι.

2) Ἡ προστακτικὴ τοῦ ἀόριστου, ἐνεργ. καὶ μέσου, ὅταν

τὸ ῥῆμα εἶναι σύνθετον μὲ πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει τοῦτο ἡ λήγουσα, ἀλλ' ὄχι πέραν τῆς τελευταίας συλλαβῆς τῆς προθέσεως· ἀπό-στηθι, ἀπό-δοτε (ἀλλὰ ἀπό-δος, ἐπί-θες καὶ ὄχι ἄποδος, ἐπιθες)—ἀπό-θου, ἀπό-θεσθε.

Ἄλλὰ εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου, ὅταν τοῦτο εἶναι σύνθετον μὲ μονοσύλλαβον πρόθεσιν ἢ μὲ δισύλλαβον, ἢ ὅποια ὁμως ἔχει πάθει ἐκθλιψιν, ὁ τόνος δὲν ἀναβιβάζεται· θοῦ—ἐκθοῦ, δοῦ—ἐκδοῦ, οὔ—ἀφοῦ (ἀπό+οῦ).

3) Ἡ μετοχή (εἰς τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον γένος) τῆς μὲν ἔνεργ. φωνῆς, εἴτε ἀπλῆ εἴτε σύνθετος, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· δεικνύς—ἀποδεικνύς, ἰστιάς—ταριστιάς, τιθεὶς—συντιθεὶς, δοὺς—παραδοὺς, τῆς δὲ μέσης εἰς τὴν προπαραλήγουσαν· δεικνύμενος, θέμενος.

ΟΙ ἌΛΛΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΩΝ ΕἰΣ -ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

326. Οἱ ἄλλοι, πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος, τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ἀορίστου β', χρόνοι τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ῥημάτων εἰς τὴν ἔνεργ. καὶ μέσην φωνὴν σχηματίζονται ὁμαλῶς, ἥτοι ὅπως τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -ω ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος (στήσω, θήσω, δώσω—ἔστησα, ἔθηκα, ἔδωκα—ἔστησάμην—στήσομαι, θήσομαι, ἤσομαι, δώσομαι κλπ.) πλὴν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος, ἀορίστου καὶ παρακειμένου τοῦ δίδομαι (δοθίσομαι, ἐδόθην, δέδομαι), τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος καὶ ἀορίστου τοῦ ἵσταμαι, τίθεμαι καὶ ἵεμαι (σταθήσομαι—ἐστάθην, τεθήσομαι—ἐτέθην, ἐθήσομαι—εἶθην ἐκ τοῦ ἐέθην) καὶ τοῦ παρακειμένου τῆς ἔνεργ. καὶ μέσης φωνῆς τοῦ ἵημι, εἶλα (ἐκ τοῦ ἔ-ε-κα), εἶμαι (ἐκ τοῦ ἔ-ε-μαι), οἱ ὅποιοι σχηματίζονται ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος.

327. Ὁ παρακείμενος ἔστηκα καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰστήκειν (ἢ ἐστήκειν) κλίνονται ὡς ἑξῆς·

Ὀριστ. ἔστηκα, -ας, -ε—ἔστήκαμεν, -ατε, -ασι ἢ ἔσταμεν, ἐστατε, ἐστάσι. Ὑποτ. ἐστήκω, -ης -ῆ—ἐστήκωμεν ἢ ἐστῶμεν, ἐστήκητε, ἐστήκωσι ἢ ἐστῶσι. Εὐκτ. ἐστήζοιμι, -οις, -οι κλπ. Πρอสτ. ἐστήκως ἢ ἐστῶς ἴσθι, ἔστω κλπ. Ἀπαρέμφ. ἐστήκηναι ἢ ἐστάηναι. Μετοχή ἐστήκως, -κνή, -ός ἢ ἐστῶς, ἐστῶσα, ἐστῶς.

Ἐπερσ. *εἰστήκειν*, -εις, -ει—*εἰστήκεμεν* ἢ *ἔσταμεν*, *εἰστήχετε*, *εἰστήξεσθε* ἢ *ἔστασθε*.

328. Τὰ συμφωνόληκτα ῥήματα εἰς -**μι** τοὺς ἄλλους πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρστατικοῦ χρόνου σχηματίζουν κατὰ τὰ συμφωνόληκτα βαρύτονα· *δείξω*, *ἔδειξα*, *δέδειχα*, *δειχθήσομαι*, *ἐδείχθη*, *δέδειγμαι* κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'

ΑΟΡΙΣΤΟΙ Β' ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΛΙΝΟΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΣΤΗΝ

329. Μερικὰ βαρύτονα ῥήματα μὲ χαρακτῆρα **α**, **ε**, **ο**, **υ** καὶ τὸ *ἀποσβέννυμι* ἔχουν ἀόριστον β' κατὰ τὰ εἰς -**μι** κλινόμενον ὡς ὁ *ἔστην*, ἥτοι καὶ οἱ ἀόριστοι οὗτοι 1) ἔχουν μακρὸν τὸν χαρακτῆρα εἰς τὴν ὀριστικὴν, ὑποτακτικὴν καὶ τὸ ἀπαρέμφατον καὶ 2) εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς λήγουν εἰς -**θι**. Τοιοῦτοι ἀόριστοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

α') μὲ θέμα εἰς **α'** *ἔβην* (θ. βᾶ-, βη-) τοῦ *βαίω*, *ἔφθην* (θ. φθα-, φθη-) τοῦ *φθάνω*, *ἀπέδραν* (θ. δρᾶ-, δρᾶ-) τοῦ *ἀποδιδράσκω*, *ἐγήραν* (θ. γηρα-) τοῦ *γηράσκω*.

β') μὲ θέμα εἰς **ε'** *ἀπέσβην* (θ. σβε-, σβη-) τοῦ *ἀπσβέννυμι*, *ἐχάρην* (θ. χαρε-, χαρη-) τοῦ *χαίρω*.

γ') μὲ θέμα εἰς **ο'** *ἔάλων* (θ. ἄλο-, ἄλω-) τοῦ *ἀλίσκεμαι*, *ἐβίω* (θ. βιο-, βιω-) τοῦ *ζῶ* καὶ *ἔγνω* (θ. γνο-, γνω-) τοῦ *γιγνώσκω*.

δ') μὲ θέμα εἰς **υ'** *ἔδυν* (θ. δῦ-, δῦ-) τοῦ *δέομαι* καὶ *ἔφυν* (θ. φῦ-, φῦ-) τοῦ *φύομαι*.

Παραδείγματα κλίσεως αὐτῶν

Ὀριστικὴ			Ὑποτακτικὴ		
<i>ἔβην</i>	<i>ἔγνω</i>	<i>ἔδυν</i>	<i>βῶ</i>	<i>γνῶ</i>	<i>δύω</i>
<i>ἔβης</i>	<i>ἔγνως</i>	<i>ἔδυσ</i>	<i>βῆς</i>	<i>γνῶς</i>	<i>δέης</i>
<i>ἔβη</i>	<i>ἔγνω</i>	<i>ἔδυσ</i>	<i>βῆ</i>	<i>γνῶ</i>	<i>δέη</i>
<i>ἔβημεν</i>	<i>ἔγνωμεν</i>	<i>ἔδωμεν</i>	<i>βῶμεν</i>	<i>γνῶμεν</i>	<i>δέωμεν</i>
<i>ἔβητε</i>	<i>ἔγνωτε</i>	<i>ἔδυτε</i>	<i>βῆτε</i>	<i>γνῶτε</i>	<i>δέητε</i>
<i>ἔβησαν</i>	<i>ἔγνωσαν</i>	<i>ἔδυσαν</i>	<i>βῶσι</i>	<i>γνῶσι</i>	<i>δέωσι</i>

Εὐκτικῆ

Προστακτικῆ

βαίην	γροίην	βῆθι	γρῶθι	δῶθι
βαίης	γροίης	βήτω	γρώτω	δύτω
βαίη	γροίη	βῆτε	γρῶτε	δῶτε
βαίμεν (βαίημεν)	γροίμεν (γροίημεν)	βήτωσαν	γρώτωσαν	δύτωσαν
βαίτε (βαίητε)	γροίτε (γροίητε)	(βάντων)	(γρόντων)	(δύντων)
βαίεν (βαίησαν)	γροίεν (γροίησαν)			

Ἀπαρέμφατον

Μετοχῆ

βῆναι γρῶναι δοῦναι—βάς, βᾶσα, βάν—γρούς, γροῦσα, γρόν—δύς,
[δῶσα, δύν.

Σημ. 1. Οἱ ἀόριστοι (ἀπ)έδραν καὶ ἐγήραν κλίνονται ὅπως ὁ ἔβην, ἐάν τεθῆ ᾧ ὅπου ὁ ἔβην ἔχει η.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

330. Πᾶσαι αἱ μετοχαὶ ἔχουν τρία γένη καὶ τρεῖς καταλήξεις, ἤτοι αἱ μετοχαὶ εἶναι τρόπον τινὰ ῥηματικά ἐπίθετα τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα.

331. Ἐκ τῶν μετοχῶν κλίνονται ὡς ἐπίθετο δευτερόκλιτα ὅσαι λήγουν εἰς **-μενος**, **-μένη**, **-μένον'** *λύόμενος*, *λυομένη*, *λυόμενον*—*λυσάμενος*, *λυσαμένη*, *λυσάμενον*—*λελυμένος*, *λελυμένη*, *λελυμένον*—*τιμώμενος*, *τιμωμένη*, *τιμώμενον*—*καλούμενος*, *καλυμένη*, *καλούμενον*—*δηλούμενος*, *δηλωμένη*, *δηλούμενοι*.

332. Ἐκ τῶν μετοχῶν κλίνονται ὡς ἐπίθετα τριτόκλιτα ὅσαι λήγουν

1) εἰς **-ᾶς**, **-ᾶσα**, **-ᾶν'** *λύσᾶς*, *λύσᾶσα*, *λύσᾶν*—*ιστίας*, *ιστιάσα*, *ιστιάν'* ὁ *λύσᾶς*, *τεῦ λύσαντος* κλπ. τὸ *λύσᾶν*, *τοῦ λύσαντος* κλπ. πληθ. δοτ. *τοῖς λύσᾶσι* (ἐκ τοῦ λύσαντ-σι)·

2) εἰς **-εῖς**, **-εῖσα**, **-έν'** *λυθείς*, *λυθεῖσα*, *λυθέν*—*τιθείς*, *τιθεῖσα*, *τιθέν'* ὁ *λυθείς*, *τοῦ λυθέντος* κλπ. τὸ *λυθέν*, *τοῦ λυθέντος* κλπ. πληθ. δοτ. *τοῖς λυθεῖσι* (ἐκ τοῦ λυθέντ-σι)·

3) εἰς **-οῦς**, **-οῦσα**, **-όν'** *διδούς*, *διδούσα*, *διδόν'* ὁ *διδούς*, *τοῦ διδόντος* κλπ. τὸ *διδόν*, *τοῦ διδόντος* κλπ. πληθ. δοτ. *τοῖς διδοῦσι* (ἐκ τοῦ διδόντ-σι)·

4) εἰς **-ύς, -ῦσα, -ύν'** δεικνός, δεικνῦσα, δεικνύν· ὁ δεικνός, τοῦ δεικνύντος κλπ. τὸ δεικνύν, τοῦ δεικνύντος κλπ. πληθυντ. δοτ. τοῖς δεικνῦσι (ἐκ τοῦ δεικνύντ-σι)·

5) εἰς **-ων, -ουσα, -ον'** (-ῶν, -ῶσα, -ῶν—ῶν, -οῦσα, -οῦν)· λῶων, λῶουσα, λῶον—λαβῶν, λαβοῦσα, λαβῶν—τιμῶν, τιμῶσα, τιμῶν—καλῶν, καλοῦσα, καλοῦν—δηλῶν, δηλοῦσα, δηλοῦν· ὁ λῶων, τοῦ λῶοντος κλπ. τὸ λῶον, τοῦ λῶοντος κλπ. πληθ. δοτ. τοῖς λῶουσι (ἐκ τοῦ λῶοντ-σι), τοῖς τιμῶσι (ἐκ τοῦ τιμῶντ-σι), τοῖς καλοῦσι (ἐκ τοῦ καλοῦντ-σι) κλπ·

6) εἰς **-ώς, -ῶσα, -ώς'** ἐστώς, ἐστῶσα, ἐστώς· ὁ ἐστώς, τοῦ ἐστῶτος κλπ. τὸ ἐστώς, τοῦ ἐστῶτος κλπ. δοτ. πληθ. τοῖς ἐστῶσι (ἐκ τοῦ ἐστῶτ-σι)·

7) εἰς **-ώς, -υῖα, -ός'** λελκώς, λελκυῖα, λελκός· αὐται κλίνονται κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα·

Ἐν.	ὁ	λελκώς	ἡ	λελκυῖα	τὸ	λελκός
	τοῦ	λελκώτος	τῆς	λελκυῖας	τοῦ	λελκώτος
	τῶ	λελκώτι	τῆ	λελκυῖα	τῶ	λελκωτι
	τῶν	λελκώτα	τῆν	λελκυῖαν	τὸ	λελκός
	ῶ	λελκώς	ῶ	λελκυῖα	ῶ	λελκός
Πλ.	οἱ	λελκώτες	αἱ	λελκυῖαι	τὰ	λελκώτα
	τῶν	λελκώτων	τῶν	λελκυῖων	τῶν	λελκώτων
	τοῖς	λελκώσι	ταῖς	λελκυῖαῖς	τοῖς	λελκώσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'

ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ

Α') Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὴν κλίσειν καὶ ἐλλειπτικά.

333. Τοιαῦτα ῥήματα συνήθη εἶναι τὰ ἐξῆς·

α') **Φημί** (=λέγω. θ. φη-, φα-). Ἐνεστ. Ὀριστ. φημί, φής, φησί—φαμέν, φατέ, φασί. Ὑποτ. φῶ, φῆς, φῆ—φῶμεν, φῆτε, φῶσι. Εὐκτ. φαίην, φαίης, φαίη—φαῖμεν, φαῖτε, φαίεν. Προστ. φάθι, φάτω—φάτε, φάντων. Ἀπαρ. φάναι. Μετοχ. φάσκων, -ουσα, -ον Παρατ. ἔφην (=ἔλεγα ἢ εἶπα), ἔφησθα ἢ ἔφης, ἔφη—ἔφαμεν κλπ. μέλλων φήσω, ἀόριστος ἔφησα.

Τὰ σύνθετα τοῦ *φημι* ἀναβιβάζουν τὸν τόνον εἰς τὴν ὀριστικήν καὶ προστακτικήν τοῦ ἐνεστώτος· *σύμφημι, σύμφαμεν*—*σύμφαθι*, ἀλλὰ *συμφῶ, συμφῆς* κλπ. *συμφάναι*.

β') *Εἶμι* (=θὰ ἐρχωμαι ἢ θὰ ἔλθω, θ. εἶ-, -ί). Ἐνεστώως Ὀριστ. εἶμι, εἶ, εἶσι—ἴμεν, ἴτε, ἴασι. Ὑποτ. ἴω, ἴης, ἴη—ἴωμεν, ἴητε, ἴωσι. Εὐκτ. ἴοιμι (ιοίην), ἴοις, ἴοι—ἴοιμεν, ἴοιτε, ἴοιεν. Προστ. ἴθι, ἴτω—ἴτε, ἰόντων. Ἀπαρ. ἰέναι. Μετοχ. ἰών, ἰούσα, ἰόν. Παρατ. ἦα (ἦειν), ἦεις (ἦεισθα) ἦει—ἦμεν, ἦτε, ἦσαν (ἦεσαν).

Τὰ σύνθετα τοῦ *εἶμι*, ὅπως καὶ τοῦ *φημι*, ἀναβιβάζουν τὸν τόνον εἰς τὴν ὀριστικήν καὶ τὴν προστακτικήν τοῦ ἐνεστώτος (ἄπειμι, ἄπει, ἄπιμεν—ἄπιθι κλπ. ἀλλὰ ἀπῆα, ἀπιών κλπ.). Τὸ *εἶμι* εἰς τὴν ὀριστικήν τοῦ ἐνεστώτος ἔχει πάντοτε σημασίαν μέλλοντος, εἰς δὲ τὴν εὐκτικήν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἄλλοτε ἐνεστώτος καὶ ἄλλοτε μέλλοντος (πβ. *ἔρχομαι*).

γ') *Κεῖμαι* (θ. κει-). Ἐνεστ. ὀριστ. κεῖμαι, κεῖσαι, κεῖται—κεῖμεθα κλπ. Ὑποτ. ἐν. γ' κέηται, πληθ. β' κέησθε, γ' κέωνται. Εὐκτ. κέοιτο, πληθ. γ' κέοιντο. Προστ. κεῖσο, κεῖσθω, κεῖσθε, κεῖσθων. Ἀπαρ. κεῖσθαι. Μετοχ. κείμενος, -η, -ον. Παρατ. ἐκέιμην, ἔκεισο κλπ. Μέλλων κείσομαι.

Τὸ κεῖμαι χρησιμεύει καὶ ὡς παθητ. παρακείμενός τοῦ *τίθημι*. Ἐν συνθέσει ἀναβιβάζει καὶ αὐτὸ τὸν τόνον πλὴν εἰς τὸ ἀπαρέμφατον (κατάκειμαι, κατάκεισθε, ἀλλὰ κατακεῖσθαι).

δ') *Κάθημαι* (θ. καθησ-). Ἐνεστ. ὀριστ. κάθημαι, κάθησαι, κάθηται—καθήμεθα, κάθησθε, κάθηται. Ὑποτ. ἐν. γ' καθῆται, πληθ. καθώμεθα, καθῆσθε, καθῶνται. Εὐκτ. ἐν. α' καθήμην, πληθ. β' καθῆσθε. (Προστ. κάθησο, καθήσθω). Ἀπαρ. καθῆσθαι. Μετ. καθήμενος, -η, -ον. Παρατ. ἐκαθήμην, ἐκάθησο, ἐκάθητο κλπ. κανονικῶς ἢ καθήμην, καθῆσο, καθῆ(σ)το, καθήμεθα, καθῆσθε, καθῆντο.

Τὸ *κάθημαι* εἶναι σύνθετον ἐκ τῆς προθέσεως *κατά* καὶ (τοῦ ἀχρήστου) *ἦμαι*, χρησιμεύει δὲ ὡς παρακείμενος τοῦ *καθέζομαι*.

ε') *Οἶδα* (=ἤξεύρω, γνωρίζω, θ. οἶδ-). Ὀριστ. οἶδα, οἶσθα, οἶδε—ἴσμεν, ἴστε, ἴασι. Ὑποτ. εἶδῶ, εἶδῆς, εἶδῆ—εἶδῶμεν, εἶδῆτε, εἶδῶσι. Εὐκτ. εἶδειν, εἶδείης, εἶδειῆ—εἶδειμεν, εἶδειτε,

είδειεν. Προστ. ἴσθι, ἴστω—ἴστε, ἴστωσαν. Ἄπαρ. εἰδέναι. Μετ. εἰδώς, εἰδυῖα, εἰδός. Παρατ. ἦδιν, (ἦδη), ἦδεις (ἦδειςθα), ἦδει (ἦδειν)—ἦσμεν, ἦστε, ἦσαν (ἦ ἦδεμεν, ἦδετε, ἦδεσαν). Μέλλων εἶσομαι (σπανίως εἰδήσω).

Τὸ οἶδα κατ' ἀρχὰς ἦτο παρακείμενος (=ἔχω ἰδεῖ) τοῦ ἀρχικοῦ θέματος εἰδ- (πβ. ἀόρ. εἶδον)· τὸ ε τοῦ θέματος τρέπεται εἰς ο μόνον εἰς τὰ τρία ἐνικὰ τῆς ὀριστικῆς. Καὶ τὸ οἶδα ἐν συνθέσει ἀναβιβάζει τὸν τῶνον εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ προστακτικὴν τοῦ ἐνεστώτος (σύννοια, σύνισμεν, σύνισθι).

ζ') *Δέδοικα* (=φοβοῦμαι, θ. δει-, δι-). Παρακ. ὀριστ. δέδοικα, δέδοικας κλπ. καὶ δέδια, δέδιε—δέδιμεν, δέδιτε, δεδιάσι. Ὑποτ. δεδίω, δεδίης κλπ. Εὐκτ. δεδοίκοιμι, δεδοίκοις κλπ. Προστ. ἄχρηστος. Ἄπαρ. δεδοικέναι ἢ δεδιέναι. Μετ. δεδοικώς, δεδοικυῖα, δεδοικός ἢ δεδιώς, δεδιυῖα, δεδιός. Ὑπερ. ἐδεδοίκειν, ἐδεδοίκεις κλπ. γ' πληθ. ἐδεδοίκεσαν ἢ ἐδέδισαν, μέλλ. δεῖσω (σπάνιος), ἀόρ. ἔδεια.

Ζημ. Καὶ τοῦ παρακειμένου τοῦ *θνήσκω*, ἦτοι τοῦ *τέθνηκα* (θ. θνη-, θνα-), μερικοὶ τύποι σχηματίζονται ὄχι μόνον κατὰ τὰ βαρύτονα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ εἰς -μι, ὅπως τοῦ *δέδοικα*, ἦτοι Ὅριστ. πληθ. τέθναμεν, τέθνατε, τεθναῖσι. Εὐκτ. τεθναίην, τεθναίης, τεθναίη κλπ. Προστ. τεθνάτω. Ἄπαρ. τεθνάναι. Μετ. τεθνεώς (-ῶτος), τεθνεῶσα, τεθνεώς (-ῶτος). Ὑπερ. πληθ. γ' ἐτέθνασαν.

ζ') *Εοικα (=εἶμαι ὅμοιος, θ. εἰκ-, πβ. *εἰκόν*). Παρακ. ἄπαρ. εἰκέναι. Μετ. εἰκώς, εἰκυῖα, εἰκός. Ὑπερ. ἐφέκειν, ἐφέκεις κλπ. *Ἄλλους χρόνους τὸ ῥῆμα τοῦτο δὲν ἔχει, ὅπως καὶ τὸ ῥ. *εἴωθα* (=εἶμαι συνηθισμένος, θ. *Εἴωθ-*, *Εἴωθ-*), τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸν παρακείμενον εἴωθα καὶ τὸν ὑπερσ. εἴωθειν.

η') *Χρῆ* (=εἶναι ἀνάγκη, πρέπει). Ἐνεστ. ὀριστ. χρή, ὑποτ. χρῆ, εὐκτ. χρεῖη, ἄπαρ. χρῆναι, μετ. τὸ χρεών, παρ. χρῆν ἢ ἐχρῆν. Τὸ χρή κυρίως εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν (=χρεῖα, ἀνάγκη), οἱ δὲ τύποι τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων τοῦ ἐνεστώτος καὶ ὁ τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ προῆλθον ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χρή μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τοῦ *εἰμέ*: χρή+ῆ=χρῆ, χρή+εἶη=χρεῖη, χρή+ῆν=(ἐ)χρῆν.

Μόνον εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον εὐρίσκεται καὶ τὸ ῥῆμα

εἵμαρται καὶ τὸ *πέπρωται* (=εἶναι πεπρωμένον). Ἄλλοι τύποι αὐτῶν εὐρίσκονται οἱ ἐξῆς· εἵμαρτο-ἐπέπρωτο, ἢ εἵμαρμένη-ἢ πεπρωμένη, τὸ πεπρωμένον.

Ἄνωμαλκᾶ ῥήματα
κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων

334. I. Πολλῶν ῥημάτων τὸ ἀρχικὸν θέμα προσλαμβάνει ε πρὸς σχηματισμὸν τοῦ χρονικοῦ θέματος α') τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, β') μερικῶν ἐκ τῶν ἄλλων χρόνων καὶ γ') πάντων τῶν ἄλλων χρόνων πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ. Οὕτω π. χ. σχηματίζονται τὰ ῥήματα

α') *δοκῶ* (δοκέω), παρατ. ἐδόκουν, μέλλ. δόξω, ἀόρ. ἐδοξα, παθητ. παρακ. δέδοκται, ὑπερσ. ἐδέδοκτο (ῥ. θ. δοκ-, ἐξ οὗ δοκε-).

ὠθῶ (ὠθέω), παρατ. ἐώθουν, μέλλ. ὦσω, ἀόρ. ἔωσα. Μέσον καὶ παθ. ὠθοῦμαι (ὠθέομαι), παρατ. ἐωθούμην, μέσ. μελ. ὦσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐωσάμην, παθ. ἀόρ. ἐώσθην, παρακ. ἔωσμαι (ῥ. θ. ὠθ-, ἐξ οὗ ὠθε-).

β') *ἔχω*, παρτ. εἶχον, μλ. ἔξω καὶ σχήσω, ἀόρ. ἔσχον (ὑποτ. σχῶ, σχῆς κλπ, εὐκτ. σχοίην, σχοίης κλπ, σύνθ. παράσχοιμι, παράσχοις κλπ, προστ. σχές, σχέτω κλπ, σύνθ. κατάσχες, ἀπαρέμφ. σχεῖν, μτχ. σχών), πρκμ. ἔσχηκα. Μέσ. καὶ παθ. ἔχομαι παρατ. εἰχόμην, μέσ. μέλ. καὶ ὡς παθ. ἔξομαι ἢ σχήσομαι, μέσ. ἀόρ. καὶ ὡς παθ. ἐσχόμην, παρακ. ἔσχημαι (ῥ. θ. σεχ-, ἐξ οὗ ἐχ-, σχ-, σχε-).

νέμω, παρατ. ἔνεμον, μέλ. νεμῶ, ἀόριστ. ἔνειμα, παρακμ. νενέμηκα. Μ. καὶ παθ. νέμομαι, παρτ. ἐνεμόμην, μέσ. μέλ. νεμοῦμαι, ἀόρ. ἐνειμάμην, παθ. ἀόρ. ἐνεμήθην, παρακμ. νενέμημαι, ὑπερσ. ἐνενεμήμην (ῥ. θ. νεμ-, ἐξ οὗ νεμε-).

γ') *βούλομαι*, παρτ. ἐβουλόμην, μέσ. μέλ. βουλήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐβουλήθην, παρακ. βεβούλημαι (ῥ. θ. βουλ-, ἐξ οὗ βουλε-).

μελεῖ, παρατ. ἔμελε, μελ. μελήσει, ἀόρ. ἐμέλησε, παρακμ. μεμέληκε, ὑπερσ. ἐμεμελήκει (ῥ. θ. μελ-, ἐξ οὗ μελε-).

II. Πολλῶν ῥημάτων τὸ ἀρχικὸν θέμα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ

προσλαμβάνει *-σκ-* ἢ *-ισκ-*, μετὰ τοῦ ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ πολλακίς. Οὕτω π.χ. σχηματίζονται τὰ ἑξῆς ῥήματα·

α') *γηράσκω*, μελ. γηράσω (καὶ μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. γηράσομαι), ἀόρ. ἐγήρασα καὶ β' ἐγήραν, παρκ. γεγήρακα (ῥ. θ. γηρα-, ἐξ οὗ γηρασκ-).

γινώσκω, παρτ. ἐγίνωσκον, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. γνώσομαι, ἀόρ. β' ἐγνων, παρακ. ἔγνωκα, ὑπερσ. ἐγνώκειν. Παθ. γινώσκομαι, πρτ. ἐγινώσκόμην, μέλ. γνωσθήσομαι, ἀόρ. ἐγνώσθην, παρακ. ἔγνωσμαι, ὑπερσ. ἐγνώσμην (ῥ. θ. γνω-, ἐξ οὗ γι-γνω-, γιγνωσκ-).

β') *εὕρισκω*, πρτ. ηὔρισκον ἢ εὔρισκον, μέλ. εὔρήσω, ἀόρ. β' ηὔρον, πρκ. εὔρηκα. Μ. καὶ παθ. εὔρισκομαι, παρτ. εὔρισκόμην (ηὔρισκόμην), μέσ. μέλ. εὔρήσομαι, ἀόρ. β' εὔρόμην (ηὔρόμην), παθ. μέλ. εὔρεθήσομαι, ἀόρ. εὔρέθην (ηὔρέθην), πρκ. εὔρημαι (ηὔρημαι), ὑπερσ. ηὔρήμην (ῥ. θ. εὔρ-, ἐξ οὗ εὔρισκ-, εὔρε-).

μιμνήσκω (συνήθως σύνθ. *ἀναμιμνήσκω*), παρατ. ἀνεμίμνησκον, μέλ. ἀναμνήσω, ἀόρ. ἀνέμνησα. Μεσ. ἀναμιμνήσκομαι, παρτ. ἀνεμιμνησκόμην, μελ. ἀνάμνήσομαι, παθ. ἀόρ. ὡς μέσ. ἐμνήσθην, παρκ. μέμνημαι, ὑπερσ. ἐμεμνήμην, τετ. μελ. μεμνήσομαι (ῥ. θ. μνη-, ἐξ οὗ μι-μνη-, μιμνησκ-, μιμνησκ-).

III. Πολλῶν ῥημάτων τὸ ἀρχικὸν θέμα προσλαμβάνει πρὸς σχηματισμὸν τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ α') *ν*, β') *αν*, γ') *αν* καὶ συγχρόνως *ν* πρὸ τοῦ χαρακτήρος, δ') *νε*, ε') *νι*, ἢ *νν*, τῶν ὁποίων ὅμως τὸ *ι* ἢ τὸ *υ* μετατίθεται κατόπιν πρὸ τοῦ *ν*. Οὕτω π.χ. σχηματίζονται τὰ ἑξῆς ῥήματα·

α') *δάκνω*, παρτ. ἔδακνον, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. δήξομαι, ἀόρ. β' ἔδακον. Παθ. δάκνομαι, παθ. ἀόρ. (καὶ ὡς μέσ.) ἐδήχθην, παρακ. δέδηγμαί (ῥ. θ. δηκ-, δακ-, ἐξ οὗ δακν-).

τέμνω, παρτ. ἔτεμνον, μέλ. τεμῶ, ἀόρ. β' ἔτεμον, παρακ. τέτμηκα. Παθ. καὶ μέσ. τέμνομαι, παρ. ἐτεμόμην, μέσ. μέλ. τεμοῦμαι, ἀόρ. β' ἐτεμόμην, παθ. μέλ. τμηθήσομαι, ἀόρ. ἐτμήθην, παρκ. τέτμημαι, ὑπερσ. ἐτετμήμην, τετελ. μελ. τετμήσομαι (ῥ. θ. τεμ-, ἐξ οὗ τεμν-, τμε-).

β') *βλασιάνω*, παρτ. ἐβλάστανον, ἀόρ. β' ἐβλαστον, ὑπερσ. ἐβλαστήκει (ῥ. θ. βλαστ-, ἐξ οὗ βλασταν-, βλαστε-).

αὐξάνω καὶ **αὐξω**, παρτ. ἡῦξον, μέλ. αὐξήσω, ἀόρ. ἡῦξησα, παρτ. ἡῦξηκα. Μέσ. καὶ παθ. αὐξάνομαι καὶ αὐξομαι, παρ. ἡῦξανόμην (ἡῦξόμην), μέσ. μέλ. καὶ ὡς παθ. αὐξήσομαι, παθ. μέλ. αὐξηθήσομαι, ἀόρ. ἡῦξήθην, παρκμ. ἡῦξημαι, ὑπερσ. ἡῦξήμην (ῥ. θ. αὐξ-, ἔξ οὗ αὐξαν-, αὐξε-).

γ') **μανθάνω**, παρτ. ἐμάνθανον, μέσ. μέλλ. ὡς ἐνεργ. μαθήσομαι, ἀόρ. β' ἔμαθον, παρακ. μεμάθηκα, ὑπερσ. ἐμεμαθήκειν. Παθ. μανθάνομαι (ῥ. θ. μαθ-, ἔξ οὗ μανθαν-, μαθε-).

πυνθάνομαι, παρτ. ἐπυνθανόμην, μέσ. μέλ. πεύσομαι, ἀόρ. β' ἐπυθόμην, παρατ. πέπυσμαι, ὑπερσ. ἐπεπύσμη (ῥ, θ.) πευθ- καὶ πυθ-, ἔξ οὗ πυνθαν-).

δ') **ἀφικνοῦμαι** (ἀφικνέομαι), παρτ. ἀφικνούμην, μέσ. μέλ. ἀφίξομαι, ἀόρ. ἀφικόμην, παρκ. ἀφίγμαι, ἀφίγμην (ῥ.θ. ἴκ-, ἔξ οὗ ἴκνε-).

ε') **βαίνω**, παρτ. ἔβαινον, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. βήσομαι, ἀόρ. β' ἔβην, παρακ. βέβηκα, ὑπερσ. ἐβεβήκειν. Παθ. βαίνομαι, παθ. ἀόρ. ἐβάθην, παρακ. βέβᾶμαι (ῥ.θ.βη-, βα-, ἔξ οὗ βανι-, βαιν-).

ἐλαύνω, παρτ. ἤλαυνον, μέλ. ἐλῶ, (ἐλᾶς ἐλᾶ κλπ.), ἀόρ. ἤλασσα, παρκ. ἐλήλακα. Παθ. ἐλαύνομαι, παρτ. ἤλαυνόμην, μέσ. ἀόρ. ἤλασάμην, παθ. ἀόρ. ἤλάθην, παρκ. ἐλήλάμαι, ὑπερσ. ἐληλάμην (ῥ. θ. ἐλα-, ἔξ οὗ ἐλανυ-, ἐλαυν-).

IV. Πολλῶν ῥημάτων οἱ χρόνοι σχηματίζονται οὐχὶ ἐξ ἐνὸς ῥηματικοῦ θέματος, ἀλλ' ἀπὸ διαφόρων θεμάτων συνωνύμων. Οὕτω π.χ. σχηματίζουν τοὺς χρόνους τῶν τὰ ἐξῆς ῥήματα:

ἀγορεύω, παρτ. ἠγόρευον, μέλ. ἀγορεύσω καὶ συνήθως ἐν συνθέσει ἀπερῶ (συνερῶ, προσερῶ κλπ.), ἀόρ. ἠγόρευσα καὶ εἶπον (κατεῖπον, ἀνεῖπον, προεῖπον κλπ.), παρκ. (ἀπ-, συν-, προ-) εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν. Παρ. ἀγορεύομαι, παρτ. ἠγορευόμην, παθ. μέλ. (ἀνα-, προσ-) ἠγήθῆσομαι, παθ. ἀόρ. (ἀν-, ἀπ-) ἐρρήθην (θ. ἀγορευ-, εἶπ-, ἐρε-, ῥε-).

λέγω, παρατ. ἔλεγον, μέλ. λέξω ἢ ἐρῶ (ἐρεῖς, ἐρεῖ κλπ.), ἀόρ. α' ἔλεξα καὶ β' εἶπον (ὑποτ. εἶπω), παρακ. εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν. Παθ. λέγομαι, παρατ. ἐλεγόμην, μέλ. ῥηθήσομαι ἢ λεχθήσομαι, ἀόρ. ἐρρήθην ἢ ἐλέχθην, παρακ. εἶρη-

μαι ἢ λέλεγμαι, ὑπερσ. εἰρήμην, τετελ. μέλ. εἰρήσομαι (θ.λεγ-, έρε-, ρε-, εἶπ-).

δρω (δράω), παρατ. έώρων, μέσ. μέλ. ώς ένεργ. ὄψομαι, ἀόρ. β' εἶδον (ὑποτ. ἴδω), παρακ. έόρακα (έώρακα), ὑπερσ. έωράκειν. Παθ. ὄρωμαι, παρατ. έωρώμην, παθ. μέλ. ὄφθήσομαι, ἀόρ. ὤφθην, μέσ. ἀόρ. β' εἰδόμην (θ. ὄρα-, ὄπ-, Γ'ιδ-, εἶδ-).

Γ'—Ἄνωμαλὰ ῥήματα κατὰ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων

335. Πολλῶν ῥημάτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης ἢ σημασία χρόνων τινῶν δέν εἶναι κανονική, ἤτοι ἐκείνη, τὴν ὁποίαν δηλοῖ ἢ κατάληξις. Οὕτως ὑπάρχουν ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν

α') μέσον μέλλοντα μέ ένεργ. σημασίαν: *ὄρω—ὄψομαι, ἀκούω—ἀκούσομαι, ἄδω—ἄσομαι, ἁμαρτάνω—ἁμαρτήσομαι* κλπ.·

β') μέσον μέλλοντα μέ παθητικὴν σημασίαν: *ἀλίσκομαι—ἀλόσσομαι, πολεμοῦμαι—πολεμήσομαι, ἐῶμαι—ἐάσομαι* κλπ.·

γ') παθητ. ἀόριστον μέ μέσην σημασίαν: *ἀνιῶμαι—ἠμιάθηρ, ζινοῦμαι—ἐκινῆθηρ, πορεύομαι—ἐπορεύθηρ* κλπ.·

δ') παθ. μέλλοντα καὶ ἀόριστον μέ μέσην σημασίαν: *ἀπαλλάττομαι—ἀπαλλάγῆσομαι, ἀτηλλάγηρ* κλπ.·

ε') ένεργ. παρακείμενον καὶ ἀόριστον β' μέ μέσην ἢ παθητικὴν σημασίαν: *ἔστημι—ἔστηκα, ἔστηρ, φέομαι—πέφνκα, ἔφην* κλπ.

Σημ. Τοιαῦτα ἀνώμαλα εἶναι καὶ πολλὰ ῥήματα τῶν δύο προηγουμένων τάξεων.

Δ'—Ἀποθετικά

336. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλώσσαν ἀρκετὰ ῥήματα δέν ἔχουν ένεργ. φωνὴν (π.χ. *ἔρχομαι, κοιμῶμαι, δέχομαι*), οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλώσσαν πολλὰ ῥήματα εἶναι μόνον τῆς μέσης φωνῆς: *ἄχθομαι, ἀγωνίζομαι, αἰδοῦμαι, αἰσθάνομαι, ἀπροῶμαι, ἀλίσκομαι, βούλομαι, κτώμαι, πέτομαι, δέομαι* κλπ. Τὰ ῥήματα ταῦτα ὠνομάσθησαν **ἀποθετικά**, διότι ένομίσθη ὅτι ἐξ ἀρχῆς εἶχον ένεργητικὴν φωνὴν καὶ ὅτι κατόπιν (**ἀπέθεσαν**, ἤτοι) ἀπέβαλον αὐτήν.

337. Τὰ ἀποθετικά ῥήματα λέγονται

α') *μέσα ἀποθετικά*, ὅταν ἔχουν μέσον ἄοριστον μὲ ἐνεργ. σημασίαν· ἀσπάζομαι—*ἡσπασάμην*, ἐντέλλομαι—*ἐνετειλάμην*, αἰσθάνομαι—*ἡσθόμην*, ἰσχυρίζομαι—*ἰσχυρισάμην* (ἀλλὰ ἀπεχθάνομαι—*ἀπηχθόμην*—*ἐμισήθην*·)

β') *παθητικά ἀποθετικά*, ὅταν ἔχουν παθητ. ἄοριστον μὲ ἐνεργ. σημασίαν· αἰδοῦμαι—*ἡδέσθην*, ἄρνούμαι—*ἡρνήθην* (καὶ *ἡρνησάμην*), βούλομαι—*ἐβουλήθην*, διανοοῦμαι—*διενοήθην*, εὐλαβοῦμαι—*ἠδλαβήθην*, δέομαι—*ἐδέηθην*, οἶομαι—*ὤήθην*·

γ') *μεικτὰ ἀποθετικά*, ὅταν ἔχουν μέσον ἄοριστον μὲ ἐνεργ. σημασίαν καὶ παθητ. ἄοριστον μὲ παθητ. σημασίαν· αἰτιῶμαι—*ἡτιασάμην* καὶ *ἡτιάθην*, βιάζομαι—*ἐβιασάμην* καὶ *ἐβιάσθην*, δέχομαι—*ἐδέξάμην* καὶ *ἐδέχθην* (= *ἔγινα δεκτός*), ἰῶμαι—*ἰασάμην* καὶ *ἰάθην*, ἐργάζομαι—*εἰργασάμην* καὶ *εἰργάσθην*, χειροῦμαι—*ἐχειρωσάμην* καὶ *ἐχειρώθην*, δωροῦμαι—*ἐδωρησάμην* καὶ *ἐδωρήθην*, κτῶμαι—*ἐκτησάμην* καὶ *ἐκτίθην*·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'

ΑΚΛΙΤΟΙ ΛΕΞΕΙΣ

Α'—Ἐπιρρήματα

338. Ἐπιρρήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐν γένει τόπον, χρόνον, τρόπον ἢ ποσόν, προσδιορίζουν δὲ συνήθως μὲν ῥήματα, (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν), σπανιώτερον δὲ οὐσιαστικά, ἐπίθετα ἢ ἄλλα ἐπιρρήματα.

339. Τὰ ἐπιρρήματα κατὰ τὴν σημασίαν των εἶναι

α') *τοπικά*, τὰ ὁποῖα φανερώουν τὸν τόπον, ὅπου γίνεται τι· *ἐνταῦθα*, *ἐκεῖ*, *ἄνω*, *ἐντεῦθεν*, *πέραν*·

β') *χρονικά*, τὰ ὁποῖα φανερώουν τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὁποῖον γίνεται τι· *σήμερον*, *αὔριον*, *χθές*, *ἄρτι*, *πάλαι*·

γ') *τροπικά*, τὰ ὁποῖα φανερώουν τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον γίνεται τι· *εὖ*, *καλῶς*, *ᾧδε*·

δ') *ποσοτικά*, τὰ ὁποῖα φανερώουν πόσας φορές ἢ εἰς ποῖον βαθμὸν γίνεται τι· *ἅπαξ*, *δύς*, *λίαν*, *ἄγαν*·

Σημ. Καὶ πτώσεις μερικῶν ὀνομάτων καὶ τύποι τινὲς ῥημά-

των κατήντησαν ἐπιρρήματα, ὡς δημοσία, ἰδία, προῖκα—ἄγε, ἴθι, φέρε (πρβ. τῆς νέας γλώσσης ἔωρεάν—ἔλα).

Β'—Προθέσεις

340. Προθέσεις ὀνομάζονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, αἱ ὁποῖαι τίθενται πρὸ τῶν κλιτῶν λέξεων (π.χ. *σὺν* αὐτῶ, *σύνδου*, *συνέρχομαι*) καὶ σπανίως πρὸ τῶν ἐπιρρημάτων (π.χ. *εἰς* αὔριον), διὰ νὰ δηλώσουν μετ' αὐτῶν διαφόρους σχέσεις, ὅπως ἐν γένει καὶ τὰ ἐπιρρήματα.

341. Ἐκ τῶν προθέσεων ἄλλαι μὲν τίθενται πρὸ τῶν πτωτικῶν (ὡς *ἐπὶ* γῆς, *περὶ* αὐτοῦ) καὶ συντίθενται εἰς λέξιν μὲ πτωτικά ἢ ῥήματα (ὡς *ἐπίγειος*, *ἐπιβαίνω*), ἄλλαι δὲ τίθενται μόνον πρὸ τῶν πτωτικῶν (*ἄνευ* ἐμοῦ, *μέχρι* πέρατος). Αἱ πρῶται ὀνομάζονται προθέσεις *κύριαι*, αἱ δὲ δευτέραι προθέσεις *καταχρηστικαί*.

342. Αἱ κύριαι προθέσεις εἶναι 18, αἱ ἑξῆς:

α') ἀντί, ἀπό, ἐκ (ἐξ), πρό, (αἱ ὁποῖαι τίθενται μόνον μετὰ γενικῆς):

β') ἐν, σύν, (μόνον μετὰ δοτικῆς):

γ') ἀνά, εἰς, (μόνον μετ' αἰτιατικῆς):

δ') διά, κατά, μετά, ὑπέρ, (μετὰ γενικῆς ἢ αἰτιατικῆς):

ε') ἀμφί, ἐπί, παρὰ, περί, πρὸς, (μετὰ γενικῆς, δοτικῆς ἢ αἰτιατικῆς).

343. Αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις εἶναι 9, αἱ ἑξῆς:

α') ἄχοι, μέχρι, χωρὶς, πλήρ, ἄνευ, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, (μόνον μετὰ γενικῆς):

β') ὡς, νή, μά, (μόνον μετ' αἰτιατικῆς).

344. Αἱ κύριαι προθέσεις πλὴν τῆς *εἰς*, *ὑπέρ*, *περὶ* καὶ *πρὸς* πάσχουν διάφορα πάθη ἀναλόγως τῶν ἀρκτικῶν φθόγγων τῶν λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦν εἴτε ἐν συντάξει εἴτε ἐν συνθέσει μετ' αὐτῶν, ἦτοι

α') *ἐξθλιφιν*, ὡς *κατὰ* αὐτοῦ—*κατ'* αὐτοῦ, *κατὰ* ἡμῶν—*καθ'* ἡμῶν, *κατὰ* ἔρχομαι—*κατέρχομαι*:

β') *καῶσιν* ἢ *συναίρεισιν*, μόνη ἢ *πρό*, ὡς *προσέλεγον*—*προούλεγον*:

γ') *ἀφομοίωσιν*, *ἀποβολήν* ἢ *τροπήν* τοῦ τελικοῦ *ν* ἢ ἐν *καὶ* *δού*, ἐν *μέλω*—*ἐμμένω*, σὺν *ζῶ*—*συνζῶ*, σὺν *καλῶ*—*συγκαλῶ* *κλπ.*

345. Ἡ ἐκ πρὸ φωνήεντος λέγεται ἐξ· ἐκ πόλεως, ἐξ οἰκίας, ἐκφεύγω, ἐξέρχομαι.

Γ'—Σύνδεσμοι

346. **Σύνδεσμοι** λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι συνδέουν λέξεις πρὸς ἀλλήλας ἢ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας· ἐγὼ *τε* καὶ ὁ Ἀχιλλεύς—οὐ καταισχυνῶ ὄπλα τὰ ἱερά· Ἕλλην γὰρ εἰμι.

347. Οἱ σύνδεσμοι κατὰ τὴν ἔννοιαν καὶ χρῆσιν αὐτῶν εἶναι 9 εἰδῶν·

α') **Ἀντιθετικοί**· μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, μήν—ἀλλὰ μήν, εἰ καί, καίτοι, καίπερ, καὶ μήν·

β') **Συμπερασματικοί**· ἄρα, δή, οὖν, τοίνυν, ὡς—οὔκων, οὐκοῦν, τοιγαροῦν, ὥστε·

γ') **Συμπλεκτικοί**· καί, τέ, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ·

δ') **Διαζευκτικοί**· ἢ, ἢτοι—ἢ, εἴτε—εἴτε, ἐάν τε—ἐάν τε, ἂν τε—ἂν τε, ἦν τε—ἦν τε·

ε') **Αἰτιολογικοί**· γάρ, ὅτι, ὡς, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδή·

στ') **Εἰδικοί**· ὡς, ὅτι·

ζ') **Ὑποθετικοί**· εἰ, ἐάν, ἂν, ἦν·

η') **Χρονικοί**· ὡς, ὅτε, ὅποτε, ἐπεὶ, ἐπειδή, ἔως, ἔστε, ἄχοι, μέχοι, ἠνίκα, ποῖν·

θ') **Τελικοί**· ἵνα, ὅπως, ὥς·

Δ'—Ἐπιφωνήματα

348. Ἐπιφωνήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν διάφορα παθήματα τῆς ψυχῆς μας, ὡς χαράν, λύπην, ἀγανάκτησιν, θαυμασμόν, ἐνθουσιασμόν καὶ τὰ τοιαῦτα (πβ. νέας γλώσσης ἄ! ἄχ! οὐφ! κλπ.).

349. Ἐπιφωνήματα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι

α') **Γελαστικά**· ἄ—ἄ—ἄ, ἰού·

β') **Σχελιαστικά**· παπαῖ, φεῦ, ἰώ, ἰού, οἴμοι, οὐαί, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν λύπην καὶ ἀγανάκτησιν·

γ') **Θαυμαστικά**· ἄ, ὦ, βαβαῖ, παπαῖ, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν ἔκπληξιν καὶ θαυμασμόν·

δ') **Θειαστικά**· εὐοῖ, εὐάν, εὐγε, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν ἐνθουσιασμόν·

ε') **Κλητικόν**· ὦ·

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'

350. Ὅπως τῆς νέας γλώσσης πᾶσα λέξις ὡς πρὸς τὴν σύστασιν καὶ τὴν γένεσιν αὐτῆς εἶναι α') *ἀπλῆ* ἢ *σύνθετος*, ὡς *νερόν-ἄνθόνερον*, *κλαδί-χαμόκλαδον* καὶ β') *πρωτότυπος* ἢ *παράγωγος* ὡς *μύτη-μυτερός*, *ἤλεκτρον-ἤλεκτρούω-ἤλεκτρικός*, οὕτω καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης αἱ λέξεις εἶναι ἀπλαῖ ἢ σύνθετοι (*πόλις-φιλόπολις*) καὶ πρωτότυποι ἢ παράγωγοι (*πόλις-πολίτης-πολιτικός*).

351. *Πρωτότυποι* ἢ ἀπλαῖ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σχηματίζονται ἐξ ἀρχικοῦ τινος θέματος διὰ τῆς προσθήκης κλιτικῶν καταλήξεων μόνον, ὡς *λέγ-ω*, *ᾄψι-ς*.

352. *Παράγωγοι* λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σχηματίζονται ἐκ τινος θέματος διὰ τῆς προσθήκης τῶν παραγωγικῶν καταλήξεων, ὡς *παιδ-ἄρι-ον*, *ἰα-τρό-ς*.

353. *Σύνθετοι* λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σχηματίζονται ἐκ τῆς ἐνώσεως δύο πρωτοτύπων ἢ παραγῶγων λέξεων, ὡς *φιλό-πολις*, *μικρο-πολίτης*.

354. Τὸ μέρος τῆς γραμματικῆς, τὸ ὁποῖον διδάσκει α') πῶς ἐκ μιᾶς πρωτοτύπου λέξεως γίνεται ἄλλη λέξις παράγωγος καὶ β') πῶς δύο πρωτότυποι ἢ παράγωγοι λέξεις ἐνούμεναι ἀποτελοῦν ἄλλην, νέαν λέξιν, σύνθετον, καλεῖται *ἐτυμολογικόν*. Κατὰ ταῦτα τὸ ἐτυμολογικόν διαιρεῖται εἰς τὴν *παραγωγὴν* καὶ τὴν *σύνθεσιν*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ'

Ι. ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Α'-ΡΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

355. Τὰ παράγωγα ῥήματα σχηματίζονται ἐξ ὀνομάτων, ἐκ ῥημάτων πρωτοτύπων, ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐξ ἐπιφωνημάτων.

α') Ῥήματα ἐξ ὀνομάτων

356. Αἱ συνηθέστεραι καταλήξεις τῶν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα παράγονται ἐξ ὀνομάτων, εἶναι ἢ -άω, -έω, -ένω, -άζω, -ίζω, -αίνω, -όνω, -αίρω, -λλω, -σσω. Ἐκ τῶν καταλήξεων τούτων

α') ἢ -έω, -ένω, -αίνω καὶ -σσω σημαίνουν συνήθως κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος· *εὐτυχεῖω*=εἶμαι εὐτυχής, *δουλεύω*=εἶμαι δοῦλος, *ἀφραίνω* εἶμαι ἄφρων, *φυλάσσω*=εἶμαι φύλαξ·

β') ἢ -όω, -όνω καὶ -αίρω σημαίνουν συνήθως κάμνω τοῦτο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ ὄνομα, ἐκ τοῦ ὁποῖου τὸ ῥήμα παράγεται· *δουλόω*=κάμνω τινὰ δοῦλον, *ἠδύνω*=κάμνω τι ἡδύ, *καθαίρω*=κάμνω τι καθαρὸν·

γ') ἢ -άζω καὶ -ίζω, προστιθέμεναι εἰς ὀνόματα ἔθνικὰ ἢ κύρια ἢ ζώων, σημαίνουν μίμησιν τοῦ ἔθνους, τοῦ προσώπου ἢ τοῦ ζώου· *βοιωτιάζω*=μιμοῦμαι τοὺς Βοιωτοὺς εἰς τὴν γλῶσσαν ἢ τὰ φρονήματα, *φιλιππίζω*=ἀκολουθῶ τὰ φρονήματα τοῦ Φιλίππου, *πίθηκίζω*=μιμοῦμαι τὸν πίθηκον εἰς τοὺς τρόπους ἢ μιμοῦμαι τοὺς ἄλλους ὡς πίθηκος (πρβ. παπαγάλος—*παπαγαλίζω*)·

δ') ἢ -άω (καὶ -ιάω) σημαίνουν πολλάκις σφοδρὰν ἐπιθυμίαν (ἔφεσιν) τοῦ πράγματος, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ ὄνομα, ἐκ τοῦ ὁποῖου τὸ ῥήμα παράγεται, ὅθεν καὶ τὰ μὲ τὰς καταλήξεις ταύτας παράγωγα ῥήματα λέγονται *ἐφευικά*· *θανατάω*=ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὸν θάνατον, *στρατηγιάω*=ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὴν στρατηγίαν.

Σημ. Τινὰ τῶν εἰς -ιάω καὶ -άω σημαίνουν νοσηρὰν κατάστασιν· *ὀφθαλμιάω*=ἔχω (τὴν νόσον) ὀφθαλμίαν, *σπληνιάω*=πάσχω τὸν σπλῆνα, *λιθιάω*.

β') Ῥήματα ἐκ ῥημάτων

357. Τὰ ἐκ ῥημάτων παραγόμενα ῥήματα σημαίνουν

α') πρᾶξιν συχνὰ (*θαυρά*) γινομένην ἢ ἐπίτασιν τῆς πράξεως καὶ διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα ῥήματα λέγονται *θαμισικὰ*, λήγουν δὲ εἰς -άζω, -ίζω καὶ -ύζω· *στενάζω*=στένω συχνά, *αἰτίζω*=αἰτῶ ἰσχυρῶς, *ἐρπύζω*=ἐρπω συχνά·

β') ἐπιθυμίαν (*ἔφεσιν*) καὶ διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα ῥήματα λέγονται *ἐφειτικά*, παράγονται δὲ ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ μέλλοντος καὶ λήγουν εἰς *-σεῖω* καὶ *-σιάω*: *γελασειώ*=ἐπιθυμῶ νὰ γελῶ, *κλασειάω*=ἐπιθυμῶ νὰ κλαίω.

γ') ἔναρξιν τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος καὶ διὰ τοῦτο λέγονται *ἐναρκτικά*, λήγουν δὲ εἰς *-σκω*: *ἠβιάσκω*=ἀρχίζω νὰ ἠβῶ, *γηράσκω*=ἀρχίζω νὰ γίνωμαι γέρον (*γηράω*).

γ') Ῥήματα ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων

358. Τὰ ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων παραγόμενα ῥήματα σημαίνουν τὸ εἶναι ἢ λέγειν τὸ ὑπὸ τοῦ ἐπιρρηματος ἢ ἐπιφωνήματος σημαίνομενον, λήγουν δὲ εἰς *-ζω*: *ἐγγίζω*=εἶμαι ἐγγύς, *πελάζω*=εἶμαι πέλας (πλησιάζω), *διχάζω*=κάμνω τι δίχως (χωρίζω), *ἐλελίζω*=λέγω ἐλελεῦ, *γροῦζω*=λέγω γρῦ, *οἰμώζω*=λέγω οἶμοι (πρβ. *γαῦ*-*γαυγίζω*).

Β' ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

359. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικά σχηματίζονται ἐκ ῥημάτων, ἐξ ἐπιθέτων ἢ ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν.

α') Οὐσιαστικά ἐκ ῥημάτων

360. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παραγόμενα ἐκ ῥημάτων σημαίνουν α') τὸ *πρόσωπον* τὸ ἐνεργοῦν ὅ,τι σημαίνει τὸ ῥήμα, ἐξ οὗ παράγονται, λήγουν δὲ εἰς *-εύς*, *-της*, *-τηρ*, *-τωρ*, *-ός*, *-ας*, *-μων*, *-ων*, *-τις*: *γραφ-εύς* (γράφω), *αὐλη-τής* (αὐλῶ), *κλη-τήρ* (καλῶ), *συλλήπ-τωρ* (συλλαμβάνω), *τροφ-ός* (τρέφω), *ταμί-ας* (τέμνω), *ἡγε-μὼν* (ἡγοῦμαι), *θεράπ-ων* (θεραπεύω), *μάν-τις* (μαίνομαι).

Σημ. 1. Τὰ πλεῖστα τῶν εἰς *-τηρ* εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς δηλοῦσιν ὄργανον, ὡς *ζωστήρ*, *λαμπτήρ*, *λοστήρ*, *νιπήρ*, *ξοστήρ* κλπ.

Σημ. 2. Τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς *-εύς*, *-τωρ*, *-ός*, *-μων* καὶ *-τις* εἶναι ὁμοιον μὲ τὸ ἀρσενικόν: *ἡ τοκεύς*, *ἡ ὄψτωρ*, *ἡ τροφός*, *ἡ ἡγεμών*, *ἡ μάντις*, τῶν δὲ εἰς *-τηρ* καὶ (ἐνίοτε) *-τωρ* λήγει εἰς *-τειρα*: *σωτήρ-σώτειρα*, *παιδολέτωρ-παιδολέτειρα*, τῶν δὲ

είς -της λήγει εἰς -τρια ἢ -τρεις ἢ -τις· ποιητής - *ποιήτρια*,
 ἀύλητης-*ἀύλητρίς*, προφήτης-*προφήτις*·

β') τὴν *ἐνέργειαν* τὴν δηλουμένην ὑπὸ τῶν ῥημάτων καὶ λήγουν εἰς -σις, -σία, -ία, -τις, -α, -η, -μος -μη, -τος, -ος· *κρί-σις* (κρίνω), *ἐργα-σία* (ἐργάζομαι), *μαρ-ία* (μαίνομαι, θ. μαν-), *παιδ-εία* (παιδεύω), *πίσ-τις* (πείθω, θ. πιθ-), *χαρ-ά* (χαίρω), *ῥο-ή* (ρέω), *δεσ-μός* (δέω), *τι-μὴ* (τίω), *πό-τος* (πίνω), *λόγ-ος* (λέγω)·

γ') τὸ *ὄργανον*, μὲ τὸ ὁποῖον γίνεται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος, λήγουν δὲ εἰς -τρον (-θρον), -τρα (-θρα), -τήριον, -τηρία, -τήρ, -εὺς, -ανον, -άνη, -ίς· *ἄρο-τρον* (ἄρώω), *βά-θρον* (βαίνω, θ. βα-), *ξύσ-τρα* (ξύω), *ἀποβά-θρα* (ἀποβαίνω), *πο-τήριον* (πίνω, θ. πο-), *βαζ-τηρία* (βαίνω), *ζωσ-τήρ*, (ζώννυμι, θ. ζωσ-), *τομ-εὺς* (τέμνω), *δρέπ-ανον* (δρέπω), *σκαπ-άνη* (σκάπτω), *κοπ-ίς* (κόπτω)·

δ') τὸν *τόπον*, ὅπου γίνεται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος, λήγουν δὲ εἰς -τήριον ἢ -τρον (θρον)· *δικασ-τήριον* (δικάζω), *θεά-τρον* (θεῶμαι), *βά-θρον* (βαίνω)·

Σημ. Τινὰ τῶν εἰς -τρον ἐν τῷ πληθυντικῷ σημαίνουν ἀμοιβήν· *δίδακ-τρα* (διδάσκω), *θρέπ-τρα* (τρέφω), *λύ-τρα* (λύω)·

ε') τὸ *ἀποτέλεσμα* τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥήματος καὶ λήγουν εἰς -μα ἢ -ος· *γράμ-μα* (γράφω), *ψευδ-ος* (ψεύδομαι)·

β') Οὐσιαστικὰ ἐξ ἐπιθέτων.

361. Τὰ ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα οὐσιαστικὰ εἶναι ἐν γένει (θηλυκὰ ἢ οὐδέτερα) ἀφηρημένα καὶ δηλοῦν ἰδιότητα, λήγουν δὲ εἰς -ιά ἢ -ιά, -της, -σύνη καὶ -ος (γεν. -ους)· *σοφ-ία* (σοφός), *εὐνο-ια* (εὐνοος), *ἰσό-της* (ἴσος), *δικαιο-σύνη* (δίκαιος), *βάρ-ος*, (βαρύς), *εὐρ-ος* (εὐρύς)·

Σημ. 1. Ὁ πρὸ τοῦ -σύνη φθόγγος *ο* ἐκτείνεται εἰς *ω*, ἂν πρὸ αὐτοῦ εἶναι βραχεῖα συλλαβή· *ἱεροσύνη*, ἀλλὰ *δικαιοσύνη*·

Σημ. 2. Τὰ μὲν εἰς -ιά παροξύτονα οὐσιαστικὰ παράγονται ἐκ τῶν εἰς -ος (ἀσυναιρέτων) δευτεροκλίτων ἐπιθέτων· *σοφός-σοφία*, *κακός-κακία*, τὰ δὲ εἰς -ιά παροξύτονα ἐκ τῶν εἰς -οος (-ους) δευτεροκλίτων καὶ τῶν εἰς -ης τριτοκλίτων· *εὐνοος (-ους)-εὐνοια*, *ἀληθής-ἀλήθεια*· κατὰ ταῦτα δὲ ἐσχη-

ματίσθη καὶ τὸ βοήθεια καὶ ἐνέργεια ἐκ τῶν ἐπιθέτων βοηθός καὶ ἐνεργός.

Σημ. 3. Τὸ ἀφρημένον οὐσιαστικὸν ἐπιθέτων τινῶν εἶναι αὐτὸ τὸ θηλυκὸν τῶν ἐπιθέτων τούτων ὅπως ἔχει ἢ μὲ ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου εἰς τὴν παραλήγουσαν· ἢ αἰτία (αἴτιος), ἢ ἀξία (ἄξιος), ἢ ἐχθρα (ἐχθρός), ἢ θέσμη (θερμός). Ὅμοιος ἀναβιβασμὸς τόνου παρατηρεῖται καὶ εἰς κύρια ὀνόματα γενόμενα ἐξ ἐπιθέτων, ὡς περικλεής—Περικλέης—Διογενής—Διογένης, ἐπαινετός—Ἐπαίνετος, μικρός—Σμῆκος. Κύρια δὲ ὀνόματα, οἷα ὁ Λάμπρος, ὁ Φαῖδρος, δὲν παράγονται ἐκ τῶν ἐπιθέτων (λαμπρός, φαιδρός) δι' ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου, ἀλλὰ προέρχονται ἐκ κυρίων ὀνομάτων διὰ συντμήσεως (Λαμπροκλῆς, Φαιδρίας· πβ. νῦν Νικόλαος—Νίκος, Παναγιώτης—Πάνος). Ἐνια δὲ πάλιν κύρια ὀνόματα ἐγένοντο ἐκ μετοχῶν διὰ καταβιβασμοῦ τοῦ τόνου ἐπὶ τῆς ληγουσῆς, ὡς Ἀκουμένος, Τεισαμένος ἐκ τῶν μετοχῶν ἀκούμενος, τεισάμενος.

γ') Οὐσιαστικὰ ἐξ οὐσιαστικῶν

362. Τὰ ἐξ οὐσιαστικῶν παραγόμενα οὐσιαστικὰ

1. Παριστώσι τὸ σημαίνον ἐν τῷ οὐσιαστικῷ, ἐξ οὗ παράγονται, ὡς μικρὸν ἀπλῶς ἢ χάριν θωπείας ἢ σκώματος· τὰ τοιαῦτα δὲ οὐσιαστικὰ ὀνομάζονται *ὑποκοριστικά* καὶ λήγουν α') εἰς -ιον, -άριον, -ίδιον, -έδιον, -έλλιον· παιδ-ιον=παιδάκι, ἀνθρωπ-άριον, οἰκ-ίδιον, νησ-έδιον, ραῦ-δριον, εἰδ-έλλιον, δασ-έλλιον·

β') εἰς -ίσκος, -ίσκη, -ίς, -ίχνη· ρεαθ-ίσκος, παιδ-ίσκη, πολ-ίς, πολ-ίχνη·

γ') εἰς -άσιον καὶ -έφιον· κορ-άσιον, ζω-έφιον.

Σημ. Τινὰ τῶν εἰς -ιον ἀπώλεσαν τὴν ἔννοιαν τῆς μικρύνσεως, ὡς θηρίον, βιβλίον, ἀκόντιον (ὡς ἐν τῇ ὀμιλουμένη π.χ. κεφάλι, χέρι, ποδάρι, ἐξ ὧν ἐσχηματίσθησαν ἄλλα ὑποκοριστικά κεφαλάκι, χερράκι, ποδαράκι).

2. Δηλοῦσι τὸν ἔχοντά τι μέγα καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζονται *μεγεθυντικά*, λήγουν δὲ εἰς -ων ἢ -ίας· χεῖλ-ων=χειλαρᾶς, γάστρ-ων=κοιλιαρᾶς, μετωπ-ίας=κοντελᾶς.

3. Σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου εὐρίσκεται τὸ σημαίνον·

νον ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐξ οὗ παράγονται· τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά καλοῦνται *τοπικά* καὶ λήγουν εἰς *-ιον* ἢ *-ειον*· *στοατήρ-ιον*, *διδασκαλ-ειον*.

4. Σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου περιέχονται πολλὰ ἐκ τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα δηλοῦν τὰ οὐσιαστικά, ἐξ ὧν παράγονται· τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά λέγονται *περιεκτικά* καὶ λήγουν εἰς *-ών*, *-ιά*, *-ωνιά*· *ἐλαι-ών*, *ὄρνιθ-ών*, *νεοσσ-ιά*, *μυρμηκ-ιά*, *ῥοδ-ωνιά*.

5. Σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονον τινος· τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά λέγονται *πατρωνυμικά* καὶ λήγουν εἰς *-δης*, *-άδης*, *-ίδης*, (*-εἰδης*, *-αἰδης*), *-ιάδης* καὶ *-ίων* τὰ δὲ θηλυκὰ εἰς *-ις* ἢ *άς*· *Βορέα δης*, *Πελοπ-ίδης*, *Ἡρακλε-ίδης*, *Λητο-ίδης*, *Κροθ-ίων*—*Ταρταλ-ίς*, *Θεστι-άς*.

6. Σημαίνουν τὸν τόπον, ἐκ τοῦ ὁποῦ καταγεταιί τις, τὰ τοιαῦτα δὲ οὐσιαστικά λέγονται *ἐθνικά* καὶ λήγουν

α') εἰς *-ιος* (θηλ. *-ία*)· *Ζακύνθ-ιος* (Ζακυνθ-ία), *Λαρισια-ῖος*, *Ἄργε-ῖος*, *Χίος* (Χί-ιος), *Κῶος* (Κώ-ιος)·

β') εἰς *-εὺς* (θηλ. *-ίς*)· *Μεγαρ-εὺς* (Μεγαρ-ίς)·

γ') εἰς *-της* (θ. *-τίς*), *-άτης* (θ. *-ᾱτίς*), *-ιάτης* (θ. *-ιατίς*)· *Τεγεά-της*, *Γυθε-άτης*, *Σπαρτ-ιάτης* (θ. *Τεγεᾶ-τις*, *Γυθς-ᾱτις*, *Σπαρτ-ιατίς*)·

δ') εἰς *-ήτης* (θ. *-ῆτίς*), *-ιτης* (θ. *-ιτίς*), *-ιώτης* (θ. *-ιωτίς*)· *Αἰγιν-ήτης*, *Ἀβδηρ-ίτης*, *Σικελ-ιώτης* (θ. *Αἰγιν-ῆτις*, *Ἀβδηρ-ιτίς*, *Σικελ-ιωτίς*)·

ε') εἰς *-ανός*, *-ηνός*, *-ῖνος* (θ. *-ανή*, *-ηρή*, *-ῖνη*)· *Ἀσι-ανός*, *Λαμφακ-ηρός*, *Ταραντ-ῖνος* (θ. *Ἀσι-ανή*, *Λαμφακ-ηρή*, *Ταραντ-ῖνη*).

7. Σημαίνουν τὰ νεογνὰ ζώων καὶ λήγουν εἰς *-ιδεύς*· *ἄετ-ιδεύς*, *λαγ-ιδεύς*.

8. Σημαίνουν τὸν ἀνήκοντα ἢ ἔχοντα σχέσιν τινὰ πρὸς τὸ σημαίνομενον ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἐξ οὗ παράγονται, λήγουν δὲ εἰς *-εὺς* ἢ *-της* (*-έτης*, *-ίτης*, *-ώτης*, *-ιώτης*) *ἵππ-εὺς*, *τοξό-της*, *κωμῆ-της*, *φυλ-έτης*, *ὄπλ-ίτης*, *δεσμ-ιώτης*, *νησ-ιώτης*.

Σημ. I. Τὸ *ι* τῆς καταλήξεως *-ῖδιον*, ἐὰν μὲν προηγῆται αὐτοῦ βραχὺ φωνῆεν, συναιρεῖται μὲ αὐτό· *οἰκίδιον*, *ὄφιδιον*, *λεξιίδιον*, *ἀμφορείδιον*, *βοίδιον*· ἐὰν δὲ προηγῆται μακρὸν φωνῆεν, ὑπογράφεται· *γυράδιον*, *γῆδιον*, *λαγώδιον*.

Σημ. 2. Τὰ τοπικά, ὅταν παράγονται ἐξ ὀνόματος θεοῦ ἢ ἥρωος ἢ ἐπισήμου ἀνδρός, σημαίνουν τόπον καθιερωμένον εἰς αὐτόν *Διωνόσ-ειον*, *Ἡφαίστ-ειον*, *Θησ-εῖον*, *Μανσσόλλ-ειον*.

Σημ. 3. Εἰς τὰ πατρωνυμικά ἀνήκουν καὶ τὰ δηλοῦντα συγγένειαν καὶ κλίνονται εἰς *-ιδούς* (*-ιδῆ*) ἢ *-αδοῦς* (*-αδῆ*): *ἀδελφ-ιδούς*=υἱὸς ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς, *ἀδελφ-ιδῆ*=κόρη ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς, *ἀνεψι-αδοῦς*=υἱὸς ἐξαδέλφου ἢ ἐξαδέλφης, *ἀνεψι-αδῆ*.

Σημ. 4. Μερικῶν ζώων τὸ νεογνὸν ἔχει ἴδιον ὄνομα, ὡς *ἀμόξ* (προβάτου), *δέλφαξ* (συός), *ἔριφος* (αἰγός), *μόσχος* (βοός), *νεβρός* (ἐλάφου), *νεοσσός* (πτηνοῦ), *πῶλος* (ἵππου ἢ ὄνου), *σκύλαξ* (κυνός), *σκύριος* (λέοντος).

Γ'. ΕΠΙΘΕΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

363. Τὰ παράγωγα ἐπίθετα σχηματίζονται ἐκ ῥημάτων, ἐξ ὀνομάτων καὶ ἐξ ἐπιρρημάτων.

α') Ἐπίθετα ἐκ ῥημάτων

364. Τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα παράγονται ἐκ ῥημάτων, σημαίνουν

α') τὸν ἰκανόν ἢ ἐπιτήδειον εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος δηλούμενον, λήγουν δὲ εἰς *-ικός*, *-ιμος*, *-μων*. *τήριος* ἀρχ-ικός = ἰκανὸς εἰς τὸ ἀρχειν, *ὠφέλ-ιμος*=ἰκανὸς εἰς τὸ ὠφελεῖν, *νο-ήμων*=ἐπιτήδειος εἰς τὸ νοεῖν, *σω-τήριος*=ἰκανὸς εἰς τὸ σώζειν.

β') τὸν ἔχοντα κλίσιν ἢ ἐπιδεξιότητα εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος δηλούμενον, λήγουν δὲ εἰς *-μων*. *ἐλεή-μων*=ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἐλεεῖν, *οἰκτιώ-μων*, *μνή-μων*, *ἐπιλήσ-μων*.

γ') ὅ,τι καὶ ἢ μετοχὴ χρόνου τινὸς τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ παράγονται, καὶ λήγουν εἰς *-ας*, *-ης*, *-ος*, *-νος*, *-ρος*: *φυγὰς*=ὁ φεύγων, *ἀμυγῆς*=ὁ μὴ μεμειγμένος, *λοιπός*=λειπόμενος, *τεριπός*=ὁ τέριπων, *λαμπρός*=ὁ λάμπων.

δ') τὸν δυνάμενον ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος δηλούμενον, λήγουν δὲ εἰς *-τός*: *ἀλω-τός*=ὁ δυνάμενος νὰ κυριευθῆ, *βα-τός*, *λυ-τός*, *ἐπαινε-τός*=ὁ ἄξιος νὰ ἐπαινῆται.

ε') τὸν ὀφείλοντα νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον, λήγουν δὲ εἰς *-τέος*: *ἀλω-τέος*=ὁστις ὀφείλει νὰ κυριευθῆ, *λυ-τέος*, *γραιπ-τέος*.

Σημ. Τὰ εἰς *-τός* ἀρχῆθεν ἐσθμαίνον ὅ,τι καί ἡ μετοχή τοῦ παθητ. παρακμ. *γραπτός* = γεγραμμένος, *κρυπτός* = κεκρυμμένος.

β') Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων

365. Τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια παράγονται ἐξ ὀνομάτων, σημαίνου

α') τὸν ἀνήκοντα ἢ σχέσιν τινὰ ἔχοντα πρὸς τὸ ὄνομα, ἐξ οὗ παράγονται, λήγουν δὲ εἰς *-ιος*, *-κος*, *-ικός*: *θαλάσσιος*, *θηλυ-ικός*, *φρσι-ικός*, *ἀνδρ-ικός*.

β') τὴν ὕλην, ἐξ ἧς εἶναι κατεσκευασμένον τι, ἢ τὸ χρῶμα καὶ λήγουν εἰς *-ιος* καὶ *-εος* (*-ους*): *ξύλ-ιος*, *ἀργυρ-ούς*, *κυαν-ούς*.

γ') τὸν ἔχοντα ἀφθονίαν (πλησμονήν) τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ ὀνόματος, ἐξ οὗ παράγονται, λήγουν δὲ εἰς *-εις* (γεν. *-εντος*), *-λος*, *-λέος*, *-νος*, *-ρος*, *-ώδης*: *χαρίεις* = ὀ πλήρης χάριτος, *δει-λός* = ὀ πλήρης δέους, *διψα-λέος* = ὀ πλήρης δίψης, *ὄρει-νός* = ὀ ἔχων ὄρη πολλά, *ἰσχυ-ρός*, *αἵματ-ώδης*.

δ') τὸν χρόνον, λήγουν δὲ εἰς *-ινός*, *-αῖος* (*-ιαῖος*) καὶ *-ήσιος*: *θεμ-ινός* (= ὀ κατὰ τὸ θέρος), *τριτ-αῖος* (= ὀ κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν), *μην-ιαῖος*, *ἐτ-ήσιος*.

Σημ. 1. Τὸ *ι* τῆς καταλήξεως *-ιος*, ἐὰν προηγῆται αὐτοῦ *α*, *ε*, *ο*, *ω*, ἐνοῦται μὲ αὐτὸ καὶ γίνεται *αι*, *ει*, *οι*, *ωι*: *ἀγοραῖος*, *τέλειος*, *αἰδοῖος*, *ἡρώος*. Κατ' ἀναλογίαν δὲ τούτων ἐσχηματίσθησαν κατόπιν καὶ ἄλλα ἐπίθετα: π.χ. κατὰ τὸ *ἀγοραῖος* τὸ *χερσαῖος*, *κηπαῖος*, κατὰ τὸ *τέλειος* τὸ *αὔλειος* καὶ τὰ ἐξ ὀνομάτων προσώπων ἢ ζώων παραγόμενα, ὡς *Σολῶνειος*, *Κιμώνειος*, *αἴγρειος*, *βόειος*, *ὄρειος*, κατὰ δὲ τὸ *ἡρώος* τὸ *πατρῶος*, *παππῶος*.

Σημ. 2. Τὰ εἰς *-λός* καὶ *-ρός* σημαίνουν καὶ τὸν ἔχοντα κλίσιν πρὸς τὸ δηλούμενον ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ: *ἀπατη-λός* (= ὀ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἀπατᾶν), *σιγη-λός*, *φθονε-ρός*, *μελετη-ρός*. Τὰ δὲ εἰς *-ώδης* σημαίνουν καὶ ὁμοίότητα: *γυναικ-ώδης* (= ὀμοιος πρὸς γυναῖκα), *γαλακτ-ώδης*, *σφηκ-ώδης*.

γ') Ἐπίθετα ἐξ ἐπιρρημάτων

366. Τὰ ἐξ ἐπιρρημάτων παραγόμενα ἐπίθετα σημαίνουν τὸν χρόνον καὶ λήγουν εἰς *-ινός*: *σημερ-ινός* (σήμερον), *χθες-ινός*

Δ'. ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

367. Ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ῥημάτων, μετοχῶν καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιρρημάτων, σημαίνουν δέ, ὡς τὰ πρωτότυπα ἐπιρρήματα, τόπον ἢ τρόπον ἢ ποσὸν ἢ χρόνον.

α') Ἐπιρρήματα τοπικά

368. Τοπικά ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ οὐσιαστικῶν, ἀντωνυμιῶν καὶ πρωτοτύπων ἐπιρρημάτων, σημαίνουν δέ

α') στάσιν ἐν τόπῳ καὶ λήγουν εἰς -θι, -οι, -ησι καὶ -ασι· αὐτό-θι (=ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ), Μεγαρο-οἶ (=ἐν Μεγάροις), Ἀθήν-ησι, Πλαται-ᾶσι·

β') κίνησιν ἀπὸ τόπου καὶ λήγουν εἰς -θεν· αὐτό-θεν (=ἀπ' αὐτὸ τὸ μέρος), ἐγγύ-θεν (=ἀπὸ κοντά), πάντα-θεν, Ἀθήνη-θεν·

γ') κίνησιν εἰς τόπον καὶ λήγουν εἰς -σε ἢ -δε (-ζει)· αὐτό-σε (=εἰς αὐτὸ τὸ μέρος), ἄλλο-σε, Μεγαροῦδε (=εἰς τὰ Μεγαρα), Ἐλευσῖνά -όε, Ἀθήρα -ζε (=Ἀθήνας -δε).

β') Ἐπιρρήματα τροπικά

369. Τροπικά ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ῥημάτων καὶ μετοχῶν καὶ λήγουν

α') εἰς -ως· σπουδαί-ως, ταχέ-ως, οὖτ-ως, ἄλλ-ως, δεόντ-ως, ὑπερβαλλόντ-ως, εἰκότ-ως, ἐσκευμέν-ως, ἐπισταμέν-ως·

β') εἰς -δόν ἢ -ηδόν· ἀγγελ-δόν, βοτρ-δόν, ἀναφαν-δόν, κον-ηδόν, ταρο-ηδόν·

γ') εἰς -δην (-άδην), -ίνδην, -ίνδα· βιά-δην, ἄρ-δην, τροχ-άδην, σπορ-άδην, ἀριστ-ίνδην, πλουτ-ίνδην, διελευστ-ίνδα, κορυπ-ίνδα·

δ') εἰς -ί, -εἰ, -τί· ἀμισθ-ί, παμνηφ-εἰ, νηπιου-εἰ, ἑλληνισ-τί· ε') εἰς -ς· πύξ (πύγ-ς), λάξ, ἀραμίξ, οἰάξ, ἐραλλάξ.

γ') Ἐπιρρήματα ποσοτικά

370. Ποσοτικά ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ ἐπιθέτων καὶ ἀντωνυμιῶν καὶ λήγουν εἰς -άκις· πολλ-άκις, ποσ-άκις (=πόσας φορές).

δ') Ἐπιρρήματα χρονικά.

371. Χρονικά ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ ἀντωνυμιῶν καὶ λήγουν εἰς *-τε ἄλλο-τε* (=εἰς ἄλλον χρόνον), *ἐκάστο-τε* (=κάθε φοράν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'

II. ΣΥΝΘΕΣΙΣ

372. Ἡ πρώτη ἐκ τῶν λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἐνωθεῖσαι ἔχουν σχηματίσει μίαν ἄλλην λέξιν σύνθετον, ὀνομάζεται *πρῶτον συνθετικόν* (μέρος), ἡ δὲ δευτέρα *δευτερον συνθετικόν*. Οὕτω π.χ. τῆς συνθέτου λέξεως φιλόπολις πρῶτον συνθετικόν εἶναι ἡ λέξις *φίλος* καὶ δευτερον συνθετικόν ἡ λέξις *πόλις*.

373. Τὸ πρῶτον συνθετικόν δύναται νὰ εἶναι κλιτὸν (ὄνομα ἢ ῥῆμα) ἢ ἀκλιτὸν (ἐπίρρημα, ἀχώριστον μόριον, πρόθεσις).

Α'. ΠΡΩΤΟΝ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ

Πρῶτον συνθετικὸν κλιτὸν

I. Ὄνομα

374. Ὄταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικόν, κανονικῶς παραλαμβάνεται εἰς τὴν σύνθεσιν τὸ καθαρὸν αὐτοῦ θέμα: *λιθοβόλος* (θ. λιθο-), *ἀγορανόμος* (θ. ἀγορα-), *ναυμάχος* (θ. ναυ-) *τελεσφόρος* (θ. τελεσ-).

Σημ. 1. Τὸ καθαρὸν θέμα τῶν μὲν πρωτοκλιτῶν λήγει εἰς *α* ἢ *η* τῶν δὲ δευτεροκλιτῶν εἰς *ο*. Ἄλλὰ τὸ πρῶτον συνθετικὸν ὀνομάτων τινῶν τῆς α' κλίσεως ἀντὶ *α* ἢ *η* ἔχει τελικὸν φωνῆεν τοῦ θέματος *ο* κατ' ἀναλογίαν τῶν *δευτεροκλιτῶν*: *ύλοτόμος* (θ. ύλη-), *ἡμεροδρόμος* (θ. ἡμερα-· πρβλ. τὰ σημερινὰ *φονογράφος*, *λιμνο-θάλασσα*, *χωρο-φύλαξ*). Ἀντιθέτως δὲ ὀνόματά τινα τῆς β' κλίσεως ἔχουν ἀντὶ *ο* τελικὸν φωνῆεν τοῦ θέματος *α* ἢ *η* κατὰ τὰ πρωτόκλιτα: *θανατηφόρος* (θ. θανατο-), *ἐλαφηβόλος* (θ. ἐλαφο-), *βιβλιγράφος* (θ. βιβλιο-).

Σημ. 2. Ὄνόματά τινα τῆς γ' κλίσεως σχηματίζουν τὸ θέμα των κατὰ τὰ δευτερόκλιτα ἢ πρωτόκλιτα: *παιδονόμος*

(θ. παιδ-), *τειχοποιός* (θ. τειχ. ἐκ τοῦ τειχεσ-), *λαμπαδηφόρος* (θ. λαμπαδ.-).

Σημ. 3. Ὡς πρῶτον συνθετικὸν ἡ λέξις *γῆ* μένει ἀμετάβλητος ἢ γίνεται *γεω-* *γῆλοφος*, *γεωμέτρης*, ἢ λ. *καλός* ὡς ἄ' συνθετικὸν γίνεται *καλλι-* *καλλιγράφος*, *καλλιτέχνης*, ἢ λ. *πᾶς* γίνεται *παν-* ἢ *παντο-* *πάνσοφος*, *παντοπόρος*, ἢ λ. *ἔδω* *ἔδρε* ἢ *ἔδατε*- *ὕδροφόρος*, *ὕδατοεφής*, ἢ δὲ λ. *πῶ* μένει ἢ προσλαμβάνει *ι* ἢ *ο*- *πυροφόρος*, *πυρίκανστος*, *πυριφλεγής*, *πυροειδής*.

375. Ὄταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον, παραλαμβάνεται τὸ θέμα τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ ἐὰν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι θηλυκόν· *ἀκρόπολις* (ἄκρα πόλις), *Θεομοπιύλαι* (θερμαὶ πύλαι).

376. Τὸ τελικὸν φωνῆεν τοῦ α' συνθετικοῦ συνήθως ἀποβάλλεται, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν· *κιθαρωδός* (θ. κιθαρα-), *ἵππαρχος* (θ. ἵππο-). Ἐὰν ὁμοίως τὸ β' συνθετικὸν ἤρχιζε πάλαι ποτὲ ἀπὸ *ἱ* ἢ *σ*, τότε συναϊρεῖται μὲ τὸ ἄρσενικόν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ· *ξυλογογός* (ξυλο+Γέργον), *ράβδορχος* (ράβδο+(σ)εχ, τοῦ ἔχω).

377. Ἐκ τῶν κλιτῶν ἀριθμητικῶν τὸ μὲν *εἷς*, *δύο*, *τρεις*, *τέσσαρες* ὡς πρῶτα συνθετικὰ γίνονται *μοινο-*, *δι-*, *τρι-*, *τετρα-*, τὰ δὲ ἄλλα φυλάττουν τὸ θέμα των· *μονόχειρ*, *δίσηχρ*, *τρίπους*, *τετραετής*-*διακοσιομέδιμνος*, *χιλιοτάλαντος*.

378. Τὰ ἄκλιτα ἀριθμητικὰ ὡς πρῶτα συνθετικὰ μένου ἀμετάβλητα ἢ μετασχηματιζόμενα λήγουν εἰς *α* (κατὰ τὸ ἑπτὰ, ἑννέα, δέκα)· *πεντέποις*, *ἑξέτης*, *εἰκοσίπηχρ*, *ἑκατόγχερ*—ἀλλὰ καὶ *πεντάδοραχμον*, *ἑξάμηρος*, *εἰκοσάπηχρ*, *ἑκατονταετής*.

379. Πολλάκις ὡς πρῶτον συνθετικὸν δὲν παραλαμβάνεται τὸ θέμα τοῦ ὀνόματος, ἀλλὰ πτῶσις τις αὐτοῦ· *Ἰεράπολις*, *Νεάπολις*, *Πελοπόννησος* (Πέλοπος νῆσος), *νεώσοικος* (νεῶς οἶκος), *δοράκτητος* (δορί, ἦτοι δόρατι κτητός), *πασίγνωστος*, *ρουνεχής*, *ποδάνιπτρον*. Ἡ σύνθεσις αὕτη ὀνομάζεται *νόθος σύνθεσις*.

2. Ῥῆμα.

380. Ὄταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, πάσχει τὰς ἐξῆς μεταβολάς·

α') ἐὰν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν (ἢ ἱ'), παραλαμβάνεται τὸ θέμα τοῦ ῥήματος ἢ μόνον ἢ μὲ ἔν *ε* ἢ *ο*- *ἐχ-*

έγγυος, φερ-έ-οικος (φερέ-Γοικος), Ανύ-σ-ανδρος, ῥίψασπις (=ρίπ-σ-ασπις), σει-σ-άχθεια·

β') ἔάν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζη ἀπὸ σύμφωνον, τὸ θέμα τοῦ ῥήματος προσλαμβάνει τὸ φωνῆεν ε ἢ ι ἢ ο ἢ τὴν συλλαβὴν σε ἢ σι ἢ σο· ἐχ-έ-μυθος, ἀρχ-ι-τέκτων, γυγ-ό-πονος, κρυπ-σί-νους, μειξοβάρβαρος (μειγ-σο-βάρβαρος), Ἄναβη-σί-νεως, εὐρη-σι-επής·

381. Ἐάν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα συνηρημένον, ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἀποβάλλεται, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζη ἀπὸ φωνῆεν· φιλ-έ-λλην, μισ-άνθρωπος, προσλαμβάνει δὲ ο ἀντὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζη ἀπὸ σύμφωνον· φιλ-ό-τιμος, μισ-ο-πόνηρος.

β') Πρῶτον συνθετικὸν ἄκλιτον

382. Ὡς α' συνθετικὸν τίθενται καὶ ἄκλιτοι λέξεις, ἧτοι α') ἐπιρροήματα· ἀρτι-μελής, πολαι-γενής, χαμοι-εύνης, ἀγγί-στροφος, ὑπί-κομος, εὐ-στροφος, παλίν-δρομος·

β') προθέσεις· προ λέγω, ἐξ-ἀρχω, ἀπό-πλους, ἀντ-ἀξιος, ἔμ-παλιν, πρό-παλαι·

γ') ἀχώριστα μόρια, ἧτοι λέξεις εἰς σύνθεσιν μόνον εὐρισκόμεναι.

Τοιαῦτα δὲ μόρια εἶναι τὰ ἐξῆς·

- 1) τὸ ἡμι- (ἡμι-συσ)· ἡμί-θεος, ἡμί-βρωτος·
- 2) τὸ δυσ-, τὸ ὅποιον σημαίνει δυσκολίαν ἢ κακότητα· δύσ-βατος, δυσ-άλωτος, δυσ-ειδής·
- 3) τὸ νη-, τὸ ὅποιον σημαίνει στέρησιν· νη-παιεῖ, νη-νεμία (νη+ἄνεμος), νωδός (νη+ὄδους)·
- 4) τὸ στερητικὸν ἀ-, τὸ ὅποιον σημαίνει στέρησιν ἢ κακότητα· ἄ-δηλος, ἀ-τελής·
- 5) τὸ ἀθροιστικὸν ἀ- καὶ (κατόπιν) ἀ- (=ὁμοῦ)· ἀδελφός (ἀ+δελφός), ἀκόλουθος (ἀ+κέλευθος=ὁδός), ἄπας, ἀθρόος·
- 6) τὸ ἐπιτατικὸν ἀ· ἀχανής (ἀ+χαν- τοῦ χάσκω), ἀτελής (ἀ+τεν- τοῦ τείνω), ἄσκιος (=ὁ πολλὴν σκιὰν ἔχων)·
- 7) τὸ ἀρι-, ἐρι- καὶ ζα-, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐπίτασιν· ἀρι-ζήλωτος, ἀρι-προεπής, ἐρι-βόλαξ, ἐρί-τιμος, ζά-πλουτος, ζά-χρυσος.

Σημ. Τὸ στερητικὸν ἀ-, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζη ἀπὸ

φωνῆεν, γίνεται *ἀν-* (*ἀνίκανος, ἀνάξιτος*), ἢ συναϊρεῖται ἐνίοτε μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος τοῦ β' συνθετικοῦ *ἄκων* (ἄ-έκων), *ἀργός* (ἄ-εργός), μένει δὲ *ἀ-*, ἄν τὸ β' συνθετικὸν εἶχε πάλαι ποτὲ εἰς τὴν ἀρχὴν *Ἰ* ἢ *σ'* *ἄοιτος* (Ἰοῖνος), *ἄνπιτος* (οὔπνος).

Β'. ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ

383. Ὡς δευτέρον συνθετικὸν παραλαμβάνεται οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον ἢ ῥῆμα ἢ ἄκλιτον.

1. Οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν

384. Ὄταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικὸν καὶ τὸ ὅλον σύνθετον μένη οὐσιαστικὸν, δὲν ἀλλάσσει κατάληξιν· *ξίφο-μά-χαιρα, νεά-πολις, ἱππό-δρομος*.

Σημ. Τὰ οὐσιαστικά τὰ λήγοντα εἰς *-α*, *-η* καὶ *-σις* μεταβάλλονται ὡς β' συνθετικά εἰς *-ία* ἢ *-σία*, ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι οἰονδήποτε μέρος τοῦ λόγου ἐκτός προθέσεως· (φθορά) *οἰζοφθορ-ία*, (τομή) *δενδροτομ-ία*, (κρίσις) *ἀγορ-σία*—ἀλλὰ *δια-φθορά, ἐπι-τομή, ἀνά-κρισις*.

385. Ὄταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικὸν, τὸ δὲ ὅλον σύνθετον λαμβάνη σημασίαν ἐπιθέτου, τότε τὸ οὐσιαστικὸν α') οὐδεμίαν πάσχει μεταβολήν· *ἄ-παις, ἄ-χίτων, εὐ-δαίμων, εὖ-χαρις, αὐτό-χθων, ῥίψ-ασπις*.

β') μεταβάλλεται ἀπὸ πρωτοκλίτου ἢ τριτοκλίτου εἰς δευτερόκλιτον λήγον εἰς *-ος* ἢ *-ιος*· *ἀνέγελος* (νεφέλη), *ἄναδος* (αὐδή), *ἐφήμερος* (ἡμέρα), *διάπυρος* (πῦρ), *ἀλύθμενος* (πυθμὴν), *φίλανδρος* (ἀνὴρ), *ἑποχειρίος* (χείρ), *παράλιος* (ἄλς).

Σημ. 1. Τὰ οὐδέτερα εἰς *-ος* (γεν. *-ους*) ὡς β' συνθετικά μεταβάλλονται εἰς τριτόκλιτα λήγοντα εἰς *-ης* (γεν. *-ους*)· *ἀτελής* (τέλος), *εἰδειδής* (εἶδος), *εὐανθής* (ἄνθος).

Σημ. 2. Τὰ οὐδέτερα εἰς *-μα* ὡς β' συνθετικά μεταβάλλονται εἰς *-μων* ἢ *-μος* ἢ *-ματος*· *ἀπράγμων* (πρᾶγμα), *ἄμαιμος* (αἷμα), *ἄσώματος* (σῶμα), ἢ δὲ λέξις *ὄνομα* μεταβάλλεται εἰς *-ώνυμος*· *εὐ-ώνυμος, πολυ-ώνυμος*.

Σημ. 3. Τὰ ὀνόματα *πατήρ, μήτηρ, γαστήρ* μὲ α' συνθετικὸν τὸ ὄμοζ (=εἰς καὶ ὁ αὐτός) ἀποτελοῦν τὰ σύνθετα ὀμοπλά-

τριος, ὁμοιότητος, ὁμογαστριος, ἄλλως λήγουν εἰς -ωσ' ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, προγάστωρ. Τὸ δὲ φρῆν ὡς β' συνθετικὸν πρέπει τὸ η εἰς ω' ἄφρων, πρόφρων. Καὶ ἡ λέξις γῆ γίνεται -γεως ἢ -γειος· εὐ-γεως, μεσό-γειος.

2. Ἐπίθετον ὡς β' συνθετικὸν

386. Ὄταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον καὶ τὸ ὅλον δὲ σύνθετον παραμένῃ ἐπίθετον, τότε τὸ β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον· ἄ-βατος, εὐ-δηλός, φιλ-αλήθης.

3. Ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν

387. Τὸ ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον, μόνον ὅταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις· συγ-γράφω, παροφλάττω· ἄλλως μετασχηματίζεται εἰς συνηρημένον εἰς -εω'· καλλιγραφῶ, νυκτοφυλακῶ.

Σημ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σύνθετα ῥήματα ὁποῖα τῆς νέας ὀμιλουμένης π.χ. κατογράφω, κατοτρόγω κλπ. δὲν ὑπάρχουν, ἀλλ' εἰς αὐτὴν κανονικῶς, ὅταν τὸ α' συνθετικὸν ῥήματος συνθέτου εἶναι ἄλλη λέξις ἐκτὸς προθέσεως, τὸ ῥῆμα τοῦτο σχηματίζεται εἰς -εω' (τέμνω) συντέμνω, ἀλλὰ δεινδοτομῶ.

388. Ὄταν τὸ μὲν β' συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, τὸ δὲ ὅλον σύνθετον ἀποβαίνει ὄνομα, λαμβάνει τὰς ἐξῆς καταλήξεις·

- α') -ος δευτερόκλιτον· καλλιγράφος, μητροκτόνος, πυγμαγός·
- β') -ας καὶ -ης πρωτόκλιτον· ὀνειροθήρας, σχολάρχης, τελώνης·
- γ') -ης τριτόκλιτον· ἀμαθής, ἐπιμελής, εὐσεβής·
- δ') -της καὶ -τωρ· διαβάτης, θαλασσοκράτωρ.

4. Ἄκλιτον ὡς β' συνθετικὸν

389. Τὸ ἄκλιτον ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον· παρ-ανίκα, πρό-παλαι, ἐν-δεκα, σύν-αμα.

Γ'. ΠΑΡΑΣΥΝΘΕΤΑ

390. **Παρασύνθετα** λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι παράγονται ἐξ ἄλλων λέξεων συνθέτων, ὡς (ἐκ τοῦ φιλόσοφος) φιλοσοφῶ, φιλοσοφία, (ἐκ τοῦ εὐεργέτης) εὐεργετῶ, εὐεργεσία.

391. Τὰ παρασύνθετα γίνονται συνήθως ἐκ συνθέτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν ῥηματικὸν τὸ β' συνθετικόν· (κρεοφάγος) *κρεο-φαγῶν*, *κρεο-φαγία*, (ἄπρακτος) *ἀπρακτῶν*, *ἀπραξία*.

392. Παρασύνθετα παράγονται καὶ ἐκ λέξεων, αἱ ὁποῖαι δὲν συντίθενται μὲν εἰς μίαν λέξιν, ἀλλὰ λέγονται συνήθως μαζί καὶ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν· Ἄρειος πάγος—*Ἀρεοπαγίτης*, ἀνὴρ ἀγαθός—*ἀνδρογαθία*, κατὰ χώραν τίθημι τι—*καταχωρίζω*, μετὰ χειρός ἔχω—*μεταχειρίζω*, ἀπὸ στόματος λέγω—*ἀποστεματίζω*, νοῦν τιθημι—*νοθεῖω* (πρβ. τῆς νέας γλώσσης· Ἅγιον ὄρος—*Ἀγιοσειτής*, Μαύρη θάλασσα—*Μαυροθαλασσίτης*, ἔξω φρενῶν—*ἔξωφρενικός*).

Δ'. ΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

393. Τὰ σύνθετα ἐν γένει ἀναβιβάζουν τὸν τόνον μέχρι τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ α' συνθετικοῦ, ἂν ἐπιτρέπη ἡ λήγουσα· *φιλό-τιμος* *μισό-ξενος*, *φιλό-φρων*.

394. Ὅσα σύνθετα λήγουν εἰς *-ος* καὶ ἔχουν δευτέρον συνθετικὸν ῥηματικὸν θέμα, τονίζονται ὡς ἑξῆς·

α') ὅσα ἔχουν παθητικὴν ἢ ἀμετόβατον σημασίαν, προπαροξύνονται· *λιθόβολος*—ὁ διὰ λίθου βαλλόμενος, *πρωτότοκος*—ὁ πρῶτος τεχθεὶς, *αὐτόμολος*—ὁ μολῶν (ἦτοι ὁ μόνος του ἔλθων), *χειμάρονος*—ὁ ἐν χεῖματι (ἦτοι ἐν χειμῶνι) ῥέων·

β') ὅσα ἔχουν ἐνεργητικὴν μεταβατικὴν σημασίαν τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ἂν αὕτη εἶναι βραχεῖα· *πρωτότοκος*—ἡ τὸ πρῶτον τεκοῦσα, *λιθοβόλος*—ὁ βάλλων λίθους, *σιτοφάγος*, *αἰνοχόος*· τονίζονται δὲ ἐπὶ τῆς ληγούσης, ἂν ἡ παραλήγουσα εἶναι μακρὰ φύσει ἢ θέσει· *ναυπηγός*, *ψυχοποιμπός*, *ἀγνωσμοιβός*, *κνηηγός*.

Σημ. Τονίζονται παρὰ τὸν β' κανόνσ· α') τὰ εἰς *-οχος*, τὰ ὁποῖα εἶναι προπαροξύτονα, ὡς *ἡρίοχος*· β') τὰ ἐκ προθέσεων σύνθετα, ἐπίσης προπαροξύτονα· *πρόμαχος*, *διάδοχος*, *ἔξοχος*· γ') τὰ σύνθετα μὲ τὰ ἀχώριστα μόρια *-α*, *δυσ-* ἢ μὲ τὸ ἐπίρρημα *εὖ*· *ἄγονος*, *δύστοκος*, *εὐφρονος*· δ') τὰ εἰς *-οχος* καὶ *-συλος*· *ναύαχος*, *ισθόσυλος* καὶ ε') τὸ *κακοῦργος*, *πανοῦργος* καὶ *ἐπίβουλος*.

395. Τὰ εἰς *-ης* (οὐδ. *-εης*), ὅσα ἔχουν ὡς β' συνθετικὸν ῥηματικὸν θέμα ἢ θέμα οὐδετέρου εἰς *-ος*, εἶναι συνηθέστατα

ὀξύτονα· *εὐπρεπής, λυσιτελής, εὐγενής, εὐειδής*· παροξύτονα δὲ εἶναι ὅσα λήγουν εἰς *-άντης, -άρκης, -ήθης, -ήρης, -μήκης, -ώδης* καὶ *-μεγέθης*, ὡς *ἀνάντης, αὐτάρκης, συνήθης, ξιφήρης, εὐμήκης, εὐώδης, εὐμεγέθης*.

Σημ. Τὰ εἰς *-πετης* εἶναι ὀξύτονα μὲν καὶ τριτόκλιτα, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι τὸ θέμα *πετ-* τοῦ ῥ. *πίπτω*, παροξύτονα δὲ καὶ πρωτόκλιτα, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι τὸ θέμα *πετ-* τοῦ ῥ. *πέτομαι*· *προπετής, γονυπετής, οὐρανοπετής—ὕψιπέτης, οὐρανοπέτης, ὠκυπέτης*.

396. Τὰ ῥηματικά εἰς *-α, -η, -ευς, -μος, -της* καὶ *-τηθ*, ὅταν συντίθενται μετὰ προθέσεων, τονίζονται ὡς καὶ τὰ ἀπλᾶ· *διαφορά, διακοπή, συμβασιλεύς, καταλογισμός, συμμαθητής, συμπλωτήρ, ἀλλὰ σύνδεσμος, ἐπίδεσμος*.

Ε'. ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

397. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σχέσιν τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν πρὸς ἀλλήλα καὶ τὴν σημασίαν αὐτῶν διαιροῦνται εἰς 4 τάξεις.

1. Τὴν α' τάξιν ἀποτελοῦν ἐκεῖνα, κατὰ τὴν ἀνάλυσιν τῶν ὁποίων τὸ α' συνθετικὸν γίνεται προσδιορισμὸς τοῦ β' συνθετικοῦ ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς (καθαρὸς ἐπιρρηματικὸς ἢ ἐμπρόθετος) ἢ προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν (σύνθετα *ὄριστικά*)· *ἀκροπόλις* (=ἄκρα πόλις), *πλαγίανλος* (=πλάγιος αὐλός), *εὐγενής* (=εὖ γεγονώς), *ὀφιμαθής* (=ὀψέ μαθών), *ὄρεσιτίτροπος* (=ἐν ὄρεσι τραφεῖς), *ἀλίπλος* (=ἐν ἀλί πλέων), *χειροποίητος* (=χειρὶ ποιητός), *πυρίκαυστος* (=πυρὶ κεκαυμένος), *διοτροφής* (=ὑπὸ Διὸς τραφεῖς), *αὐτοδίδακτος* (=ὑφ' ἑαυτοῦ διδασθεῖς), *δημογέρον* (=τοῦ δήμου γέρον), *ὀλιγαρχία* (=τῶν ὀλίγων ἀρχή).

2. Τὴν β' τάξιν ἀποτελοῦν τὰ σύνθετα ἐκεῖνα, κατὰ τὴν ἀνάλυσιν τῶν ὁποίων τὸ ἐν συνθετικὸν μέρος (κανονικῶς τὸ α') λαμβάνει θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ἑτέρου (σύνθετα *ἀντικειμενικά*)· *λογογράφος* (=ὁ λόγους γράφων), *δεντόμος* (=ὁ δρυὸς τέμνων), *σιτοφάγος, μυροπώλης, νομοφύλαξ, ἀρχέκακος* (=ὁ κάμων τὴν ἀρχὴν τοῦ κακοῦ), *ἀστεργείτων* (=ὁ τῷ ἀστει γειτονεύων).

3. Τὴν γ' τάξιν ἀποτελοῦν τὰ ἀναλυόμενα διὰ τῆς μετοχῆς ἔχων (ἢ ἄλλης καταλλήλου), εἰς τὴν ὅποιαν τὰ μέρη τοῦ ὅλου συνθέτου λαμβάνουν θέσιν ἀντικειμένου (σύνθετα *κτητικά*): *πολύχειρ* (=ὁ ἔχων πολλὰς χεῖρας), *εὐκλέης* (=ὁ ἔχων καλὸν κλέος), *δίκερος* (=ὁ ἔχων δύο κέρατα), *ἄφρων* (=ὁ μὴ ἔχων φρένας).

4. Τὴν δ' τάξιν ἀποτελοῦν ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια τὰ συνθετικά μέρη ἔχουν ἴσην πρὸς ἄλληλα ἀξίαν (σύνθετα *συνδεδετικά*), κατὰ δὲ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ συνθέτου ταῦτα συνδέονται διὰ τοῦ *καί*: *ιατρόμαντις* (=ἰατρός καὶ μάντις), *πλοθυγία* (=πλοῦτος καὶ ὑγία), *γλυκύπικρος* (=γλυκὺς καὶ πικρὸς).

Σημ. Συνδεδετικά σύνθετα οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχον πολὺ ὀλίγα, συνηθέστερα δὲ εἶναι ταῦτα εἰς τοὺς μεταγενεστέρους καὶ συνηθέστατα εἰς ἡμᾶς σήμερον, ὡς *θεάνθρωπος* (=θεὸς καὶ ἄνθρωπος), *ζόφουτος*, *ιατροφιλόσοφος*, *ἡμερονόκτιον*, *μανροκίτρονος*, *γενναϊκόπαιδα*, *γιδοπρόβατα*, *ἀμπελοχώραφα*.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἄγαμαι (=θαυμάζω), πρτ. ἠγάμην, ἀόρ. ἠγάσθην (θ. ἀγα-).

Ἄγνυμι (συνήθως κατάγνυμι=συντρίβω), ἀόρ. κατέαξα, πρκ. β' ὡς παθ. κατέαγα. Κατάγνυμαι, ἀόρ. κατεάγην (θ. Γαγ-).

Ἄγορεύω· ἰδὲ σελ. 152.

Ἄγω (=ὀδηγῶ), πρτ. ἤγον, μ. ἄξω, ἀόρ. β' ἤγαγον, πρκ. ἤχα. Ἄγομαι, πρτ. ἠγόμην, μ. ἀόρ. β' ἠγαγόμην, πθ. ἀόρ. ἤχθην, μ. παθ. ἀχθήσομαι, πρκ. ἤγμαι (θ. ἀγ-, ἀγαγ-).

Ἄιδω (=ψάλλω, τραγουδῶ), παρτ. ἤδον, μ. μλ. ὡς ἐνεργητικός ἄσομαι, ἀόρ. ἤσα. Ἄιδομαι, π. ἀόρ. ἤσθην (θ. ἄδ-).

Αἰδοῦμαι (=σέβομαι), μέλ. αἰδέσομαι, μέσ. ἀόρ. α' ἠδεσάμην καὶ παθ. ὡς μέσος ἠδέσθην (θ. αἶδес-).

Αἰρέω (=κυριεύω ἢ συλλαμβάνω), πρτ. ἤρουν, μέλ. αἰρήσω, ἀόρ. β' εἶλον, παρκ. ἤρηκα (=ἐκλέγω, προτιμῶ), πρτ. ἠρούμην, μ. αἰρήσομαι, ἀόρ. β' εἰλόμην, πρκ. ἤρημαι. Παθ. αἰρούμαι (=ἐκλέγομαι), παρτ. ἠρούμην, μελ. αἰρεθήσομαι, ἀόρ. ἠρέθην, πρκ. ἤρημαι, τετ. μελ. ἠρήσομαι (θ. αἶρε-, Γελ-).

Αἶρω (=σηκώνω), πρτ. ἤρον, μ. ἄρῶ, ἀόρ. ἤρα, πρκ. ἤρκα. Αἶρομαι, πρτ. ἠρόμην, μ. μελ. ἄρούμαι, ἀόρ. ἠράμην, πθ. ἀόρ. καὶ ὡς μέσ. ἠρθην, πρκ. ἤρμαι (θ. ἄρ-, ἔξ οὗ αἶρ-).

Αἰσθάνομαι, πρτ. ἠσθανόμην, μ. αἰσθήσομαι, ἀόρ. β' ἠσθόμην, παρκ. ἠσθημαι (θ. αἰσθ-, ἔξ οὗ αἰσθαν-, αἰσθε-).

Ἀκούω, πρτ. ἤκουον, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. ἀκούσομαι, ἀόρ. ἤκουσα, παρκ. ἀκήκοα, ὑπερσ. ἠκηκόειν. Ἀκούομαι, ἀόρ. ἠκούσθην, μέλ. ἀκουσθήσομαι (θ. ἀκου-, ἀκο-).

Ἀλίσκομαι (=κυριεύομαι ἢ συλλαμβάνομαι), πρτ. ἠλίσκομην, μέσ. μ. ὡς παθ. ἀλώσομαι, ἐνεργ. ἀόρ. β' ὡς παθ. ἐάλων, ἐνεργ. παρκ. ὡς πθ. ἐάλωκα, ὑπρ. ἠλώκειν (θ. Γαλ-, ἀλ-, ἔξ οὗ ἀλίσκ-, ἄλω-).

Ἀμαρτάνω, πρτ. ἡμάρτανον, μέσ. μ. ὡς ἐνεργ. ἀμαρτήσομαι, ἀόρ. β' ἡμαρτον, πρκ. ἡμάρτηκα. Ἀμαρτάνεται, πρτ. ἡμαρτάνετο, ἀόρ. ἡμαρτήθη, πρκ. ἡμάρτηται (θ. ἀμαρτ-, ἐξ οὗ ἀμαρταν-, ἀμαρτε-).

Ἀμφιέννυμι (=ἐνδύω), πρτ. ἡμφιέννυν, μ. ἀμφιῶ, ἀόρ. ἡμφίεσα. Ἀμφιέννυμαι, μ. μέλ. ἀμφιέσομαι, πρκ. ἡμφιέσμαι (θ. Γεσ-).

Ἀναλίσκω ἢ ἀναλώω (=δαπανῶ), πρτ. ἀνήλισκον ἢ ἀνήλουν, μ. ἀναλώσω, ἀόρ. ἀνήλωσα, πρκ. ἀνήλωκα. Ἀναλίσκομαι, πρτ. ἀνηλισκόμενη ἢ ἀνηλούμην, μέλ. ἀναλωθήσομαι, ἀόρ. ἀνηλώθην, πρκ. ἀνήλωμαι (θ. ἀναλ-, ἐξ οὗ ἀναλισκ-, ἀναλο-).

Ἀνοίγω ἢ ἀνοίγνυμι, πρτ. ἀνέωγον, μ. ἀνοίξω, ἀόρ. ἀνέωξα, πρκ. ἀνέωχα. Ἀνοίγομαι, πρτ. ἀνεωγόμενη, τ. μ. ἀνεώξομαι, ἀόρ. ἀνεώχθην, πρκ. ἀνέωγμαί (θ. Γοιγ-).

Ἀπεχθάνομαι (=μισοῦμαι), πρτ. ἀπηχθανόμενη, μ. ἀπεχθήσομαι, ἀόρ. ἀπηχθόμενη, πρκ. ἀπήχθημαι (θ. ἀπεχθ-, ἀπεχθαν-, ἀπεχθε-).

Ἀποδιδράσκω (=δραπετεύω), πρτ. ἀπεδίδρασκον, μέσ. μέλ. ὡς ἐνεργ. ἀποδράσομαι, ἀόρ. ἀπέδραν, πρκ. ἀποδέδρακα (θ. δρα-, ἐξ οὗ διδρασκ-).

Ἀποθνήσκω, πρτ. ἀπέθνησκον, μ. ἀποθανοῦμαι, ἀόρ. ἀπέθανον, πρκ. τέθνηκα, τ.μ. τεθνήξω (θ. θαν-, θνα-, θνη-, θνησκ-).

Ἀπόλλυμι (=καταστρέφω), πρτ. ἀπώλλυν, μ. ἀπολωῶ, ἀόρ. ἀπώλεσα, πρκ. ἀπολώλεκα. Ἀπόλλυμαι, πρτ. ἀπωλλύμην, μ. ἀπολοῦμαι, ἀόρ. ἀπωλόμην, πρκ. ἀπόλωλα (θ. ὄλ-, ὄλλυ- ἐκ τοῦ ὄλ-νυ, ὄλε-).

Ἀρέσκω (=εἶμι ἀρεστός), πρτ. ἤρεσκον, μ. ἀρέσω, ἀόρ. ἤρεσα. Ἀρέσκομαι, πρτ. ἤρεσκόμην, μ. ἀόρ. ἤρεσάμην (θ. ἀρ-, ἀρε-, ἀρεσκ-).

Βαίνω· ἰδὲ σ. 152. **Βλαστάνω**· ἰδὲ σ. 151. **Βούλομαι**· ἰδὲ σ. 150.

Γηράσκω· ἰδὲ σ. 151.

Γίγνομαι, πρτ. ἐγίγνομην, μέλ. γενήσομαι, ἀόρ. β' ἐγενόμην, πρκ. γέγονα ἢ γεγένημαι (θ. γεν-, γν-, ἐξ οὗ γιγν-, γενε-).

Γιγνώσκω· ἰδὲ σ. 151.

Δάκνω· ἰδὲ σ. 151. **Δέω-ῶ**· ἰδὲ σ. 128.

Δέω, συνήθως ὡς ἀπρόσωπον *δεῖ* (=εἶναι ἀνάγκη), πρτ. ἔδει, μ. δεήσει, ἄορ. ἐδέησε, πρκ. δεδέηκε. Δέομαι (δέει, δεῖται κλπ.), πρτ. ἐδεόμην, μ. δεήσομαι, ἄορ. ἐδεήθην, πρκ. δεδέημαι (θ. δε-, ἐξ οὗ δεε-).—**Δοκέω-ῶ**· ἰδὲ σ. 150.

Δύναμαι, πρτ. ἐδυνάμην ἢ ἡδυνάμην (ἐδύνω, ἐδύνατο), μέλ. δυνήσομαι, ἄορ. ἐδυνήθην (ἡδυνήθην), πρκ. δεδύνημαι. (Ἐνεστ. ὑποτ. δύνωμαι, εὐκτ. δυναίμην, δύναιο, δύναιτο, προστ. δύνω, δυνάσθω· θ. δυνα-).—**Δύω**· ἰδὲ σ. 131.

Ἐγείρω (=σηκῶνω), πρτ. ἤγειρον, μ. ἐγερῶ, ἄορ. ἤγειρα, πρκ. β' ἐγρήγορα (=ἀγρυπνῶ). Ἐγείρομαι, πρτ. ἤγειρόμην, παθ. ἄορ. καὶ ὡς μέσ. ἠγέρθην, μέσ. ἄορ. β' ἠγρόμην (θ. ἐγερ-, ἐγρ-).

Ἐθέλω ἢ θέλω, πρτ. ἤθελον, μ. ἐθέλησω, ἄορ. ἠθέλησα, πρκ. ἠθέληκα (θ. ἐθελ-, ἐθελε-).—**Ἐλαύνω**· ἰδὲ σ. 152.

Ἐλκω (=τραυῶ), πρτ. εἶλκον, μ. ἔλξω, ἄορ. εἶλκυσα, πρκ. εἶλκυκα. Ἐλκομαι, πρτ. εἰλόμην, μ. ἄορ. εἰλκυσάμην, π. ἄορ. εἰσκύσθην, πρκ. εἶλκυσμαι (θ. Ἴελκ ἔλκυ-).

Ἐπαινῶ· ἰδὲ σ. 131.

Ἐπιμέλομαι ἢ ἐπιμελέομαι—οὔμαι, πρτ. ἐπεμελούμην, μ. ἐπιμελήσομαι, ἄορ. ἐπεμελήθην, πρκ. ἐπιμεμέλημαι (θ. μελ-, μελε-).

Ἐπίσταμαι (=γνωρίζω), παρτ. ἠπιστάμην, (ἠπίστω, ἠπίστατο), μ. ἐπιστήσομαι, ἄορ. ἠπιστήθην. Ἐνεστ. ὑποτ. ἐπίστωμαι, εὐκτ. ἐπισοαίμην, ἐπίσταιω, ἐπίσταιτο, προστ. ἐπίστω, -άσθω (θ. ἐπιστα-).

Ἐπομαι (=ἀκολουθῶ), πρτ. εἰπόμην, μ. ἐψομαι, ἄορ. β' ἐσπόμην (θ. σεπ-, ἐπ-, σπ-).

Ἐρχομαι, παρτ. ἦα, μ. εἶμι, ἄορ. ἤλθον, πρκ. ἐλήλυθα (θ. ἐρχ-, εἶ-, ἔλυθ-, ἔλθ-).

Ἐρωτῶ, πρτ. ἠρώτων, μ. ἐρωτήσω καὶ ἐρήσομαι, ἄορ. ἠρώτησα καὶ ἠρόμην, πρκ. ἠρώτηκα. Ἐρωτῶμαι, πρτ. ἠρωτώμην, ἄορ. ἠρωτήθην, πρκ. ἠρώτημαι (θ. ἐρωτα-, ἐρ-, ἐρε-).

Ἐσθίω (=τρώγω), πτ. ἦσθιον, μ. ἔδομαι, ἄορ. β' ἔφαγον, πρκ. ἐδήδοκα, μετοχή πθ. πρκ. ἐδηδεσμένος (θ. ἐσθι-, ἐδ-, ἐδε-, φαγ-).

Ἐύρισκω· ἰδὲ σ. 151.—**Ἐχω**· ἰδὲ σ. 150.

Ἐψω (=βράζω), πρτ. ἤψον, μ. ἐψήσομαι, ἀόρ. ἤψησα. Πθ. ἔψομαι (θ. ἐψ-, ἐψε-).

Ζεύγνυμι, πρτ. ἐζεύγνυν, ἀόρ. ἐζευξα. Ζεύγνυμαι, μ. ἀόρ. ἀ' ἐζευξάμην, παθ. ἀόρ. ἀ'. ἐζεύχθην καὶ β' ἐζύγην (θ. ζευγ-ζυγ-).

Ζῶ (ιδὲ σελ. 127), μελ. βιώσομαι (καὶ ζήσω), ἀόρ. ἐβίωον (πβ. σελ. 145), πρκ. βεβίωκα (θ. ζη-, βιο-).

Ζώννυμι, ἀόρ. ἔζωσα, παθ. παρκ. ἔζω(σ)μαι (θ. ζωσ-).

Ἡδομαι (=εὐχαριστοῦμαι), ἀόρ. ἦσθην, μ. ἦσθήσομαι (θ. ἦδ-).

Θέω (=τρέχω), πρτ. ἔθεον, μ. θεύσομαι. Θέομαι (θ. θευ-, θε-).

Ἰλάσκομαι (=ἐξιλεώνω), πρτ. ἰλασκόμην, μ. ἰλάσομαι, μ. ἀόρ. ἰλασάμην, πθ. ἀόρ. ἰλάσθην (θ. ἰλα-, ἐξ οὐ ἰλασκ-).

Καθεζόμαι, ἀόρ. ἐκαθεζόμην, μ. καθεδούμαι (θ. σεδ-, ἐξ οὐ ἐδ-).

Καθεύδω (=κοιμῶμαι), πρτ. ἐκάθευδον ἢ καθηῦδον, μ.καθευδήσω (θ. εὐδ.-εὔδε-).

Καθίζω, πρτ. ἐκάθιζον, μ. καθιῶ, ἀόρ. ἐκάθισα καὶ καθίσα. Καθίζομαι, πρτ. ἐκαθιζόμην, μ. καθιζήσομαι, ἀόρ. ἐκαθισάμην (θ. σιδ-, ἐξ οὐ ἰδ-, ἰζ-, ἰζε-).—**Καλέω-ῶ**: ιδὲ σελ. 129.

Κάμνω (=ἀποκάμνω, κουράζομαι), παρ. ἔκαμνον, μέλ.καμοῦμαι, ἀόρ. ἔκαμον, πρκ. κέκηκα (θ. καμ-, καμν-, κμη-).

Κεράννυμι (=ἀνακατεύω ὑγρά), ἀόρ. ἐκέρασα. Κεράννυμαι, π.μ. κραθήσομαι, μ. ἀόρ. ἐκερασάμην, πρκ. κέκραμαι (θ. κερα-, κρα-).

Κρεμάννυμι, ἀόρ. ἐκρέμασα. Κρεμάννυμαι. π. ἀόρ. ἐκρεμάσθην, ὡς παρακ. ὁ ἐνεστῶς κρέμαμαι (κατὰ τὸ ἴσταμαι) (θ. κρεμασ-).

Κλαίω ἢ κλάω, πρτ. ἔκλαιον ἢ ἐκλασον, μ.κλαύσομαι ἢ κλαήσω, ἀόρ. ἐκλαυσα. Κλαίομαι, μέσ. ἀόρ. ἐκλαυσάμην (θ. κλαΓ-, κλαι-, κλαιε-).

Κράζω, ἀόρ. β' ἔκραγον, πρκ. κέκραγα, ὑπερσ. ἐκεκράγειν (θ. κραγ-).

Λαγχάνω (=λαμβάνω διὰ κλήρου), πρτ. ἐλάγχανον, μ. λήξομαι, ἀόρ. β' ἔλαχον, πρκ. εἴληχα. Λαγχάνομαι, π. ἀόρ. ἐλήχθην, παρκ. εἴληγμαι (θ. ληχ-, λαχ-, λαγχαν-).

Λαμβάνω, μέλλ. λήψομαι άόρ. έλαβον, πρκ. είληφα. Λαμβάνομαι, πρτ. έλαμβανόμεν, μ. π. ληφθήσομαι, π. άόρ. έ-ληφθην, μ. άόρ. β' έλαβόμεν, πρκ. είλημμαι (θ. ληβ-, λαβ-, λαμβαν-).

Δανθάνω (=μένω άγνωστος), πρτ. έλάνθανον, μ. λήσω, άόρ. β' έλαθον, πρκ. λέληθα. Έπιλανθάνομαι (=λησμονώ), πρτ. έπελανθανόμεν, μέλ. έπιλήσομαι, άόρ. β' έπελαθόμεν, πρκ. έπιλέλησομαι (θ. ληθ-, λαθ-, έξ ού λανθ-).—**Δέγω**· ιδέ σελ. 142.

Δείπω, πρτ. έλειπον, μ. λείψω, άόρ. β' έλιπον, πρκ. β' λέ-λοιπα, ύπερσ. έλελοίπην. Λείπομαι, πρτ. έλειπόμεν, μ. μελ. λείφομαι, άόρ. β' έλιπόμεν, παθ. μ. λειφθήσομαι, άόρ. έλει-φθην, τετ. μέλ. λελείφομαι, πρκ. λέλειμμαι, ύπερσ. έλελείμην (ρ. θ. λειπ-, λοιπ-, λιπ-).

Μανθάνω· ιδέ σελ. 142.

Μάχομαι, πρτ. έμαχόμεν, μέλ. μαχοῦμαι, άόρ. έμαχεσάμην, πρκ. μεμάχημαι (θ. μαχ-, έξ ού μαχε-).

Μείγνυμι (=σμίγω), πρτ. έμείγνυν, μέλ. μείξω, άόρ. έμειξα. Μείγνυμαι, πρτ. έμειγνύμην, μ. άόρ. έμειξάμην, π. μέλ. μειχθή-σομαι, π. άόρ. έμειχθην και έμίγην, πρκ. μέμειγμαι (θ. μειγ-μιγ-).—**Μέλει**· ιδέ σελ. 150.

Μέλλω (=σκαπεύω ή βραδύνω), πρτ. έμελλον ή ημελλον, μ. μελλήσω, άόρ. έμέλλησα. Μέλλεται (θ. μελ-, μελλ-, έξ ού μελλε-).

Μένω, πρτ. έμενον, μέλ. μενῶ, άόρ. έμεινα, πρκ. μεμένηκα (θ. μεν-, έξ ού μενε-).—**Μιμνήσκω**· ιδέ σελ. 151.

Νέμω· ιδέ σελ. 150.

Νέω (=πλέω), πρτ. ένεον, μέλ. νεύσομαι, άόρ. ένευσα, πρκ. νένευκα (θ. νεΓ-).

Οῶμαι ή οἶμαι (=νομίζω), πρτ. ώόμην ή ώμην, μελ. οίή-σομαι, άόρ. ώήθην (θ. οί-, οίε-).

Οἶχομαι (=έχω απέλθει), πρτ. ώχόμεν, μελ. οίχήσομαι (θ. οίχ-, έξ ού οίχε-).

Ὅμνυμι (=όρκίζομαι), πρτ. ώμνυν, μ. όμοῦμαι, άόρ. ώμοσα, πρκ. όμώμοκα. Ὅμνυμαι, πρτ. ώμνύμην, μ. άόρ. ώμοσάμην, π.μ. όμοσθήσομαι, π. άόρ. ώμόσθην, πρκ. όμώμοται, ύπερ. ώμώμοτο (θ. όμ-, όμο-).

Ὅνίνημι (=ώφελῶ), πρτ. ώφέλουν, μελ. όνήσω, άόρ. ώ-

νησα. Ὀνίναμαι, πρτ. ὠνινάμην, μ. ὀνήσομαι, ἀόρ. ὠνήμην (εὐκ. ὀναίμην, ὄναιο, ὄναιτο, ὄναισθαι), (θ. ὄνα-, ἔξ οὗ ὀ-νι-να-).

Ὀρῶ· ἰδὲ σελ. 153.

Ὀφείλω (= *χρεωστῶ*), πρτ. ὠφείλον, μέλ. ὀφείλῃσω, ἀόρ. ἀ' ὠφείλησα καὶ β' ὠφελον. Ὀφείλομαι, πρτ. ὠφειλόμην, μετ. παθητ. ἀόρ. ὀφειληθεῖσα (θ. ὀφελ-, ἔξ οὗ ὀφειλε-).

Ὀφλισκάνω (= *καταδικάζομαι*), πρτ. ὠφλίσκανον, μέλλων ὀφλήσω, ἀόρ. β' ὠφλον (θ. ὀφλ-, ἔξ οὗ ὀφλισκαν-, ὀφλε-).

Πάσχω, πρτ. ἔπασχον, μέλ. πείσομαι, ἀόρ. ἔπαθον, παρακ. β' πέπονθα (θ. πενθ-, παθ-, ἔξ οὗ πασχ-, ἐκ τοῦ παθσκ-).

Πατάσσω (= *γυπῶ*), ἀόρ. ἐπάταξα (θ. παταγ-).

Πέτομαι (= *πειτῶ*), μέλλων πτήσομαι, ἀόρ. β' ἐπτόμην (θέμ. πετ-, πτ-, πτε-).

Πήγνυμι (= *ἐμπίρω* ἢ *κατασκενάζω* ἢ *πίρω*), ἀόρ. ἔπηξα. Πήγνυμαι, πρτ. ἐπηγνύμην, παθ. μέλ. β' παγήσομαι, ἀόρ. ἐπάγην, μ. ἀόρ. ἐπηξάμην, πρκ. πέπηγα (θ. πηγ-, παγ-).

Πίμπλημι (καὶ συνήθως σύνθετον ἐμπίμπλημι=*γεμίζω*), πρτ. ἐπίμπλην, μ. πλήσω, ἀόρ. ἔπλησα, πρκ. πέπληκα. Πίμπλαμαι, πρτ. ἐπιμπλάμην, π. μ. πλησθήσομαι, π. ἀόρ. ἐπλήσθην, μ. ἀόρ. ἐπλησάμην, πρκ. πέπλησμαι (θ. πλη-, ἔξ οὗ πι-μ-πλη- καὶ πληθ-).

Πίμπρωμι (καὶ συνήθως ἐμπίμπρωμι=*καίω*), πρτ. ἐπίμπρην, μ. πρήσω, ἀόρ. ἔπρησα. Πίμπραμαι, ἀόρ. ἐπρήσθην (θ. πρα-, πρη-, ἔξ οὗ πι-μ-πρη- καὶ πρηθ-).

Πίνω, πρτ. ἐπίνον, μ. πίομαι, ἀόρ. β' ἐπίον, πρκ. πέπωκα. Πίνομαι, πρτ. ἐπινόμην, π. ἀόρ. ἐπόθην, πρκ. πέποται (θ. πῖ-, πῖ-, πο-, πω-).

Πιπράσκω (= *πωλῶ*), πρκ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν. Πιπράσκομαι, тет. μελ. πεπράσομαι, παθ. ἀόρ. ἐπράθην, παρακ. πέπραμαι, ὑπερσ. ἐπεπράμην (θ. πρα-, πιπρασκ-).

Πίπτω, πρτ. ἐπιπτον, μ. πεσοῦμαι, ἀόρ. ἔπεσον, πρκ. πέπτωκα (θ. πετ-, ἔξ οὗ πῖ-, πτε-, πιπτ-, πτω-).—**Πλέω**· ἰδὲ σ. 128.

Πλήττω (καὶ παίω ἢ τύπτω), πρτ. ἔπληττον (καὶ ἔπαιον ἢ ἔτυπτον), μ. πλήξω (καὶ παίσω ἢ τυπτήσω), ἀόρ. ἔπληξα (καὶ ἔπαισα ἢ ἐπάταξα), πρκ. β' πέπληγα. Πλήττομαι (καὶ τύπτομαι ἢ παίομαι), πρτ. ἐπληττόμην (ἐπαιόμην), μ. πληγήσομαι (ἀλλ' ἐκπλαγήσομαι), ἀόρ. ἐπλήγην (ἀλλ' ἐξεπλά-

γην), πρκ. πέπληγμαι, τ. μελ. πεπλήξομαι (πληγ-, πλαγ-).

Πιάρννυμαι (=φτερνίζομαι), άόρ. έπταρον (θ. πταρ-).

Πυνθάνομαι· ίδέ σελ. 152.

Πωλέω-ώ, πρτ. έπώλουν ή άπεδιδόμην, άόρ. άπεδόμην, πρκ. πέπρακα. Πωλοῦμαι ή πιπράσκομαι, πρτ. έπωλούμην, τετ. μέλ. πεπράσομαι, π. άόρ. έπράθην, πρκ. πέπραμαι (θ. πωλ-, δο-, πρα-, πιπρασκ-).

Ρέω, πρτ. έρρεον, μέλ. ρύήσομαι, άόρ. έρρύην, πρκ. έρρύηκα (θ. ρε-, ρυε-).

Ρήγγνυμι (σχίζω), πρτ. έρρήγγυνν, μελ. ρήξω, άόρ. έρρηξα.

Ρήγγνυμαι, πρτ. έρρηγγύμην, μ. άόρ. έρρηξάμην, π. άόρ. β' έρράγην, πρκ. έρρωγα (θ. ρηγ-, ραγ-, ρωγ-).

Ρώννυμι (=ένδυναμώνω), άόρ. έρρωσα, π. άόρ. έρρώσθην, πρκ. έρρωμαι (θ. ρωσ-).

Σβέννυμι (=σβήνω), άόρ. έσβεσσ. Σβέννυμαι, πρτ. έσβεννύμην, π. άόρ. έσβέσθην και β' έσβην, πρκ. έσβηκα (θ. σβεσ-, σβη-).

Σκοπέπ-ώ ή σκοποῦμαι, πρτ. έσκόπουν ή έσκοπούμην, μ. σκέψομαι, άόρ. έσκεψάμην, πρκ. έσκεμμαι, τετελ. μέλ. έσκέψομαι (θ. σκοπε-, σκεπ-).

Στροώννυμι, παρτ. έστρώννυν, άόρ. έστόρεσα. Στόρννυμαι, πρκ. έστρωμαι (θ. στρω-, στορ-, στορε-).—**Τέμνω**· ίδέ σελ. 151.

Τίκτω (=γεννώ), πρκ. έτικτον, μέσ. μέλ. ώς ένεργ. τέξομαι, άόρ. έτεκον, πρκ. τέτοκα (θ. τεκ-, τι τεκ, τι-τεκ, τικτ-, τοκ-).

Τίνω (=πληρώνω), πρτ. έτίνον, μ. τίσω, άόρ. έτίσα, πρκ. τέτίκα. Τίνομαι, άόρ. έτισάμην, π. άόρ. έτίσθην, πρκ. τέτισμαι (θ. τί-, τί-).

Τιτρώσσω (=πληγώνω), παρτ. έτίτρωσκον, μ. τρώσω, άόρ. έτρωσα. Τιτρώσκομαι, πρτ. έτιτρωσκόμην, μ. τρωθήσομαι, άόρ. έτρώθην, πρκ. τέτρωμαι (θ. τρω-, τιτρω-, τιτρωσκ-)

Τρέχω πρτ. έτρεχον, μ. δραμοῦμαι, άόρ. β' έδραμον, πρκ. δεδράμηκα (θ. τρεχ-, δραμ-, δραμε-).

Τυγχάνω, πρτ. έτύχχανον, μ. τεύξομαι, άόρ. β' έτυχον, πρκ. τετύχηκα (θ. τευχ-, τυχ-, έξ οῦ τυγχαν-, τυχε-).

Τύπτω, πρτ. έτυπτον, μ. τυπτήσω, άόρ. έπάταξα ή έπαισα ή πληγάς έδωκα, πρκ. πέπληγα ή πληγάς δέδωκα. Τύπτομα ή πληγάς λαμβάνω, πρτ. πληγάς έλάμβανον, μ. πληγήσομα

ἡ πληγὰς λήψομαι, π. ἀόρ. ἐπλήγην ἡ πληγὰς ἔλαβον, πρκ. πέπληγμαι ἡ πληγὰς εἶληφα (θ. τυπ-, τυπτ-, τυπτε-).

Ὑπισχνοῦμαι (=δίδω ὑπόσχεσιν), πρτ. ὑπισχνούμην, μ. ὑποσχῆσομαι, ἀόρ. β' ὑπεσχόμεν, πρκ. ὑπέσχημαι (θ. σεχ-, σχε-, σχ-, ἰσχ-, ἰσχνε-).

Φέρω, πρτ. ἔφερον, μ. οἶσω, ἀόρ. ἤνεγκα καὶ ἤνεγκον, πρκ. ἐνήνοχα. Φέρομαι, πρτ. ἐφερόμην, μ. οἶσομαι, μέσ. ἀόρ. ἤνεγκάμην, π. μέλ. οἰσθήσομαι ἡ ἐνεχθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἠνέχθην, πρκ. ἐνήνεγμαi (θ. φερ-, οἶ-, ἐνεκ-, ἐνκ-, ἐγκ-).

Φθάνω, πρτ. ἔθφانون, μ. φθήσομαι ἡ φθάσω, ἀόρ. ἔφθασα καὶ β' ἔφθην (θ. φθη-, φθα-, φθαν-).—**Φημί**· ἰδὲ σελ. 147.

Χαίρω, πρτ. ἔχαιρον, μ. χαιρήσω, ἀόρ. ἐχάρην, πρκ. γέγηθα (θ. χαρ-, χαιρε-, γηθ-).

Χέω (=χύνω), πρτ. ἔχεον, μ. γεῶ, ἀόρ. ἔχεα, πρκ. κέχυκα. Χέομαι, ἀόρ. ἐχύθην, πρκ. κέχυμαι (θ. χευ-, χε-, χυ-).

ᾠθέω-ᾠ· ἰδὲ σελ. 150.

ᾠνοῦμαι (=ἀγοράζω), πρτ. ἔωνούμην, μ. ὠνήσομαι, παρκ. ἐώνημαι, π. ἀόρ. ἐωνήθην, μ. ἀόρ. ἐπριάμην (*ἐπρίω, ἐπρίατο*, ὑποτ. *πρίωμαι*, εὐκτ. *πριαίμην*, προστ. *πρίω*, ἀπαρ. *πρίασθαι*, μετοχή *πριαίμενος*) (θ. ὠνε-, πρια-).

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

	σελ.
Φθογγολογικόν	1— 18
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.	
Γράμματα	1— 5
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.	
Συλλαβαί. Συλλαβισμός	5— 6
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.	
Πνεύματα	6— 7
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.	
Τόνοι. Ἄτονα. Ἐγκλιτικά	7— 10
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.	
Σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ	10— 11
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.	
Φθογγικά πάθη. Πάθη φωνηέντων. Πάθη συμφώνων.	11— 18

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Τυπικόν	19—156
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.	
Μέρη τοῦ λόγου. Πτωτικά καὶ παρεπόμενα αὐτῶν ..	19— 20
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.	
Τὸ ἄρθρον	20— 21
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.	
Οὐσιαστικά. Κλίσις αὐτῶν	21— 22
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.	
Πρώτη κλίσις. Ἄσυναίρετα. Συνηρημένα	22— 26
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.	
Δευτέρα κλίσις. Ἄσυναίρετα. Συνηρημένα. Ἀττική β΄ κλίσις	26 — 29

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄. σελ.

Τρίτη κλίσις. Συμφωνόληκτα. Ἡμιφωνόληκτα. Φω-
νηεντόληκτα ..... 29— 44

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄

Ἐνώμαλα οὐσιαστικά ..... 44— 48

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Ἐπίθετα. Δευτερόκλιτα ἐπίθετα. Τριτόκλιτα ἐπίθετα 48— 58

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Ἐνώμαλα ἐπίθετα ..... 58— 59

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ΄.

Παραθετικά. Μονολεκτικά παραθετικά. Περιφραστικά
παραθετικά ..... 59— 64

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Ἐντωνυμῖαι ..... 65— 73

Ἀριθμητικά ..... 74— 79

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

Ῥήματα. Παρεπόμενα καὶ συστατικά μέρη αὐτῶν. =
Χρόνοι. Ἐγκλίσεις. Θέμα ῥηματικόν καὶ χρο-
νικόν. Χαρακτήρ ῥηματικὸς καὶ χρονικὸς ..... 79— 84

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

Αὐξήσις καὶ ἀναδιπλασιασμός..... 84— 90

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Κλίσις τῶν ῥημάτων ..... 91—110

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄

Σχηματισμὸς τῶν χρόνων τῶν διαφόρων ῥημάτων
τῆς συζυγίας τῶν εἰς ω 110

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

Σχηματισμὸς τῶν χρόνων τῶν ἀφωνολήκτων ῥημά-
των ..... 110—119

	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'	σελ.
Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων	.....	119-131'
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.	
'Ρήματα εἰς μι. 'Ρήματα εἰς μι συμφωνόληκτα.		
'Ρήματα εἰς μι φωνηεντόληκτα	.....	131-145
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.	
'Αόριστοι β' βαρυτόνων ῥημάτων κλινόμενοι κατὰ τὸν ἀόριστον ἔστην	.....	145-146
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.	
Κλίσις τῶν μετοχῶν	.....	146-147
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.	
'Ανώμαλα ῥήματα. 'Ανώμαλα ῥήματα κατὰ τὴν κλίσιν καὶ ἔλλειπτικά. 'Ανώμαλα ῥήματα κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων. 'Ανώμαλα ῥήματα κατὰ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων. 'Αποθετικά.		147-154
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.	
'Ακλιτοὶ λέξεις. 'Επιρρήματα, προθέσεις, σύνδεσμοι, ἐπιφωνήματα	.....	154-156

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

'Ετυμολογικόν	.....	157-173
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'	
Παραγωγή. Σύνθεσις	.....	157
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ'.	
'Ρήματα παράγωγα. Οὐσιαστικά παράγωγα. 'Επίθετα παράγωγα. 'Επιρρήματα παράγωγα ..		157-166
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'.	
Σύνθεσις. Πρῶτον συνθετικόν. Δεύτερον συνθετικόν. Παρασύνθετα. Τονισμός τῶν συνθέτων. Σημασία τῶν συνθέτων	.....	166-173
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
Κατάλογος ἀνωμάτων ῥημάτων	.....	174-181

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἀθήναι τῆς

1931

Ἀριθ. Πρωτ. 34942

Πρὸς τοὺς

κ. κ. Ἑμρ. Παντελίῃ καὶ Γ. Ἀναγνωστόπουλον

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι δι' ἡμετέρας ταυταριθμοῦ πράξεως ἐκδοθείσης τὴν 10 Ἰουλίου ἐ. ἔ. καὶ δημοσιευθείσης τὴν 16ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 89 φύλλον τοῦ τ. Β' τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη συμφώνως πρὸς τὸν νόμον 3438 τὸ ὑφ' ὑμῶν ὑποβληθέν πρὸς κρίσιν βιβλίον σας ὑπὸ τὸν τίτλον «*Γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης*» διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Γυμνασίων διὰ *μίαν πενταετίαν* ἀρχομένην ἀπὸ τὸ σχολικὸν ἔτος 1931—1932 ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅπως κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν ληφθοῦν ὑπ' ὄψει καὶ ἐκτελεσθοῦν αἱ τροποποιήσεις, αἱ ὁποῖαι ὑπεδείχθησαν ὑπὸ τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς διὰ τῆς αἰτιολογικῆς τῆς ἐκθέσεως.

Ὁ Ὑπουργὸς

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Ὁ Τμηματάρχης

Καμπερῆς

ΤΙΜΗ ΔΡΑΧΜΑΣ 32.10

Βιβλίωσιμον Δρ. 8.40

Ἀναγκαστ. Δάνεια * 2.60

Π.—

Ὑπουργ. ἀπόφ. 52655
5-10-1932

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 1/10 τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἀνευ βιβλιοσημοῦ τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν. (Ἀρ. 6 Διατάγματος «ἐπερὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως διδακτικῶν βιβλίων καὶ χορηγίας ἀδείας κυκλοφορίας αὐτῶν», 14/21-10-1932).